

I. DISPOSICIONS GENERALS

CAP DE L'ESTAT

- 1651** *Reial decret llei 3/2020, de 4 de febrer, de mesures urgents, pel qual s'incorporen a l'ordenament jurídic espanyol diverses directives de la Unió Europea en l'àmbit de la contractació pública en determinats sectors; d'assegurances privades; de plans i fons de pensions; de l'àmbit tributari i de litigis fiscals.*

ÍNDEX

Llibre primer. Transposició de la Directiva 2014/25/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, relativa a la contractació per part d'entitats que operen en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals, i la Directiva 2014/23/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, relativa a l'adjudicació de contractes de concessió.

Títol I. Disposicions generals.

Capítol I. Objecte i definicions.

Article 1. Objecte del llibre primer del Reial decret llei.

Article 2. Definicions.

Article 3. Nomenclatura.

Article 4. Mètodes per calcular el valor estimat dels contractes, dels acords marc i dels sistemes dinàmics d'adquisició.

Capítol II. Àmbit d'aplicació subjectiva.

Article 5. Entitats subjectes a aquest Reial decret llei.

Article 6. Drets especials o exclusius.

Capítol III. Àmbit d'aplicació objectiva.

Secció 1a. De les activitats regulades.

Article 7. Disposicions comunes.

Article 8. Aigua.

Article 9. Gas i calefacció.

Article 10. Electricitat.

Article 11. Serveis de transport.

Article 12. Ports i aeroports.

Article 13. Serveis postals.

Article 14. Prospecció i extracció de petroli, gas, carbó i altres combustibles sòlids, i posada a disposició de terminals de transports.

Article 15. Contractes mixtos.

Article 16. Règim jurídic dels contractes destinats a la realització de diverses activitats.

Secció 2a. Exclusions.

Subsecció 1a. Exclusió d'activitats sotmeses directament a la competència.

Article 17. Exclusió d'activitats sotmeses directament a la competència.

Subsecció 2a. Contractes exclosos.

- Article 18. Contractes exclosos per raó de la seva finalitat.
- Article 19. Exclusions en els àmbits de l'aigua i l'energia.
- Article 20. Exclusions específiques relatives als contractes de serveis i de concessió de serveis.
- Article 21. Contractes i concurs de projectes relacionats amb l'àmbit internacional.
- Article 22. Contractes de serveis adjudicats sobre la base d'un dret exclusiu.
- Article 23. Contractes en els àmbits de la defensa i de la seguretat.
- Article 24. Contractes amb empreses associades i amb empreses conjuntes.

Subsecció 3a. Sistemes de cooperació pública exclosos.

- Article 25. Encàrrecs a mitjans propis personificats.
- Article 26. Convenis.

Capítol IV. Principis de contractació i de confidencialitat.

- Article 27. Principis de la contractació.
- Article 28. Confidencialitat.
- Article 29. Conflictes d'interessos.

Títol II. Capacitat i classificació dels operadors econòmics.

Capítol I. Capacitat i solvència dels licitadors.

- Article 30. Capacitat dels operadors econòmics i altres condicions de participació.
- Article 31. Agrupacions d'empresaris.

Capítol II. Classificació de les empreses.

- Article 32. Règim de classificació.
- Article 33. Sistema de classificació propi.
- Article 34. Publicitat del sistema de classificació propi de les entitats contractants.
- Article 35. Acords de classificació.
- Article 36. Requisits relatius a les capacitats d'altres entitats.
- Article 37. Informació als candidats.
- Article 38. Imparcialitat en la classificació i llista d'empreses classificades.
- Article 39. Anul·lació de les classificacions.
- Article 40. Convocatòria de licitació per mitjà d'un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació.

Títol III. Preparació i documentació del contracte.

- Article 41. Consultes preliminars del mercat.
- Article 42. Delimitació de l'objecte del contracte.
- Article 43. Plecs de condicions, subrogació dels treballadors i pressupost de la licitació.
- Article 44. Comunicació de les prescripcions.
- Article 45. Prescripcions tècniques.
- Article 46. Etiquetes.
- Article 47. Informes de proves, certificació i altres mitjans de prova.
- Article 48. Normes d'assegurament de la qualitat i normes de gestió mediambiental.
- Article 49. Reconeixement mutu quant a condicions tècniques o financeres i quant a certificats, proves i justificants.
- Article 50. Definicions de les prescripcions tècniques.
- Article 51. Instruccions i reglaments tècnics obligatoris.

Títol IV. Procediments d'adjudicació dels contractes.

Capítol I. Objecte, contingut mínim i termini de durada dels contractes.

Article 52. Objecte del contracte.

Article 53. Contingut mínim del contracte.

Article 54. Termini de durada dels contractes.

Capítol II. Requisits dels candidats i els licitadors.

Article 55. Exigència de solvència.

Article 56. Criteris de selecció qualitativa dels candidats i els licitadors.

Article 57. Documentació acreditativa del compliment dels requisits per contractar.

Capítol III. Procediments d'adjudicació.

Secció 1a Normes generals.

Article 58. Principis generals.

Article 59. Obligació de notificació i exclusió d'actuacions i pràctiques restrictives de la competència.

Article 60. Càmput de terminis.

Article 61. Normes aplicables a les comunicacions.

Article 62. Participació prèvia dels candidats o dels licitadors.

Article 63. Invitació als candidats seleccionats.

Article 64. Informació als candidats i als licitadors.

Article 65. Contractes reservats.

Article 66. Criteris d'adjudicació del contracte.

Article 67. Càlcul del cicle de vida.

Article 68. Admissió de variants.

Article 69. Ofertes anormalment baixes.

Article 70. Preferència d'ofertes comunitàries en els contractes de subministrament.

Article 71. Decisió de no adjudicar o formalitzar el contracte i desistiment del procediment d'adjudicació per part de l'entitat contractant.

Article 72. Adjudicació dels contractes.

Article 73. Perfecció i formalització dels contractes.

Secció 2a. Publicitat de les licitacions.

Article 74. Perfil del contractant.

Article 75. Plataforma de Contractació del Sector Públic.

Article 76. Anuncis periòdics indicatius.

Article 77. Convocatòria de licitació.

Article 78. Anuncis de licitació.

Article 79. Anuncis de formalització dels contractes.

Article 80. Criteris i modalitats de publicació dels anuncis.

Secció 3a. Tipus de procediment.

Article 81. Procediments d'adjudicació.

Article 82. Procediment obert.

Article 83. Procediment restringit.

Article 84. Procediment de licitació amb negociació.

Article 85. Procediment negociat sense publicitat.

Article 86. Diàleg competitiu.

Article 87. Associació per a la innovació.

- Títol V. Tècniques de racionalització de la contractació i concursos de projectes.
- Capítol I. Tècniques de racionalització.
- Secció 1a. Centrals de compres.
- Article 88. Activitats de compra centralitzada i centrals de compres.
- Article 89. Contractació conjunta esporàdica.
- Article 90. Contractació amb la intervenció d'entitats contractants de diferents estats membres de la Unió Europea.
- Article 91. Contractes i acords marc subscriptes amb les centrals de compres.
- Secció 2a Acords marc.
- Article 92. Acords marc.
- Secció 3a Sistemes dinàmics d'adquisició.
- Article 93. Delimitació.
- Article 94. Regles aplicables als sistemes dinàmics d'adquisició.
- Article 95. Incorporació d'empreses al sistema.
- Article 96. Adjudicació dels contractes específics en el marc d'un sistema dinàmic d'adquisició.
- Secció 4a. Subhastes electròniques i catàlegs electrònics.
- Article 97. Subhastes electròniques.
- Article 98. Catàlegs electrònics.
- Capítol II. Concursos de projectes.
- Article 99. Organització del concurs de projectes.
- Article 100. Nombre de participants.
- Article 101. Àmbit d'aplicació del concurs de projectes.
- Article 102. Publicitat del concurs de projectes.
- Article 103. Comunicacions en els concursos de projectes.
- Article 104. Jurat del concurs de projectes.
- Títol VI. Execució i extinció dels contractes.
- Capítol I. De l'execució del contracte.
- Article 105. Condicions d'execució del contracte de caràcter social, ètic, mediambiental o d'un altre ordre.
- Article 106. Obligacions relatives a les disposicions en matèria fiscal, de protecció del medi ambient, de l'ocupació, de condicions de treball i de contractació d'un percentatge específic de persones amb discapacitat.
- Article 107. Subcontractació.
- Article 108. Pagaments a subcontractistes i subministradors i comprovació d'aquests pagaments.
- Capítol II. De la modificació dels contractes.
- Article 109. Supòsits de modificació.
- Article 110. Modificacions previstes en el plec de condicions.
- Article 111. Modificacions no previstes en el plec de condicions.
- Article 112. Procediment i publicitat de les modificacions.
- Capítol III. De la resolució dels contractes.
- Article 113. Resolució dels contractes.

Títol VII. Invalidesa, reclamacions i solució extrajudicial de conflictes.

Capítol I. Règim d'invalidesa.

Article 114. Supòsits d'invalidesa.

Article 115. Causes de nul·litat derivades del dret administratiu.

Article 116. Causes d'anul·labilitat derivades del dret administratiu.

Article 117. Efectes de la declaració de nul·litat.

Article 118. Causes d'invalidesa del dret civil.

Capítol II. Reclamacions en els procediments d'adjudicació dels contractes.

Article 119. Objecte de les reclamacions.

Article 120. Òrgan competent per a la resolució de la reclamació.

Article 121. Règim jurídic de la reclamació.

Article 122. Efectes de la resolució de la reclamació en matèria de contractació.

Capítol III. Solució extrajudicial de conflictes.

Article 123. Arbitratge.

Títol VIII. Organització administrativa i obligacions de governança.

Article 124. Informació sobre els contractes.

Article 125. Registres de contractes.

Article 126. Governança.

Llibre segon. Mesures per a l'adaptació del dret espanyol a la normativa de la Unió Europea en matèria d'assegurances privades i plans i fons de pensions.

Títol I. Transposició de la Directiva (UE) 2016/97 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de gener de 2016, sobre la distribució d'assegurances.

Capítol I. Disposicions generals.

Article 127. Objecte.

Article 128. Definicions.

Article 129. Àmbit objectiu d'aplicació.

Article 130. Àmbit subjectiu d'aplicació.

Article 131. Obligació de registre.

Capítol II. Òrgans de supervisió i competències.

Article 132. Distribució de competències.

Article 133. Registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances.

Capítol III. De les activitats dels distribuïdors d'assegurances i de reassegurances residents o domiciliats a Espanya.

Secció 1a. Dels distribuïdors d'assegurances.

Subsecció 1a. Classificació.

Article 134. Classes de distribuïdors d'assegurances.

Article 135. Classes de mediadors d'assegurances.

Article 136. Obligacions generals i prohibicions aplicables als mediadors d'assegurances.

Article 137. Col·laboradors externs dels mediadors d'assegurances.

Subsecció 2a. De l'activitat de distribució d'assegurances duta a terme per les entitats asseguradores.

Article 138. Distribució de productes d'assegurances per part d'empleats d'entitats asseguradores.

Article 139. Requisits dels empleats d'entitats asseguradores que participen en la distribució d'assegurances.

Subsecció 3a. De l'activitat de distribució d'assegurances duta a terme pels agents d'assegurances.

Article 140. Concepte d'agent d'assegurances.

Article 141. Contracte d'agència d'assegurances.

Article 142. Requisits a l'efecte de garantir les obligacions davant de tercers.

Article 143. Responsabilitat civil professional.

Article 144. Publicitat i documentació mercantil de distribució d'assegurances privades dels agents d'assegurances.

Article 145. Incompatibilitats dels agents d'assegurances.

Article 146. Règim de comunicacions.

Article 147. Inscripció i registre intern dels agents d'assegurances exclusius.

Article 148. Acords de cessió de xarxes d'agents d'assegurances exclusius.

Article 149. Inscripció i requisits dels agents d'assegurances vinculats.

Article 150. Concepte d'operador de bancassegurança.

Article 151. Normativa aplicable als operadors de bancassegurança.

Article 152. Requisits dels operadors de bancassegurança.

Article 153. Publicitat i documentació mercantil de l'activitat de distribució d'assegurances privades dels operadors de bancassegurança.

Article 154. Incompatibilitats dels operadors de bancassegurança.

Subsecció 4a. Dels corredors d'assegurances.

Article 155. Concepte de corredor d'assegurances.

Article 156. Relacions amb les entitats asseguradores i amb els clients.

Article 157. Requisits dels corredors d'assegurances.

Article 158. Publicitat i documentació mercantil de l'activitat de distribució d'assegurances privades dels corredors d'assegurances.

Article 159. Incompatibilitats dels corredors d'assegurances.

Subsecció 5a. Vincles estrets i participacions significatives en operadors de bancassegurança i corredors d'assegurances.

Article 160. Vincles estrets i règim de participacions significatives.

Secció 2a. Dels distribuïdors de reassegurances.

Article 161. Distribució de productes de reassegurances per part dels empleats de les entitats reasseguradores.

Article 162. Concepte de corredors de reassegurances.

Article 163. Relacions amb les entitats reasseguradores i amb els clients.

Article 164. Obligacions davant de tercers.

Secció 3a. Dels cursos de formació dels distribuïdors d'assegurances i de reassegurances.

Article 165. Requisits i organització dels cursos de formació.

Secció 4a. Dels mecanismes de resolució de conflictes.

Article 166. Obligació d'atendre i resoldre les queixes i les reclamacions.

Article 167. Defensor del client.

Article 168. Protecció administrativa del client dels serveis financers.

Secció 5a. De l'activitat dels mediadors d'assegurances i de reassegurances residents o domiciliats a Espanya en règim de lliure prestació de serveis i en règim de dret d'establiment en altres estats membres de la Unió Europea.

- Article 169. Exercici de l'activitat en règim de lliure prestació de serveis.
- Article 170. Exercici de l'activitat en règim de dret d'establiment.
- Article 171. Remissió general.

Secció 6a. Obligacions d'informació i normes de conducta.

Subsecció 1a. Obligacions generals d'informació.

- Article 172. Principi general.
- Article 173. Informació general prèvia que ha de proporcionar el mediador d'assegurances.
- Article 174. Informació general prèvia que ha de proporcionar l'entitat asseguradora.
- Article 175. Informació i assessorament previs que han de proporcionar els distribuïdors d'assegurances sobre el contracte d'assegurança.
- Article 176. Deure general d'informació prèvia sobre el contracte d'assegurança diferent de l'assegurança de vida: document d'informació prèvia.
- Article 177. Exempció de l'obligació d'informació prèvia.

Subsecció 2a. Requisits addicionals en relació amb la distribució de productes d'inversió basats en assegurances.

- Article 178. Àmbit d'aplicació dels requisits addicionals.
- Article 179. Prevenició de conflictes d'interessos.
- Article 180. Informació prèvia que s'ha de facilitar als clients.
- Article 181. Anàlisi d'idoneïtat i adequació i informació als clients.

Subsecció 3a. Modalitats de transmissió de la informació.

- Article 182. Modalitat de transmissió d'informació general.
- Article 183. Modalitat de transmissió d'informació en el cas de productes d'inversió basats en assegurances.

Subsecció 4a. Pràctiques de vendes combinades i vinculades.

- Article 184. Pràctiques de vendes combinades i vinculades.

Subsecció 5a. Control de productes i requisits en matèria de governança.

- Article 185. Requisits en el disseny, l'aprovació i el control de productes i en matèria de governança.

Secció 7a. Competències d'ordenació i supervisió.

Subsecció 1a. Competències de l'Administració General de l'Estat.

- Article 186. Control dels distribuïdors d'assegurances i reassegurances.
- Article 187. Obligacions comptables i deure d'informació estadísticocomptable.
- Article 188. Deure de secret professional.
- Article 189. Deure de col·laboració amb altres autoritats supervisores.
- Article 190. Cancel·lació de la inscripció del registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances.

Subsecció 2a. Responsabilitat davant de l'Administració i règim d'infraccions i sancions.

- Article 191. Subjectes infractors.
- Article 192. Infraccions.

- Article 193. Prescripció d'infraccions.
- Article 194. Sancions.
- Article 195. Responsabilitat dels qui exerceixen càrrecs d'administració, de la persona responsable de l'activitat de distribució o dels qui formen part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució a les entitats asseguradores i reasseguradores, a les societats d'agència d'assegurances, als operadors de bancassegurança, a les societats de corredoria d'assegurances i a les societats de corredoria de reassegurances.
- Article 196. Criteris de graduació de les sancions.
- Article 197. Prescripció de les sancions.
- Article 198. Competències administratives.
- Article 199. Denúncia pública i remissió al règim sancionador de les entitats asseguradores.
- Article 200. Mesures de control especial.
- Article 201. Publicació de sancions i d'altres mesures.
- Article 202. Transmissió de la informació sobre sancions i altres mesures a l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació.
- Subsecció 3a. Protecció de dades de caràcter personal.
- Article 203. Condició de responsable o encarregat del tractament.
- Article 204. Altres normes de protecció de dades.
- Secció 8a. Dels col·legis de mediadors d'assegurances i del seu consell general.
- Article 205. Col·legis de mediadors d'assegurances.
- Capítol IV. Distribuïdors d'assegurances i de reassegurances residents o domiciliats en altres estats membres de la Unió Europea.
- Secció 1a. De l'activitat a Espanya dels mediadors d'assegurances i de reassegurances residents o domiciliats en altres estats membres de la Unió Europea.
- Article 206. Normes generals.
- Article 207. Repartiment de competències entre estats membres.
- Article 208. Observança de les disposicions legals.
- Article 209. Observança de les disposicions legals adoptades per motius d'interès general.
- Article 210. Mesures d'intervenció.
- Secció 2a. Normes d'interès general aplicables als distribuïdors d'assegurances i de reassegurances residents o domiciliats en altres estats membres de la Unió Europea.
- Article 211. Normes d'interès general.
- Títol II. Transposició parcial de la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, relativa a les activitats i la supervisió dels fons de pensions d'ocupació.
- Article 212. Modificació del text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2002, de 29 de novembre.
- Títol III. Modificació de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores.
- Article 213. Modificació de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores.

Llibre tercer. Mesures per a l'adaptació del dret espanyol a determinada normativa europea en matèria fiscal.

Títol I. Transposició de la Directiva (UE) 2018/1910 del Consell, de 4 de desembre de 2018, per la qual es modifica la Directiva 2006/112/CE pel que fa a l'harmonització i la simplificació de determinades normes del règim de l'impost sobre el valor afegit en la imposició dels intercanvis entre els estats membres, i la Directiva (UE) 2019/475 del Consell, de 18 de febrer de 2019, per la qual es modifiquen les directives 2006/112/CE i 2008/118/CE pel que fa a la inclusió del municipi italià de Campione d'Italia i les aigües italianes del llac de Lugano en el territori duaner de la Unió i en l'àmbit d'aplicació territorial de la Directiva 2008/118/CE.

Capítol I. Modificació de la Llei 37/1992, de 28 de desembre, de l'impost sobre el valor afegit.

Article 214. Modificació de la Llei 37/1992, de 28 de desembre, de l'impost sobre el valor afegit.

Capítol II. Modificació de la Llei 38/1992, de 28 de desembre, d'impostos especials.

Article 215. Modificació de la Llei 38/1992, de 28 de desembre, d'impostos especials.

Capítol III. Modificació del Reglament de l'impost sobre el valor afegit, aprovat pel Reial decret 1624/1992, de 29 de desembre.

Article 216. Modificació del Reglament de l'impost sobre el valor afegit, aprovat pel Reial decret 1624/1992, de 29 de desembre.

Títol II. Transposició de la Directiva (UE) 2017/1852 del Consell, de 10 d'octubre de 2017, relativa als mecanismes de resolució de litigis fiscals a la Unió Europea, per harmonitzar així el marc de resolució dels procediments amistosos i reforçar la seguretat jurídica.

Capítol I. Modificació del text refós de la Llei de l'impost sobre la renda de no residents, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2004, de 5 de març.

Article 217. Modificació del text refós de la Llei de l'impost sobre la renda de no residents, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2004, de 5 de març.

Capítol II. Modificació de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Article 218. Modificació de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Disposició addicional primera. Clàusula de tracte no menys favorable.

Disposició addicional segona. Impost sobre el valor afegit.

Disposició addicional tercera. Responsabilitat del personal al servei de les entitats contractants que pertanyen al sector públic.

Disposició addicional quarta. Accessibilitat.

Disposició addicional cinquena. Règim jurídic aplicable als contractes exclosos de l'àmbit d'aquest Reial decret llei que subscriuguin les entitats del sector públic.

Disposició addicional sisena. Actualització de les xifres que fixa la Unió Europea.

Disposició addicional setena. Pagaments directes als subcontractistes.

Disposició addicional vuitena. Tramesa dels contractes i de la informació al Comitè Tècnic de Comptes Nacionals.

Disposició addicional novena. Principis aplicables als contractes de concessió de serveis de l'annex I i als contractes de serveis de caràcter social, sanitari o educatiu de l'annex I.

Disposició addicional desena. Autoritzacions de l'article 324 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, per la qual es transposen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer de 2014.

Disposició addicional onzena. Taxa per la inscripció en el registre administratiu dels distribuïdors d'assegurances i reassegurances.

Disposició addicional dotzena. Requisits i principis bàsics dels programes de formació dels distribuïdors d'assegurances i reassegurances i altres persones que participen en l'activitat de distribució.

Disposició addicional tretzena. Conservació de la documentació precontractual.

Disposició addicional catorzena. Reassignació de recursos.

Disposició addicional quinzena. Adaptació a les normes del sistema de govern dels fons de pensions que introdueix el títol II del llibre segon d'aquest Reial decret llei.

Disposició addicional setzena. Règim de contractació de Ports de l'Estat i de les autoritats portuàries.

Disposició addicional dissetena. Normes específiques de contractació de serveis d'arquitectura, enginyeria, consultoria i urbanisme.

Disposició transitòria primera. Expedients iniciats i contractes adjudicats abans de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei.

Disposició transitòria segona. Règim d'adaptació de les entitats asseguradores i reasseguradores.

Disposició transitòria tercera. Règim d'adaptació dels mediadors d'assegurances.

Disposició transitòria quarta. Contractes d'assegurances preexistents.

Disposició transitòria cinquena. Contractes de mediació i distribució vigents a l'entrada en vigor.

Disposició transitòria sisena. Comunicacions de participacions significatives en les entitats gestores de fons de pensions i de nomenaments de les persones que n'exerceixen la direcció efectiva i les funcions clau.

Disposició transitòria setena. Gestió del llibre registre de determinades operacions intracomunitàries a través de la seu electrònica de l'Agència Estatal d'Administració Tributària.

Disposició transitòria vuitena. Règim transitori en matèria de procediments amistosos.

Disposició derogatòria única. Derogació normativa.

Disposició final primera. Modificació de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, per la qual es transposen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer de 2014.

Disposició final segona. Modificació del Reial decret llei 13/2010, de 3 de desembre, d'actuacions en l'àmbit fiscal, laboral i liberalitzadores per fomentar la inversió i la creació d'ocupació.

Disposició final tercera. Modificació del text refós de la Llei de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1993, de 24 de setembre.

Disposició final quarta. Modificació de la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'impost sobre la renda de les persones físiques i de modificació parcial de les lleis dels impostos sobre societats, sobre la renda de no residents i sobre el patrimoni.

Disposició final cinquena. Modificació del Reial decret 1060/2015, de 20 de novembre, d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores.

Disposició final sisena. Salvaguarda del rang de certes disposicions reglamentàries.

Disposició final setena. Títols competencials i caràcter de la legislació.

Disposició final vuitena. Comunitat Foral de Navarra.

Disposició final novena. Comunitat Autònoma del País Basc.

Disposició final desena. Legislació supletòria.

Disposició final onzena. Incorporació del dret de la Unió Europea.

Disposició final dotzena. Actualització dels terminis i altres modificacions derivades dels annexos de les directives comunitàries.

Disposició final tretzena. Models de notificació d'adjudicació de contractes.

Disposició final catorzena. Habilitació normativa.

Disposició final quinzena. Compliment dels requisits mínims en matèria de competència i coneixements professionals per part dels empleats de les entitats asseguradores que participen en la distribució d'assegurances.

Disposició final setzena. Entrada en vigor.

Annexos.

I

La transposició dins el termini de directives de la Unió Europea constitueix en l'actualitat un dels objectius prioritaris establerts pel Consell Europeu. La Comissió Europea presenta informes periòdics al Consell de Competitivitat, als quals es dona un alt valor polític perquè serveixen per mesurar l'eficàcia i la credibilitat dels estats membres en la posada en pràctica del mercat interior.

El compliment d'aquest objectiu és avui encara més rellevant, tenint en compte l'escenari que ha dissenyat el Tractat de Lisboa, pel qual es modifiquen el Tractat de la Unió Europea i el Tractat constitutiu de la Comunitat Europea, per als incompliments de transposició de directives dins el termini; per a aquests incompliments la Comissió pot demanar al Tribunal de Justícia de la Unió Europea la imposició de sancions econòmiques importants de manera accelerada, segons l'article 260.3 del Tractat de funcionament de la Unió Europea.

Espanya ha complert de manera consistent els criteris de transposició dins els terminis compromesos. Tanmateix, en aquests moments hi ha un retard significatiu en la transposició de determinades normes.

És per això que, en primer lloc, aquest Reial decret llei té per objecte la transposició parcial de la Directiva 2014/25/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, relativa a la contractació per entitats que operen en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals, i la transposició també parcial de la Directiva 2014/23/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, relativa a l'adjudicació de contractes de concessió.

El termini de transposició d'aquestes directives va expirar el 18 d'abril de 2016, sense que la transposició de les directives 2014/25/UE i 2014/23/UE s'hagi completat, malgrat que determinades matèries que regulen les directives 2014/25/UE i 2014/23/UE ja s'havien transposat a través de determinades modificacions puntuals del text refós llavors vigent de la Llei de contractes del sector públic, de 14 de novembre de 2011, aprovat pel Reial decret legislatiu 3/2011, de 14 de novembre; i, posteriorment, per la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, per la qual es transposen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer de 2014. En aquell moment l'avantprojecte de llei de contractes del sector públic i l'avantprojecte de llei sobre procediments de contractació en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals tenien completada tota la fase de tramitació administrativa i estaven preparats per ser remesos a les Corts Generals per a l'aprovació definitiva; però, com que el Govern estava en funcions des del 21 de desembre de 2015, els dos projectes de llei no es podien presentar a les Corts Generals.

Posteriorment, el 25 de novembre de 2016, el nou Govern va elevar a les Corts Generals els dos avantprojectes de llei esmentats anteriorment per a la seva tramitació parlamentària i l'aprovació definitiva pel procediment d'urgència. Malgrat això, la Comissió Europea va adreçar al Regne d'Espanya un dictamen motivat, el 9 de desembre de 2016.

El Projecte de llei de contractes del sector públic va ser aprovat per les Corts Generals i publicat al BOE de 9 de novembre de 2017 com a Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, per la qual es transposen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer

de 2014; no obstant això, el Projecte de Llei de procediments de contractació en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals, malgrat que s'havia tramitat en paral·lel amb aquesta Llei, no va ser aprovat.

El 7 de desembre de 2017 la Comissió Europea va interposar dos recursos contra el Regne d'Espanya davant el Tribunal de Justícia de la Unió Europea perquè declari que Espanya ha incomplert les obligacions que li incumbeixen en virtut de l'article 106.1 de la Directiva 2014/25/UE, i el condemni al pagament d'una multa coercitiva diària de 123.928,64 euros, amb efecte a partir de la data del pronunciament de la sentència, de conformitat amb l'article 206.3 del Tractat de funcionament de la Unió Europea; i en virtut de l'article 51.1 de la Directiva 2014/23/UE, i el condemni al pagament d'una multa coercitiva diària de 61.964,32 euros, amb efecte a partir de la data del pronunciament de la sentència, de conformitat amb l'article 206.3 del Tractat de funcionament de la Unió Europea.

En el moment actual els dos procediments davant el Tribunal de Justícia de la Unió Europea estan arribant a la seva fi, per la qual cosa és d'esperar que en dates properes es dictin sengles sentències previsiblement condemnatòries. Davant la imminència d'aquests dos pronunciaments, la ponència designada al Congrés dels Diputats per redactar l'informe sobre el Projecte de Llei sobre procediments de contractació en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals, per la qual es transposa a l'ordenament jurídic espanyol la Directiva 2014/25/UE, del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, va elevar a la Comissió d'Hisenda, amb competència legislativa plena, el seu informe, de conformitat amb el qual s'aprovava un nou text per al Projecte de Llei (BOCCGG de 28 de gener de 2019).

La dissolució de les cambres parlamentàries el març de 2019, com a conseqüència de la convocatòria d'eleccions generals anticipades, va fer impossible culminar la tramitació parlamentària d'aquesta Llei, i va impossibilitar que es complís l'obligació que incumbeix al Regne d'Espanya d'aprovar les disposicions necessàries per completar la transposició de les directives 2014/25/UE i 2014/23/UE abans que la XII legislatura arribés a la seva fi el passat dia 21 de maig de 2019. L'escassa durada de la XIII legislatura, que va concloure el dia 24 de setembre de 2019 va impedir novament l'aprovació d'aquesta Llei. L'inici de l'actual XIV legislatura el passat dia 3 de desembre de 2019 i la formació de Govern en plenes funcions des del mes de gener de 2020 possibiliten que es repregui l'aprovació urgent d'un text legal que completi la transposició de les directives esmentades.

Adicionalment, aquest Reial decret Llei també compleix l'article 6.1 de la Decisió del Consell de data 2 d'agost de 2016, per la qual es formula una advertència a Espanya perquè adopti mesures adreçades a la reducció del dèficit que es considera necessària per posar remei a la situació de dèficit excessiu de data 2 d'agost de 2016.

Davant la gravetat de les conseqüències de seguir acumulant retard en la incorporació completa a l'ordenament jurídic espanyol de les directives esmentades, i en compliment de la Decisió del Consell de 2016, és imprescindible acudir a l'aprovació d'un reial decret llei per procedir a la seva transposició urgent, fet que previsiblement ha de determinar que els recursos per incompliment que ha interposat la Comissió Europea davant el Tribunal de Justícia de la Unió Europea decaiguin per pèrdua del seu objecte i, en qualsevol cas, hauria d'evitar la imposició de sancions econòmiques a Espanya, ja que la Comissió Europea ha sol·licitat la imposició de multes coercitives diàries.

Per tot això, es donen d'aquesta manera les circumstàncies de necessitat extraordinària i urgent, que constitueixen el pressupost habilitador que exigeix al Govern l'article 86.1 de la Constitució espanyola per dictar decrets lleis. Així, d'acord amb la doctrina constitucional, la concurrència de la necessitat extraordinària i urgent exigeix que es prenguin en consideració dos elements:

En primer lloc, els motius de necessitat extraordinària i urgent que ha tingut en compte el Govern en la seva aprovació són els que s'han explicat prèviament d'una manera raonada. La situació descrita demana sense cap dubte una acció normativa immediata en un termini més breu que el que cal per la via normal o pel procediment d'urgència per a la

tramitació parlamentària de les lleis (STC 6/1983, de 4 de febrer, FJ 5; 11/2002, de 17 de gener, FJ 4; i 137/2003, de 3 de juliol, FJ 3), per evitar d'aquesta manera que el Tribunal de Justícia de la Unió Europea sancioni pecuniàriament el Regne d'Espanya.

En segon lloc, s'ha de justificar si hi ha una connexió necessària entre la situació d'urgència definida i la mesura concreta adoptada per subvenir a aquesta situació, el real decret llei de transposició. En aquest sentit, cal assenyalar que, encara que el contingut del Reial decret llei s'ha elaborat a partir del text aprovat per la ponència de la Comissió d'Hisenda del Congrés, se n'han exclòs les disposicions que no tenien justificació directa en la transposició de les directives europees.

D'aquesta manera, en el moment que entri en vigor, i pel fet d'haver complert el Regne d'Espanya amb la seva obligació d'adoptar les disposicions legals necessàries per complir les directives 2014/25/UE i 2014/23/UE, tal com s'ha indicat anteriorment, és previsible que els recursos davant el Tribunal de Justícia de la Unió Europea decaiguin per la pèrdua del seu objecte, o bé que donin lloc a pronunciaments sense conseqüències econòmiques per al Regne d'Espanya, ja que la Comissió Europea ha sol·licitat la imposició de multes coercitives diàries. En aquest sentit, el Reial decret llei completa la transposició parcial que la Llei 9/2017 va dur a terme de les directives 2014/25/UE i 2014/23/UE. Més concretament, la Directiva 2014/25/UE va ser parcialment transposada per la Llei 9/2017 pel que fa a la contractació per part de les administracions públiques en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals; per això, aquest Reial decret llei completa la transposició d'aquesta Directiva pel que fa a la contractació en els sectors esmentats per part de les entitats del sector públic que no són Administració pública i per part de les empreses privades amb drets especials o exclusius. D'altra banda, la Directiva 2014/23/UE també va ser parcialment transposada per la Llei 9/2017 pel que fa als contractes de concessió d'obres i de concessió de serveis en l'àmbit general; per això, aquest Reial decret també completa la transposició de la Directiva 2014/23/UE pel que fa als contractes de concessió d'obres i de concessió de serveis relatius a les activitats que estan subjectes a aquest Reial decret llei (aigua, energia, transports i serveis postals).

En qualsevol cas, de conformitat amb la jurisprudència del Tribunal Constitucional, no és necessari tenir la certesa que s'evita la condemna. L'antecedent més rellevant és la STC 1/2012, de 13 de gener, relativa a la transposició tardana de les directives 85/337 CEE i 97/337/CEE mitjançant el Reial decret llei 9/2000, de 6 d'octubre. En aquella ocasió la Comissió Europea només va retirar una de les dues demandes d'incompliment presentades pel Tribunal de Justícia de la Unió Europea i pendents de resolució; i, malgrat això, el Tribunal Constitucional va considerar que «l'èxit, encara que parcial, que va obtenir l'acció governamental de transposició tardana de les directives esmentades mitjançant el controvertit Reial decret llei posa de manifest que la finalitat que es pretenia sí que era raonable i que, en circumstàncies com les d'aquest cas, la utilització del decret llei sí que pot contribuir al fet que la Comissió prengui com més aviat millor la decisió d'arxivar un procediment ja obert i, per tant, pot contribuir a evitar que el TJUE dicti una sentència que declari un incompliment per part del Regne d'Espanya».

Per tot això, per la seva naturalesa i finalitat, es donen les circumstàncies de necessitat extraordinària i urgent que exigeix l'article 86 de la Constitució espanyola com a pressupost habilitador per recórrer a aquest tipus de norma per transposar la directiva en matèria de contractació.

En aquest àmbit, amb aquest Reial decret llei es completa la transposició del paquet de directives comunitàries que en matèria de contractació pública va aprovar la Unió Europea el 2014; això és, a més de les directives ja esmentades, 2014/25/UE i 2014/23/UE, la Directiva 2014/24/UE, del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, sobre contractació pública.

Aquestes tres directives són part d'un nou panorama legislatiu marcat per la denominada «Estratègia Europa 2020», dins la qual la contractació pública exerceix un paper clau, atès que es configura com un dels instruments basats en el mercat interior que han de ser utilitzats per aconseguir un creixement intel·ligent, sostenible i integrador, que garanteixi al mateix temps un ús dels fons públics amb una racionalitat econòmica més gran.

Aquestes directives constitueixen la culminació d'un procés iniciat en el si de la Unió Europea l'any 2010, que, després de diverses propostes i negociacions primer a la Comissió Europea, després al Consell de la Unió Europea i finalment, entre el Parlament i el Consell, va ser aprovat finalment per aquests dos últims el 15 de gener de 2014 i l'11 de febrer de 2014, respectivament; aquestes normes es van publicar al «Diari Oficial de la Unió Europea» el 28 de març de 2014.

Amb aquesta normativa, la Unió Europea ha donat per conclòs un procés de revisió i modernització de les normes sobre contractació pública vigents, que permet incrementar l'eficiència de la despesa pública i facilitar, en particular, la participació de les petites i mitjanes empreses, pimes, en la contractació pública, així com afavorir que els poders públics utilitzin la contractació en suport d'objectius socials, laborals i mediambientals comuns. Així mateix, es feia necessari aclarir determinades nocions i conceptes bàsics per garantir la seguretat jurídica, així com incorporar la jurisprudència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea relativa a la contractació pública, fet que també ha estat un assoliment d'aquestes directives.

Com s'ha indicat en aquesta exposició de motius, aquest Reial decret llei transposa a l'ordenament jurídic nacional la Directiva 2014/25/UE pel que fa a la contractació en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals per part dels poders adjudicadors que no tinguin la consideració d'Administració pública, les empreses públiques i altres entitats diferents de les anteriors que tinguin drets especials o exclusius. Les disposicions d'aquesta Directiva que afecten la contractació en aquests sectors especials per part de les Administracions públiques s'han incorporat al nostre ordenament jurídic per la Llei 9/2017, de 8 de novembre, per la qual es transposen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer. Així mateix, aquest Reial decret llei dona transposició a la Directiva 2014/23/UE pel que fa a la licitació de contractes de concessió d'obres i de concessió de serveis en els sectors de l'energia, els transports i els serveis postals, per part dels poders adjudicadors que no es consideren Administració pública, les empreses públiques i les entitats diferents de les anteriors que tinguin drets especials o exclusius.

II

Tal com es manifestava a les lleis anteriors, és a dir, a la Llei 48/1998, de 30 de desembre, sobre procediments de contractació en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i les telecomunicacions i, la seva successora, la Llei 31/2007, de 30 d'octubre, sobre procediments de contractació en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals, el dret de la Unió Europea ha previst per a la contractació en l'àmbit dels sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals un règim normatiu diferent a l'aplicable als altres contractes públics, les directives reguladores dels quals van transposar les lleis de contractes del sector públic. Aquest règim singular pel que fa a determinats aspectes de l'ordenació de la seva activitat contractual, entre d'altres, la selecció del contractista, és menys estricte i rígid que el que estableix la Directiva 2014/24/UE del Parlament Europeu i del Consell, sobre contractació pública, i assegura en tot cas els principis del Tractat de funcionament de la Unió Europea i, en particular, la lliure circulació de mercaderies, la llibertat d'establiment i la lliure prestació de serveis, així com els principis que se'n deriven, com els d'igualtat de tracte, no discriminació, proporcionalitat, transparència, publicitat i lliure competència.

La Comissió Europea va manifestar en el seu informe d'avaluació, impacte i eficàcia de la legislació de la Unió Europea sobre contractació pública, de 27 de juny de 2011, que li semblava adequat mantenir normes en matèria de contractació per part de les entitats que operen en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals, atès que les autoritats nacionals podien continuar influint en el comportament d'aquestes entitats, en particular mitjançant la participació en el seu capital i la representació en els seus òrgans d'administració, gestió o supervisió. Una altra raó per continuar regulant la contractació en aquests sectors era el caràcter tancat dels mercats en què operen les entitats en els sectors esmentats, a causa que els estats membres de la Unió Europea

concedeixen drets especials o exclusius per al subministrament, la posada a disposició o l'explotació de xarxes per a la prestació del servei de què es tracti. La regulació de la contractació en aquests sectors persegueix garantir la seva obertura a la competència.

El sistema legal de contractació pública que estableix aquest Reial decret llei i que, en comparació amb la seva antecessora, la Llei 31/2007, de 30 d'octubre, és inequívocament més ambiciós i extens, en gran mesura per imperatiu de les directives comunitàries que transposa, completa el que estableix la Llei 9/2017, de 8 de novembre, a la qual es fan diverses remissions al llarg de l'articulat, persegueix aclarir les normes vigents en nom de més seguretat jurídica i tracta d'aconseguir que s'utilitzi la contractació pública com a instrument per implementar les polítiques en matèria social, mediambiental, d'innovació i desenvolupament i de promoció de les pimes, tant europees com nacionals, i tot això garantint l'eficiència en la despesa pública i respectant els principis d'igualtat de tracte, no discriminació, transparència, proporcionalitat, lliure competència i integritat, o els principis de garantia de la unitat de mercat.

D'altra banda, en aquests moments hi ha un retard significatiu en la transposició de les normes següents: la Directiva (UE) 2016/97 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de gener de 2016, sobre la distribució d'assegurances; la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, relativa a les activitats i la supervisió dels fons de pensions d'ocupació, i la Directiva (UE) 2017/828 del Parlament Europeu i del Consell, de 17 de maig de 2017, per la qual es modifica la Directiva 2007/36/CE pel que fa al foment de la implicació a llarg termini dels accionistes. Amb relació a aquesta última, s'ha considerat convenient fer-ne la transposició parcial mitjançant aquest Reial decret llei en les matèries que afecten directament el sector assegurador.

Totes elles són normes amb un component elevat de protecció dels drets dels clients dels serveis financers, tant en el seu vessant de prenedor, assegurat, beneficiari, i partícip de plans i fons de pensions, pel que fa a la Directiva (UE) 2016/97 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de gener de 2016, i la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, com des de la perspectiva d'inversor, amb les millores del sistema d'informació que proporciona la Directiva (UE) 2017/828 del Parlament Europeu i del Consell, de 17 de maig de 2017.

Cal una norma amb rang de llei per a la seva transposició i, per tant, la incorporació a l'ordenament jurídic intern.

L'instrument finalment elegit per fer-ho és el reial decret llei, perquè hi ha un risc de multa, segons el que estableix l'article 260.3 del Tractat de funcionament de la Unió Europea, alhora que la falta de transposició de les directives esmentades afecta la protecció adequada dels drets dels prenedors, assegurats, beneficiaris i partícips de plans de pensions.

La justificació d'utilitzar un reial decret llei és a la Sentència 23/1993, de 21 de gener, del Tribunal Constitucional, que assenyala que és un instrument constitucionalment lícit per afrontar conjuntures econòmiques problemàtiques, i a la Sentència 1/2012, de 13 de gener, que avala la concurrència del pressupòsit habilitador de la necessitat extraordinària i urgent de l'article 86.1 de la Constitució quan es doni «el retard patent en la transposició» i si hi ha «procediments d'incompliment contra el Regne d'Espanya».

D'altra banda, aquest Reial decret llei conté modificacions de la normativa que regula l'impost sobre el valor afegit i els impostos especials, amb la finalitat d'incorporar el dret de la Unió Europea a l'ordenament intern, en concret, la Directiva (UE) 2018/1910 del Consell, de 4 de desembre de 2018, per la qual es modifica la Directiva 2006/112/CE pel que fa a l'harmonització i la simplificació de determinades normes del règim de l'impost sobre el valor afegit en la imposició dels intercanvis entre els estats membres, i la Directiva (UE) 2019/475 del Consell, de 18 de febrer de 2019, per la qual es modifiquen les directives 2006/112/CE i 2008/118/CE pel que fa a la inclusió del municipi italià de Campione d'Itàlia i les aigües italianes del llac de Lugano en el territori duaner de la Unió i en l'àmbit d'aplicació territorial de la Directiva 2008/118/CE.

El 7 de desembre de 2018 es van publicar al «Diari Oficial de la Unió Europea» la Directiva (UE) 2018/1910 esmentada, que introdueix algunes millores en la normativa

comunitària de l'impost sobre el valor afegit (IVA, d'ara endavant) aplicables durant el règim transitori de tributació de les operacions intracomunitàries de béns, i el Reglament d'execució (UE) 2018/1912 del Consell, de 4 de desembre de 2018, pel qual es modifica el Reglament d'execució (UE) 282/2011 pel que fa a determinades exempcions relacionades amb operacions intracomunitàries.

La Comissió Europea ja ha presentat una proposta destinada a establir els elements d'un règim definitiu de l'IVA en el comerç intracomunitari de béns entre empresaris i professionals, proposta que pretén superar el règim transitori de tributació en destinació, que va fer necessària la creació d'un nou fet imposable adquisició intracomunitària de béns, per establir un règim definitiu de tributació basat en el principi d'imposició a l'Estat membre de destinació com a un lliurament de béns únic.

Atès que previsiblement es trigaran diversos anys per acordar el disseny final del règim definitiu, així com per aprovar-lo i que entri en vigor, la Directiva (UE) 2018/1910 esmentada, amb una finalitat eminentment pràctica, estableix, dins del règim actual aplicable a aquestes operacions intracomunitàries de béns, unes disposicions específiques que tenen com a objectiu aconseguir un tractament harmonitzat de determinades operacions del comerç transfronterer, per aconseguir una tributació simplificada i uniforme d'aquestes operacions intracomunitàries a tots els estats membres, ja que fins a la data les diferents administracions tributàries les han interpretat de manera divergent.

La normativa comunitària esmentada, que, com s'ha assenyalat, estableix en l'IVA unes regles comunes de tributació en l'àmbit dels intercanvis de béns entre estats membres, ha de ser aplicable a tots els estats membres des de l'1 de gener de 2020.

Amb aquesta finalitat, es modifica la Llei 37/1992, de 28 de desembre, de l'impost sobre el valor afegit, per incorporar el dret de la Unió Europea a l'ordenament intern, i s'estableixen regles comunes de tributació en l'IVA en l'àmbit dels intercanvis de béns entre estats membres, amb una nova regulació legal dels requisits per a l'aplicació de l'exempció en els lliuraments intracomunitaris de béns i l'harmonització de determinades operacions de l'àmbit intracomunitari, modificació legal que es completa amb l'establiment de noves obligacions reglamentàries en matèria registral complementàries de la regulació esmentada.

D'aquesta manera, la Llei 37/1992, de 28 de desembre, incorpora al nostre ordenament intern les regles harmonitzades de tributació en l'IVA dels denominats acords de venda de béns en consigna; és a dir, els acords subscrits entre empresaris o professionals per a la venda transfronterera de mercaderies, en què un empresari (proveïdor) envia béns des d'un Estat membre a un altre, dins de la Unió Europea, perquè quedin emmagatzemats a l'Estat membre de destinació a disposició d'un altre empresari o professional (client), que pot adquirir-los en un moment posterior a la seva arribada.

Actualment, aquesta operació dona lloc a una transferència de béns o a una operació assimilada a un lliurament intracomunitari de béns a l'Estat membre de partida dels béns, i a una operació assimilada a una adquisició intracomunitària de béns a l'Estat membre d'arribada dels béns, efectuades en tots dos casos pel proveïdor. Posteriorment, quan el client adquireix el bé, el proveïdor fa un lliurament interior a l'Estat membre d'arribada en què és aplicable la regla d'inversió del subjecte passiu, i aquesta condició correspon al seu client. El tractament actual de l'operació exigeix, a més, que el proveïdor estigui identificat als efectes de l'IVA a l'Estat membre de destinació de la mercaderia.

Amb l'objectiu de simplificar aquestes operacions i reduir les càrregues administratives dels empresaris i dels professionals que les duen a terme, la nova regulació estableix que els lliuraments de béns que s'efectuen en el marc d'un acord de vendes de béns en consigna donen lloc a un lliurament intracomunitari de béns exempt a l'Estat membre de partida, que efectua el proveïdor, i a una adquisició intracomunitària de béns a l'Estat membre d'arribada dels béns, que efectua el client, un cop complerts determinats requisits.

Aquest tractament simplificat és aplicable únicament quan els béns són adquirits pel client dins del termini d'un any des de l'arribada a l'Estat membre de destinació. La data d'adquisició és la que cal tenir en compte als efectes de la meritació de les operacions intracomunitàries respectives.

En tot cas, els empresaris o els professionals poden optar per no acollir-se a la simplificació incomplint les condicions previstes per a la seva aplicació.

Les modificacions de la Llei 37/1992, de 28 de desembre, incorporen també una simplificació per a les operacions en cadena; és a dir, quan uns mateixos béns, que s'envien o es transporten amb destinació a un altre Estat membre directament des del primer proveïdor a l'adquirent final de la cadena, són objecte de lliuraments successius entre diferents empresaris o professionals. Així, els béns són lliurats almenys a un primer intermediari que, al seu torn, els lliura a altres intermediaris o al client final de la cadena, amb un transport intracomunitari únic.

Per evitar diferents interpretacions entre els estats membres, impedir la doble imposició o l'absència d'imposició i reforçar la seguretat jurídica dels operadors, amb caràcter general l'expedició o el transport s'entenen vinculats únicament al lliurament de béns que efectua el proveïdor a favor de l'intermediari, que constitueix un lliurament intracomunitari de béns exempt de l'IVA.

No obstant això, l'expedició o el transport s'entenen vinculats únicament al lliurament que efectua l'intermediari que expedeix o transporta els béns directament al client, quan l'intermediari esmentat hagi comunicat al seu proveïdor un número d'identificació fiscal als efectes de l'impost sobre el valor afegit (NIF-IVA) subministrat pel Regne d'Espanya. En aquest cas, el lliurament del proveïdor a l'intermediari constitueix un lliurament interior subjecte a l'IVA i que no n'està exempt i el lliurament efectuat per l'intermediari al client és un lliurament intracomunitari de béns exempt de l'IVA.

Finalment, una vegada assumit per part de tots els estats membres que la lluita contra el frau en les operacions intracomunitàries de béns exigeix una actuació coordinada i diligent que garanteixi l'assignació adequada dels números d'identificació als efectes de l'IVA (NIF-IVA) als operadors que duguin a terme aquestes operacions, efectuada a través del Registre d'operadors intracomunitaris, així com l'actualització i el control permanent del cens VIES (Sistema d'Intercanvi d'Informació sobre l'IVA), llista on consten tots els operadors intracomunitaris que hagin obtingut un NIF-IVA, i la vigilància en el compliment de la declaració d'operacions intracomunitàries, es modifiquen els requisits exigits per aplicar l'exempció als lliuraments intracomunitàries de béns.

A aquest efecte, per a l'aplicació de l'exempció, juntament amb la condició que els béns es transportin a un altre Estat membre, com a condició material i no formal, és necessari que l'adquirent disposi d'un número d'identificació als efectes de l'IVA atribuït per un Estat membre diferent del Regne d'Espanya que hagi comunicat a l'empresari o al professional que faci el lliurament intracomunitari i que aquest últim hagi inclòs les operacions esmentades en la declaració recapitulativa d'operacions intracomunitàries, efectuada a través del model 349.

Tal com s'ha assenyalat, la Directiva (UE) 2018/1910, i, en conseqüència, la Llei 37/1992, de 28 de desembre, han passat a regular els anomenats acords de vendes de béns en consigna. Per garantir l'aplicació correcta de les mesures de simplificació derivades d'aquests acords, la Llei estableix l'obligació que els empresaris i els professionals que hi participen portin llibres de registre específics per a aquestes operacions. La gestió i la constància de les operacions en els nous registres es configura no únicament com a requisit formal sinó com a requisit substantiu, atès que és necessari complir-lo per a l'aplicació de la simplificació. En aquest sentit, el Reglament d'execució (UE) 2018/1912 esmentat ha modificat el Reglament d'execució (UE) 282/2011 per regular de manera harmonitzada el contingut d'aquests nous llibres registres.

D'altra banda, la Directiva reguladora de l'impost ha establert l'obligació que el venedor que expedeixi o transporti béns a un altre Estat membre en el marc d'un acord de vendes de béns en consigna presenti la declaració recapitulativa d'operacions intracomunitàries, efectuada a través del model 349.

En conseqüència, es modifica el reglament de l'impost, aprovat pel Reial decret 1624/1992, de 29 de desembre, per regular, dins dels llibres de registre de determinades operacions intracomunitàries que han de portar els subjectes passius de l'impost, els moviments de mercaderies i les operacions derivades d'un acord de vendes de béns en

consigna, així com la declaració recapitulativa d'operacions intracomunitàries per incloure-hi, dins dels obligats a presentar-los, els empresaris o els professionals que enviïn béns amb destinació a un altre Estat membre en el marc dels acords esmentats i el contingut de la declaració.

Ara bé, s'endarrereix fins a l'1 de gener de 2021 l'obligació que el nou llibre de registre de determinades operacions intracomunitàries, derivat d'un acord de vendes de béns en consigna, es porti a través de la seu electrònica de l'Agència Estatal d'Administració Tributària per als empresaris i professionals acollits al subministrament immediat d'informació, per facilitar el compliment i el desenvolupament tècnic necessari per a la seva aplicació.

D'altra banda, la Directiva (UE) 2018/1910, com s'ha assenyalat, estableix, com a requisit substantiu per a l'aplicació de l'exempció dels lliuraments intracomunitaris de béns, que l'empresari o el professional que la dugui a terme hagi consignat aquesta operació en la declaració recapitulativa d'operacions intracomunitàries, a través del model 349. En aquest sentit, perquè el compliment d'aquest requisit s'aproximi en el temps a la data de l'operació i tenint en compte l'escàs ús que en fan els subjectes passius, se suprimeix la possibilitat que la declaració recapitulativa esmentada es presenti amb caràcter anual.

Amb una finalitat semblant, en l'àmbit de l'aplicació de les exempcions intracomunitàries, el Reglament d'execució (UE) 2018/1912 ha inclòs en el Reglament d'execució (UE) 282/2011 esmentat una sèrie de presumpcions en matèria de prova del transport intracomunitari per garantir un marc legal harmonitzat i augmentar el control del frau derivat d'aquestes operacions. Atès que l'aplicació de l'exempció en els lliuraments intracomunitaris de béns exigeix necessàriament que els béns s'expedeixin o es transportin a un altre Estat membre, el Reglament d'execució de la directiva harmonitzada, directament aplicable, estableix i especifica les circumstàncies en què s'ha de considerar que els béns han estat efectivament expedits o transportats des d'un Estat membre a l'altre. Aquest sistema harmonitzat de presumpcions, sense perjudici que n'admetin una prova en contra, té per objectiu simplificar la prova dels requisits per a l'aplicació de l'exempció.

Per tant, es modifica el Reglament de l'impost pel que fa a la justificació de l'expedició o el transport dels béns a l'Estat membre de destinació, que es pot fer per qualsevol mitjà de prova admès en dret i, en particular, aplicant el sistema de presumpcions que incorpora al nostre ordenament jurídic el Reglament d'execució (UE) núm. 282/2011.

Independentment de l'anterior, la Directiva (UE) 2019/475 determina que, amb efectes des de l'1 de gener de 2020, el municipi italià Campione d'Itàlia i les aigües italianes del llac de Lugano passen a formar part del territori duaner de la Unió i de l'àmbit d'aplicació de la Directiva 2008/118/CE del Consell, als efectes dels impostos especials, i, alhora, aquests territoris queden fora de l'àmbit d'aplicació territorial de la Directiva 2006/112/CE del Consell, als efectes de l'IVA, la qual cosa fa necessari modificar la Llei 38/1992, de 28 de desembre, d'impostos especials, i la Llei 37/1992, ja al·ludida, per incorporar-hi el nou estatut d'aquests territoris als efectes dels impostos especials i de l'IVA, respectivament, que és d'aplicació des de l'1 de gener de 2020.

En aquest sentit, aquest Reial decret llei respecta els límits materials constitucionalment establerts per a l'ús d'aquest instrument normatiu, ja que no afecta l'ordenament de les institucions bàsiques de l'Estat, els drets, els deures i les llibertats dels ciutadans que regula el títol I de la Constitució, el règim de les comunitats autònomes ni el dret electoral general.

Sobre això, cal recordar que el Tribunal Constitucional va precisar que «quan l'article 86.1 CE exclou de l'àmbit del decret llei els deures que consagra el títol I de la Constitució, únicament està impeding les intervencions o les innovacions normatives que afectin, no de qualsevol manera sinó de manera rellevant o substancial, el deure constitucional de "tots" de contribuir al sosteniment de les despeses públiques». D'aquesta manera, el criteri decisiu és el seu impacte sobre el repartiment de la càrrega tributària entre els contribuents considerats en el seu conjunt (STC 182/1997, FJ 7, entre d'altres).

El requisit habilitador de necessitat extraordinària i urgent que estableix el manament constitucional per a l'ús de la figura normativa del reial decret llei es justifica en aquest

supòsit de transposició de directives comunitàries en l'àmbit de l'impost sobre el valor afegit i els impostos especials per tal com la transposició esmentada vencia el 31 de desembre de 2019.

A aquesta consideració general sobre el termini vençut de transposició s'hi ha d'afegir que les modificacions que s'hi introdueixen en relació amb els tributs esmentats afecten tots els operadors comunitaris, i no únicament els establerts a Espanya, i hi tenen relació, raó per la qual el retard en la transposició determinaria un perjudici per al funcionament global del mercat interior.

Aquest perjudici per al funcionament global del mercat interior quedaria concretat en la impossibilitat de donar un tractament harmonitzat a determinades operacions del comerç transfronterer a tots els estats membres, per aconseguir una tributació simplificada i uniforme, i introduiria limitacions importants a la lluita contra el frau en les operacions intracomunitàries.

Finalment, aquest Reial decret llei modifica la regulació de l'impost sobre la renda de no residents amb la finalitat de transposar la Directiva (UE) 2017/1852 del Consell, de 10 d'octubre de 2017, relativa als mecanismes de resolució de litigis fiscals a la Unió Europea, i harmonitza així el marc de resolució de procediments amistosos i reforça la seguretat jurídica.

En concret, la Directiva (UE) 2017/1852 determina que els estats membres poden denegar l'accés al procediment de resolució que regula l'article 6 d'aquesta Directiva quan es doni la imposició de sancions per frau fiscal, impagament deliberat o negligència greu. En aquest sentit, Espanya, fent ús d'aquesta facultat, defineix què s'entén pels conceptes esmentats als efectes de la normativa espanyola aplicable als procediments amistosos en els termes que es despleguin per reglament.

Així mateix, s'estableixen com a excepció al règim general de preeminència de la tramitació dels procediments amistosos respecte dels procediments judicials i administratius de revisió aquells casos en què hagin estat impugnades les sancions esmentades.

Al seu torn, es confereixen al Tribunal Económico-administratiu Central les funcions que atribueix la Directiva (UE) 2017/1852 en matèria de constitució i funcionament de la comissió consultiva.

Així mateix, s'elimina l'excepció relativa a la meritació d'interessos de demora, la qual cosa comporta la meritació d'aquests interessos durant la tramitació dels procediments amistosos iniciats a partir de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei.

Finalment, es modifica la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, amb la finalitat de compassar-la als canvis introduïts en matèria de procediments amistosos en el text refós de la Llei de l'impost sobre la renda de no residents, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2004, de 5 de març.

El pressupòsit habilitador de necessitat extraordinària i urgent per a la utilització de l'instrument normatiu del reial decret llei es justifica en aquest cas perquè la transposició de la Directiva (UE) 2017/1852 vencia el 30 de juny de 2019 i per evitar, d'aquesta manera, possibles conseqüències que es puguin derivar de l'incompliment del termini esmentat.

Adicionalment a l'anterior, l'absència de transposició d'aquesta Directiva de manera immediata afectaria notablement la seguretat jurídica i els drets dels contribuents, en la mesura que els drets que els són reconeguts en la norma europea podrien ser invocats, però no seria possible donar-hi una resposta adequada per part d'Espanya, perquè no tindria una regulació específica al respecte, com seria, per exemple, la constitució de la comissió d'arbitratge.

Aquest Reial decret llei comprèn tres llibres, disset disposicions addicionals, vuit disposicions transitòries, una disposició derogatòria única, setze disposicions finals i dotze annexos.

III

El contingut d'aquest Reial decret llei se centra, pel que fa a la contractació, en la transposició parcial de la nova Directiva 2014/25/UE respecte de totes les entitats

contractants que no siguin l'Administració pública, la qual, al seu torn, dona continuïtat a la regulació anterior referent als sectors i les activitats que cobreix aquesta Directiva, i introdueix la contractació electrònica obligatòria, amb la qual cosa fomenta l'ús de noves tècniques de contractació que, amb un enfocament menys ambiciós, ja recollia la regulació anterior. Concretament, s'estableix l'obligatorietat d'utilitzar mitjans d'informació i de comunicació electrònics en totes les fases del procediment, amb l'objectiu d'augmentar-ne l'eficiència i la transparència.

A més d'aquest contingut tradicional en l'àmbit dels anomenats «sectors exclosos», és necessari destacar que mitjançant aquest Reial decret llei s'incorporen també les disposicions corresponents al contracte de concessió d'obres i al nou contracte de concessió de serveis que conté la Directiva 2014/23/UE, només quan es donen en els sectors i les activitats que comprèn aquest Reial decret llei i només respecte de les entitats que configuren el seu àmbit subjectiu d'aplicació, anomenades «entitats contractants» de manera genèrica, mentre que la resta de les disposicions d'aquesta última Directiva estan incorporades i transposades a la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

El Reial decret llei recull en el títol I del llibre primer el seu objecte i les definicions adients per als conceptes que es fan servir al llarg del llibre primer d'aquest Reial decret llei, de manera que es respectin les interpretacions comunitàries originàries de la Directiva 2014/25/UE. Cal destacar que per primera vegada es regulen els procediments d'adjudicació que convoquin les «entitats contractants» de contractes de concessió d'obres o de concessió de serveis en els sectors de l'energia, els transports i els serveis postals.

L'àmbit subjectiu es preveu al llibre primer del Reial decret llei, tal com especifica el capítol II del títol I, i es projecta sobre els poders adjudicadors, les empreses públiques i les entitats privades que tinguin atribuïts drets especials o exclusius; se n'exceptuen les administracions públiques, que queden subjectes a la regulació més estricta de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, per raons de disciplina i control de funcionament, aspectes que sembla aconsellable prioritzar respectant els llistats que estableix la Directiva 2014/25/UE, als efectes de determinar quins contractes tenen la consideració de contractes subjectes a regulació harmonitzada, en coherència amb el que estableix la disposició addicional vuitena de la Llei 9/2017, de 8 de novembre. Això és plenament compatible amb el dret de la Unió Europea, ja que aquesta opció garanteix òbviament els principis de publicitat, concurrència, igualtat i no discriminació en matèria contractual, pel fet que s'exigeixen amb més rigor en l'àmbit de la contractació pública subjecta a la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

El capítol III del títol I del llibre primer defineix, amb estricta fidelitat al contingut de la Directiva 2014/25/UE, l'àmbit objectiu d'aplicació del Reial decret llei, i concreta tant la naturalesa dels contractes que regula com el seu contingut material. Aquest Reial decret llei, en comparació amb la Llei 31/2007, de 30 d'octubre, fa una regulació més àmplia i detallada de les exclusions del seu àmbit objectiu d'aplicació, dels contractes mixtos i dels contractes destinats a la realització de diverses activitats, i això tant per imperatiu de les directives comunitàries com per delimitar correctament l'àmbit d'aplicació d'aquest Reial decret llei, no només respecte de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, sinó també respecte de la Llei 24/2011, d'1 d'agost, de contractes del sector públic en els àmbits de la defensa i de la seguretat, la qual es va aprovar amb posterioritat a la Llei 31/2007, de 30 d'octubre. D'altra banda, es regulen per primera vegada els encàrrecs a mitjans propis personificats per part d'entitats contractants que siguin poders adjudicadors, així com els convenis que se subscriu entre entitats contractants que pertanyin al sector públic. Així mateix, com a novetat, es revisa la regulació que feia la Llei 31/2007, de 30 d'octubre, dels contractes amb empreses associades i amb empreses conjuntes, per garantir un ús adequat dels mateixos acords amb el principi de lliure concurrència.

El capítol IV del títol I del llibre primer assenyala com a principis que han de regir la contractació els ja tradicionals principis de la no discriminació, el reconeixement mutu, la proporcionalitat, la igualtat de tracte i la transparència; com a novetat, aquest Reial decret llei hi afegeix el principi de la lliure competència, amb una formulació àmplia, de manera que s'associa tant a l'element intencional com al fi i els efectes de la pràctica o la mesura

potencialment restrictiva; i els principis de garantia de la unitat de mercat que recull la Llei 20/2013, de 9 de desembre, de garantia de la unitat de mercat. Aquest elenc de principis s'acompanya d'un manament legal inequívoc per a l'entitat contractant perquè incorpori de manera transversal, tant en la configuració com en la substanciació del procediment, consideracions de naturalesa social, mediambiental i de suport a les petites i mitjanes empreses. Donant continuïtat a aquest nou enfocament comunament anomenat «contractació pública estratègica», el Reial decret llei imposa a les entitats contractants l'obligació de prendre mesures per garantir que en l'execució dels seus contractes les empreses compleixen les obligacions de tipus mediambiental, social i laboral, i poden arribar a imposar sancions per l'incompliment d'aquestes obligacions. Així mateix, es regulen per primera vegada els conflictes d'interessos que puguin sorgir en els procediments de contractació que se substanciïn amb subjecció a aquest Reial decret llei.

Al títol II s'estableixen els requisits relatius a la capacitat i la classificació dels operadors econòmics. Com a novetat, s'imposa l'aplicació de les prohibicions per contractar, que regula la Llei 9/2017, de 8 de novembre, per a totes les entitats contractants, i no només per als anomenats organismes de dret públic i les empreses públiques, com feia la Llei 31/2007, de 30 d'octubre. Així mateix, es mantenen els sistemes potestatsius de classificació de contractistes, l'objectiu dels quals el continuen definint les entitats contractants que voluntàriament els estableixin i gestionin, encara que continuïn estant destinats tant a facilitar la selecció del contractista com a simplificar el procediment quan operi com a mitjà de convocatòria.

En el títol III del llibre primer, el Reial decret llei precisa les exigències i les particularitats de la preparació i la documentació dels contractes, amb la qual cosa introdueix novetats importants respecte de l'anterior Llei 31/2007, de 30 d'octubre. Es regulen per primera vegada les consultes al mercat que facin les entitats contractants, tant per planificar les seves licitacions com per informar el mercat dels seus plans de contractació, juntament amb les cauteles necessàries per garantir una competència lliure i lleial, en especial a través de la publicitat en el perfil del contractant de l'entitat corresponent; s'obliga les entitats contractants a deixar constància en la documentació preparatòria del procediment de contractació de les necessitats amb el qual pretenen donar satisfacció; es regula com s'ha de calcular el pressupost base de licitació per part de les entitats contractants que pertanyen al sector públic; s'especifica de manera més detallada el contingut mínim dels plecs; i s'introdueix una regulació més extensa i detallada de les etiquetes, els informes de proves, les certificacions i altres mitjans de prova, per tal d'acreditar que els béns, els productes o els serveis compleixen les prescripcions tècniques exigides, els criteris d'adjudicació o les condicions d'execució del contracte que en cada cas estableixin els plecs de condicions.

El títol IV del llibre primer regula per primera vegada el contingut mínim dels contractes subjectes a aquest Reial decret llei; regula també la durada que han de tenir, la qual, per als contractes d'entitats contractants que pertanyen al sector públic, se subjecta a les mateixes limitacions que estableix la Llei 9/2017, de 8 de novembre, amb la qual cosa es vetlla perquè els contractes se sotmetin periòdicament a concurrència.

El títol IV del llibre primer regula de manera addicional els requisits dels candidats i els licitadors, les normes generals que han de regir els procediments d'adjudicació, els mitjans de publicitat i els tipus de procediments. Amb caràcter general, el Reial decret llei exigeix que es doni accés als plecs de condicions i a les prescripcions tècniques per mitjans electrònics a través del perfil de contractant; i imposa amb caràcter obligatori a les entitats contractants la tinença d'un perfil de contractant que ha d'allotjar-se a la Plataforma de Contractació del Sector Públic o bé en una altra plataforma equivalent, segons el tipus d'entitat contractant. La regulació del perfil de contractant s'assembla molt a la que estableix la Llei 9/2017, de 8 de novembre, i es converteix en el canal principal per donar publicitat unificada a gairebé la totalitat dels anuncis, les actuacions, els actes i les resolucions que es donen al llarg del procediment de contractació i, fins i tot, durant l'execució del contracte. El Reial decret llei, en regular tot el que és relatiu als mitjans de comunicació electrònics, com a novetat, imposa la seva utilització amb caràcter obligatori,

llevat d'excepcions taxades. Així mateix, es fan tots els ajustos necessaris al llarg de la regulació del procediment de licitació per adaptar-lo a les noves exigències que comporta la contractació electrònica.

El títol IV del llibre primer presenta altres novetats, entre les quals destaquen les següents: es regula per primera vegada l'objecte del contracte, se n'exigeix la determinació i se'n prohibeix el fraccionament fraudulent; per això, s'imposa amb caràcter general l'obligació de dividir en lots l'objecte del contracte sempre que la seva naturalesa ho permeti, i se n'ha de justificar la decisió contrària a l'expedient; també s'ha de fer una referència expressa a les ofertes que combinin diversos lots o tots els lots, comunament conegudes com a «ofertes integradores».

El títol IV del llibre primer també regula els criteris d'adjudicació i hi introdueix un gran nombre de novetats, a destacar: el principi de l'oferta econòmicament més avantatjosa se substitueix pel principi de la millor oferta, determinada preferentment d'acord amb criteris basats en la millor relació qualitat-preu; com ja és tradicional, s'exigeix una vinculació amb l'objecte del contracte, però aquesta exigència certament es relaxa, atès que ja no ha de ser «directa», i a més es formula de manera àmplia, en referir-se a les prestacions que s'han de dur a terme en virtut del contracte en qualsevol etapa del seu «cicle de vida», fet que potencialment, una vegada més, permet prendre en consideració més aspectes socials, laborals, mediambientals, d'innovació i de desenvolupament per part de les entitats contractants; i s'exigeix que, a l'hora de valorar les ofertes en les licitacions de determinats contractes en què el legislador ha considerat que hauria de prevaler la qualitat, com són els contractes de serveis de caràcter intel·lectual, els criteris qualitius representin el 51 per cent o més de la puntuació assignable.

En el títol IV del llibre primer s'introdueix igualment com a novetat la declaració responsable com a prova preliminar del compliment dels requisits per contractar, el contingut de la qual s'ajusta al formulari normalitzat que estableix el Reglament d'execució (UE) núm. 2016/7 de la Comissió, de 5 de gener de 2016, i es fan els ajustos necessaris en la regulació dels procediments de licitació. Una altra novetat destacable consisteix en l'obligació que s'imposa a les entitats contractants de rebutjar ofertes durant el procediment d'ofertes anormalment baixes quan es detecti que no compleixen les obligacions mediambientals, socials o laborals que hi siguin aplicables, i que les entitats contractants puguin fins i tot no adjudicar el contracte a la millor oferta quan aquesta no compleixi aquestes obligacions; també s'introdueix l'obligació de l'entitat contractant de traslladar a la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència o, si s'escau, a l'autoritat autonòmica amb competència en la matèria, els indicis fundats de conductes col·lusòries detectades amb motiu de la substanciació del procediment de contractació, amb caràcter previ a l'adjudicació del contracte i amb efecte suspensiu; s'hi incorpora el règim comunitari de publicitat resultant de les noves directives comunitàries de contractació, desplegat ulteriorment pel Reglament d'execució (UE) núm. 2015/1986 de la Comissió, d'11 de novembre de 2015, pel qual s'estableixen formularis normalitzats per a la publicació d'anuncis en l'àmbit de la contractació pública i es deroga el Reglament d'execució (UE) núm. 842/2011, el qual, dins del marge permès pel legislador comunitari, s'ha intentat simplificar el màxim possible; es regulen de manera més garantista els procediments obert, restringit i negociat, i s'introdueixen com a novetat el diàleg competitiu i el procediment d'associació per a la innovació, alhora que s'imposa a les entitats contractants l'obligació de motivar l'elecció del procediment.

El nou procediment d'associació per a la innovació neix amb la idea de fomentar el desenvolupament de solucions innovadores sense tancar el mercat i està previst per a quan les solucions que hi hagi disponibles al mercat no puguin donar satisfacció a una necessitat d'una entitat contractant en relació amb el desenvolupament de determinats productes, obres o serveis innovadors i la seva adquisició ulterior. Aquest procediment permet a les entitats contractants establir una associació per a la innovació a llarg termini, amb vistes a efectuar aquest desenvolupament i l'adquisició posterior, la qual cosa genera l'anomenada «empenta comercial».

En relació amb aquest nou procediment, la nova Directiva perfila un procés en què, després d'una convocatòria de licitació, qualsevol empresari pot formular una sol·licitud de participació, després de la qual els candidats que siguin seleccionats poden formular ofertes i convertir-se així en licitadors, en el marc d'un procés de negociació. Aquest es pot desenvolupar en fases successives i ha de culminar amb la creació de l'associació per a la innovació. Aquesta associació per a la innovació s'ha d'estructurar al seu torn en fases successives, però ja no té lloc entre l'entitat contractant i els licitadors, sinó entre l'entitat contractant i un o més socis; i generalment culmina amb l'adquisició dels subministraments, els serveis o les obres resultants.

Es tracta, per tant, d'un procediment en què es podrien distingir, esquemàticament, quatre moments diferenciats: selecció de candidats, negociació amb els licitadors, associació amb els socis i adquisició del producte resultant. A aquest esquema respon l'article 87 del Reial decret llei, dedicat de manera monogràfica a la regulació d'aquest nou procediment.

Així mateix, en el títol IV del llibre primer s'amplia l'àmbit d'actuació de la figura tradicional dels «contractes reservats», atès que l'ocupació es considera un element clau per garantir la igualtat d'oportunitats, a més de contribuir a la integració social dels discapacitats i dels col·lectius més desfavorits. Per això, no només es manté la possibilitat que té l'entitat contractant de reservar el dret a participar en els procediments de contractació per als centres especials d'ocupació, o de preveure la seva execució en el marc de programes d'ocupació protegida, sinó que, com a novetat, també es preveu que les entitats contractants puguin reservar aquest dret per a les empreses d'inserció, a condició que el percentatge de treballadors amb discapacitat o en situació d'exclusió social dels centres especials d'ocupació, de les empreses d'inserció o dels programes sigui el que preveu la seva normativa de referència i, en tot cas, almenys del 30 per cent. Igualment, s'amplia la possibilitat de reservar el dret a participar en licitacions de contractes de serveis socials, culturals i de salut per a determinades organitzacions que ja prestin aquests serveis i que, entre altres requisits, reinverteixin els seus beneficis en l'assoliment dels seus propis objectius. En l'àmbit de la discapacitat és aplicable, per remissió, la causa de prohibició de contractar que estableix la Llei 9/2017, de 8 de novembre, relativa a l'incompliment del requisit que almenys el 2 per cent dels empleats de les empreses de 50 o més treballadors siguin treballadors amb discapacitat.

El títol V del llibre primer recull, sota la denominació de tècniques de racionalització de la contractació i concursos de projectes, tècniques de contractació relacionades amb les noves tècniques electròniques de compra. Aquestes tècniques permeten ampliar la competència i millorar l'eficàcia del sistema públic de compres a través de la possibilitat que les entitats contractants recorrin a centrals de compres, sistemes dinàmics d'adquisició o subhastes electròniques. Com a novetat, es regulen per primera vegada la contractació conjunta esporàdica entre dos o més entitats contractants i la contractació amb intervenció d'entitats contractants de diferents estats membres de la Unió Europea.

El títol VI del llibre primer té per objecte regular l'execució i l'extinció dels contractes, de manera anàloga a la que conté la Llei 9/2017, de 8 de novembre, particularment pel que fa a les principals novetats d'aquesta Llei: s'impulsa la incorporació de consideracions socials, laborals, mediambientals, d'innovació i de desenvolupament en les condicions d'execució, de dues maneres. En primer lloc, s'estableix l'obligació d'introduir almenys una de les consideracions d'aquesta naturalesa que llista l'article 105, entre les quals hi ha les que fomenten la igualtat entre dones i homes a la feina i les que afavoreixen una participació més gran de la dona al mercat laboral i la conciliació de la feina i la vida familiar; i, en segon lloc, la introducció d'aquestes condicions s'afavoreix pel fet que el requisit de vinculació a l'objecte del contracte es beneficia de la mateixa flexibilitat que els criteris d'adjudicació.

El títol VI regula la subcontractació i n'elimina el límit del 60 per cent de l'import d'adjudicació del contracte, si el plec no ho preveu, que establí la Llei 31/2007, de 30 d'octubre; el Reial decret llei segueix així el criteri que estableix el Tribunal de Justícia de la Unió Europea en la seva sentència Wroclaw, de 14 de juliol de 2016. Addicionalment, es

regulen els pagaments als subcontractistes i als subministradors, i la possibilitat de fer pagaments directes als subcontractistes, si així ho han previst els plecs i si es compta amb la conformitat del contractista principal; la comprovació d'aquests pagaments per part de les entitats contractants es regula de manera anàloga a la que conté la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de manera que aquesta comprovació de pagaments és obligatòria en determinats contractes.

D'altra banda, en matèria de modificacions dels contractes subjectes a aquest Reial decret llei, s'hi introdueixen per primera vegada limitacions i s'exigeix la publicació d'un anunci de modificació i de les al·legacions i els informes sol·licitats; s'introdueix la possibilitat de resoldre contractes durant la seva vigència quan no es donin els requisits legalment establerts que en permetin la modificació; i s'introdueix la necessitat d'una autorització del ministeri de tutela o d'adscripció, amb el dictamen previ del Consell d'Estat, per a les modificacions no previstes que tinguin un import superior al 20 per cent del preu inicial del contracte, IVA exclòs, en cas que aquestes modificacions afectin contractes d'entitats contractants pertanyents al sector públic.

El títol VII del llibre primer regula la invalidesa i la reclamació en matèria de contractació. En fer-ho, introdueix una regulació molt semblant a la que recull en aquesta matèria la Llei 9/2017, de 8 de novembre, si bé en aquest Reial decret llei es permet la solució extrajudicial de conflictes. Entre les causes de nul·litat, s'inclou ara també l'incompliment greu del dret de la Unió Europea, amb el pronunciament previ en aquest sentit del Tribunal de Justícia de la Unió Europea. Addicionalment, s'inclouen entre les causes d'anul·labilitat l'incompliment de les circumstàncies i els requisits exigits per a la modificació dels contractes subjectes a aquest Reial decret llei, la realització d'encàrrecs per a l'execució directa de prestacions a través de mitjans propis o la formalització de contractes amb empreses associades o conjuntes quan no es compleixin els requisits per fer-ho.

Finalment, el títol VIII del llibre primer estableix les obligacions d'informació i d'organització administrativa en aquest àmbit, fet que implica un increment de les funcions de control en la contractació pública per part de l'Administració, en línia amb el que estableix la Llei 9/2017, de 8 de novembre; aquest control correspon a la Comissió Europea, que l'exerceix gràcies a la informació sobre els contractes que li facilita la Junta Consultiva de Contractació Pública de l'Estat. Finalment, pel que fa a l'esquema dels tres òrgans col·legiats amb competències en matèria de contractació pública que estableix la Llei 9/2017, de 8 de novembre, que està integrat per la Junta Consultiva de Contractació Pública de l'Estat, el Comitè de Cooperació en Matèria de Contractació Pública i l'Oficina Independent de Regulació i de Supervisió de la Contractació, el Reial decret llei aclareix que tots tres estenen les competències respectives per abraçar la contractació que està subjecta a aquest Reial decret llei.

IV

Pel que fa a les assegurances, el títol I del llibre segon del Reial decret llei que transposa la Directiva (UE) 2016/97 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de gener de 2016, sobre la distribució d'assegurances, consta de quatre capítols.

La disparitat de disposicions nacionals relatives a la distribució d'assegurances i reassegurances, juntament amb la necessitat de facilitar l'exercici d'aquesta activitat, va fer necessari que, mitjançant la Directiva (UE) 2016/97, del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de gener de 2016, sobre la distribució d'assegurances, s'introduïssin una sèrie de modificacions a la Directiva 2002/92/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 9 de desembre de 2002, sobre la mediació en assegurances.

La incorporació de la Directiva esmentada a l'ordenament jurídic espanyol feia imprescindible introduir modificacions importants a la Llei 26/2006, de 17 de juliol, de mediació d'assegurances i reassegurances privades. Aquesta circumstància, així com la necessitat d'enfortir les obligacions d'informació en la distribució de productes d'inversió basats en assegurances, entre d'altres, van aconsellar l'elaboració d'una nova norma amb rang de llei que substituís la Llei 26/2006, de 17 de juliol, amb l'objectiu d'establir unes condicions de competència equitatives entre els diferents canals de distribució, de manera

que els clients es puguin beneficiar de normes comparables, amb l'augment consegüent de la seva protecció.

El capítol I estableix l'objecte, que té com a finalitat principal garantir la protecció dels drets dels prenedors, els assegurats i els beneficiaris per contracte d'assegurança, així com promoure la llibertat en la contractació de productes de naturalesa asseguradora. Aquest capítol també inclou les definicions que són aplicables en el títol I del llibre segon del Reial decret llei, l'àmbit objectiu i subjectiu de la seva aplicació, i l'obligació de registre dels distribuïdors d'assegurances i de reassegurances.

Amb la finalitat de garantir el mateix nivell de protecció als usuaris d'assegurances, es defineix la figura del mediador d'assegurances complementàries, entenent com a tal qualsevol mediador d'assegurances, persona física o jurídica diferent d'una entitat de crèdit o d'una empresa d'inversió que, a canvi d'una remuneració, dugui a terme una activitat de distribució d'assegurances amb caràcter complementari, sempre que l'activitat professional principal d'aquesta persona sigui diferent de la de distribució d'assegurances i només distribueixi determinats productes d'assegurança que siguin complementaris d'un bé o d'un servei. No poden oferir l'abast de l'assegurança de vida o de responsabilitat civil, excepte quan tingui un caràcter complementari al bé o al servei subministrat.

El capítol II es refereix a la distribució de competències entre l'Estat i les comunitats autònomes. Amb la finalitat d'aconseguir els objectius de millor protecció per als prenedors, els assegurats i els beneficiaris, de conformitat amb el que estableix l'article 149.1.6a, 11a i 13a de la Constitució espanyola, correspon a l'Estat el control economicofinancer de les activitats de distribució d'assegurances i reassegurances privades. Per això s'ha de mantenir la cooperació necessària entre l'Estat i les comunitats autònomes que hagin assumit competències en l'ordenació d'assegurances, als efectes d'homogeneïtzar la informació documental i coordinar les seves activitats de supervisió. Així mateix, es regula el registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances en què s'han d'inscriure, amb caràcter previ a l'inici de la seva activitat, els mediadors d'assegurances, els mediadors d'assegurances complementaris, els corredors d'assegurances i els corredors de reassegurances.

El capítol III regula les activitats dels distribuïdors d'assegurances i de reassegurances residents o domiciliats a Espanya, classifica els distribuïdors d'assegurances i regula per primera vegada les condicions per a l'exercici de l'activitat de distribució d'assegurances i reassegurances que fan les entitats asseguradores i reasseguradores, establint que els empleats que formen part de les seves plantilles poden promoure la contractació d'assegurances i de reassegurances a favor de l'entitat de la qual depenen i que es considera que aquests productes són distribuïts directament per l'entitat. Així mateix, les entitats asseguradores i reasseguradores han de disposar d'un registre intern, que ha d'estar sotmès al control de la Direcció General d'assegurances i Fons de Pensions, en què constaran inscrits els empleats que participin directament en activitats de distribució, així com la persona responsable de l'activitat de distribució, o, si s'escau, les persones que formen part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució. De la mateixa manera, les entitats asseguradores i reasseguradores estan obligades a crear una funció que garanteixi una execució correcta de les polítiques i els procediments interns establerts per monitorar el compliment dels requisits.

Adicionalment, s'estableix el règim general per a l'exercici de l'activitat aplicable als agents d'assegurances i posteriorment es detallen els requisits particulars que els són exigibles, segons si adopten la forma d'agent d'assegurances exclusiu o la d'agent d'assegurances vinculat. En el cas dels agents d'assegurances exclusius, l'entitat asseguradora pot autoritzar-los la formalització d'un altre contracte d'agència diferent amb una altra entitat asseguradora, en els termes acordats per les parts, i sense perjudici dels acords de cessió de xarxes d'agents exclusius. També es defineixen i es desenvolupen les figures dels operadors de bancassegurança, els corredors d'assegurances i els distribuïdors de reassegurances, ja siguin empleats d'entitats reasseguradores o de corredors de reassegurances.

Es recullen igualment en aquest capítol aspectes tan rellevants per a l'exercici de l'activitat com són els cursos de formació dels distribuïdors d'assegurances i de reassurances, els mecanismes de resolució de conflictes i la protecció administrativa dels usuaris d'assegurances.

Entre les principals novetats que introdueix el capítol III hi ha la regulació exhaustiva del deure d'informació al client de productes d'assegurances, en què es detalla la informació general prèvia que ha de proporcionar l'entitat asseguradora, la informació prèvia que ha de facilitar el mediador d'assegurances, la informació i l'assessorament previs a la subscripció del contracte d'assegurança, i el document d'informació prèvia en el contracte d'assegurança diferent a l'assegurança de vida. En aquest sentit, és important destacar les diferències entre la venda informada, d'una banda, que és la que es fa d'acord amb les exigències i les necessitats del client, basant-se en informacions obtingudes del mateix client, i que cerca facilitar-li una informació objectiva i comprensible del producte d'assegurança perquè pugui prendre una decisió fundada, i la venda assessorada, de l'altra, que és la que es basa en una recomanació personalitzada feta al client, a petició d'aquest o a iniciativa del distribuïdor d'assegurances, respecte d'un o més contractes d'assegurança.

Un aspecte important és l'obligació del distribuïdor d'assegurances d'informar el client, abans de la formalització del contracte d'assegurança, sobre la naturalesa de la remuneració rebuda en relació amb aquest. Aquesta obligació es completa, per al cas dels mediadors d'assegurances, amb l'obligació d'informar, en relació amb el contracte, sobre si treballen a canvi d'un honorari, d'una comissió o de qualsevol altre tipus de remuneració, inclòs qualsevol possible avantatge econòmic ofert o atorgat en relació amb el contracte d'assegurança, o sobre la base d'una combinació de qualsevol dels tipus de remuneració. Quan el client acordi per escrit amb el mediador d'assegurances l'abonament d'honoraris, aquest n'ha d'informar el client de l'import o, quan això no sigui possible, del mètode per calcular-los.

A més a més, i amb la finalitat primordial de protegir els clients, les entitats asseguradores i els mediadors d'assegurances han d'oferir als clients de productes d'inversió basats en assegurances, orientacions i advertències sobre els riscos connexos als productes esmentats o a determinades estratègies d'inversió proposades, informació sobre tots els costos i les despeses associats i, si s'escau, una anàlisi d'idoneïtat, de manera que es garanteixi l'adequació del producte d'assegurança al client i que s'ajusti, entre altres aspectes, al seu nivell de tolerància al risc i a la seva capacitat per suportar les pèrdues. Per això, les entitats asseguradores i els mediadors, quan facin tasques d'assessorament per portar a terme les activitats de distribució d'assegurances, han d'obtenir informació sobre els coneixements financers i l'experiència del client, la seva situació financera i els objectius d'inversió que persegueix. En cas de no oferir assessorament, com a mínim han d'obtenir informació sobre els coneixements i l'experiència del client, excepte quan es compleixin totes les condicions que exigeix el Reial decret llei que permeten fer la distribució d'assegurances mitjançant la venda en execució. En qualsevol cas, si el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora consideren que el producte no és adequat per al client, li ho han d'advertir.

Al marge de les obligacions genèriques d'informació, s'estableix una sèrie de requisits addicionals en relació amb la distribució de productes d'inversió basats en assegurances, amb l'objectiu d'evitar o, si s'escau, prevenir, conflictes d'interès potencials. Per això, les entitats asseguradores i els mediadors d'assegurances han d'adoptar mesures organitzatives eficaces destinades a detectar i impedir que aquestes perjudiquin els interessos dels seus clients. Igualment, els han d'informar, amb suficient antelació a la formalització del contracte d'assegurança, d'aquelles situacions en què les mesures no siguin suficients per evitar els riscos de conflicte.

El títol I del llibre segon del Reial decret llei regula en l'àmbit assegurador les pràctiques de vendes combinades i vinculades, i estableix l'obligació que el distribuïdor d'assegurances informi el client, quan el contracte d'assegurança s'ofereixi conjuntament amb serveis o productes auxiliars, sobre si els diferents components es poden adquirir separatament i

sobre els justificants corresponents dels costos i les despeses de cada component. S'aprofundeix en la protecció a l'usuari d'assegurances en assenyalar que, quan un contracte d'assegurança sigui auxiliar a un bé o a un servei que no sigui d'assegurances, com a part d'un paquet o del mateix acord, el distribuïdor d'assegurances ha d'oferir al client la possibilitat d'adquirir el bé o el servei separatament, llevat que sigui complementari d'un servei o d'un producte d'inversió dels previstos expressament; la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot prohibir la comercialització de determinats productes quan consideri que es vulneren els drets dels usuaris d'assegurances. En qualsevol cas, l'entitat asseguradora o el mediador d'assegurances han de determinar les exigències i les necessitats del client respecte dels contractes d'assegurança que formen part del conjunt del mateix paquet o acord.

Es reforcen els requisits en el disseny, l'aprovació i el control de productes i en matèria de governança. Així, amb caràcter previ a la comercialització i de manera proporcional a la naturalesa del producte d'assegurança, els distribuïdors d'assegurances que dissenyin productes per a la seva venda han d'elaborar, mantenir i revisar un procés d'aprovació per a cadascun dels productes, així com per a les modificacions significatives que aquests productes puguin experimentar amb el pas del temps. En el procés s'ha d'especificar el mercat al qual es destina el producte, s'han d'avaluar tots els riscos per a aquest mercat i s'han d'adoptar mesures per garantir que el producte es distribueixi al mercat destinatari definit. Els productes d'assegurança comercialitzats s'han de revisar periòdicament, tenint en compte qualsevol fet que pugui afectar substancialment el risc potencial per al mercat destinatari definit i avaluant, almenys, si el producte continua responent a les necessitats d'aquest mercat i si l'estratègia de distribució prevista continua sent l'adequada.

De conformitat amb l'augment de la informació per als usuaris d'assegurances, els distribuïdors que dissenyin els seus propis productes d'assegurança han de posar a disposició dels comercialitzadors la informació adequada sobre aquests productes i sobre el seu procés d'aprovació, incloent-hi el mercat destinatari previst.

S'inclouen en el capítol III les competències d'ordenació i supervisió, el deure de secret professional i el de col·laboració amb altres supervisors, la responsabilitat davant de l'Administració i el règim d'infraaccions i sancions. Aquest últim es reforça, en particular, fixant unes sancions de caràcter pecuniari adaptades i en línia amb el marc general que estableix la Directiva (UE) 2016/97 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de gener de 2016. Finalitza el capítol amb les normes sobre la protecció de dades de caràcter personal i una referència als col·legis de mediadors d'assegurances i el seu Consell General.

El capítol IV es refereix a l'activitat a Espanya dels distribuïdors d'assegurances i de reassegurances residents o domiciliats en altres estats membres de la Unió Europea. En nom igualment d'incrementar la protecció a l'usuari d'assegurances, s'estableix que les disposicions sobre les obligacions d'informació i les normes de conducta que preveu aquest Reial decret llei tenen en tot cas la consideració de normes d'interès general, i les han d'observar els distribuïdors residents o domiciliats en altres estats membres de la Unió Europea quan distribueixin productes d'assegurances en el territori espanyol.

V

El títol II del llibre segon transposa parcialment la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, relativa a les activitats i la supervisió dels fons de pensions d'ocupació.

La Directiva 2003/41/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 3 de juny de 2003, relativa a les activitats i la supervisió dels fons de pensions d'ocupació, va establir una harmonització mínima pel que fa a les activitats transfrontereres d'aquests fons i va representar el primer pas normatiu en el camí cap a un mercat interior de la previsió ocupacional per a la jubilació, que continua sent crucial per al creixement econòmic i la creació d'ocupació a la Unió Europea i per fer front a l'envelliment de la societat.

La Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, constitueix una versió refosa de l'originària Directiva 2003/41/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 3 de juny de 2003, la qual deroga, i a la vegada introdueix

novetats i modificacions, especialment en les matèries següents: el procediment per iniciar una activitat transfronterera dels fons de pensions d'ocupació i transferències transfrontereres de plans de pensions d'ocupació entre fons, les normes d'inversió aplicables, el sistema de govern, l'externalització de funcions, la informació als partícips potencials, als partícips i als beneficiaris i la supervisió prudencial.

Aquest títol consta d'un article, amb 38 apartats, que modifica el text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2002, de 29 de novembre, amb l'objectiu de transposar les novetats de la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, que afecten la regulació que conté la Llei esmentada, alhora que fa algunes modificacions puntuals de millora de la sistemàtica normativa i d'actualització de referències a normes de la Unió Europea.

Una de les finalitats principals de la norma és garantir un nivell elevat de protecció i seguretat als partícips i els beneficiaris dels plans de pensions.

En matèria d'informació als partícips potencials, als partícips i als beneficiaris, la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, estableix en el títol IV una regulació més detallada respecte de la Directiva 2003/41/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 3 de juny de 2003, per tal de garantir un nivell de transparència elevat respecte de la informació que se'ls ha de proporcionar durant totes les fases d'un pla de pensions, en especial, sobre els drets de pensió meritats, el nivell previst de les prestacions de jubilació, els riscos, les garanties i els costos. Per això s'introdueix un nou article 10 bis en el text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, relatiu als principis generals que regeixen la informació (entre d'altres, l'actualització, la claredat i la gratuïtat per als partícips), i hi inclou, a fi de completar la transposició, una habilitació per al seu desplegament reglamentari.

La Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, dedica el títol V a la supervisió prudencial per les autoritats competents i, a l'article 45, assenyalava com a objectius principals, la protecció dels drets dels partícips i els beneficiaris i la garantia d'estabilitat i la solvència dels fons de pensions d'ocupació. Per això, els estats membres han de vetllar perquè les autoritats competents tinguin els mitjans necessaris i els coneixements, les capacitats i el manament pertinents. La seva transposició es du a terme mitjançant certs ajustos i nous articles en el capítol VII del text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions.

Amb la finalitat de reduir la inseguretat jurídica que genera el fet que un fons de pensions hagi de complir la normativa prudencial de l'Estat membre d'origen i, alhora, la legislació social i laboral de l'Estat membre d'acollida, mitjançant aquesta transposició s'aclareixen els àmbits que es consideren part de la supervisió prudencial en interès de la millor protecció dels partícips i els beneficiaris i s'enumeren les matèries que en són objecte, que engloben, entre d'altres, les provisions tècniques i el seu finançament, l'exigència de marge de solvència, les normes d'inversió, la gestió d'inversions, el sistema de govern i la informació que s'ha de proporcionar als partícips i els beneficiaris.

El títol II del llibre segon introdueix així mateix la regulació general del sistema de govern, enforteix la governança i l'adapta al nou esquema de la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016. Per això modifica el títol i el contingut del capítol VIII del text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2002, de 29 de novembre, que contenia disposicions de caràcter fiscal dels plans i fons de pensions. Aquest capítol VIII passa a denominar-se Sistema de govern i consta de nou articles, del 27 al 30 sexies.

L'article 2.1 de la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, s'aplica als fons de pensions d'ocupació, si bé, quan, d'acord amb la legislació nacional, els fons no tinguin personalitat jurídica, els estats membres l'han d'aplicar als fons de pensions o a les entitats autoritzades responsables de gestionar-los i d'actuar en nom seu. A causa de l'impacte positiu que té en la protecció dels partícips i els beneficiaris, aquest Reial decret llei opta perquè el sistema de govern en conjunt abracci també la gestió dels fons de pensions personals, que desenvolupen plans de pensions del sistema individual i associat, llevat d'alguns aspectes concrets limitats als fons d'ocupació.

Enfortint el sistema de govern, regula també les funcions clau de què han de disposar les entitats gestores de fons de pensions de manera proporcionada a la seva mida, la seva organització interna i les seves activitats. Aquestes activitats comprenen la funció de gestió de riscos, la d'auditoria interna i, si s'escau, una funció actuarial, quan l'entitat gestora presti serveis actuuarials respecte dels plans de pensions. Aquesta última funció es regula dins de l'àmbit dels serveis actuuarials que són necessaris per al funcionament del pla de pensions, i correspon a la comissió de control la selecció dels prestadors dels serveis esmentats.

Aquest mateix títol transposa l'article 31 de la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, que autoritza els estats membres a permetre que els fons de pensions registrats o autoritzats en el seu territori encarreguin qualssevol activitats, incloses les funcions clau, en la seva totalitat o en part, a prestadors de serveis que actuïn en nom seu. No obstant això, estableix els requisits als quals s'ha d'ajustar aquesta externalització, entre ells, la necessitat d'un acord escrit amb el prestador de serveis que determini clarament les obligacions i els drets de les parts i, si es tracta d'externalitzar funcions clau, la comunicació a l'autoritat competent abans de la signatura de l'acord. L'externalització en cap cas ha de traslladar la responsabilitat de l'entitat gestora respecte del compliment de les seves obligacions legals.

D'altra banda, es modifiquen alguns preceptes del capítol IX del text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, relatius a les mesures de control especial i el règim d'infraccions i sancions administratives, per incorporar-hi les deficiències en el sistema de govern com a causa d'adopció de les mesures esmentades i com a nous tipus d'infraccions administratives.

Finalment, s'han introduït modificacions en el capítol X del text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, que regula l'activitat transfronterera dels fons de pensions d'ocupació, per la qual els plans de pensions d'ocupació poden ser gestionats en fons de pensions d'ocupació de qualssevol estats membres. S'ha afegit una secció 4a nova relativa a les transferències transfrontereres, integrada per tres articles que regulen els aspectes generals i els procediments de transferències en què intervingui un fons de pensions d'ocupació autoritzat i registrat a Espanya com a transferent o com a receptor.

VI

El títol III del llibre segon del Reial decret llei transposa parcialment la Directiva (UE) 2017/828 del Parlament Europeu i del Consell, de 17 de maig de 2017, per la qual es modifica la Directiva 2007/36/CE pel que fa al foment de la implicació dels accionistes a llarg termini en les matèries que afecten directament el sector assegurador.

La seva transposició aporta millores en l'àmbit del govern corporatiu de les societats que cotitzen a Espanya, amb la finalitat última d'afavorir el finançament a llarg termini que reben les societats a través dels mercats de capitals.

Es tracta d'evitar pressions a curt termini en la gestió de les societats, de manera que es puguin tenir en consideració objectius de creixement i sostenibilitat a mitjà i a llarg termini, la qual cosa és positiva per a la mateixa empresa, per al benestar dels grups d'interès diferents dels accionistes, com són els treballadors, i per a l'economia en general, ja que millora la seva resistència a les crisis i el seu potencial de creixement agregat.

Aquesta Directiva considera que, sovint, els inversors institucionals i els gestors d'actius no són transparents, ni sobre les seves estratègies d'inversió i les polítiques d'implicació, ni sobre l'aplicació d'aquestes. La publicació d'aquesta informació podria tenir un efecte positiu en la conscienciació dels inversors, permetre que els beneficiaris finals, per exemple, els futurs pensionistes, optimitzin les seves decisions d'inversió, facilitar el diàleg entre les societats i els seus accionistes, fomentar-ne la implicació i millorar-ne la rendició de comptes als interessats i a la societat civil.

Quant al sector assegurador, per a la seva transposició parcial es procedeix a la modificació de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, d'ordenació, supervisió i solvència d'entitats asseguradores i reasseguradores, mitjançant la incorporació de dos nous articles, 79 bis i 79 ter, relatius a la política d'implicació i l'estratègia d'inversió que han de seguir les entitats

asseguradores autoritzades per operar en el ram de vida, així com les entitats reasseguradores que cobreixin les obligacions d'assegurances de vida.

En un altre ordre de coses, la Llei 20/2015, de 14 de juliol, també és objecte de modificació per incloure-hi l'Acord bilateral entre la Unió Europea i els Estats Units d'Amèrica sobre mesures prudencials en matèria d'assegurances i reassegurances.

L'article 9 de l'Acord, relatiu a la seva implementació, assenyala que «les parts han d'encoratjar les autoritats pertinents a abstenir-se d'adoptar mesures que siguin incompatibles amb alguna de les condicions o de les obligacions d'aquest Acord, en particular en relació amb l'eliminació dels requisits relatius a les garanties reals i a la presència local, de conformitat amb l'article 3».

Si bé aquest Acord, després d'haver estat aprovat per la Decisió (UE) 2018/539 del Consell, de 20 de març de 2018, i una vegada que ha entrat en vigor, ha passat a formar part del dret de la Unió Europea i constitueix, per tant, una norma aplicable a Espanya de manera immediata i directa, pel que fa a la claredat desitjable i al principi de bona regulació, s'ha considerat oportú modificar l'article 64 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol i eliminar els requisits relatius a la presència local.

VII

El títol I del llibre tercer preveu la transposició de la Directiva (UE) 2018/1910 del Consell, de 4 de desembre de 2018, per la qual es modifica la Directiva 2006/112/CE pel que fa a l'harmonització i la simplificació de determinades normes del règim de l'impost sobre el valor afegit en la imposició dels intercanvis entre els estats membres, i la Directiva (UE) 2019/475 del Consell, de 18 de febrer de 2019, per la qual es modifiquen les directives 2006/112/CE i 2008/118/CE pel que fa a la inclusió del municipi italià de Campione d'Itàlia i les aigües italianes del llac de Lugano en el territori duaner de la Unió i en l'àmbit d'aplicació territorial de la Directiva 2008/118/CE.

Amb aquesta finalitat, es modifica la Llei 37/1992, de 28 de desembre, de l'impost sobre el valor afegit, la Llei 38/1992, de 28 de desembre, d'impostos especials, així com el Reglament de l'impost sobre el valor afegit, aprovat pel Reial decret 1624/1992, de 29 de desembre.

VIII

El títol II del llibre tercer transposa la Directiva (UE) 2017/1852 del Consell, de 10 d'octubre de 2017, relativa als mecanismes de resolució de litigis fiscals a la Unió Europea; harmonitza així el marc de resolució de procediments amistosos i reforça la seguretat jurídica. Amb aquesta finalitat es porta a terme la modificació del text refós de la Llei de l'impost sobre la renda de no residents, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2004, de 5 de març, així com de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

IX

El Reial decret llei consta també de disset disposicions addicionals. S'hi estableix la clàusula de tracte no menys favorable; l'impost sobre el valor afegit; la responsabilitat del personal al servei de les entitats contractants que pertanyen al sector públic; l'accessibilitat; el règim jurídic aplicable als contractes exclosos de l'àmbit d'aquest Reial decret llei que subscriuguin entitats del sector públic; l'actualització de les xifres que fixa la Unió Europea; els pagaments directes als subcontractistes; la remissió de contractes i d'informació al Comitè Tècnic de Comptes Nacionals; els principis aplicables als contractes de concessió de serveis de l'annex I i als contractes de serveis de caràcter social, sanitari o educatiu de l'annex I; les autoritzacions de l'article 324 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, per la qual es transposen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer de 2014, la taxa per inscripció dels mediadors d'assegurances, els mediadors d'assegurances complementàries, els corredors de reassegurances i els alts càrrecs dels distribuïdors d'assegurances i reassegurances en el registre administratiu de distribuïdors

d'assegurances i reassurances; els requisits i principis bàsics dels programes de formació per als distribuïdors d'assegurances i corredors de reassurances i altres persones que participen en la distribució de les assegurances i reassurances privades; la conservació de la documentació precontractual; la reassignació de recursos, que estableix que les obligacions derivades del compliment d'aquest Reial decret llei s'han d'atendre mitjançant la reassignació dels recursos ordinaris del Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital, sense que calguin dotacions addicionals, l'adaptació a les normes del sistema de govern per part de les entitats gestores de fons de pensions, el règim de ports de l'Estat i les autoritats portuàries en contractació i les normes específiques de contractació de serveis de caràcter intel·lectual, respectivament.

El Reial decret llei, a més, conté vuit disposicions transitòries que regulen el trànsit al nou règim jurídic, una disposició derogatòria única, setze disposicions finals i dotze annexos.

Les disposicions finals preveuen, de la primera a la cinquena, modificacions normatives. Així mateix, estableixen una clàusula de salvaguarda, els títols competencials, les disposicions per a la Comunitat Foral de Navarra i del País Basc, la legislació supletòria, la incorporació del dret de la Unió Europea, així com les habilitacions normatives i l'entrada en vigor.

Finalment, es preveuen dotze annexos, onze relatius a la contractació i l'annex XII, que detalla els requisits mínims en matèria de competència i coneixements professionals.

X

Aquest Reial decret llei és coherent amb els principis de bona regulació que estableix l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

Del que s'exposa en els paràgrafs anteriors es posa de manifest el compliment dels principis de necessitat i eficàcia. El Reial decret llei és concorde al principi de proporcionalitat, atès que conté la regulació imprescindible per a la consecució dels objectius esmentats prèviament, i igualment s'ajusta al principi de seguretat jurídica.

Quant al principi de transparència, no s'ha efectuat el tràmit de consulta pública, ni el tràmit d'audiència i informació públiques, tal com exceptua l'article 26.11 de la Llei 50/1997, de 27 de novembre, del Govern. No obstant això, cal destacar com a singularitat del llibre I d'aquest Reial decret llei que ha seguit tota la tramitació administrativa pròpia d'un avantprojecte de llei en matèria de contractació, i fins i tot ha estat aprovat per la ponència designada per la Comissió d'Hisenda amb competència legislativa plena al Congrés dels Diputats. El text legal articulat que ha aprovat aquesta ponència és el que s'incorpora ara a aquest Reial decret llei, excepte alguns ajustos tècnics que s'han dut a terme per garantir la coordinació amb la Llei 9/2017, de 8 de novembre, segons la doctrina del Consell d'Estat, Dictamen 1209/2006, i una transposició correcta de les directives 2014/23/UE i 2014/25/UE. També s'ha inclòs la modificació de l'article 118 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, que va recollir el projecte de llei decaigut de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2019 (BOC de 16 de gener de 2019), ja que, per raons de seguretat jurídica, és urgent i necessari solucionar els greus problemes tècnics que planteja l'actual article 118.3 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, pel fet que exigeix que, per formalitzar un contracte menor, el contractista no hagi subscrit més contractes menors que de manera individual o conjunta superin les xifres que estableix l'article 118.1 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre. Així mateix, s'han revisat els llistats que recollia el text legal aprovat per la ponència, en coherència amb la modificació de les directives 2014/23/UE i 2014/25/UE efectuada, respectivament, mitjançant dos Reglaments de la Comissió, núm. 2019/1827 i núm. 2019/1829, tots dos de 30 d'octubre de 2019.

En el mateix sentit, tant l'avantprojecte de llei de distribució d'assegurances i reassurances, com l'avantprojecte de llei de modificació del text refós de la Llei de plans i fons de pensions, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2002, de 29 de novembre, per a la transposició de la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, relativa a les activitats i la supervisió dels fons de pensions d'ocupació i l'avantprojecte de llei per la qual es modifica el text refós de la Llei de societats de capital, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2010, de 2 de juliol, i altres normes financeres, pel que

fa al foment de la implicació a llarg termini dels accionistes en les societats cotitzades, es van sotmetre prèviament al tràmit de consulta pública que estableix l'article 26.2 de la Llei esmentada, i al tràmit d'audiència i informació públiques que conté l'article 26.6 de la mateixa Llei, ja que afecten els drets i els interessos legítims de les persones. Finalment, respecte del principi d'eficiència, si bé comporta un augment lleuger de les càrregues administratives, aquestes són imprescindibles i en cap cas innecessàries.

Respecte al principi de seguretat jurídica, el text articulat en matèria de contractació que va aprovar la ponència al Congrés, tal com indica el seu informe (BOCG de 28/1/2019), ja incorpora els ajustos necessaris com a conseqüència de l'adaptació tècnica d'aquesta norma a la Llei 9/2017, de 8 de novembre. Així mateix, s'ha garantit la coherència del text amb la resta de l'ordenament jurídic nacional, així com amb el de la Unió Europea. De fet, el text respon a la necessitat de transposició al dret espanyol de les directives esmentades.

Finalment, d'acord amb el principi d'eficiència, s'ha procurat que les mesures que regula aquest Reial decret llei generin les mínimes càrregues administratives per als ciutadans, així com els mínims costos indirectes, i s'ha fomentat l'ús racional dels recursos públics; és més, fins i tot alguna de les mesures que s'hi incorporen comporten una reducció de les càrregues. En aquest sentit, les exigències d'informació i documentació que es demanen dels contribuents són les estrictament imprescindibles per garantir el control de la seva activitat per part de l'Administració tributària.

Aquest Reial decret llei es dicta a l'empara de l'article 149.1.6a, 8a, 11a, 13a, 14a i 18a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat la competència exclusiva sobre legislació mercantil; civil; les bases i la coordinació de les assegurances; les bases i la coordinació de la planificació general de l'activitat econòmica; la hisenda general i en matèria de legislació bàsica sobre contractes i concessions administratives, respectivament.

Per tot això, per la seva finalitat i pel context d'exigència temporal en què es dicta, es donen en aquest Reial decret llei les circumstàncies de necessitat extraordinària i urgent que exigeix l'article 86 de la Constitució.

En virtut d'això, fent ús de l'autorització que conté l'article 86 de la Constitució espanyola, a proposta de la ministra d'Hisenda i de la ministra d'Afers Econòmics i Transformació Digital, i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres a la reunió del dia 4 de febrer de 2020,

DISPOSO:

LLIBRE PRIMER

Transposició de la Directiva 2014/25/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, relativa a la contractació per entitats que operen en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals, i la Directiva 2014/23/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, relativa a l'adjudicació de contractes de concessió

TÍTOL I

Disposicions generals

CAPÍTOL I

Objecte i definicions

Article 1. *Objecte del llibre primer del Reial decret llei.*

1. Aquest Reial decret llei, en el seu llibre primer, té com a objecte regular el procediment d'adjudicació dels contractes d'obres, de subministrament i de serveis, quan contractin les entitats públiques i privades a què es refereix l'article 5, en l'àmbit d'una o

més de les activitats que contenen els articles 8 a 14 d'aquest Reial decret llei, sempre que el seu valor estimat sigui igual o superior als llindars següents:

- a) 1.000.000 d'euros en els contractes de serveis socials i altres serveis específics que enumera l'annex I.
- b) 428.000 d'euros en els contractes de subministrament i de serveis diferents dels que esmenta la lletra anterior, així com en els concursos de projectes.
- c) 5.350.000 d'euros en els contractes d'obres.

2. Així mateix, aquest Reial decret llei és aplicable als procediments d'adjudicació dels contractes de concessió d'obres i dels contractes de concessió de serveis que licitin les entitats a què es refereix l'article 5.1, que facin referència a una o més de les activitats que recullen els articles 9 a 14 d'aquest Reial decret llei i que tinguin un valor estimat que sigui igual o superior al llindar de 5.350.000 d'euros.

En tot cas, queden fora de l'àmbit d'aplicació d'aquest Reial decret llei els contractes de concessió següents:

- a) Els contractes de concessió d'obres o de concessió de serveis que es refereixin a les activitats en el sector de l'aigua que enumeren els apartats 1 i 2 de l'article 8.
- b) Els contractes de concessió de serveis que es refereixin als serveis de loteria que comprèn el codi CPV 92351100-7, adjudicats per una entitat contractant a un operador econòmic sobre la base d'un dret exclusiu.

L'atribució d'un dret exclusiu d'aquest tipus s'ha de publicar al «Diari Oficial de la Unió Europea». A aquests efectes, el concepte de dret exclusiu no inclou els drets exclusius a què es refereix l'article 6.2.

- c) Els contractes de concessió de serveis que siguin adjudicats per una entitat contractant a un operador econòmic sobre la base d'un dret exclusiu del qual gaudeixi aquest operador, d'acord amb una norma, un reglament o una disposició administrativa que siguin aplicables, i la concessió dels quals s'ajusti al Tractat de funcionament de la Unió Europea i als actes jurídics de la Unió Europea que estableixen normes comunes d'accés al mercat que siguin aplicables a les activitats que recullen els articles 9 a 14 d'aquest Reial decret llei.

No obstant això, quan la legislació sectorial de la Unió Europea a què es refereix el paràgraf precedent no prevegi obligacions de transparència, s'aplicarà l'article 79, relatiu a l'anunci de formalització.

Quan una entitat contractant concedeixi a un operador econòmic un dret exclusiu per a l'exercici d'una de les activitats que recullen els articles 9 a 14 d'aquest Reial decret llei, ha d'informar-ne la Comissió Europea en el termini d'un mes, comptat a partir del dia en què es va concedir el dret esmentat.

- d) Els contractes de concessió de serveis de transport aeri basats en la concessió d'una llicència d'exploració segons el Reglament (CE) núm. 1008/2008 del Parlament Europeu i del Consell, de 24 de setembre de 2008, sobre normes comunes per a l'exploració de serveis aeris a la Comunitat, o relatius a serveis públics de transport de viatgers, segons el Reglament núm. 1370/2007 del Parlament Europeu i del Consell, de 23 d'octubre de 2007, sobre els serveis públics de transport de viatgers per ferrocarril i carretera i pel qual es deroguen els reglaments (CEE) núm. 1191/69 i (CEE) núm. 1107/70 del Consell.

Article 2. *Definicions.*

Als efectes del llibre primer d'aquest Reial decret llei, s'entén per:

- a) «Contractes de subministrament, d'obres i de serveis»: els contractes a títol onerosos subscrits per escrit entre una o diverses de les entitats contractants subjectes a l'àmbit d'aplicació d'aquest Reial decret llei i una o diverses empreses, l'objecte dels quals sigui l'execució d'obres, el subministrament de productes o la prestació de serveis.
- b) «Contracte d'obres»: el contracte l'objecte del qual sigui un dels següents:

1r L'execució d'una obra, aïllada o conjuntament amb la redacció del projecte, o la realització d'algun dels treballs que enumera l'annex II.

2n La realització, per qualsevol mitjà, d'una obra que compleixi els requisits fixats per l'entitat contractant que exerceixi una influència decisiva en el tipus o el projecte de l'obra.

c) «Obra»: el resultat d'un conjunt de treballs de construcció o d'enginyeria civil destinat a complir per si mateix una funció econòmica o tècnica, que tingui per objecte un bé immoble.

També es considera «obra» la realització de treballs que modifiquin la forma o la substància del terreny o del seu voltant o de millora del mitjà físic o natural.

d) «Contracte de subministrament»: el contracte que té per objecte la compra, la compra a terminis, l'arrendament financer o l'arrendament, amb opció de compra o sense, de productes. Un contracte de subministrament pot incloure, de manera accessòria, operacions de col·locació i instal·lació.

e) «Contracte de serveis»: el contracte l'objecte del qual són prestacions de fer consistents en el desenvolupament d'una activitat o adreçades a l'obtenció d'un resultat diferent d'una obra o un subministrament.

f) «Concessió d'obres»: el contracte que té les mateixes característiques que el contracte d'obres, amb la condició que la contrapartida de les obres consisteix, o bé únicament en el dret a explotar l'obra, o bé en aquest dret acompanyat d'un preu. En tot cas, el dret a explotar l'obra ha d'implicar la transferència al concessionari del risc operacional, en el sentit que defineix la lletra h) d'aquest article.

g) «Concessió de serveis»: el contracte que té les mateixes característiques que el contracte de serveis amb la condició que la contrapartida de la prestació de serveis consisteix, o bé únicament en el dret a explotar el servei, o bé en aquest dret acompanyat d'un preu. En tot cas, el dret a explotar el servei ha d'implicar la transferència al concessionari del risc operacional, en el sentit que defineix la lletra h) següent.

h) «Risc operacional»: el risc que assumeix el concessionari i que implica que aquest últim no té garantits, en condicions normals de mercat, ni la recuperació de les inversions efectuades ni la cobertura dels costos en què hagi incorregut com a conseqüència de l'explotació de les obres o dels serveis que siguin objecte de la concessió. La part dels riscos transferits al concessionari ha de comportar una exposició real a les incerteses del mercat que impliqui que qualsevol pèrdua potencial estimada en què incorri el concessionari no és merament nominal o menyspreable.

Aquest risc abraça el risc de demanda o el de subministrament, o tots dos. A aquests efectes s'entén per «risc de demanda» el que es deu a la demanda real de les obres o els serveis que són objecte del contracte; i per «risc de subministrament», el relatiu al subministrament de les obres o els serveis que són objecte del contracte, en particular el risc que la prestació no s'ajusti a la demanda.

i) «Operador econòmic»: una persona física o jurídica, una entitat pública, o una agrupació d'aquestes persones o entitats, incloses les unions temporals d'empreses, que ofereixi al mercat l'execució d'obres, el subministrament de productes o la prestació de serveis.

j) «Licitador»: un operador econòmic que hagi presentat una oferta.

k) «Candidat»: un operador econòmic que hagi sol·licitat una invitació o hagi estat convidat a participar en un procediment restringit o negociat, en un diàleg competitiu o en una associació per a la innovació.

l) «Plec de condicions»: tots els documents que elabora o esmenta l'entitat contractant per descriure o determinar els elements de la contractació o el procediment, en particular l'anunci de licitació, l'anunci periòdic indicatiu o els anuncis sobre l'existència d'un sistema de classificació que serveixin de convocatòria de licitació, les prescripcions tècniques, el document descriptiu, les condicions del contracte proposades, els formats en què els candidats i els licitadors hagin de presentar els documents, la informació sobre les obligacions generalment aplicables i qualsevol document addicional. Aquesta definició s'utilitza únicament amb la finalitat de simplificar el text.

m) «Activitats de compra centralitzades»: algun dels tipus d'activitats següents, fet amb caràcter permanent:

1r L'adquisició de subministraments i/o serveis destinats a les entitats contractants.

2n L'adjudicació de contractes o la formalització d'acords marc d'obres, subministraments o serveis destinats a les entitats contractants.

n) «Activitats de compra auxiliars»: activitats que consisteixen en la prestació de suport a les activitats de compra, en particular en les formes següents:

1r Infraestructures tècniques que permetin a les entitats contractants adjudicar contractes públics o formalitzar acords marc d'obres, subministraments o serveis.

2n Assessorament sobre la realització o la concepció dels procediments de contractació.

3r Preparació i gestió dels procediments de contractació en nom i a compte de l'entitat contractant de què es tracti.

ñ) «Central de compres»: una entitat contractant que efectua activitats de compra centralitzades i, si s'escau, activitats de compra auxiliars. Als efectes d'aquest Reial decret llei, les centrals de compres tenen la consideració d'entitats contractants.

Les contractacions que du a terme una central de compres per efectuar activitats de compra centralitzades es consideren contractacions per a l'exercici de les activitats que regula aquest Reial decret llei.

o) «Prestador de serveis de contractació»: un organisme públic o privat que ofereix al mercat activitats de compra auxiliars.

p) «Escrit» o «per escrit»: qualsevol expressió que consisteix en paraules o xifres i que es pot llegir, reproduir i després comunicar, inclosa la informació transmesa i emmagatzemada per mitjans electrònics.

q) «Mitjà electrònic»: un mitjà que utilitza equips electrònics de tractament (inclosa la compressió digital) i emmagatzematge de dades que es transmeten, envien i reben per mitjans amb fil, radiofònics, òptics o per altres mitjans electromagnètics.

r) «Cicle de vida»: totes les fases consecutives o interrelacionades que se succeeixen durant l'existència del producte, l'obra o el servei, i en tot cas: la recerca i el desenvolupament que s'hagin de dur a terme, la fabricació o la producció, la comercialització i les condicions en què tingui lloc, el transport, la utilització i el manteniment, l'adquisició de les primeres matèries i la generació de recursos; tot això fins que es produeixi l'eliminació, el desmantellament o el final de la utilització.

s) «Concurs de projectes»: el procediment que permet a l'entitat contractant adquirir, principalment en els àmbits de l'ordenació territorial, l'urbanisme, l'arquitectura, l'enginyeria o el tractament de dades, plans o projectes seleccionats per un jurat després d'haver estat objecte d'una licitació, amb concessió de premis o sense.

t) «Innovació»: la introducció d'un producte, un servei o un procés nous o significativament millorats, que inclou, encara que no s'hi limita, els processos de producció, edificació o construcció d'un nou mètode de comercialització o un nou mètode d'organització en les pràctiques empresarials, l'organització del lloc de treball o les relacions exteriors, amb l'objectiu d'ajudar, entre d'altres, a resoldre els desafiaments de l'Estratègia Europa 2020.

u) «Etiqueta»: qualsevol document, certificat o acreditació que confirma que una obra, un producte, un servei, un procés o un procediment determinat compleix certs requisits.

v) «Requisits aplicables als efectes de l'etiqueta»: els requisits que ha de complir una obra, un producte, un servei, un procés o un procediment determinat per aconseguir l'etiqueta de què es tracta.

w) «Enviament postal»: tot objecte destinat a ser expedit a l'adreça indicada pel remitent sobre l'objecte mateix o sobre el seu embolcall, una vegada presentat de la forma definitiva en la qual s'ha de recollir, transportar i lliurar. A més dels enviaments de correspondència inclou la publicitat directa, els llibres, els catàlegs, els diaris, les

publicacions periòdiques i els paquets postals que continguin mercaderies amb valor comercial o sense, sigui quin sigui el seu pes.

x) «Serveis postals»: qualssevol serveis consistents en la recollida, l'admissió, la classificació, el transport, la distribució i el lliurament d'enviaments postals.

y) «Dret exclusiu»: un dret que concedeixen els òrgans competents d'una administració pública en virtut de qualsevol disposició legislativa, reglamentària o administrativa publicada que sigui compatible amb el Tractat de funcionament de la Unió Europea, que tingui com a efecte limitar l'exercici d'una activitat a un únic operador econòmic i que afecti substancialment la capacitat dels altres operadors econòmics d'exercir una activitat.

z) «Dret especial»: un dret que concedeixen els òrgans competents d'una administració pública en virtut de qualsevol disposició legislativa, reglamentària o administrativa publicada que sigui compatible amb el Tractat de funcionament de la Unió Europea, que tingui com a efecte limitar l'exercici d'una activitat a una sèrie d'operadors econòmics i que afecti substancialment la capacitat dels altres operadors econòmics d'exercir una activitat.

Article 3. *Nomenclatura.*

Als efectes d'identificar les prestacions que són objecte dels contractes que regula aquest Reial decret llei, s'utilitza el «Vocabulari comú de contractes públics (CPV)» aprovat pel Reglament (CE) núm. 2195/2002 del Parlament Europeu i del Consell, de 5 de novembre de 2002, pel qual s'aprova el vocabulari comú dels contractes públics (CPV).

Article 4. *Mètodes per calcular el valor estimat dels contractes, dels acords marc i dels sistemes dinàmics d'adquisició.*

1. A tots els efectes que preveu aquest Reial decret llei, el valor estimat dels contractes es determina de la manera següent:

a) En el cas dels contractes d'obres, subministraments i serveis, l'entitat contractant ha de prendre l'import total, sense incloure-hi l'impost sobre el valor afegit, pagador segons les seves estimacions.

b) En el cas dels contractes de concessió d'obres i de concessió de serveis, l'entitat contractant ha de prendre l'import net de la xifra de negocis, sense incloure-hi l'impost sobre el valor afegit, que, segons les seves estimacions, ha de generar l'empresa concessionària durant la seva execució, com a contraprestació per les obres i els serveis objecte del contracte, així com dels subministraments relacionats amb aquestes obres i serveis.

2. En el càlcul del valor estimat s'han de tenir en compte, com a mínim, a més dels costos derivats de l'aplicació de les normatives laborals vigents, altres costos que es derivin de l'execució material dels serveis, les despeses generals d'estructura i el benefici industrial. Així mateix, s'han de tenir en compte:

- a) Qualsevol forma d'opció eventual i les eventuais pròrrogues del contracte.
- b) Quan s'hagi previst abonar primes o efectuar pagaments als candidats o licitadors, la seva quantia.
- c) En cas que, de conformitat amb el que estableix l'article 110, s'hagi previst en el plec de condicions o en l'anunci de licitació la possibilitat que el contracte sigui modificat, s'ha de considerar valor estimat del contracte l'import màxim que aquest pugui assolir, tenint en compte la totalitat de les modificacions a l'alça previstes.

En els contractes de serveis i de concessió de serveis en què sigui rellevant la mà d'obra, en l'aplicació de la normativa laboral vigent a què es refereix el paràgraf anterior s'han de tenir especialment en compte els costos laborals derivats dels convenis col·lectius sectorials aplicables.

3. Addicionalment al que preveu l'apartat anterior, en el càlcul del valor estimat dels contractes de concessió d'obres i de concessió de serveis s'han de tenir en compte, quan escaigui, els conceptes següents:

a) La renda procedent del pagament de taxes i multes per part dels usuaris de les obres o els serveis, diferents de les recaptades en nom de l'entitat contractant.

b) Els pagaments o els avantatges financers, sigui quina sigui la seva forma, que l'entitat contractant o qualsevol altra autoritat pública hagi concedit al concessionari, inclosa la compensació pel compliment d'una obligació de servei públic i les subvencions a la inversió pública.

c) El valor dels subsidis o avantatges financers, sigui quina sigui la seva forma, procedents de tercers a canvi de l'execució de la concessió.

d) El preu de la venda de qualsevol actiu que formi part de la concessió.

e) El valor de tots els subministraments i els serveis que l'entitat contractant posi a disposició del concessionari, sempre que siguin necessaris per a l'execució de les obres o la prestació dels serveis.

4. L'elecció del mètode per calcular el valor estimat no es pot efectuar amb la intenció de sostreure el contracte a l'aplicació de les normes d'adjudicació que corresponguin.

5. El mètode de càlcul aplicat per l'entitat contractant per calcular el valor estimat en tot cas ha de figurar en els plecs de condicions.

6. Quan una entitat contractant estigui composta per unitats funcionals separades, s'ha de tenir en compte el valor total estimat per a totes les unitats funcionals individuals.

No obstant això, quan una unitat funcional separada sigui responsable de manera autònoma respecte de la seva contractació o de determinades categories seves, els valors es poden estimar al nivell de la unitat de què es tracti.

En tot cas, s'entén que es dona la circumstància al·ludida en el paràgraf anterior quan la unitat funcional separada esmentada disposi de finançament específica i amb competències respecte a l'adjudicació del contracte.

7. L'estimació s'ha de fer tenint en compte els preus habituals al mercat i ha d'estar referida al moment de l'enviament de la convocatòria de licitació o, en cas que no estigui prevista, al moment en què l'entitat contractant iniciï el procediment d'adjudicació del contracte.

8. En els contractes d'obres el càlcul del valor estimat ha de tenir en compte el seu import, així com el valor total estimat dels subministraments o els serveis necessaris per a la seva execució que l'entitat contractant hagi posat a disposició del contractista.

9. En els contractes de subministrament que tinguin per objecte l'arrendament financer, l'arrendament o la venda a terminis de productes, el valor que s'ha de prendre com a base per calcular el valor estimat del contracte és el següent:

a) En el cas de contractes de durada determinada, quan la seva durada sigui igual o inferior a dotze mesos, el valor total estimat per a la durada del contracte; quan la seva durada sigui superior a dotze mesos, el seu valor total, inclòs l'import estimat del valor residual.

b) En el cas de contractes la durada dels quals no es fixi per referència a un període de temps determinat, el valor mensual multiplicat per 48.

10. En els contractes de subministrament o de serveis que tinguin un caràcter de periodicitat, o de contractes que s'hagin de renovar en un període de temps determinat, s'ha de prendre com a base per al càlcul del valor estimat del contracte alguna de les quantitats següents:

a) El valor real total dels contractes successius similars adjudicats durant l'exercici precedent o durant els dotze mesos previs, ajustat, quan sigui possible, en funció dels canvis de quantitat o valor previstos per als dotze mesos posteriors al contracte inicial.

b) El valor estimat total dels contractes successius adjudicats durant els dotze mesos següents al primer lliurament o en el transcurs de l'exercici, si aquest és superior a dotze mesos.

11. En els contractes de serveis, als efectes del càlcul del seu valor estimat, es prenen com a base, si s'escau, les quantitats següents:

- a) En els serveis d'assegurances, la prima pagadora i altres formes de remuneració.
- b) En serveis bancaris i altres serveis financers, els honoraris, les comissions, els interessos i altres formes de remuneració.
- c) En els contractes relatius a un projecte, els honoraris, les comissions pagadores i altres formes de remuneració, així com les primes o contraprestacions que, si s'escau, es fixin per als participants en el concurs.
- d) En els contractes de serveis en què no s'especifiqui un preu total, si tenen una durada determinada igual o inferior a quaranta-vuit mesos, el valor total estimat corresponent a tota la seva durada. Si la durada és superior a quaranta-vuit mesos o no està fixada per referència a un període de temps cert, el valor mensual multiplicat per 48.

12. Quan la realització d'una obra, la contractació d'uns serveis o l'obtenció d'uns subministraments destinats a usos idèntics o similars pugui donar lloc a l'adjudicació simultània de contractes per lots separats, s'ha de tenir en compte el valor global estimat de la totalitat dels lots esmentats.

Igualment, quan una obra o un servei proposats puguin derivar en l'adjudicació simultània de contractes de concessió d'obres o de concessió de serveis per lots separats, s'ha de tenir en compte el valor global estimat de tots els lots.

En el supòsit que preveu el primer paràgraf d'aquest apartat, quan el valor acumulat dels lots en què es divideixi el subministrament, els serveis o l'obra iguali o superi la quantitat que indica l'article 1, les normes d'aquest Reial decret llei s'han d'aplicar a l'adjudicació de cada lot.

No obstant el que estableixen el primer i el tercer paràgraf d'aquest apartat, les entitats contractants poden exceptuar d'aquestes normes els lots que tinguin un valor estimat inferior a un milió d'euros, per a les obres, o a 80.000 euros, per als subministraments o els serveis, sempre que l'import acumulat dels lots exceptuats no sobrepassi el 20 per 100 del valor acumulat de la totalitat dels lots.

13. Per als acords marc i per als sistemes dinàmics d'adquisició s'ha de tenir en compte el valor màxim estimat, exclòs l'impost sobre el valor afegit, del conjunt de contractes previstos al llarg de la durada total de l'acord marc o del sistema dinàmic d'adquisició.

14. En el procediment d'associació per a la innovació s'ha de tenir en compte el valor màxim estimat, exclòs l'impost sobre el valor afegit, de les activitats de recerca i desenvolupament que estigui previst que es duguin a terme al llarg de la durada total de l'associació, i dels subministraments, serveis o obres que estigui previst que s'executin o adquireixin al final de l'associació prevista.

CAPÍTOL II

Àmbit d'aplicació subjectiva

Article 5. *Entitats subjectes a aquest Reial decret llei en matèria de contractació.*

1. Queden subjectes a aquest Reial decret llei les entitats contractants que duguin a terme alguna de les activitats enumerades en els articles 8 a 14.

Així mateix, queden subjectes a aquest Reial decret llei les associacions formades per diverses entitats contractants.

2. Als efectes d'aquest Reial decret llei s'entén per:

a) «Entitat contractant»: els poders adjudicadors que no siguin Administració pública, de conformitat amb la Llei 9/2017, de 8 de novembre, les empreses públiques, així com altres entitats diferents de les anteriors que tinguin drets especials o exclusius, segons estableix l'article 6.

b) «Poder adjudicador»: les entitats que tinguin aquesta consideració d'acord amb la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

c) «Empresa pública»: les societats mercantils de caràcter públic i les entitats o els organismes sobre els quals els poders adjudicadors puguin exercir, de manera directa o indirecta, una influència dominant pel fet de tenir-ne la propietat o de tenir-hi una participació financera, o en virtut de les normes que les regeixen.

Es considera que els poders adjudicadors exerceixen una influència dominant, directa o indirecta, sobre una empresa, quan es dona alguna de les circumstàncies següents:

1r Que tinguin la majoria del capital subscrit de l'empresa.

2n Que disposin de la majoria dels vots corresponents a les participacions que emet l'empresa.

3r Que puguin designar més de la meitat dels membres de l'òrgan d'administració, de direcció o de vigilància de l'empresa.

3. Queden exclosos de l'àmbit d'aplicació d'aquest Reial decret llei els contractes que subscriuguin les entitats que, d'acord amb la Llei 9/2017, de 8 de novembre, tinguin la consideració d'administracions públiques, que s'han de regir per aquesta Llei, en tot cas. Únicament se'ls ha d'aplicar aquest Reial decret llei per determinar si els contractes que subscriuguin aquestes entitats s'han de considerar subjectes a regulació harmonitzada.

Article 6. *Drets especials o exclusius.*

1. Als efectes d'aquest Reial decret llei, es considera que una entitat contractant gaudeix de drets especials o exclusius, en el sentit que defineix l'article 2, lletres y) i z), quan aquests drets els concedeixen els òrgans competents d'una administració pública en virtut de qualsevol disposició legal, reglamentària o administrativa que sigui compatible amb el Tractat de funcionament de la Unió Europea, que tingui com a efecte limitar a una o més entitats l'exercici d'una activitat prevista als articles 8 a 14 i que afecti substancialment la capacitat de les altres entitats d'exercir aquesta activitat.

2. Els drets que s'hagin concedit mitjançant un procediment que hagi estat objecte d'una publicitat adequada, d'acord amb criteris objectius i que no contravingui el dret de la Unió Europea no constitueixen drets especials o exclusius als efectes d'aquest Reial decret llei.

CAPÍTOL III

Àmbit d'aplicació objectiva

Secció 1a. De les activitats regulades

Article 7. *Disposicions comunes.*

Als efectes dels articles 8, 9 i 10 següents, el subministrament inclou la generació (producció), la venda a l'engròs i la venda al detall. No obstant això, la producció de gas per extracció entra en l'àmbit d'aplicació de l'article 14.

Article 8. *Aigua.*

1. Aquest Reial decret llei s'aplica a les activitats següents:

a) La posada a disposició o l'explotació de xarxes fixes destinades a prestar un servei al públic en relació amb la producció, el transport o la distribució d'aigua potable.

b) El subministrament d'aigua potable a les xarxes esmentades.

2. Aquest Reial decret llei s'aplica, així mateix, als contractes i als concursos de projectes adjudicats o organitzats per les entitats que exerceixin una activitat prevista a l'apartat 1, sempre que aquests contractes estiguin relacionats amb alguna de les activitats següents:

a) Projectes d'enginyeria hidràulica, irrigació o drenatge, a condició que el volum d'aigua destinat al proveïment d'aigua potable representi més del 20 per cent del volum d'aigua total disponible gràcies als projectes esmentats o a les instal·lacions d'irrigació o drenatge esmentades.

b) L'evacuació o el tractament d'aigües residuals.

3. No es considera una activitat d'acord amb l'apartat 1 el subministrament d'aigua potable a xarxes destinades a prestar un servei al públic per part d'una entitat contractant diferent dels poders adjudicadors, quan es compleixin totes les condicions següents:

a) Que la producció d'aigua potable per part de l'entitat de què es tracti es dugui a terme perquè el seu consum és necessari per a l'exercici d'una activitat diferent de les que preveuen els articles 8 a 11.

b) Que l'alimentació de la xarxa pública depengui exclusivament del consum de l'entitat contractant i no hagi superat el 30 per cent de la producció total d'aigua potable de l'entitat contractant tenint en compte la mitjana dels tres últims anys, inclòs l'any en curs.

Article 9. *Gas i calefacció.*

1. Aquest Reial decret llei s'aplica a les activitats següents:

a) La posada a disposició o l'explotació de xarxes fixes destinades a prestar un servei al públic en relació amb la producció, el transport o la distribució de gas o calefacció.

b) El subministrament de gas o calefacció a les xarxes esmentades.

2. No es considera una activitat pertinent als efectes de l'apartat 1 el subministrament de gas o calefacció a xarxes destinades a prestar un servei al públic per part d'una entitat contractant diferent dels poders adjudicadors, quan es compleixin totes les condicions següents:

a) Que la producció de gas o de calefacció per part de l'entitat de què es tracti sigui una conseqüència inevitable de l'exercici d'una activitat diferent de les que preveuen l'apartat 1 d'aquest article o els articles 8 i 10 a 14 d'aquest Reial decret llei.

b) Que l'alimentació de la xarxa pública tingui l'únic propòsit d'explotar, des del punt de vista econòmic, la producció esmentada i correspongui, com a màxim, al 20% del volum de negoci de l'entitat contractant, tenint en compte la mitjana dels tres últims anys, inclòs l'any en curs.

Article 10. *Electricitat.*

1. Aquest Reial decret llei s'aplica a les activitats següents:

a) La posada a disposició o l'explotació de xarxes fixes destinades a prestar un servei al públic en relació amb la producció, el transport o la distribució d'electricitat.

b) El subministrament d'electricitat a les xarxes esmentades.

2. No es considera una activitat d'acord amb l'apartat 1 el subministrament d'electricitat a xarxes destinades a proporcionar un servei al públic per part d'una entitat contractant diferent dels poders adjudicadors, quan es compleixin totes les condicions següents:

a) Que la producció d'electricitat per part de l'entitat contractant de què es tracti es faci perquè el seu consum sigui necessari per a l'exercici d'una activitat diferent de les que preveuen l'apartat 1 d'aquest article o els articles 8, 9 i 11 d'aquest Reial decret llei.

b) Que l'alimentació de la xarxa pública depengui exclusivament del consum de l'entitat contractant i no hagi superat el 30 per 100 de la producció total d'energia de l'entitat contractant, tenint en compte la mitjana dels tres últims anys, inclòs l'any en curs.

Article 11. *Serveis de transport.*

1. Aquest Reial decret llei s'aplica a les activitats de posada a disposició o explotació de xarxes que prestin un servei públic en el camp del transport per ferrocarril, sistemes automàtics, tramvia, troleibús, autobús o cable.

2. Es considera que hi ha una xarxa en els serveis de transport quan el servei es presti d'acord amb les condicions operatives que estableix l'autoritat competent. Aquestes condicions han de fer referència als itineraris, a la capacitat de transport disponible, a la freqüència i la puntualitat del servei, a les infraestructures, els vehicles i els combustibles, i a la incorporació en el transport dels sistemes intel·ligents de transport (SIT), entre d'altres.

Article 12. *Ports i aeroports.*

Aquest Reial decret llei s'aplica a les activitats d'explotació d'una zona geogràfica determinada amb la finalitat de posar aeroports, ports marítims o interiors, o altres terminals de transport a disposició dels transportistes aeris, marítims o fluvials.

Article 13. *Serveis postals.*

1. Aquest Reial decret llei s'aplica a les activitats relacionades amb la prestació dels serveis següents:

- a) Serveis postals en el sentit que defineix l'article 2.x).
- b) Serveis diferents dels serveis postals, sempre que aquests serveis els presti una entitat que presti igualment serveis postals i no es tracti d'una activitat sotmesa directament a la competència en mercats l'accés als quals no estigui limitat, en els termes que indica l'article 17.

2. Als efectes d'aquest Reial decret llei, tenen la consideració de «serveis diferents dels serveis postals» els següents:

- a) Els serveis de gestió de serveis de correu, tant els serveis previs a l'enviament com els posteriors a l'enviament, inclosos els serveis de gestió de sales de correu.
- b) Els serveis relatius als enviaments postals que no estan inclosos a la definició de l'article 2.w), com ara la publicitat directa sense indicació del destinatari.
- c) Els serveis financers que incloguin, en particular, els giris i les transferències postals, excepte els que s'exclouen en virtut de l'article 20.d).
- d) Els serveis filatèlics.
- e) Els serveis logístics, entenent-se com a tals els serveis que combinen la distribució física i la llista de correus amb altres funcions no postals.
- f) Els serveis de valor afegit vinculats a mitjans electrònics i prestats íntegrament per aquesta via, inclosa la transmissió segura de documents codificats per la via electrònica, els serveis de gestió d'adreces i la transmissió de correu certificat.

Article 14. *Prospecció i extracció de petroli, gas, carbó i altres combustibles sòlids.*

Aquest Reial decret llei s'aplica a les activitats d'explotació d'una zona geogràfica determinada amb alguna de les finalitats següents:

- a) L'extracció de petroli o gas.
- b) La prospecció o extracció de carbó o altres combustibles sòlids.

Article 15. *Contractes mixtos.*

1. S'entén per contracte mixt aquell que contingui prestacions corresponents a un altre o altres d'una classe diferent. Només es poden fusionar les prestacions corresponents a diferents contractes en un contracte mixt quan aquestes prestacions estiguin vinculades directament entre si i mantinguin relacions de complementarietat que n'exigeixin la consideració i el tractament com una unitat funcional adreçada a la satisfacció d'una necessitat determinada o a la consecució d'un fi institucional propi de l'entitat contractant.

2. Per determinar les normes que regeixen l'adjudicació dels contractes mixtos l'objecte dels quals contingui prestacions de diversos contractes que regula aquest Reial decret llei, cal atènyer-se a les regles següents:

a) Quan un contracte mixt compregui prestacions pròpies de dos o més contractes d'obres, subministraments o serveis, cal atènyer-se al caràcter de la prestació principal.

En el cas dels contractes mixtos que compreguin en part serveis de l'annex I i en part altres serveis, o quan es tracti de contractes mixtos que tinguin per objecte serveis i subministraments, l'objecte principal es determina tenint en compte quin és el més alt dels valors estimats dels serveis o subministraments respectius.

b) Quan el contracte mixt contingui prestacions dels contractes d'obres, subministraments o serveis, d'una banda, i contractes de concessions d'obra o concessions de serveis, de l'altra, s'ha d'actuar de la manera següent:

1r Si les diferents prestacions no són separables, cal atènyer-se al caràcter de la prestació principal.

2n Si les diferents prestacions són separables i es decideix adjudicar un contracte únic, s'apliquen les normes relatives als contractes d'obres, subministraments o serveis quan el valor estimat de les prestacions corresponents a aquests contractes superi les quanties que estableix l'article 1 d'aquest Reial decret llei. Si passa altrament, s'apliquen les normes relatives als contractes de concessió d'obres i serveis.

3. Quan un contracte contingui prestacions d'un contracte que està subjecte a aquest Reial decret llei i prestacions de contractes que no ho estiguin, s'hi aplica aquest Reial decret llei, amb l'excepció dels contractes en els àmbits de la defensa i de la seguretat a què es refereix l'article 23.2.a).

Article 16. *Règim jurídic dels contractes destinats a la realització de diverses activitats.*

1. Per determinar les normes que regeixen l'adjudicació d'un contracte destinat a la realització de diverses activitats, quan almenys una d'elles estigui subjecta a aquest Reial decret llei, cal atènyer-se a les regles següents:

a) Amb caràcter general, el contracte està subjecte a les normes aplicables a l'activitat a què estigui destinat principalment.

b) En cas que sigui impossible objectivament establir a quina activitat es destina el contracte principalment, les normes es determinen de conformitat amb el que s'estableix a continuació:

1r El contracte s'adjudica de conformitat amb la Llei 9/2017, de 8 de novembre, quan almenys una de les activitats objecte del contracte estigui subjecta a aquest Reial decret llei i una altra o unes altres estiguin subjectes a la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

2n En els altres casos, el contracte s'adjudica de conformitat amb aquest Reial decret llei.

2. Quan un contracte estigui destinat a la realització de diverses activitats i una de les activitats estigui subjecta a aquest Reial decret llei i l'altra o les altres, a la legislació en els àmbits de la defensa i de la seguretat, cal atènyer-se al que estableix l'article 23.2.b).

Secció 2a. Exclusions

Subsecció 1a. Exclusió d'activitats sotmeses directament a la competència

Article 17. *Exclusió d'activitats sotmeses directament a la competència.*

1. Aquest Reial decret llei no s'aplica als contractes destinats a fer possible la prestació d'una activitat prevista als articles 8 a 14, sempre que aquesta activitat estigui sotmesa directament a la competència en mercats l'accés als quals no estigui limitat. Tampoc no s'aplica als concursos de projectes que s'organitzen per a l'exercici d'aquesta activitat.

2. Als efectes de l'apartat 1, per determinar si una activitat està sotmesa directament a la competència, s'han d'utilitzar criteris que siguin conformes a les disposicions del Tractat de funcionament de la Unió Europea en matèria de competència, com ara les característiques dels béns o serveis de què es tracti, si hi ha béns o serveis considerats substituïbles per la banda de l'oferta o per la demanda, els preus i la presència real o potencial de més d'un proveïdor dels béns o serveis de què es tracti.

L'avaluació de la competència a què fa referència aquest article s'entén sense perjudici de l'aplicació del dret de la competència; i s'efectua tenint en compte el mercat per a les activitats en qüestió i el mercat geogràfic de referència.

Als efectes d'aquest article, «el mercat geogràfic de referència», en què es basa l'avaluació de l'exposició directa a la competència, està constituït pel territori en què les empreses afectades intervenen en l'oferta i la demanda de béns o serveis, en què les condicions de competència són suficientment homogènies i que es distingeix dels territoris veïns pel fet que les condicions de competència són notablement diferents. A aquests efectes s'han de tenir en compte, entre d'altres: la naturalesa i les característiques dels productes i els serveis de què es tracti; si hi ha barreres d'entrada; les preferències dels consumidors; així com si hi ha diferències significatives, entre el territori considerat i els territoris veïns, en les quotes de mercat de les empreses o en els preus.

3. L'exclusió d'aquesta activitat s'ha d'efectuar de conformitat amb els requisits i el procediment que estableixen els articles 34 i 35 de la Directiva 2014/25/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, sobre la coordinació dels procediments d'adjudicació de contractes en els sectors de l'aigua, de l'energia, dels transports i dels serveis postals.

A aquest efecte, quan es consideri que és d'aplicació a una determinada activitat l'exclusió d'aplicació a què fa referència l'apartat 1, el ministre d'Economia i Empresa, a iniciativa del ministeri competent per raó de l'activitat o, si s'escau, de les comunitats autònomes o de les corporacions locals corresponents, ho ha de comunicar a la Comissió Europea, a la qual ha d'informar de totes les circumstàncies pertinents i, en especial, de qualsevol disposició legal, reglamentària o administrativa o de qualsevol acord relatiu a la conformitat amb les condicions esmentades en l'apartat 2, si s'escau, juntament amb el criteri que sobre la liberalització efectiva de l'activitat i la procedència d'exclusió d'aplicació d'aquest Reial decret llei expressin la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, les autoritats de competència d'àmbit autonòmic o alguna altra autoritat nacional independent que sigui competent en l'activitat de què es tracti.

Quan una de les entitats contractants a què s'aplica aquest Reial decret llei consideri que es donen els requisits que estableixen els apartats 1 i 2, poden instar al ministeri o a l'òrgan competent de la comunitat autònoma corresponent que se sol·liciti la tramitació del procediment a què es refereix el paràgraf anterior. Si transcorren dos mesos sense que s'hagi tramitat aquesta petició, l'entitat contractant pot sol·licitar a la Comissió Europea que estableixi l'aplicabilitat de l'apartat 1 a una activitat determinada mitjançant un acte d'execució, de conformitat amb l'apartat 3 de l'article 35 de la Directiva 2014/25/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014.

Subsecció 2a. Contractes exclosos

Article 18. *Contractes exclosos per raó de la seva finalitat.*

1. Aquest Reial decret llei no s'aplica als contractes que les entitats contractants adjudiquin per a fins diferents de la realització de les activitats que preveuen els articles 8 a 14, ni per a la realització de les activitats esmentades en un país tercer, en circumstàncies que no impliquin l'explotació física d'una xarxa o d'una àrea geogràfica dins de la Unió Europea, ni a concursos de projectes organitzats per a aquests fins.

2. Les entitats contractants han de comunicar a la Comissió Europea, a petició d'aquesta, totes les categories de productes i activitats que considerin excloses en virtut de l'apartat 1.

3. Així mateix, queden fora de l'àmbit d'aplicació els contractes que s'adjudiquin als efectes de revenda o arrendament financer a tercers, sempre que l'entitat contractant no gaudeixi de drets especials o exclusius de venda o arrendament de l'objecte dels contractes esmentats i que hi hagi altres entitats que puguin vendre'ls o arrendar-los lliurement en les mateixes condicions que l'entitat contractant. Les entitats contractants han de comunicar a la Comissió Europea, a petició d'aquesta, totes les categories de productes i activitats que considerin excloses en virtut d'aquest apartat.

Article 19. *Exclusions en els àmbits de l'aigua i l'energia.*

Aquest Reial decret llei no s'aplica als contractes següents:

a) Els contractes per a la compra d'aigua, sempre que siguin adjudicats per entitats contractants que exerceixin alguna de les activitats relacionades amb l'aigua potable que preveu l'article 8.1.

b) Els contractes adjudicats per entitats contractants que operin en el sector de l'energia i exerceixin una activitat prevista als articles 9.1, 10.1 o 14, en relació amb el subministrament d'energia o de combustibles destinats a la generació d'energia.

Article 20. *Exclusions específiques relatives als contractes de serveis i de concessió de serveis.*

Aquest Reial decret llei no s'aplica als contractes que tinguin per objecte:

a) L'adquisició o l'arrendament, independentment del sistema de finançament, de terrenys, edificis existents o altres béns immobles o relatius a drets sobre aquests béns.

b) Serveis d'arbitratge i de conciliació.

c) Algun dels serveis jurídics següents:

1r La representació i la defensa legal d'un client per part d'un procurador o un advocat, ja sigui en un arbitratge o en una conciliació celebrada en un estat o davant una instància internacional de conciliació o arbitratge, o ja sigui en un procediment judicial davant els òrgans jurisdiccionals o les autoritats públiques d'un estat o davant òrgans jurisdiccionals o institucions internacionals.

2n L'assessorament jurídic prestat com a preparació d'un dels procediments que esmenta l'apartat anterior d'aquesta lletra, o quan hi hagi una probabilitat alta que l'afer sobre el qual s'assessora és objecte dels procediments esmentats, sempre que l'assessorament el presti un advocat.

3r Els serveis de certificació i autenticació de documents que hagi de prestar un notari públic.

4t Els serveis jurídics prestats per administradors, tutors o altres serveis jurídics els prestadors dels quals siguin designats per un òrgan jurisdiccional o designats per llei per exercir funcions específiques sota la supervisió dels òrgans jurisdiccionals esmentats.

5è Altres serveis jurídics que estiguin relacionats, fins i tot de manera ocasional, amb l'exercici del poder públic.

d) L'emissió, compra, venda i transferència de títols o d'altres instruments financers, segons la Directiva 2014/65/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 15 de maig de

2014, relativa als mercats d'instruments financers i per la qual es modifiquen la Directiva 2002/92/CE i la Directiva 2011/61/UE, així com les operacions efectuades amb la Facilitat Europea d'Estabilització Financera i el Mecanisme Europeu d'Estabilitat.

e) Els préstecs, estiguin o no relacionats amb l'emissió, la venda, la compra o la transferència de valors o d'altres instruments financers.

f) Contractes regulats en la legislació laboral.

g) Serveis públics de transport de viatgers per ferrocarril o en metro, així com les concessions de serveis de transport de viatgers, sense perjudici de l'aplicació del Reglament (UE) núm. 1370/2007 del Parlament Europeu i del Consell, de 23 d'octubre de 2007, sobre els serveis públics de transport de viatgers per ferrocarril i carretera i pel qual es deroguen els Reglaments (CEE) núm. 1191/69 i (CEE) núm. 1107/70 del Consell.

h) Els que tinguin per objecte serveis de defensa civil, protecció civil i prevenció de riscos laborals prestats per organitzacions o associacions sense ànim de lucre i inclosos en els codis CPV següents: 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8; 98113100-9 i 85143000-3, excepte els serveis de transport en ambulància de pacients.

i) Els que tinguin per objecte l'adquisició, el desenvolupament, la producció o la coproducció de programes destinats a serveis de comunicació audiovisual o serveis de comunicació radiofònica, que siguin adjudicats per proveïdors del servei de comunicació audiovisual o radiofònica, o els relatius al temps de radiodifusió o al subministrament de programes que siguin adjudicats a proveïdors del servei de comunicació audiovisual o radiofònica. Als efectes d'aquesta lletra, per «servei de comunicació audiovisual» i «proveïdor del servei de comunicació» s'entén, respectivament, el mateix que a l'article 1, apartat 1, lletres a) i d), de la Directiva 2010/13/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 10 de març de 2010, sobre la coordinació de determinades disposicions legals, reglamentàries i administratives dels estats membres relatives a la prestació de serveis de comunicació audiovisual. Per «programa» s'entén el mateix que a l'article 1, apartat 1, lletra b), de la Directiva esmentada, si bé també s'hi inclouen els programes radiofònics i els continguts dels programes radiofònics. A més, als efectes de la present disposició, «continguts del programa» té el mateix significat que «programa».

j) Els serveis de recerca i desenvolupament, excepte els que, a més d'estar inclosos en els codis CPV 73000000-2 a 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 i 73430000-5 compleixin les dues condicions següents:

a) Que els beneficis pertanyin exclusivament al poder adjudicador per a la seva utilització en l'exercici de la seva pròpia activitat.

b) Que el servei prestat sigui remunerat íntegrament pel poder adjudicador.

k) Els contractes de serveis que tinguin per objecte la realització d'activitats de compra centralitzada, sempre que el contracte l'adjudiqui una entitat contractant a una central de compres; també poden incloure la realització d'activitats de compra auxiliars en el sentit que defineix l'article 2.n).

l) Els contractes de concessions l'objecte principal dels quals sigui permetre a les entitats contractants la posada a disposició o l'explotació de xarxes públiques de comunicacions o la prestació al públic d'un o diversos serveis de comunicacions electròniques. Als efectes d'aquest apartat, «xarxa pública de comunicacions» i «serveis de comunicacions electròniques» tenen el mateix significat que el que figura a la Directiva 2002/21/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 7 de març de 2002, relativa a un marc regulador comú de les xarxes i els serveis de comunicacions electròniques.

Article 21. *Contractes i concursos de projectes relacionats amb l'àmbit internacional.*

Aquest Reial decret llei no s'aplica als contractes ni als concursos de projectes següents:

a) Els que s'hagin d'adjudicar de conformitat amb un procediment de licitació específic que s'hagi establert en virtut d'un instrument jurídic, formalitzat de conformitat amb el Tractat de funcionament de la Unió Europea amb un o diversos estats no signataris

d'aquest últim, que creï obligacions de dret internacional relatiu a les obres, els subministraments o els serveis que siguin necessaris per a l'execució o la realització conjunta d'un projecte per part dels seus signataris.

b) Els que s'hagin d'adjudicar de conformitat amb un procediment de licitació específic que s'hagi establert en virtut de les normes de contractació aprovades per una organització internacional o per una institució financera internacional, sempre que estiguin finançats per aquesta institució íntegrament o majoritàriament.

Article 22. Contractes de serveis adjudicats sobre la base d'un dret exclusiu.

Aquest Reial decret llei no s'aplica als contractes de serveis que s'adjudiquin a una entitat que sigui al seu torn un poder adjudicador, o a una associació de les entitats esmentades, basant-se en un dret exclusiu del qual gaudeixi en virtut de disposicions legals, reglamentàries o administratives publicades, sempre que les disposicions esmentades siguin compatibles amb el Tractat de funcionament de la Unió Europea.

Article 23. Contractes en els àmbits de la defensa i de la seguretat.

1. Aquest Reial decret llei no és aplicable als contractes i els concursos de projectes següents:

a) Els declarats secrets o reservats per l'òrgan competent, o aquells l'execució dels quals hagi d'anar acompanyada de mesures de seguretat especials de conformitat amb la legislació vigent, o en els quals ho exigeixi la protecció d'interessos essencials per a la seguretat de l'Estat, quan la protecció dels interessos essencials de què es tracti no es pugui garantir mitjançant l'aplicació d'aquest Reial decret llei.

b) Els contractes d'obres, subministraments i serveis que se subscriuguin en l'àmbit de la seguretat o de la defensa i que estiguin compresos dins de l'àmbit d'aplicació de la Llei 24/2011, d'1 d'agost, de contractes del sector públic en els àmbits de la defensa i de la seguretat; així com els contractes als quals no sigui aplicable la Llei esmentada en virtut del seu article 7.

Els contractes de concessions d'obres i concessions de serveis que se subscriuguin en l'àmbit de la seguretat o de la defensa en els quals es doni alguna de les circumstàncies següents:

1r Que siguin adjudicats en el marc d'un programa de cooperació basat en la recerca i el desenvolupament d'un producte nou i, si s'escau, també relacionats amb el seu cicle de vida o parts d'aquest cicle, sempre que participin en el programa almenys dos estats membres de la Unió Europea.

2n Els que s'adjudiquin en un tercer estat no membre de la Unió Europea per efectuar compres, incloses les de caràcter civil, quan les Forces Armades estiguin desplegades fora del territori de la Unió i les necessitats operatives facin necessari que aquests contractes es conclouguin amb empresaris situats a la zona d'operacions. Als efectes d'aquest Reial decret llei, s'entenen inclosos en la zona d'operacions els territoris d'influència d'aquesta i les bases logístiques avançades.

3r Les concessions que s'adjudiquin a un altre estat en relació amb obres i serveis directament relacionats amb l'equip militar sensible, o obres i serveis específicament amb fins militars, o obres i serveis sensibles.

c) Els contractes inclosos dins de l'àmbit definit per l'article 346 del Tractat de funcionament de la Unió Europea que es conclouguin en el sector de la defensa.

d) Els contractes d'obres, subministrament o serveis que se subscriuguin en els àmbits de la defensa o de la seguretat i que s'hagin d'adjudicar de conformitat amb un procediment de contractació específic que s'hagi establert d'alguna de les maneres següents:

1r En virtut d'un acord o conveni internacional subscrit de conformitat amb el Tractat de funcionament de la Unió Europea amb un o diversos estats no signataris d'aquest últim,

relatiu a les obres, els subministraments o els serveis que siguin necessaris perquè els estats signants explotin o desenvolupin conjuntament un projecte.

2n En virtut d'un acord o conveni internacional relatiu a l'estacionament de tropes i que es refereixi a les empreses d'un Estat membre de la Unió Europea o d'un tercer estat.

3r En virtut de les normes de contractació establertes per una organització internacional o per una institució financera internacional, quan, a més, aquesta organització o institució financi íntegrament o en bona part els contractes que s'adjudiquin.

2. Les exclusions que estableix l'apartat anterior a les lletres b) i c) s'apliquen igualment en els casos següents:

a) En el cas d'un contracte que tingui per objecte, d'una banda, les prestacions pròpies dels contractes que estan subjectes a aquest Reial decret llei i, de l'altra, les prestacions pròpies dels contractes que estan subjectes a la Llei 24/2011, d'1 d'agost, de contractes del sector públic en els àmbits de la defensa i de la seguretat, o a l'article 346 del Tractat de funcionament de la Unió Europea, o bé a la Llei 24/2011 esmentada i a l'article 346 del tractat esmentat.

b) En el cas d'un contracte que estigui destinat, d'una banda, a la realització d'una activitat que estigui subjecta a aquest Reial decret llei i, de l'altra, a la realització d'una activitat o unes activitats que estiguin subjectes a la Llei 24/2011, d'1 d'agost, de contractes del sector públic en els àmbits de la defensa i de la seguretat, o a l'article 346 del Tractat de funcionament de la Unió Europea, o bé a la Llei 24/2011 esmentada i a l'article 346 del Tractat esmentat.

Amb caràcter previ a l'aplicació del que estableixen els dos paràgrafs anteriors, l'entitat contractant ha de justificar amb raons objectives l'adjudicació d'un sol contracte. Aquesta decisió en cap cas no es pot prendre amb la finalitat d'excloure els contractes de l'aplicació d'aquest Reial decret llei.

Article 24. Contractes amb empreses associades i amb empreses conjuntes.

1. Aquest Reial decret llei no s'aplica als contractes adjudicats:

a) Per una entitat contractant a una empresa associada, entenent-se com a tal als efectes d'aquest Reial decret llei l'empresa que, en virtut de l'article 42 del codi de comerç, presenti comptes anuals consolidats amb els de l'entitat contractant. S'entén també com a empresa associada, en el cas d'entitats que no estiguin obligades a presentar comptes consolidats, aquella sobre la qual l'entitat contractant que no sigui poder adjudicador pugui exercir, directament o indirectament, una influència dominant, segons es defineix a l'article 5.2. lletra c), o que pugui exercir una influència dominant sobre l'entitat contractant, o que, com l'entitat contractant, estigui sotmesa a la influència dominant d'una altra empresa per raó de propietat o participació financera o en virtut de les normes que les regeixen.

b) Per una empresa conjunta, constituïda exclusivament per diverses entitats contractants amb la finalitat de desenvolupar les activitats previstes als articles 8 a 14, a una empresa associada a una de les entitats contractants esmentades.

2. L'apartat anterior és aplicable:

a) Als contractes de serveis i als contractes de concessió de serveis, sempre que com a mínim el 80 per 100 de la mitjana del volum de negocis que l'empresa associada hagi efectuat en els últims tres anys en matèria de serveis provingui de la prestació d'aquests serveis a les empreses amb les quals estigui associada.

b) Als contractes de subministrament, sempre que com a mínim el 80 per 100 de la mitjana del volum de negocis que l'empresa associada hagi efectuat en els últims tres anys en matèria de subministraments provingui de la prestació d'aquests subministraments a les empreses amb les quals estigui associada.

c) Als contractes d'obres i als contractes de concessió d'obra, sempre que com a mínim el 80 per 100 de la mitjana del volum de negocis que l'empresa associada hagi

efectuat en els últims tres anys en matèria d'obres provingui de la prestació d'aquestes obres a les empreses amb les quals estigui associada.

Quan no es disposi del volum de negocis dels tres últims anys, a causa de la data de creació o d'inici de les activitats de l'empresa associada, és suficient que l'empresa esmentada demostrï que la realització del volum de negocis exigits sigui versemblant, en especial mitjançant projeccions d'activitats.

Quan més d'una empresa associada a l'entitat contractant presti obres, serveis o subministraments, idèntics o similars, els percentatges esmentats es calculen tenint en compte el volum de negocis total resultant respectivament de la realització d'obres, la prestació de serveis o els subministraments per part de les empreses associades esmentades.

El compliment del requisit que estableixen les lletres a), b) i c) anteriors ha de quedar reflectit a la memòria integrant dels comptes anuals de l'empresa associada i, quan l'empresa tingui obligació d'auditar-se, aquest compliment ha de ser objecte de valoració en l'informe d'auditoria.

3. Aquest Reial decret llei no s'aplica als contractes adjudicats:

a) Per una empresa conjunta, constituïda exclusivament per diverses entitats contractants amb la finalitat de desenvolupar les activitats previstes als articles 8 a 14, a una de les entitats contractants esmentades.

b) Per una entitat contractant a una empresa conjunta de la qual formi part, sempre que l'empresa conjunta s'hagi constituït per desenvolupar l'activitat de què es tracti durant un període mínim de tres anys i que l'instrument pel qual s'hagi constituït l'empresa conjunta estipuli que les entitats contractants que la constitueixen en són part almenys durant el mateix període.

4. Quan les entitats contractants apliquin algun dels supòsits a què fan referència els apartats 1, 2 i 3, han de comunicar a la Comissió Europea, a petició d'aquesta, les informacions següents:

a) El nom de les empreses o empreses conjuntes de què es tracti.
b) La naturalesa i el valor dels contractes de què es tracti.
c) Els elements que la Comissió Europea consideri necessaris per provar que les relacions entre l'entitat contractant i l'empresa o l'empresa conjunta a la qual s'adjudiquin els contractes compleixen els requisits d'aquest article.

5. Els negocis jurídics que les empreses associades subscriuguin en execució de contractes adjudicats de conformitat amb el que estableixen els apartats 1 i 3 d'aquest article queden sotmesos a aquest Reial decret llei, en els termes que siguin procedents, d'acord amb la naturalesa de l'entitat que els subscriu i el tipus i el valor estimat d'aquests.

6. Les entitats contractants que no siguin poder adjudicador han de fixar els preus dels contractes a què es refereixen els apartats 1, 2 i 3 d'aquest article, amb l'estimació prèvia de l'import de la prestació o les prestacions objecte d'aquest, tenint en compte el preu general de mercat.

Subsecció 3a. Sistemes de cooperació pública exclosos

Article 25. *Encàrrecs a mitjans propis personificats.*

Les entitats contractants que siguin poders adjudicadors es poden organitzar executant de manera directa prestacions pròpies dels contractes d'obres, subministraments o serveis, concessió d'obres i concessió de serveis que no impliquin l'exercici d'una potestat pública, a canvi d'una compensació tarifària, valent-se d'una altra persona jurídica diferent d'ells, ja sigui de dret públic o de dret privat, amb l'encàrrec previ a aquesta, amb subjecció al que estableix l'article 32 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

Article 26. *Convenis.*

Els convenis que se subscriuguin entre entitats contractants que siguin poder adjudicador i que siguin independents entre si pel fet que no hi hagi entre elles cap relació de control directe o indirecte queden exclosos de l'àmbit d'aplicació d'aquest Reial decret llei, sempre que el seu contingut no estigui comprès en el dels contractes que regula aquest Reial decret llei o en normes administratives especials.

L'exclusió a què es refereix el paràgraf anterior exigeix el compliment de totes i cadascuna de les condicions següents:

- a) Que el conveni estableixi o desenvolupi una cooperació entre les entitats contractants amb l'objectiu de garantir que els serveis públics que els competeixen es presten de manera que s'aconsegueixin els objectius que tenen en comú;
- b) Que el desenvolupament de la cooperació esmentada es guiï únicament per consideracions relacionades amb l'interès públic;
- c) Que les entitats esmentades no tinguin vocació de mercat, la qual es presumeix quan duguin a terme en el mercat obert un percentatge igual o superior al 20 per cent de les activitats objecte de la col·laboració. El càlcul d'aquest percentatge es fa de conformitat amb el que estableix l'article 6.1, segon paràgraf, lletra a) de la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

Als efectes del que estableix la lletra c) del paràgraf anterior, les entitats contractants que pertanyen al sector públic i que participen en el conveni han d'efectuar una declaració responsable que formi part de la documentació del conveni a subscriure.

CAPÍTOL IV

Principis de contractació i confidencialitat

Article 27. *Principis de la contractació.*

1. Els contractes que s'adjudiquin i que s'executin en virtut d'aquest Reial decret llei s'han d'ajustar als principis de no-discriminació, de reconeixement mutu, de proporcionalitat, d'igualtat de tracte, així com al principi de transparència i de lliure competència.

En cap cas no es pot limitar la participació per la forma jurídica o l'ànim de lucre en la contractació, excepte en els contractes reservats per a entitats recollides a l'article 65, apartats 1 i 2.

2. En qualsevol contractació subjecta a aquest Reial decret llei s'han d'incorporar de manera transversal i preceptiva criteris socials i mediambientals, sempre que tinguin relació amb l'objecte del contracte, en la convicció que aquesta inclusió proporciona una millor relació qualitat-preu en la prestació contractual, així com, si s'escau, una major i millor eficiència en la utilització dels fons públics. També s'ha de facilitar l'accés a la contractació pública de les petites i mitjanes empreses, així com de les empreses d'economia social.

3. En la contractació s'ha d'evitar qualsevol pràctica que tingui per objecte, produeixi o pugui produir l'efecte d'impedir, restringir o falsejar la competència en el procés de contractació.

La contractació no s'ha de concebre amb la intenció d'invalidar les previsions d'aquest Reial decret llei ni de restringir artificialment la competència. Es considera que la competència està artificialment restringida quan la contractació es concep amb la intenció d'afavorir o perjudicar indegudament operadors econòmics determinats.

4. Les entitats contractants han de prendre les mesures apropiades per garantir que, en l'execució dels seus contractes, els operadors econòmics compleixen les obligacions aplicables en matèria mediambiental, social o laboral que estableixen el dret de la Unió Europea, el dret nacional, els convenis col·lectius o les disposicions de dret internacional mediambiental, social i laboral que vinculin Espanya i, en particular, les que estableix l'annex XI.

El que s'ha indicat al paràgraf anterior s'estableix sense perjudici de la potestat que tenen les entitats contractants de prendre les mesures oportunes per comprovar, durant el procediment de licitació, que els candidats i els licitadors compleixen les obligacions a què es refereix el paràgraf esmentat.

L'incompliment de les obligacions esmentades al primer paràgraf i, en especial, els incompliments o els retards reiterats en el pagament dels salaris o l'aplicació de condicions salarials inferiors derivades dels convenis col·lectius que sigui greu i dolosa, donen lloc a la imposició de penalitats.

5. L'entitat contractant ha de documentar adequadament totes les etapes del procediment de licitació en la forma que estableix l'article 124.2.

Article 28. *Confidencialitat.*

1. En el moment de comunicar les prescripcions tècniques a les empreses interessades, de classificar-les i seleccionar-les i d'adjudicar-los els contractes, les entitats contractants poden imposar requisits destinats a protegir el caràcter confidencial de la informació que comuniquin, inclosa la informació facilitada en relació amb el funcionament d'un sistema de classificació, independentment del fet que aquest sistema hagi estat objecte d'un anunci sobre la seva existència que s'hagi utilitzat com a mitjà de convocatòria de licitació.

2. Sense perjudici del que estableix la legislació vigent en matèria d'accés a la informació pública i de les disposicions d'aquest Reial decret llei, en particular les relatives a les obligacions en matèria de publicitat dels contractes adjudicats i d'informació als candidats i als licitadors, l'entitat contractant no pot divulgar la informació facilitada pels operadors econòmics que aquests hagin designat com a confidencial en el moment de presentar la seva oferta. Aquesta informació inclou, en particular, els secrets tècnics o comercials, els aspectes confidencials de les ofertes i qualsevol altra informació amb un contingut que es pugui utilitzar per falsejar la competència, ja sigui en aquest procediment de licitació o en altres de posteriors.

3. El contractista ha de respectar el caràcter confidencial de la informació a què tingui accés en ocasió de l'execució del contracte a la qual se li hagi donat el caràcter referit en els plecs de condicions o en el contracte, o que per la seva pròpia naturalesa s'hagi de tractar com a tal.

Article 29. *Conflictes d'interessos.*

Les entitats contractants han d'adoptar les mesures adequades per lluitar contra el frau, el favoritisme i la corrupció, i prevenir, detectar i solucionar de manera efectiva els conflictes d'interessos que puguin sorgir en els procediments de licitació, en els termes que assenyala l'article 64 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

TÍTOL II

Capacitat i classificació dels operadors econòmics

CAPÍTOL I

Capacitat i solvència dels licitadors

Article 30. *Capacitat dels operadors econòmics i altres condicions de participació.*

1. Poden contractar amb les entitats contractants les persones físiques o jurídiques, espanyoles o estrangeres, que tinguin plena capacitat d'obrar, no estiguin incurses en cap de les prohibicions per contractar que estableix la Llei 9/2017, de 8 de novembre, acreditin el compliment dels criteris de selecció qualitativa que hagi determinat l'entitat contractant o, si s'escau, la classificació corresponent a què es refereixen els articles 77 a 83 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, sense perjudici de la possibilitat que s'exigeixi la classificació

en un sistema creat de conformitat amb el capítol II d'aquest títol, quan s'hagi utilitzat un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació com a mitjà de convocatòria de la licitació.

Quan, perquè així ho determina la normativa aplicable, es requereixin al contractista determinats requisits relatius a la seva organització, la destinació dels seus beneficis, el sistema de finançament o d'altres, per poder participar en el procediment d'adjudicació corresponent, el licitador els ha d'acreditar quan hi concorri.

2. Així mateix, els candidats o licitadors han de tenir l'habilitació empresarial o professional que, si s'escau, sigui exigible per dur a terme l'activitat o la prestació que constitueixi l'objecte del contracte.

3. Quan en la licitació o l'execució d'un contracte subjecte a aquest Reial decret llei i subscrit per una entitat contractant es donin les circumstàncies que preveu l'article 71, apartat primer, lletra e), o l'apartat segon de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, cal atènyer-se a les regles següents:

a) Pel que fa al procediment i als efectes de la declaració de les prohibicions per contractar, s'ha d'aplicar el que estableixen els articles 72 i 73 de la Llei esmentada.

b) Pel que fa a la competència per declarar la prohibició per contractar, quan l'entitat contractant pertanyi al sector públic, s'ha de determinar de conformitat amb el que estableix l'article 72, apartat 4, de la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

En els casos en què l'entitat contractant sigui una empresa que tingui drets especials o exclusius, segons indica l'article 6 d'aquest Reial decret llei, i sense perjudici del que per a l'àmbit de les comunitats autònomes estableixin les normes respectives, quant a quin òrgan administratiu és el competent, la competència per declarar la prohibició de contractar correspon al titular del departament, el president o el director de l'organisme que li hagi concedit aquests drets.

4. Les condicions de participació han de tenir relació i proporció amb la necessitat de garantir la capacitat de l'empresa per executar el contracte, tenint en compte el seu objecte i la necessitat de garantir una competència real.

Article 31. *Agrupacions d'empresaris.*

1. Estan autoritzades a licitar o a presentar-se com a candidats o licitadors a l'adjudicació d'un contracte les agrupacions d'empresaris, incloses les empreses que concorrin en una unió temporal. Per presentar una oferta o una sol·licitud de participació, les entitats contractants no poden exigir que les agrupacions d'operadors econòmics, incloses les agrupacions temporals, tinguin una forma jurídica determinada; no obstant això, les entitats contractants poden obligar l'agrupació seleccionada a revestir una forma jurídica determinada quan se li hagi adjudicat el contracte, en la mesura que aquesta transformació sigui necessària per a l'execució correcta del contracte. Aquesta obligació s'ha de tenir en compte en els plecs de condicions.

2. Quan sigui necessari, les entitats contractants poden aclarir en els plecs de condicions com han d'acreditar les empreses que concorrin agrupades en una unió temporal el compliment dels requisits de capacitat i solvència econòmica, financera, tècnica i professional que s'exigeixin, sempre que això estigui justificat per raons que siguin objectives i proporcionals al fi perseguit.

3. Igualment, amb la previsió prèvia en els plecs de condicions, les entitats contractants poden exigir a les empreses que concorrin agrupades en una unió temporal unes condicions d'execució del contracte que siguin diferents de les que s'exigirien als empresaris individuals, sempre que la seva exigència estigui justificada per motius objectius i proporcionals al fi perseguit.

4. Als efectes de la licitació, els empresaris que vulguin concórrer integrats en una unió temporal d'empresaris han d'indicar els noms i les circumstàncies dels qui la constitueixen i la participació de cada un, així com que assumeixen el compromís de constituir-se formalment en una unió temporal en cas que siguin adjudicataris del contracte.

5. Quan, en l'exercici de les seves funcions, l'entitat contractant aprecii possibles indicis de col·lusió entre les empreses que concorrin agrupades en una unió temporal, ha de requerir a aquestes empreses que, en un termini suficient, justifiquin de manera expressa i motivada les raons per concórrer agrupades.

Quan l'entitat contractant, tenint en compte la justificació efectuada per les empreses, consideri que hi ha indicis fundats de col·lusió entre elles, els ha de traslladar a la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència o, si s'escau, a l'autoritat de competència autonòmica corresponent, per tal que, amb la substanciació prèvia del procediment sumaríssim a què es refereix l'article 72.2, es pronunciï sobre aquests indicis.

6. La informació pública dels contractes adjudicats a aquestes unions ha d'incloure els noms de les empreses participants i la participació percentual de cadascuna en l'agrupació d'empresaris, sense perjudici de la publicació en el Registre especial d'unions temporals d'empreses.

CAPÍTOL II

Classificació de les empreses

Article 32. Règim de classificació.

1. Les entitats contractants poden establir i gestionar, si ho desitgen, un sistema propi de classificació d'operadors econòmics o remetre's a qualsevol altre sistema que considerin que respon a les seves exigències.

2. Quan les entitats contractants estableixin un sistema de classificació propi, han de permetre que els operadors econòmics puguin sol·licitar la seva classificació en qualsevol moment.

Article 33. Sistema de classificació propi.

1. Quan les entitats contractants optin per establir un sistema propi de classificació, s'ha de gestionar d'acord amb unes normes i uns criteris objectius.

2. Les entitats contractants han d'establir les normes i els criteris objectius per a: l'exclusió i la selecció dels operadors econòmics que sol·licitin la classificació; i la gestió del sistema de classificació, com ara la inscripció en el sistema, l'actualització periòdica de les classificacions, si s'escau, i la durada del sistema.

3. Quan aquests criteris i normes comportin prescripcions tècniques, són aplicables les disposicions específiques que conté aquest Reial decret llei.

4. Aquests criteris i normes es poden actualitzar en cas que sigui necessari.

5. Tota la despesa que es facturi en relació amb les sol·licituds de classificació o amb l'actualització o el manteniment d'una classificació ja obtinguda de conformitat amb el sistema ha de ser proporcional als costos generats.

Article 34. Publicitat del sistema de classificació propi de les entitats contractants.

1. El sistema de classificació propi que adopti l'entitat contractant ha de ser objecte d'un anunci, d'acord amb l'annex III, al «Diari Oficial de la Unió Europea» i al perfil del contractant d'aquesta entitat.

2. L'anunci ha d'indicar l'objectiu del sistema de classificació i les modalitats d'accés a les normes que el regeixen.

3. Les entitats contractants han d'indicar el termini de validesa del sistema de classificació a l'anunci sobre la seva existència; i han d'informar l'Oficina de Publicacions de la Unió Europea de qualsevol canvi en la seva durada, utilitzant els mitjans següents:

a) Quan el termini de validesa del sistema de classificació es modifiqui mentre aquest està vigent, s'ha d'utilitzar el formulari d'anuncis sobre l'existència de sistemes de classificació, d'acord amb l'annex III.

b) Quan el termini de validesa es modifiqui una vegada expirat el termini de durada del sistema de classificació, s'ha d'utilitzar el formulari d'anunci de formalització, d'acord amb l'annex VIII.

Article 35. *Acords de classificació.*

Els acords de classificació inicial, revisió o denegació de classificacions els ha d'adoptar motivadament l'entitat contractant de conformitat amb criteris objectius, i les entitats contractants poden remetre als que estableix la Llei 9/2017, de 8 de novembre. Igualment, correspon a les entitats esmentades fixar el termini de durada de la classificació, que pot ser definit d'acord amb el que estableix la legislació esmentada.

Article 36. *Requisits relatius a les capacitats d'altres entitats.*

1. Sense perjudici del que estableix l'apartat següent, quan les normes i els criteris objectius aplicables a la selecció i a l'exclusió dels operadors econòmics que sol·liciten la classificació incloguin requisits relatius a la capacitat econòmica, financera, tècnica i professional de l'operador econòmic, aquest es pot basar, si ho desitja, en les capacitats d'altres entitats, independentment del caràcter jurídic dels vincles que tinguin amb aquestes. En aquest cas, ha de demostrar davant l'entitat contractant que disposa dels mitjans requerits per a l'execució dels contractes durant la totalitat del període de validesa del sistema de classificació.

En les mateixes condicions, els empresaris que concorrin agrupats es poden basar en les capacitats d'entitats alienes a l'agrupació.

2. No obstant això, respecte dels criteris relatius als títols acadèmics i professionals de l'empresari, o els del personal de direcció de l'empresa, o a l'experiència professional corresponent, els operadors econòmics únicament poden recórrer a les capacitats d'altres entitats quan aquestes executin les obres o prestin els serveis per als quals són necessàries les capacitats esmentades.

3. Quan una empresa vulgui recórrer a les capacitats d'altres entitats, ha de demostrar a l'entitat contractant que pot disposar dels recursos necessaris mitjançant la presentació a aquest efecte del compromís per escrit de les entitats esmentades.

4. Quan una empresa recorri a les capacitats d'altres entitats pel que fa als criteris relatius a la solvència econòmica i financera, l'entitat contractant pot exigir, mitjançant la previsió en els plecs de condicions, formes de responsabilitat conjunta entre aquella entitat i les altres en l'execució del contracte, fins i tot amb caràcter solidari.

5. Les entitats contractants han de verificar si les empreses a les capacitats de les quals vol recórrer l'operador econòmic compleixen els requisits cumulatiu següents:

- a) Els criteris de selecció pertinents que estableixen els plecs de condicions.
- b) Si estan incloses en alguna de les prohibicions per contractar que estableix la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

Quan l'empresa no compleixi aquests requisits, l'entitat contractant ha d'exigir a l'operador econòmic que la substitueixi per una altra o unes altres que sí que els compleixin.

Article 37. *Informació als candidats.*

1. Els criteris i les normes de classificació han de ser facilitats a les empreses que els sol·licitin, i la seva actualització s'ha de comunicar a les empreses interessades. Les entitats contractants també han de posar en coneixement d'aquestes empreses els noms de les entitats o els organismes tercers el sistema de classificació dels quals considerin que respon a les seves exigències.

2. Sense perjudici del que estableix l'apartat següent, l'entitat contractant ha de notificar als candidats, en un termini màxim de sis mesos, comptats des de la presentació de la sol·licitud de classificació, la decisió adoptada sobre la seva classificació. Quan es denegui

la classificació a un sol·licitant, aquesta decisió ha d'informar motivadament de les raons del rebuig, que s'han de basar en els criteris de classificació a què es refereix l'article 33.

3. Si la decisió de classificació requereix un termini superior a quatre mesos des de la presentació de la sol·licitud, l'entitat competent ha de notificar al candidat, dins els dos mesos següents a la presentació, les raons que justifiquen la prolongació del termini i la data de resolució de la sol·licitud.

Article 38. *Imparcialitat en la classificació i llista d'empreses classificades.*

1. En actualitzar les normes i els criteris referents a la classificació de les empreses o en decidir sobre la classificació, l'òrgan competent s'ha d'abstenir d'imposar a determinades empreses condicions administratives, tècniques o financeres que no hagin estat imposades a altres, i d'exigir proves o justificants que constitueixin una repetició de proves objectives ja disponibles.

2. S'ha de conservar una llista de les empreses classificades, mitjançant la seva incorporació en un registre escrit, i es poden dividir en categories d'empreses, segons el tipus de contractes per a la realització dels quals sigui vàlida la classificació.

L'accés al registre a què es refereix el paràgraf anterior no és públic quan el nombre d'empreses classificades en determinades categories sigui prou reduït per donar lloc a un risc de col·lusió entre elles.

Article 39. *Anul·lació de les classificacions.*

1. Únicament es pot anul·lar la classificació d'una empresa per raons basades en els criteris aplicables en cada cas a què es refereix l'article 33 d'aquest Reial decret llei.

2. S'ha de notificar per escrit a l'empresa la intenció d'anul·lar la classificació com a mínim quinze dies abans de la data prevista per posar fi a la classificació, i s'ha d'indicar la raó o les raons que en justifiquen la decisió; l'empresa disposa d'un termini de deu dies per al·legar i presentar els documents i les justificacions que consideri pertinents.

Article 40. *Convocatòria de licitació per mitjà d'un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació.*

Quan es porti a terme una convocatòria de licitació per mitjà d'un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació creat per una entitat contractant, de conformitat amb el que estableix l'article 32.1, s'han de seleccionar els licitadors en procediments restringits o els participants en un procediment de licitació amb negociació, en un diàleg competitiu o en una associació per a la innovació, entre els candidats classificats d'acord amb aquest sistema.

TÍTOL III

Preparació i documentació del contracte

Article 41. *Consultes preliminars del mercat.*

1. Les entitats contractants poden dur a terme estudis de mercat i adreçar consultes als operadors econòmics que hi estiguin actius amb la finalitat de preparar correctament la licitació i informar els operadors econòmics esmentats sobre els seus plans i els requisits que exigeixen per concórrer al procediment. Amb aquesta finalitat, les entitats contractants es poden valer de l'assessorament de tercers, que poden ser experts o autoritats independents, col·legis professionals, representants sectorials o, fins i tot, amb caràcter excepcional, operadors econòmics actius en el mercat.

Abans d'iniciar-se la consulta, l'entitat contractant ha de publicar en el perfil del contractant l'objecte d'aquesta consulta, quan s'ha d'iniciar i les denominacions dels tercers que hi han de participar, als efectes que tots els possibles interessats hi puguin tenir accés

i la possibilitat de fer-hi aportacions. Així mateix, en el perfil del contractant s'han de publicar les raons que motivin l'elecció dels assessors externs que siguin seleccionats.

2. L'assessorament a què es refereix l'apartat anterior l'ha d'utilitzar l'entitat contractant per planificar el procediment de licitació i, també, durant la seva substanciació, sempre que això no tingui l'efecte de falsejar la competència o de vulnerar els principis de no-discriminació i de transparència.

De les consultes efectuades no pot resultar un objecte contractual tan concret i delimitat que únicament s'ajusti a les característiques tècniques d'un dels consultats. El resultat dels estudis i les consultes, si s'escau, s'ha de concretar en la introducció de característiques genèriques, exigències generals o fórmules abstractes que assegurin una millor satisfacció dels interessos públics, sense que en cap cas les consultes efectuades puguin comportar avantatges respecte de l'adjudicació del contracte per a les empreses que hi participen.

3. Quan l'entitat contractant hagi efectuat les consultes a què es refereix aquest article, ha de fer constar en un informe el següent: les actuacions efectuades, els estudis fets i els seus autors, les entitats consultades, les qüestions que se'ls ha formulat i les respostes a aquestes. Aquest informe ha d'estar motivat, ha de formar part de l'expedient de contractació i està subjecte a les mateixes obligacions de publicitat que els plecs de condicions, i en tot cas s'ha de publicar al perfil del contractant de l'entitat contractant.

En cap cas durant el procés de consultes a què es refereix aquest article, l'entitat contractant no pot revelar als participants les solucions proposades pels altres participants, i només l'entitat contractant pot conèixer íntegrament aquestes solucions.

Amb caràcter general, l'entitat contractant, quan elabori els plecs, ha de tenir en compte els resultats de les consultes efectuades; si no és així, ha de deixar constància dels motius en l'informe a què es refereix el primer paràgraf d'aquest apartat.

La participació en la consulta no impedeix la intervenció posterior en el procediment de contractació que, si s'escau, es tramiti.

Article 42. *Delimitació de l'objecte del contracte.*

La naturalesa i l'extensió de les necessitats que es volen cobrir mitjançant el contracte projectat, així com la idoneïtat del seu objecte i el contingut per satisfer-les, s'han de determinar amb precisió i se n'ha de deixar constància en la documentació preparatòria, abans d'iniciar el procediment d'adjudicació.

Article 43. *Plecs de condicions, subrogació dels treballadors i pressupost de la licitació.*

1. Les entitats contractants han d'incloure en el plec de condicions de cada contracte les prescripcions jurídiques, econòmiques i tècniques que han de regir l'execució de la prestació, de conformitat amb els requisits que estableix aquest Reial decret llei. En particular, els plecs de condicions han d'incloure els criteris de solvència i adjudicació del contracte; les consideracions socials, laborals i ambientals que s'estableixin com a criteris de solvència, d'adjudicació o com a condicions especials d'execució; els pactes i les condicions definidors dels drets i les obligacions de les parts del contracte; l'obligació de l'adjudicatari de complir les condicions salarials dels treballadors de conformitat amb el conveni col·lectiu sectorial aplicable; i les altres mencions que requereixen aquest Reial decret llei i les seves normes de desplegament.

2. Les entitats contractants han d'oferir accés als plecs de condicions per mitjans electrònics a través del seu perfil de contractant, i aquest accés ha de ser lliure, directe, complet i gratuït, i s'ha de poder efectuar des de la data de la publicació en el «Diari Oficial de la Unió Europea» de l'anunci que serveixi com a mitjà de convocatòria de la licitació o, en el cas del procediment negociat sense publicitat, des de la data de l'enviament de la invitació.

Quan el mitjà de convocatòria de la licitació sigui un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació, aquest accés s'ha d'oferir com més aviat millor i, com a molt tard,

quan s'envii la invitació per licitar o per negociar. El text de l'anunci ha d'indicar l'adreça d'Internet en què es poden consultar els plecs de condicions.

3. Excepcionalment, en els casos que s'assenyalen a continuació, les entitats contractants poden donar accés als plecs de condicions i a l'altra documentació complementària de la licitació, a partir de mitjans no electrònics. En aquest cas l'anunci que serveixi com a mitjà de convocatòria de licitació o la invitació als candidats seleccionats han d'advertir d'aquesta circumstància; i el termini de presentació de les proposicions o de les sol·licituds de participació s'ha de prolongar cinc dies, excepte en els casos d'urgència degudament justificats que esmenta l'article 82.5, i quan el termini s'estableixi de mutu acord, de conformitat amb el que estableixen els articles 83.4 i 84.5.

L'accés no electrònic als plecs de condicions de la licitació ha d'estar justificat quan es doni algun dels supòsits següents:

a) Quan es donin circumstàncies tècniques que ho impedeixin, en els termes que assenjala l'article 61.3.

b) Per raons de confidencialitat, en aplicació del que estableix l'article 28. En aquest cas, l'entitat contractant ha d'indicar a l'anunci que serveixi com a mitjà de convocatòria de licitació o, si no, a la invitació, o, en cas que el mitjà de convocatòria de licitació sigui un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació, en els plecs de condicions, quines mesures es requereixen per protegir el caràcter confidencial de la informació i com poden accedir als plecs de condicions els empresaris interessats.

c) En el cas de les concessions d'obres i de serveis, per motius de seguretat excepcionals.

4. En els procediments de contractació que se subscriguin d'acord amb aquest Reial decret llei, les entitats contractants han de facilitar als licitadors, en el mateix plec, la informació sobre les condicions dels contractes dels treballadors als quals, si s'escau, afecti la subrogació, d'acord amb el que estableix l'article 130 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

5. En el moment d'elaborar el pressupost de la licitació, les entitats contractants que pertanyen al sector públic han de tenir cura que sigui adequat als preus del mercat. A aquest efecte, el pressupost base de licitació s'ha de desglossar per indicar en el plec de condicions els costos directes i indirectes i altres despeses eventuais calculades per a la seva determinació. En els contractes en què el cost dels salaris de les persones ocupades per a la seva execució formi part del preu total del contracte, el pressupost base de licitació ha d'indicar de manera desglossada i amb desagregació de gènere i categoria professional els costos salarials estimats a partir del conveni laboral de referència.

Article 44. *Comunicació de les prescripcions.*

1. L'entitat contractant ha de comunicar a les empreses interessades per ser adjudicatàries d'un contracte, i que ho sol·licitin prèviament, les prescripcions tècniques que consten habitualment en els seus contractes d'obres, subministrament, serveis, concessions d'obres i concessions de serveis, o les prescripcions tècniques que tinguin intenció d'aplicar als contractes per als quals la convocatòria de licitació sigui un anunci periòdic indicatiu. Aquestes prescripcions tècniques s'han de posar a disposició de les empreses interessades per mitjans electrònics, a través d'un accés lliure, directe, complet i gratuït, concretament a través del perfil del contractant de l'entitat contractant.

Tanmateix, les prescripcions tècniques s'han de transmetre per mitjans que no siguin electrònics quan no es pugui oferir un accés lliure, directe, complet i gratuït per mitjans electrònics en la forma que assenjala el paràgraf anterior pels motius que preveuen l'article 43.3, paràgraf segon i l'article 28.1 d'aquest Reial decret llei.

2. Quan les prescripcions tècniques a què es refereix l'apartat anterior estiguin contingudes en documents que estiguin disponibles per mitjans electrònics per a les empreses interessades en la forma que indica el primer paràgraf de l'apartat anterior, és suficient incloure una referència als documents esmentats.

Article 45. *Prescripcions tècniques.*

1. Les prescripcions tècniques han de figurar en els plecs de condicions i han de definir les característiques exigides per a l'obra, el subministrament o el servei que constitueixi l'objecte del contracte que es licita. Aquestes característiques també es poden referir al procés o al mètode específic de producció o prestació de les obres, els subministraments o els serveis requerits, o a un procés específic d'una altra fase del seu cicle de vida, fins i tot quan aquests factors no formin part de la substància material d'aquestes obres, subministraments o serveis, incloses les seves condicions socials i ambientals, sempre que les característiques exigides estiguin vinculades a l'objecte del contracte i guardin proporció amb el seu valor i amb els seus objectius.

Així mateix, les prescripcions tècniques poden especificar si s'exigeix la transferència de drets de la propietat intel·lectual o industrial.

2. En la mesura del possible les prescripcions tècniques s'han de definir tenint en compte:

a) Els criteris d'accessibilitat per a persones amb discapacitat o el disseny per a tots els usuaris, excepte en casos degudament justificats. Quan s'estableixin requisits d'accessibilitat obligatoris mitjançant un acte jurídic de la Unió Europea, les prescripcions tècniques s'han de definir, pel que fa als criteris d'accessibilitat, per referència a aquests.

b) Si l'objecte del contracte afecta o pot afectar el medi ambient o els criteris de sostenibilitat i protecció ambiental, d'acord amb les definicions i els principis informadors que regulen els articles 3 i 4, respectivament, del Reial decret legislatiu 1/2016, de 16 de desembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de prevenció i control integrats de la contaminació.

3. Les prescripcions tècniques han de permetre l'accés en condicions d'igualtat a tots els licitadors i no han de tenir com a efecte la creació d'obstacles injustificats a l'obertura dels contractes a la competència.

4. Sense perjudici de les normes tècniques vigents, en la mesura en què siguin compatibles amb la legislació comunitària, les prescripcions tècniques s'han de formular:

a) En termes de rendiment o d'exigències funcionals, incloses les característiques mediambientals, sempre que els paràmetres siguin prou precisos per permetre als licitadors determinar l'objecte del contracte i a les entitats contractants adjudicar-lo.

b) Fent referència a especificacions tècniques i, per ordre de preferència, a les normes nacionals que transposen les normes europees, a les avaluacions tècniques europees, a les especificacions tècniques comunes, a les normes internacionals, a altres sistemes de referències tècniques elaborats pels organismes europeus de normalització o, si no n'hi ha cap dels anteriors, a les normes nacionals, als documents d'idoneïtat tècnica nacionals o a les especificacions tècniques nacionals en matèria de projecte, càlcul i execució d'obres i d'ús de subministraments; cada referència s'ha d'acompanyar de la menció «o equivalent».

c) En termes de rendiment o d'exigències funcionals, segons el que esmenta la lletra a), fent referència, com a mitjà de presumpció de la conformitat amb aquests requisits de rendiment o exigències funcionals, a les especificacions tècniques que preveu la lletra b).

d) Fent referència a les especificacions tècniques que esmenta la lletra b) per a determinades característiques, i mitjançant una referència al rendiment o les exigències funcionals que esmenta la lletra a) per a altres característiques.

5. Llevat que ho justifiqui l'objecte del contracte, les prescripcions tècniques no poden fer referència a una fabricació o una procedència determinada, o a un procediment concret que caracteritzi els productes o els serveis oferts per un operador econòmic determinat, o a marques, patents o tipus, o a un origen o a una producció determinats, amb la finalitat d'afavorir o descartar certes empreses o certs productes. Aquesta referència s'ha d'autoritzar, amb caràcter excepcional, en el cas en què no sigui possible fer una descripció

suficientment precisa i intel·ligible de l'objecte del contracte, en aplicació de l'apartat 4. La referència esmentada ha d'anar acompanyada de la menció «o equivalent».

6. Quan les entitats contractants facin ús de l'opció de referir-se a les especificacions tècniques que preveu l'apartat 4, lletra b), no poden rebutjar una oferta basant-se en el fet que les obres, els subministraments o els serveis oferts no s'ajusten a les especificacions tècniques a les quals han fet referència, sempre que el licitador demostrï en la seva oferta, per qualsevol mitjà adequat, inclosos els mitjans de prova que esmenta l'article 47, que les solucions que proposa compleixen de manera equivalent els requisits que defineixen les especificacions tècniques.

7. Quan una entitat contractant s'aculli a l'opció que preveu l'apartat 4, lletra a), de formular prescripcions tècniques en termes de rendiment o d'exigències funcionals, no pot rebutjar una oferta de subministraments, serveis o obres que s'ajusti a una norma nacional que transposi una norma europea, a un document europeu d'idoneïtat tècnica, a una especificació tècnica comuna, a una norma internacional o a un sistema de referències tècniques elaborat per un organisme europeu de normalització, si aquestes especificacions tenen per objecte els requisits de rendiment o d'exigències funcionals que fixen les prescripcions tècniques.

En la seva oferta, el licitador ha de provar per qualsevol mitjà adequat, inclosos els mitjans de prova que esmenta l'article 47, que el subministrament, el servei o l'obra, d'acord amb la norma, compleixen els requisits de rendiment o les exigències funcionals que estableix l'entitat contractant.

Article 46. *Etiquetes.*

1. Quan les entitats contractants tinguin la intenció d'adquirir obres, subministraments o serveis amb característiques específiques de tipus mediambiental, social o d'un altre, poden exigir, en les prescripcions tècniques, en els criteris d'adjudicació o en les condicions d'execució del contracte, una etiqueta específica com a mitjà de prova que les obres, els serveis o els subministraments compleixen les característiques exigides, etiquetes de tipus social o mediambiental, com les relacionades amb l'agricultura o la ramaderia ecològiques, el comerç just, la igualtat de gènere o les que garanteixen el compliment de les convencions fonamentals de l'Organització Internacional del Treball, sempre que es compleixin totes les condicions següents:

a) Que els requisits exigits per obtenir l'etiqueta es refereixin únicament a criteris vinculats a l'objecte del contracte i siguin adequats per definir les característiques de les obres, els subministraments o els serveis que constitueixin l'objecte esmentat.

b) Que els requisits exigits per obtenir l'etiqueta es basin en criteris verificables objectivament i no-discriminatoris.

c) Que les etiquetes s'adoptin d'acord amb un procediment obert i transparent en el qual puguin participar totes les parts concernides, com ara els organismes públics, els consumidors, els interlocutors socials, els fabricants, els distribuïdors i les organitzacions no governamentals.

d) Que les etiquetes siguin accessibles a totes les parts interessades.

e) Que els requisits exigits per a l'obtenció de l'etiqueta hagin estat fixats per un tercer sobre el qual l'empresari no pugui exercir una influència decisiva.

f) Que les referències a les etiquetes no restringeixin la innovació.

2. Quan una etiqueta compleixi les condicions que preveu l'apartat 1, lletres b), c), d) i e), però estableixi requisits no vinculats a l'objecte del contracte, les entitats contractants no han d'exigir l'etiqueta com a tal, però poden definir la prescripció tècnica mitjançant una referència a les especificacions detallades d'aquesta etiqueta o, si s'escau, a parts d'aquestes, que estiguin vinculades a l'objecte del contracte i siguin adequades per definir les característiques de l'objecte esmentat.

3. Les entitats contractants que exigeixin una etiqueta específica han d'acceptar totes les etiquetes que verifiquin que les obres, els subministraments o els serveis compleixen requisits equivalents a aquells que s'exigeixen per obtenir-la.

Si a un empresari, per raons que no se li puguin imputar, li és manifestament impossible obtenir l'etiqueta específica que ha indicat l'entitat contractant o una etiqueta equivalent dins dels terminis aplicables, l'entitat contractant ha d'acceptar altres mitjans adequats de prova, com per exemple un expedient tècnic del fabricant, que demostrin que les obres, els subministraments o els serveis que ha de prestar el futur contractista compleixen els requisits de l'etiqueta específica exigida o els requisits específics que ha indicat l'entitat contractant.

4. Quan les entitats contractants no requereixin en els plecs que les obres, els subministraments o els serveis compleixin tots els requisits exigits per obtenir l'etiqueta, han d'indicar a quins dels requisits esmentats s'està fent referència.

5. La càrrega de la prova de l'equivalència recau, en tot cas, en el candidat o el licitador.

Article 47. *Informes de proves, certificació i altres mitjans de prova.*

1. Les entitats contractants poden exigir que les empreses proporcionin un informe de proves d'un organisme d'avaluació de la conformitat o un certificat expedit per aquest últim, com a mitjà de la prova del compliment de les prescripcions tècniques exigides, o dels criteris d'adjudicació o de les condicions d'execució del contracte.

Quan les entitats contractants exigeixin la presentació de certificats expedits per un organisme d'avaluació de la conformitat determinat, també han d'acceptar els certificats expedits per altres organismes d'avaluació de la conformitat equivalents.

Als efectes del que estableix aquest Reial decret llei, s'entén per «organisme d'avaluació de la conformitat» l'organisme que exerceix les activitats de calibratge, assaig, certificació i inspecció, i que està acreditat de conformitat amb el Reglament (CE) núm. 765/2008 del Parlament Europeu i del Consell, de 9 de juliol de 2008, pel qual s'estableixen els requisits d'acreditació i vigilància del mercat relatiu a la comercialització dels productes, i pel qual es deroga el Reglament (CEE) núm. 339/93.

2. Supletòriament, les entitats contractants han d'acceptar altres mitjans de prova adequats que no siguin els que preveu l'apartat 1, com ara un informe tècnic del fabricant, quan l'empresari de què es tracti no tingui accés als certificats o els informes de proves esmentats ni la possibilitat d'obtenir-los en els terminis fixats, sempre que la falta d'accés no sigui per una causa imputable a l'empresari i que demostrï que les obres, els subministraments o els serveis que proporciona compleixen els requisits o els criteris que fixen les prescripcions tècniques, els criteris d'adjudicació o les condicions d'execució del contracte, segons el cas.

Article 48. *Normes d'assegurament de la qualitat i normes de gestió mediambiental.*

1. Quan les entitats contractants exigeixin la presentació de certificats expedits per organismes independents que acreditin que l'empresari compleix determinades normes de garanties de qualitat, en particular en matèria d'accessibilitat per a persones amb discapacitat, han de fer referència als sistemes d'assegurament de la qualitat basats en la sèrie de normes europees pertinents, certificats per organismes acreditats; i han de reconèixer els certificats equivalents expedits per organismes establerts en els estats membres de la Unió Europea. També han d'acceptar altres proves de mesures equivalents d'assegurament de la qualitat quan l'operador econòmic afectat no tingui la possibilitat d'obtenir aquests certificats en el termini fixat per causes no imputables a l'empresari, sempre que demostrï que les mesures d'assegurament de la qualitat que proposa s'ajusten a les normes d'assegurament de la qualitat exigides.

2. Quan les entitats contractants exigeixin com a mitjà per acreditar la solvència tècnica o professional la presentació de certificats expedits per organismes independents que acreditin que el licitador compleix determinades normes o sistemes de gestió

mediambiental, han de fer referència al sistema de gestió i auditoria mediambientals (EMAS) de la Unió Europea, o a altres sistemes de gestió mediambiental reconeguts, de conformitat amb l'article 45 del Reglament (CE) núm. 1221/2009 del Parlament Europeu i del Consell, de 25 de novembre de 2009, relatiu a la participació voluntària d'organitzacions en un sistema comunitari de gestió i auditoria mediambientals (EMAS), i pel qual es deroguen el Reglament (CE) núm. 761/2001 i les Decisions 2001/681/CE i 2006/193/CE de la Comissió, o a altres normes de gestió mediambiental basades en les normes europees o internacionals pertinents d'organismes acreditats. Així mateix, les entitats contractants han de reconèixer els certificats equivalents d'organismes establerts en els estats membres de la Unió Europea.

Si el licitador pot demostrar que no té accés als certificats d'aquest tipus, o que no té la possibilitat d'obtenir-los dins del termini fixat per causes que no li siguin imputables, l'entitat contractant també ha d'acceptar altres proves de mesures de gestió mediambiental, a condició que el licitador demostrï que aquestes mesures són equivalents a les exigides, d'acord amb el sistema de gestió mediambiental aplicable.

Article 49. *Reconeixement mutu quant a condicions tècniques o financeres i quant a certificats, proves i justificants.*

1. Les entitats contractants han de reconèixer els certificats equivalents expedits per organismes establerts en altres estats membres de la Unió Europea.
2. També han d'acceptar altres proves de mesura equivalents de garantia de qualitat i de gestió mediambiental que presentin els operadors econòmics.

Article 50. *Definicions de les prescripcions tècniques.*

S'entén per:

1. «Prescripció tècnica»:

a) Quan es tracti de contractes de serveis o de subministraments, l'especificació que figuri en un document en què es defineixen les característiques exigides d'un producte o d'un servei, com per exemple, els nivells de qualitat, els nivells de comportament ambiental i climàtic, el disseny per a totes les necessitats (inclosa l'accessibilitat universal i el disseny per a totes les persones), l'avaluació de la conformitat, el rendiment, la utilització del producte, la seguretat, o les dimensions; així mateix, els requisits aplicables al producte pel que fa a la denominació de venda, la terminologia, els símbols, les proves i els mètodes de prova, l'envasament, el marcatge i l'etiquetatge, les instruccions d'ús, els processos i els mètodes de producció en qualsevol fase del cicle de vida del subministrament o servei, així com els procediments d'avaluació de la conformitat.

b) Quan es tracti de contractes d'obres, el conjunt de les prescripcions tècniques que contenen concretament els plecs de condicions, en què es defineixen les característiques requerides d'un material, producte o subministrament, i que permetin caracteritzar-los de manera que responguin a la utilització a què els destini l'entitat contractant. Aquestes característiques inclouen: l'impacte social, laboral, ambiental i climàtic dels materials, les activitats o els productes esmentats que es desenvolupin durant la seva elaboració o utilització; el disseny per a totes les necessitats, inclosa l'accessibilitat universal i el disseny per a totes les persones; l'avaluació de la conformitat, el rendiment, la seguretat, o les dimensions; els procediments d'assegurament de la qualitat; la terminologia; els símbols; les proves i els mètodes de prova; l'envasament, el marcatge i l'etiquetatge; les instruccions d'ús i els processos i els mètodes de producció, en qualsevol fase del cicle de vida de les obres; les regles d'elaboració del projecte i el càlcul de les obres; les condicions de prova, el control i la recepció de les obres, així com les tècniques o els mètodes de construcció i totes les altres condicions de caràcter tècnic que l'entitat contractant pugui prescriure, per via de reglamentació general o específica, pel que fa a obres acabades i als materials o els elements que les constitueixin.

2. «Norma»: una prescripció tècnica aprovada per un organisme de normalització reconegut per a una aplicació repetida o continuada el compliment de la qual no sigui obligatori i que estigui inclosa en una de les categories següents:

- a) «Norma internacional»: norma adoptada per un organisme internacional de normalització i posada a disposició del públic.
- b) «Norma europea»: norma adoptada per un organisme europeu de normalització i posada a disposició del públic.
- c) «Norma nacional»: norma adoptada per un organisme nacional de normalització i posada a disposició del públic.

3. «Avaluació tècnica europea»: l'avaluació documentada de les prestacions d'un producte de construcció quant a les seves característiques essencials, d'acord amb el document d'avaluació europeu corresponent, tal com defineix l'article 2, punt 12, del Reglament (UE) núm. 305/2011 del Parlament Europeu i del Consell.

4. «Especificació tècnica comuna»: la prescripció tècnica en l'àmbit de les TIC elaborada segons els articles 13 i 14 del Reglament (UE) núm. 1025/2012.

5. «Referència tècnica»: qualsevol document elaborat pels organismes europeus de normalització, diferent de les normes europees, d'acord amb procediments adaptats a l'evolució de les necessitats del mercat.

Article 51. *Instruccions i reglaments tècnics obligatoris.*

1. Els projectes i l'execució de les obres s'han de subjectar a les instruccions i als reglaments tècnics que siguin de compliment obligatori.

2. Són aplicables únicament les instruccions i els reglaments tècnics obligatoris que siguin conformes amb el dret de la Unió Europea.

TÍTOL IV

Procediments d'adjudicació dels contractes

CAPÍTOL I

Objecte, contingut mínim i termini de durada dels contractes

Article 52. *Objecte del contracte.*

1. L'objecte dels contractes subjectes a aquest Reial decret llei ha de ser determinat. Aquest es pot definir segons les necessitats o les funcionalitats concretes que es pretenen satisfer, sense tancar l'objecte del contracte a una solució única. En especial, s'han de definir d'aquesta manera en els contractes en què es consideri que es poden incorporar innovacions tecnològiques, socials o ambientals que millorin l'eficiència i la sostenibilitat dels béns, les obres o els serveis que es contractin.

2. No es pot fraccionar un contracte amb la finalitat de disminuir-ne la quantia i eludir així els requisits de publicitat o els relatius al procediment d'adjudicació que corresponguin.

3. Sempre que la naturalesa o l'objecte del contracte ho permetin, s'ha de preveure la realització independent de cadascuna de les seves parts mitjançant la divisió en lots, i es poden reservar lots de conformitat amb el que estableix l'article 65.

No obstant això, l'entitat contractant pot no dividir en lots l'objecte del contracte quan hi hagi motius vàlids, que s'han de justificar degudament en l'expedient, excepte en els casos de contractes de concessió d'obres.

En tot cas es consideren motius vàlids, a l'efecte de justificar la no-divisió en lots de l'objecte del contracte, els següents:

a) El fet que la divisió en lots de l'objecte del contracte comporti el risc de restringir injustificadament la competència. Als efectes d'aplicar aquest criteri, l'entitat contractant ha de sol·licitar un informe previ a l'autoritat de defensa de la competència corresponent perquè es pronunciï sobre l'apreciació d'aquesta circumstància.

b) El fet que la realització independent de les diverses prestacions compreses en l'objecte del contracte en dificulti la correcta execució des del punt de vista tècnic; o bé que el risc per a l'execució correcta del contracte procedeixi de la naturalesa del seu objecte, perquè implica la necessitat de coordinar l'execució de les diferents prestacions, qüestió que es podria veure impossibilitada per la seva divisió en lots i l'execució per una pluralitat de contractistes diferents. Tots dos aspectes, si s'escau, s'han de justificar degudament en l'expedient.

4. L'entitat contractant, quan divideixi en lots l'objecte del contracte, pot introduir-hi les limitacions següents, que ha de justificar degudament a l'expedient:

a) Limitar el nombre de lots per als quals un mateix candidat o licitador pot presentar una oferta.

b) Limitar el nombre màxim de lots que es pot adjudicar a cada licitador.

Quan l'entitat contractant consideri oportú introduir alguna de les dues limitacions a què es refereixen les lletres a) i b) anteriors, ho ha d'indicar expressament en l'anunci que serveixi com a mitjà de convocatòria de licitació o, en cas que el mitjà de convocatòria de licitació sigui un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació, en la invitació per licitar o per negociar; i, en tot cas, en el plec de condicions.

Quan s'introdueixi la limitació a què es refereix l'apartat b) anterior, s'han d'incloure, a més, en els plecs de condicions, els criteris o les normes que s'han d'aplicar quan, com a conseqüència de l'aplicació dels criteris d'adjudicació, un licitador pugui ser adjudicatari d'un nombre de lots que excedeixi el màxim indicat en l'anunci o en la invitació per licitar o per negociar, segons el cas, i en el plec de condicions. Aquests criteris o normes en tot cas han de ser objectius i no discriminatòris.

Llevat el que disposi el plec de condicions, als efectes de les limitacions que preveuen les lletres a) i b) anteriors, en les agrupacions d'empresaris són aquestes, i no els seus components, les que es consideren candidat o licitador.

Es pot reservar algun o alguns dels lots per a centres especials d'ocupació o per a empreses d'inserció, o un percentatge mínim de reserva de l'execució d'aquests contractes en el marc de programes d'ocupació protegida, de conformitat amb el que estableix l'article 65.1. Igualment, es poden reservar lots a favor de les entitats a què es refereix l'article 65.2, en les condicions que hi estableix.

5. Quan l'entitat contractant hagi decidit dividir en lots l'objecte del contracte i, a més, permetre que es pugui adjudicar més d'un lot al mateix licitador, pot adjudicar a una oferta que combini diversos lots o tots els lots, sempre que es compleixin tots i cadascun dels requisits següents:

a) Que aquesta possibilitat s'hagi establert en el plec de condicions i que es reculli en l'anunci que serveixi com a mitjà de convocatòria de licitació o, en cas que el mitjà de convocatòria de licitació sigui un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació, en la invitació per licitar o per negociar. Aquesta previsió ha de concretar la combinació o les combinacions que s'admeten, si s'escau, així com la solvència i la capacitat exigida a cadascuna.

b) Que es tracti de supòsits en què hi hagi diversos criteris d'adjudicació.

c) Que prèviament es porti a terme una avaluació comparativa per determinar si les ofertes presentades per un licitador concret per a una combinació particular de lots complirien millor, en conjunt, els criteris d'adjudicació que estableix el plec de condicions respecte dels lots esmentats, que les ofertes presentades per als lots separats de què es tracti, considerats aïlladament.

d) Que els empresaris acreditin la solvència econòmica, financera i tècnica corresponent al conjunt de lots.

6. Quan es divideixi en lots, les normes procedimentals i de publicitat que s'han d'aplicar en l'adjudicació de cada lot o prestació diferenciada s'han de determinar en funció del valor acumulat del conjunt, calculat segons el que estableix l'article 4.12, llevat que es doni alguna de les excepcions que s'hi esmenten.

7. En els contractes adjudicats per lots, i llevat que s'estableixi una altra previsió en el plec de condicions que regeixi el contracte, cada lot constitueix un contracte, excepte en casos en què es presentin les ofertes que combinin diversos lots o tots els lots a què es refereix l'apartat 4 anterior, en els quals totes les ofertes constitueixen un contracte.

Article 53. *Contingut mínim del contracte.*

1. Els contractes que subscriuguin les entitats contractants han d'incloure, necessàriament, les mencions següents:

- a) La identificació de les parts.
- b) L'acreditació de la capacitat dels signants per subscriure el contracte.
- c) La definició de l'objecte del contracte, tenint en compte en la definició de l'objecte les consideracions socials, ambientals i d'innovació.
- d) La referència a la legislació aplicable al contracte.
- e) L'enumeració dels documents que integren el contracte. Sense perjudici del que estableix l'apartat 2 d'aquest article, si així s'expressa en el contracte, aquesta enumeració pot estar jerarquizada i es pot ordenar segons l'ordre de prioritat acordat per les parts; en aquest supòsit, i excepte en cas d'error manifest, l'ordre pactat s'utilitza per determinar la prevalença respectiva, en cas que hi hagi contradiccions entre diversos documents.
- f) El preu cert, o la manera de determinar-lo.
- g) La durada del contracte o les dates estimades per al començament de la seva execució i per a la seva finalització, així com la de la pròrroga o les pròrrogues, si estan previstes.
- h) Les condicions de recepció, lliurament o admissió de les prestacions.
- i) Les condicions de pagament.
- j) Els supòsits en què és procedent la modificació, de conformitat amb el que estableix l'article 110, si s'escau.
- k) Els supòsits en què és procedent la resolució.
- l) En el cas d'entitats contractants que pertanyen al sector públic, el crèdit pressupostari o el programa o la rúbrica comptable amb càrrec al qual s'ha d'abonar el preu, si s'escau.
- m) L'extensió objectiva i temporal del deure de confidencialitat a què es refereix l'article 28 que, si s'escau, s'imposi al contractista.
- n) El valor estimat del contracte.

2. El document contractual no pot incloure estipulacions que estableixin drets i obligacions per a les parts diferents dels que preveuen els plecs de condicions.

Aquests drets i obligacions s'han de concretar, si s'escau, en la forma que resulti de la proposició de l'adjudicatari, o dels que es detallin a l'acte d'adjudicació del contracte d'acord amb les actuacions en el procediment.

3. El preu dels contractes de les entitats contractants que pertanyen al sector públic només pot ser objecte de revisió en els termes i amb els límits que preveu l'article 103 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

Article 54. *Termini de durada dels contractes.*

1. La durada dels contractes de les entitats contractants s'ha d'establir tenint en compte la naturalesa de les prestacions, les característiques del seu finançament i la necessitat de sotmetre'n la realització periòdicament a concurrència.

2. El contracte pot preveure una o diverses pròrrogues sempre que les seves característiques romanguin inalterables durant el seu període de durada, sense perjudici

de les modificacions que s'hi puguin introduir, de conformitat amb el que estableixen els articles 109 a 112 d'aquest Reial decret llei.

3. Els contractes de concessió d'obres i de concessió de serveis tenen un termini de durada limitat, que s'ha de calcular en funció de les obres i els serveis que en constitueixin l'objecte, i s'ha de fer constar al plec de condicions; aquest termini, amb caràcter general, incloent-hi les possibles pròrrogues que en aplicació de l'apartat segon acordi l'entitat contractant, no s'ha d'estendre més enllà de cinc anys.

No obstant això, si la concessió d'obres o la concessió de serveis sobrepasa el termini que assenyala el paràgraf anterior, la seva durada màxima no pot excedir el temps que l'entitat contractant de manera motivada calculi raonable perquè el concessionari recuperi les inversions efectuades per a l'explotació de les obres i dels serveis, juntament amb un rendiment sobre el capital invertit, tenint en compte les inversions necessàries per assolir els objectius del contracte. Aquestes inversions han d'incloure tant les inicials com les que es prevegi dur a terme durant l'execució del contracte de concessió.

4. Adicionalment, cal aplicar a les entitats contractants que pertanyen al sector públic les limitacions i les pròrrogues que respecte del termini de durada estableix la Llei 9/2017, de 8 de novembre, així com l'article 29.9 d'aquesta Llei.

CAPÍTOL II

Requisits dels candidats i licitadors

Article 55. *Exigència de solvència.*

1. Els requisits mínims de solvència que han de reunir els licitadors i els candidats, així com la documentació requerida per acreditar-ne el compliment, s'han d'indicar en la convocatòria de licitació o, en cas que el mitjà de convocatòria de licitació sigui un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació, en la invitació per licitar o per negociar; i, en tot cas, en els plecs de condicions.

2. La solvència econòmica, financera, tècnica o professional es pot acreditar, amb caràcter general, a través dels mitjans que determini l'entitat contractant d'entre els que estableix aquest Reial decret llei i el capítol II, títol II, llibre primer de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, inclosa, si s'escau, la possibilitat d'exigir que el període mitjà de pagament a proveïdors de l'empresari no superi el límit establert d'acord amb el que estableix l'article 87.1, lletra c) segon paràgraf de la Llei 9/2017, de 8 de novembre. En tot cas, les entitats contractants poden admetre altres mitjans de prova diferents, sempre que siguin admesos vàlidament en dret.

No obstant el que estableix el paràgraf anterior, quan l'entitat contractant sigui un poder adjudicador, és exigible la classificació dels empresaris com a contractistes d'obres o com a contractistes de serveis i té efectes per acreditar la seva solvència per contractar en els casos i els termes que estableixen l'article 77, apartats 1 a 4 i l'article 78 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

Article 56. *Criteris de selecció qualitativa dels candidats i els licitadors.*

1. Les entitats contractants que fixin criteris de selecció en un procediment obert ho han de fer segons les normes i els criteris objectius que constin a la convocatòria de licitació i als plecs de condicions i que, per tant, han d'estar a disposició dels operadors econòmics interessats.

2. Les entitats contractants que seleccionin els candidats per a un procediment restringit, de licitació amb negociació, de diàleg competitiu, o d'associació per a la innovació ho han de fer d'acord amb les normes i els criteris objectius que hagin definit i que constin a la convocatòria de licitació i als plecs de condicions i que, per tant, han d'estar a disposició de tots els operadors econòmics interessats.

Quan les entitats contractants necessitin obtenir un equilibri adequat entre les característiques específiques del procediment de licitació i els mitjans necessaris per a la

seva realització, poden establir, en els procediments a què es refereix el paràgraf anterior, unes normes i uns criteris objectius que reflecteixin aquesta necessitat i que permetin a l'entitat contractant reduir el nombre de candidats als quals conviden a licitar o a negociar. No obstant això, el nombre de candidats seleccionats ha de tenir en compte la necessitat de garantir una competència suficient.

Quan la convocatòria de licitació s'efectuï per mitjà de l'anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació a què es refereix l'article 40, i als efectes de la selecció de participants en procediments restringits o de licitació amb negociació en relació amb contractes específics que són objecte de la convocatòria de licitació, les entitats contractants han de classificar els operadors econòmics d'acord amb aquest sistema i han d'aplicar als classificats el que estableix el paràgraf anterior.

3. Quan les normes i els criteris objectius aplicables a la selecció i a l'exclusió de candidats o licitadors en procediments oberts, restringits, de licitació amb negociació, en diàlegs competitiu o en associacions per a la innovació incloguin requisits relatius a la capacitat econòmica, financera, tècnica i professional de l'operador econòmic, aquest, si ho desitja i per a un contracte específic, pot recórrer a les capacitats d'altres entitats, en els termes i amb els límits que estableix l'article 36; en aquest cas, ha de demostrar davant l'entitat contractant que disposa dels mitjans requerits per a l'execució del contracte específic durant la totalitat de la seva durada, mitjançant la presentació del compromís a què es refereix l'article 36.3, el qual ha d'aportar el licitador que hagi presentat la millor oferta, de conformitat amb el que estableix l'article 66, abans de l'adjudicació del contracte.

En el cas dels contractes d'obres o de serveis, o dels contractes que impliquin la prestació de serveis o la realització de treballs de col·locació i instal·lació en el context d'un contracte de subministrament, les entitats contractants poden exigir que determinades tasques crítiques les executi directament el mateix licitador o, en el cas d'una oferta presentada per una agrupació d'empresaris com les que preveu l'article 31, un participant d'aquesta agrupació, sempre que així s'hagi previst al plec de condicions corresponent, amb indicació dels treballs a què es refereixi.

Article 57. *Documentació acreditativa del compliment dels requisits per contractar.*

1. En el moment de presentar les ofertes o les sol·licituds de participació, les entitats contractants han d'acceptar com a prova preliminar del compliment dels requisits per contractar a què es refereixen els articles 30, 55 i 56 una declaració responsable del licitador o del candidat, en substitució de la documentació acreditativa d'aquests requisits, que s'ajusti al formulari del document europeu únic de contractació, de conformitat amb el que indica l'apartat 11 següent.

2. En els procediments oberts, les ofertes s'han d'acompanyar de la declaració responsable a què es refereix l'apartat 1 anterior, que ha d'estar signada i ha de dur la identificació corresponent, en la qual el licitador posi de manifest el següent:

a) Que la societat està constituïda vàlidament i que, de conformitat amb el seu objecte social, es pot presentar a la licitació, així com que el signant de la declaració té la deguda representació per presentar la proposició i la declaració.

b) Que disposa de la classificació corresponent, si s'escau, o que compleix els requisits de solvència econòmica, financera, tècnica o professional exigits, en les condicions que estableixi el plec de condicions, de conformitat amb el formulari del document europeu únic de contractació a què es refereix l'apartat 11 següent.

c) Que no està incursa en cap de les prohibicions per contractar que estableix la Llei 9/2017, de 8 de novembre, per si mateixa ni per extensió com a conseqüència de l'aplicació l'article 71.3 de la Llei esmentada.

d) La designació d'una adreça de correu electrònic on efectuar les notificacions, de conformitat amb l'article 61, en els casos en què l'entitat contractant hagi optat per efectuar les notificacions a través d'aquest mitjà. Aquesta circumstància s'ha de recollir en el plec de condicions.

3. En el cas de sol·licituds de participació en els procediments restringit, de licitació amb negociació, en el diàleg competitiu i en el d'associació per a la innovació, la declaració responsable a què es refereix l'apartat 1 anterior ha de posar de manifest addicionalment que es compleixen els requisits objectius que s'hagin establert d'acord amb l'article 56 d'aquest Reial decret llei, en les condicions que estableixi el plec de condicions, de conformitat amb el formulari normalitzat del document europeu únic de contractació a què es refereix l'apartat 11 següent.

4. Si l'empresari recorre a les capacitats d'altres entitats emparant-se en el que estableix l'article 56.3, cadascuna ha de presentar també una declaració responsable en què hi hagi la informació pertinent per a aquests casos, d'acord amb el formulari normalitzat del document europeu únic de contractació a què es refereix l'apartat 11 següent.

La presentació del compromís que esmenta l'article 56.3, primer paràgraf, s'ha d'efectuar de conformitat amb el que estableix l'apartat 13 d'aquest article.

5. En els contractes que subscriuguin les entitats contractants que pertanyen al sector públic, quan exigeixin la constitució d'una garantia per poder presentar una oferta, aquesta garantia s'ha de regir pel que estableix l'article 114 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

En els altres contractes, quan les entitats contractants exigeixin la garantia a què es refereix el paràgraf anterior, l'empresari interessat ha d'aportar el document acreditatiu d'haver-la constituït.

6. En els supòsits en què es concorre a la licitació en agrupació amb altres empresaris emparant-se en el que estableix l'article 31, cada empresa participant ha d'aportar una declaració responsable en la qual ha de figurar la informació requerida en aquests casos en el formulari del document europeu únic de contractació a què es refereix l'apartat 11 següent.

Adicionalment a la declaració o les declaracions a què es refereix el paràgraf anterior, els empresaris han d'aportar el compromís de la seva constitució en cas que siguin adjudicataris, de conformitat amb el que exigeix l'article 31.4.

7. A més de la declaració responsable a què es refereix l'apartat 1 anterior, les empreses estrangeres, en els casos en què el contracte s'hagi d'executar a Espanya, han d'aportar la declaració de submissió a la jurisdicció dels jutjats i dels tribunals espanyols de qualsevol ordre, per a totes les incidències que de manera directa o indirecta puguin sorgir del contracte, amb renúncia, si s'escau, al fur jurisdiccional estranger que pugui correspondre al licitador.

8. Quan el plec de condicions prevegi la divisió en lots de l'objecte del contracte, si els requisits de solvència econòmica, financera, tècnica i professional exigits varien d'un lot a l'altre, s'ha d'aportar una declaració responsable per cada lot o grup de lots al qual s'apliquin els mateixos requisits de solvència.

9. Quan de conformitat amb aquest Reial decret llei el plec de condicions exigeixi l'acreditació de qualssevol altres circumstàncies, aquest ha d'indicar la manera d'acreditar-les, quan no sigui possible fer-ho mitjançant la declaració responsable a què es refereix l'apartat 1 anterior.

10. Les circumstàncies relatives a la capacitat, la solvència i l'absència de prohibicions de contractar a què es refereixen els apartats anteriors han de concórrer en la data final de presentació d'ofertes i subsistir en el moment de perfecció del contracte.

11. Les entitats contractants han d'incloure en el plec de condicions, juntament amb l'exigència de la declaració responsable de l'apartat 1, el model al qual aquesta declaració s'ha d'ajustar.

El model que reculli el plec de condicions ha de seguir el formulari de document europeu únic de contractació aprovat en el si de la Unió Europea.

12. Quan l'entitat contractant aprecii defectes esmenables a la declaració responsable, ha de donar un termini de tres dies a l'empresari perquè els corregeixi.

13. L'entitat contractant pot demanar als licitadors i als candidats que presentin la totalitat o una part dels documents justificatius en qualsevol moment del procediment de licitació, quan consideri que hi ha dubtes raonables sobre la vigència o la fiabilitat de la declaració o quan sigui necessari per garantir-ne el bon desenvolupament.

Excepte per als contractes basats en acords marc, abans de l'adjudicació del contracte l'entitat contractant ha d'exigir al licitador a qui hagi decidit adjudicar el contracte que presenti els documents justificatius actualitzats. Si l'entitat contractant aprecia defectes esmenables en aquests documents, ha de donar un termini suficient a l'empresari perquè els corregeixi.

14. No obstant el que estableix l'apartat anterior, els candidats i els licitadors no estan obligats a aportar els documents justificatius ni cap altra prova documental de les dades que ja tingui l'entitat contractant, ni les que es puguin obtenir de manera directa i gratuïta, a través del Registre oficial de licitadors i empreses classificades del sector públic o a través d'una base de dades nacional d'un Estat membre de la Unió Europea, com ara un expedient virtual de l'empresa, un sistema d'emmagatzematge electrònic de documents o un sistema de prequalificació.

CAPÍTOL III

Procediments d'adjudicació

Secció 1a. Normes generals

Article 58. *Principis generals.*

1. Quan es posi de manifest que la informació o la documentació que han presentat els operadors econòmics és incompleta o errònia, o quan hi faltin documents específics, les entitats contractants han de demanar als operadors econòmics afectats que presentin, complementin, aclareixin o completin la informació o la documentació pertinent en un termini de tres dies, sempre que les peticions esmentades es duguin a terme complint totalment els principis d'igualtat de tracte, transparència i lliure competència, així com els principis de garantia d'unitat de mercat que estableix la Llei 20/2013, de 9 de desembre, de garantia de la unitat de mercat.

2. Les entitats contractants han de comprovar que les ofertes que han presentat els licitadors seleccionats s'ajusten a les normes i als requisits que els són aplicables i han d'adjudicar el contracte basant-se en els criteris que preveuen els articles 66 i 69, tenint en compte l'article 68.

3. Les entitats contractants no han d'adjudicar un contracte al licitador que presenti la millor oferta, de conformitat amb el que estableix l'article 66, quan hagin comprovat que l'oferta no compleix les obligacions aplicables que preveu l'article 27.4.

Article 59. *Exclusió d'actuacions i pràctiques restrictives de la competència.*

1. En els procediments d'adjudicació i en el cas d'adjudicació sobre la base d'un acord marc, queda exclòs qualsevol tipus d'acord, pràctica restrictiva o abusiva que produeixi o pugui produir l'efecte d'impedir, restringir o falsejar la competència en els termes que preveu la Llei 15/2007, de 3 de juliol, de defensa de la competència. Únicament es pot requerir informació als candidats o als licitadors perquè precisin o completin el contingut de les seves ofertes, així com els requisits que exigeixen les entitats contractants, sempre que això no tingui un efecte discriminatori.

2. Les entitats contractants han de vetllar durant tot el procediment d'adjudicació per la salvaguarda de la lliure competència. Així, tant aquestes entitats com la Junta Consultiva de Contractació Pública de l'Estat o, si s'escau, els òrgans consultius o equivalents en matèria de contractació pública de les comunitats autònomes, i els òrgans competents per resoldre les reclamacions en matèria de contractació a què es refereix l'article 119 d'aquest Reial decret llei, han de notificar a la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència o, si s'escau, a les autoritats de competència autonòmiques, qualssevol fets dels quals tinguin coneixement en l'exercici de les seves funcions que puguin constituir una infracció de la legislació de defensa de la competència. En particular, han de comunicar qualsevol indicatiu d'acord, decisió o recomanació col·lectiva, o pràctica concertada o conscientment

paral·lela entre els licitadors que tingui per objecte, produeixi o pugui produir l'efecte d'impedir, restringir o falsejar la competència en el procés de contractació.

3. Sigui quin sigui el procediment d'adjudicació d'un contracte, no es pot rebutjar cap candidat o licitador per la sola circumstància de la seva condició de persona física o jurídica.

No obstant això, en el cas dels contractes de serveis, d'obres, de concessió de serveis o de concessió d'obres, així com en el dels contractes de subministrament que, a més, tinguin per objecte serveis o operacions de col·locació i instal·lació, també es pot exigir a les persones jurídiques que indiquin a les seves ofertes o a les seves sol·licituds de participació el nom i la qualificació professional de les persones responsables de l'execució del contracte de què es tracti.

Article 60. *Còmput de terminis.*

1. Tots els terminis que estableix aquest Reial decret llei s'han d'entendre referits a dies naturals, llevat que s'hi indiqui que són de dies hàbils,. Si l'últim dia del termini és inhàbil, aquest s'ha d'entendre que conclou el primer dia hàbil següent. No obstant això, a l'anunci que serveixi com a mitjà de convocatòria de la licitació o a la invitació, quan el mitjà de convocatòria sigui un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació, s'ha d'indicar el dia i l'hora en què finalitza el termini per a la presentació de proposicions o de sol·licituds de participació.

2. En fixar els terminis de presentació de les sol·licituds de participació i de les ofertes, les entitats contractants han de tenir en compte especialment la complexitat del contracte i el temps que pugui ser raonablement necessari per preparar-les, sense perjudici dels terminis mínims que regulen els articles 82 a 87.

3. Quan les ofertes només es puguin dur a terme després de visitar els llocs o amb la consulta prèvia «in situ» dels documents que s'adjunten als plecs de condicions, els terminis per a la presentació de les ofertes, que són superiors als establerts per a cada procediment amb caràcter general, s'han de fixar de manera que tots els operadors econòmics afectats puguin tenir coneixement de tota la informació necessària per elaborar-les.

4. En els casos que s'indiquen a continuació, les entitats contractants han de prorrogar el termini per a la presentació d'ofertes, de manera que tots els operadors econòmics afectats puguin tenir coneixement de tota la informació necessària per elaborar-les:

a) Quan, per qualsevol raó, no s'hagi facilitat a un operador econòmic, almenys sis dies abans que finalitzi el termini fixat per a la presentació de les ofertes, la informació addicional a què es refereix l'article 64.1, sempre que aquesta informació hagi estat sol·licitada per l'operador econòmic amb una antelació suficient. En el cas del procediment obert accelerat que preveu l'article 82.5, aquest termini és de quatre dies.

No obstant això, si la informació addicional no s'ha sol·licitat amb l'antelació suficient o té una importància irrellevant als efectes de la preparació d'ofertes admissibles, les entitats contractants no estan obligades a prorrogar els terminis.

En tot cas, es considera informació rellevant als efectes d'aquest article la següent:

1r Qualsevol informació addicional transmesa a un licitador.

2n Qualsevol informació associada a elements referits en els plecs i els documents de la contractació.

b) Quan s'introdueixin modificacions significatives en els plecs de condicions que, en cas d'haver-hi figurat inicialment, haurien permès l'admissió a la licitació de candidats diferents o haurien atret més participants en el procediment de licitació.

En tot cas, es considera modificació significativa dels plecs la que afecti:

1r La classificació requerida.

2n L'import i el termini del contracte.

- 3r Les obligacions de l'adjudicatari.
- 4t El canvi o la variació de l'objecte del contracte.
- 5è Les prescripcions tècniques.

La durada de la pròrroga ha de ser proporcional a la importància de la informació o de la modificació a què es refereixen les lletres a) i b) anteriors, respectivament.

5. La presentació de proposicions o la recepció de la documentació necessària per a la seva presentació en qualsevol procediment no pot suposar l'exigència de cap quantitat als licitadors.

Article 61. *Normes aplicables a les comunicacions.*

1. Amb caràcter general, les entitats contractants han de garantir que totes les comunicacions i tots els intercanvis d'informació que preveu aquest Reial decret llei i, en particular, la transmissió electrònica, es duguin a terme utilitzant mitjans de comunicació de conformitat amb els requisits que estableix aquest article.

La tramitació dels procediments d'adjudicació de contractes que regula aquest Reial decret llei comporta la pràctica de les notificacions i les comunicacions derivades d'aquests procediments per mitjans exclusivament electrònics.

Sense perjudici de l'establert anteriorment, en els procediments de contractació de les entitats contractants que pertanyen al sector públic, és aplicable l'apartat 1 de la disposició addicional quinzena de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, referit a la pràctica de notificacions.

2. Les eines i els dispositius que s'hagin d'utilitzar per a la comunicació per mitjans electrònics, així com les seves característiques tècniques, han de ser no discriminatoris, estar disponibles de forma general, ser compatibles amb els productes informàtics d'ús general i no han de restringir l'accés dels operadors econòmics al procediment de licitació.

3. No obstant el que estableix l'apartat 1, les entitats contractants no estan obligades a exigir l'ús de mitjans de comunicació electrònics en el procés de presentació d'ofertes en els casos següents:

a) Quan, a causa del caràcter especialitzat de la contractació, l'ús de mitjans electrònics de comunicació requereixi eines, dispositius o formats d'arxiu específics que no estan generalment disponibles o que no accepten els programes generalment disponibles.

b) Quan les aplicacions que suporten formats d'arxiu adequats per descriure les ofertes utilitzin formats d'arxiu que no poden ser processats per altres programes oberts o generalment disponibles o estiguin subjectes a un règim de llicències d'ús privat i l'entitat contractant no les pugui oferir per descarregar-les o utilitzar-les a distància.

c) Quan la utilització de comunicacions electròniques comporti necessàriament l'ús d'equips ofimàtics especialitzats dels quals no disposen generalment les entitats contractants.

d) Quan els plecs de condicions obliguin a presentar models físics o a escala que no es puguin transmetre utilitzant mitjans electrònics.

Respecte als intercanvis d'informació per als quals no s'utilitzin mitjans de comunicació electrònics, d'acord amb el que estableix aquest apartat, la comunicació s'ha de fer per correu o per qualsevol altre mitjà apropiat, o mitjançant una combinació de correu o d'un altre mitjà apropiat i de mitjans electrònics. Els mitjans de comunicació que s'utilitzin en tot cas han de permetre acreditar fefaentment la comunicació realitzada.

Correspon a les entitats contractants que permetin la utilització de mitjans de comunicació que no siguin electrònics en el procés de presentació d'ofertes, d'acord amb el paràgraf anterior d'aquest apartat, deixar constància documental dels motius per fer-ho en un informe específic.

4. Les entitats contractants tampoc no estan obligades a exigir mitjans de comunicació electrònics en el procés de presentació d'ofertes quan l'ús de mitjans de comunicació no electrònics sigui necessari per una violació de la seguretat dels mitjans de comunicació electrònics esmentats o bé per protegir una informació especialment sensible que

requereixi un nivell tan alt de protecció que no es pugui garantir adequadament utilitzant les eines i els dispositius electrònics dels quals disposen en general els operadors econòmics, o dels quals es pugui disposar a través d'altres mitjans d'accés alternatius als efectes de l'apartat 8 següent.

Correspon a les entitats contractants que permetin, d'acord amb el paràgraf anterior d'aquest apartat, la utilització de mitjans de comunicació que no siguin electrònics en el procés de presentació d'ofertes, deixar constància documental dels motius en un informe específic.

5. No obstant el que estableix l'apartat 1, es pot utilitzar la comunicació oral per a comunicacions diferents de les relatives als elements essencials d'un procediment de licitació, sempre que el contingut de la comunicació oral estigui prou documentat. Amb aquesta finalitat, els elements essencials del procediment de licitació inclouen els plecs de condicions, les sol·licituds de participació i les ofertes. En particular, les comunicacions orals amb els licitadors que puguin incidir substancialment en el contingut i l'avaluació de les ofertes han d'estar documentades de manera suficient i a través dels mitjans adequats, com ara els arxius o els resums escrits o sonors dels principals elements de la comunicació.

6. Les entitats contractants han de vetllar perquè en totes les comunicacions, els intercanvis i l'emmagatzematge d'informació es preservin la integritat de les dades i la confidencialitat de les ofertes i de les sol·licituds de participació, de manera que no han d'examinar el contingut de les ofertes i les sol·licituds de participació fins que no hagi expirat el termini previst per presentar-les i fins al moment fixat per a la seva obertura.

7. Per als contractes d'obres i en els concursos de projectes, les entitats contractants poden exigir l'ús d'eines electròniques específiques, com ara eines de modelatge digital de la informació de la construcció, BIM, o eines similars. En aquests casos, les entitats contractants han d'oferir mitjans d'accés alternatius segons el que estableix l'apartat següent, fins al moment en què les eines esmentades estiguin generalment disponibles.

8. Quan sigui necessari, les entitats contractants poden exigir la utilització d'eines que no estiguin disponibles de forma general, a condició que ofereixin mitjans d'accés alternatius.

Es considera que les entitats contractants ofereixen mitjans d'accés alternatius quan es doni alguna de les situacions següents:

a) Quan ofereixin gratuïtament un accés lliure, directe i complet per mitjans electrònics a aquestes eines i dispositius a partir de la data de la publicació de l'anunci que serveixi com a mitjà de convocatòria de licitació o a partir de la data de l'enviament de la invitació. L'anunci que serveixi de convocatòria de licitació o la invitació ha d'especificar l'adreça d'Internet en què es pot accedir a aquestes eines i dispositius.

b) Quan garanteixin que els licitadors que no tenen accés a les eines i als dispositius de què es tracti, o que no tenen la possibilitat d'obtenir-los en el termini fixat, per causa que no els sigui imputable, poden tenir accés al procediment de contractació utilitzant mecanismes d'accés provisionals disponibles gratuïtament en línia.

c) Quan admetin un canal alternatiu per a la presentació electrònica d'ofertes.

9. A més dels requisits que estableix l'annex IV, per a les eines i els dispositius de transmissió i recepció electrònica de les ofertes i de recepció electrònica de les sol·licituds de participació, s'han d'aplicar les normes següents:

a) La informació relativa a les especificacions per a la presentació electrònica de les ofertes i les sol·licituds de participació, inclòs el xifratge i la validació de la data, han d'estar a disposició de totes les parts interessades.

b) Les entitats contractants han d'especificar el nivell de seguretat exigint per als mitjans de comunicació electrònics utilitzats en les diferents fases de cada procediment de contractació, que ha de ser proporcional als riscos associats als intercanvis d'informació que s'han de fer.

A aquests efectes, les entitats contractants poden exigir l'ús d'una signatura electrònica reconeguda, d'acord amb la Llei 59/2003, de 19 de desembre, de signatura electrònica, o

d'altres mecanismes que permetin garantir la vinculació del signant amb les dades signades i la integritat de la informació intercanviada.

Mitjançant una ordre del Ministeri d'Hisenda s'han d'establir les condicions d'utilització de les signatures electròniques en els procediments de contractació que regula aquest Reial decret llei.

c) En els procediments d'adjudicació de contractes, l'enviament per mitjans electrònics de les ofertes es pot fer en dues fases, transmetent primer la petjada electrònica de l'oferta, amb la recepció de la qual es considera efectuada la seva presentació a tots els efectes, i després, l'oferta pròpiament dita, en un termini màxim de 24 hores; si no s'efectua aquesta segona remissió en el termini indicat, s'ha de considerar retirada l'oferta. S'entén per petjada electrònica de l'oferta el conjunt de dades el procés de generació de les quals garanteix que es relacionen de manera inequívoca amb el contingut de l'oferta pròpiament dita, i que permeten detectar possibles alteracions del contingut d'aquesta i garantir-ne la integritat. Les còpies electròniques dels documents que s'han d'incorporar a l'expedient, autenticades amb la signatura electrònica reconeguda de l'òrgan habilitat per a la seva recepció, tenen els mateixos efectes i el mateix valor que les còpies compulsades d'aquests documents.

d) Els licitadors o els candidats que presentin els seus documents de forma electrònica poden presentar a l'entitat contractant, en suport físic electrònic, una còpia de seguretat dels documents esmentats, d'acord amb els termes fixats mitjançant una ordre del ministre d'Hisenda, i sempre d'acord amb el que estableix a aquest efecte l'entitat contractant.

e) Els formats dels documents electrònics que integren els expedients de contractació s'han d'ajustar a especificacions públicament disponibles i d'ús no subjecte a restriccions, que hi garanteixin la lliure i plena accessibilitat per part de l'entitat contractant, els òrgans de fiscalització i control, els òrgans jurisdiccionals i els interessats, durant el termini que estableix l'article 124.2. En els procediments d'adjudicació de contractes, els formats admissibles s'han d'indicar en l'anunci, en la invitació o en els plecs de condicions.

f) Els programes i les aplicacions necessaris per a la presentació electrònica de les ofertes i les sol·licituds de participació han de ser d'ampli ús, fàcil accés i no-discriminatoris, o s'han de posar a disposició dels interessats per part de l'entitat contractant.

g) Els sistemes de comunicacions i per a l'intercanvi i l'emmagatzematge d'informació han de poder garantir de manera raonable, segons l'estat de la tècnica, la integritat de les dades transmeses i que només les persones o les unitats competents, en la data assenyalada per fer-ho, hi puguin tenir accés, o que, en cas de trencament d'aquesta prohibició d'accés, la violació es pugui detectar amb claredat. Així mateix, aquests sistemes han d'oferir prou seguretat, d'acord amb l'estat de la tècnica, davant dels virus informàtics i altres tipus de programes o codis nocius, i es poden establir per reglament altres mesures que, respectant els principis de confidencialitat i integritat de les ofertes i igualtat entre els licitadors, es dirigeixin a minimitzar la seva incidència en els procediments.

h) Les aplicacions que s'utilitzin per efectuar les comunicacions, les notificacions i els enviaments documentals entre el licitador o el contractista i l'entitat contractant han de poder acreditar-ne la data i l'hora de l'emissió o de la recepció, la integritat del contingut, el remitent i el destinatari. En especial, aquestes aplicacions han de garantir que es deixa constància de l'hora i la data exactes de la recepció de les proposicions o de les sol·licituds de participació i de tota la documentació que s'hagi de presentar davant l'entitat contractant.

10. Mitjançant una ordre del Ministeri d'Hisenda s'han de definir les especificacions tècniques per a la utilització dels mitjans electrònics en els procediments de contractació que regula aquest Reial decret llei.

Article 62. *Participació prèvia dels candidats o dels licitadors.*

1. Quan un candidat o licitador, o una empresa vinculada a un candidat o a un licitador, hagi assessorat l'entitat contractant, en el context de l'article 41, o hagi participat d'alguna altra manera en la preparació del procediment de licitació, l'entitat contractant ha

de prendre les mesures adequades per garantir que la participació d'aquest candidat o licitador no distorsioni la competència.

2. Les mesures a què es refereix l'apartat anterior inclouen la comunicació als altres candidats i licitadors de la informació pertinent intercanviada en el marc de la participació del candidat o el licitador en la preparació del procediment de contractació, o com a resultat d'aquesta participació, així com l'establiment dels terminis adequats per rebre les ofertes. El candidat o el licitador en qüestió només ha de ser exclòs del procediment quan no hi hagi cap altre mitjà per garantir el compliment del principi d'igualtat de tracte.

3. Abans d'excloure el candidat o el licitador, se li ha de donar audiència perquè justifiqui que la seva participació prèvia en la preparació del procediment de contractació no afecta negativament la competència.

Article 63. *Invitació als candidats seleccionats.*

1. En els procediments restringits, en els diàlegs competitiu, en els d'associació per a la innovació i en els procediments de licitació amb negociació, les entitats contractants han de convidar simultàniament i per escrit els candidats seleccionats perquè presentin les seves ofertes, participin en el diàleg o negociïn amb el contingut que estableix l'annex V.

Quan s'utilitzi l'anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació com a mitjà de convocatòria de licitació, les entitats contractants han de convidar simultàniament i per escrit les empreses seleccionades segons el que indica a l'article 40 perquè confirmen el seu interès respecte d'aquest procediment de contractació concret.

2. Les invitacions a què es refereix l'apartat 1 d'aquest article han d'incloure una referència a l'adreça electrònica on es puguin consultar directament i per mitjans electrònics els plecs de condicions. Les invitacions han d'anar acompanyades dels plecs de condicions, quan, d'acord amb el que estableix l'article 43.3, aquesta documentació no sigui d'accés lliure, directe, complet i gratuït i no s'hagi posat a disposició de cap altra manera. A més, les invitacions esmentades a l'apartat 1 d'aquest article han d'incloure la informació que indica l'annex V.

Article 64. *Informació als candidats i als licitadors.*

1. Sempre que s'hagi sol·licitat amb prou antelació, les entitats contractants han de proporcionar a tots els interessats en el procediment de licitació la informació addicional sobre els plecs de condicions i qualsevol altra documentació complementària que sol·licitin, com a molt tard 6 dies abans que finalitzi el termini fixat per a la presentació d'ofertes. Quan es tracti de contractes d'obres, subministraments o serveis el termini de sis dies es redueix a quatre dies, en el cas a què es refereix l'article 82.5.

2. Les entitats contractants han d'informar cada candidat i licitador, com més aviat millor, de les decisions que han pres en relació amb la formalització d'un acord marc, amb l'adjudicació del contracte o amb l'admissió a un sistema dinàmic d'adquisició, inclosos els motius pels quals hagin decidit no subscriure un acord marc, no adjudicar un contracte per al qual s'hagi efectuat una convocatòria de licitació o tornar a iniciar el procediment, o no aplicar un sistema dinàmic d'adquisició.

3. A petició del candidat o el licitador de què es tracti, les entitats contractants han de comunicar, com més aviat millor, i, en qualsevol cas, en un termini de quinze dies a partir de la recepció d'una sol·licitud per escrit:

a) a tots els candidats descartats, les raons per les quals s'ha desestimat la seva candidatura;

b) a tots els licitadors descartats, les raons per les quals s'ha desestimat la seva oferta, inclosos, en els casos que preveu l'article 45, apartats 6 i 7, els motius de la seva decisió de no-equivalència o de la seva decisió que les obres, els subministraments o els serveis no s'ajusten als requisits de rendiment o a les exigències funcionals;

c) a qualsevol licitador que hagi presentat una oferta admissible, les característiques i els avantatges relatius de l'oferta seleccionada, així com el nom de l'adjudicatari o les parts en l'acord marc;

d) a qualsevol licitador que hagi presentat una oferta admissible, el desenvolupament de les negociacions i el diàleg amb els licitadors.

4. Les entitats contractants poden decidir no comunicar determinades dades relatives a l'adjudicació del contracte, la subscripció de l'acord marc o l'admissió a un sistema dinàmic d'adquisició, quan la seva divulgació pugui dificultar l'aplicació del Reial decret llei, ser contrària a l'interès públic, perjudicar els interessos comercials legítims de determinats operadors, públics o privats, o perjudicar la competència lleial entre ells.

Article 65. *Contractes reservats.*

1. Les entitats contractants poden reservar el dret a participar en els procediments d'adjudicació de determinats contractes o de determinats lots d'aquests contractes per a centres especials d'ocupació d'iniciativa social i per a empreses d'inserció que regulen, respectivament, el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social, aprovat mitjançant el Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, i la Llei 44/2007, de 13 de setembre, per a la regulació del règim de les empreses d'inserció, que compleixin els requisits que estableix la normativa esmentada per tenir aquesta consideració, o un percentatge mínim de reserva de l'execució d'aquests contractes en el marc de programes d'ocupació protegida, amb la condició que el percentatge de treballadors amb discapacitat o en situació d'exclusió social dels centres especials d'ocupació, de les empreses d'inserció o dels programes sigui el que preveu la seva normativa de referència i, en tot cas, almenys el 30 per 100.

No obstant el que estableix el paràgraf anterior, mitjançant un acord del Consell de Ministres o de l'òrgan competent en l'àmbit de les comunitats autònomes i de les entitats locals, s'han de fixar percentatges mínims de reserva del dret a participar en els procediments d'adjudicació de determinats contractes o de determinats lots d'aquests contractes de les entitats contractants que pertanyen al sector públic per a les entitats a què es refereix el paràgraf anterior.

Aquest acord del Consell de Ministres o de l'òrgan competent en l'àmbit de les comunitats autònomes i de les entitats locals ha de fixar les condicions mínimes per garantir el compliment del que estableix el primer paràgraf d'aquest apartat.

L'acord del Consell de Ministres a què es refereix aquest apartat s'ha d'adoptar en el termini màxim d'un any a comptar des de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei. Si transcorregut aquest termini no s'ha adoptat l'acord del Consell de Ministres, les entitats contractants del sector públic estatal han d'aplicar el percentatge mínim de reserva de 7 per cent, que s'ha d'incrementar fins a un 10 per cent quatre anys després que hagi entrat en vigor aquest Reial decret llei, sobre l'import global dels procediments d'adjudicació de subministraments i serveis inclosos en els codis CPV que recull l'annex VI de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, efectuats en l'exercici anterior a aquell al qual es refereixi la reserva, en els termes que s'indiquen en el primer paràgraf d'aquest apartat.

2. Sense perjudici del que estableix l'apartat 1, les entitats contractants que siguin poder adjudicador poden reservar a determinades organitzacions el dret a participar en els procediments de licitació dels contractes de serveis de caràcter social, cultural i de salut que enumera l'annex I amb els codis CPV 75121000-0, 75122000-7, 75123000-4, 79622000-0, 79624000-4, 79625000-1, 80110000-8, 80300000-7, 80420000-4, 80430000-7, 80511000-9, 80520000-5, 80590000-6, de 85000000-9 a 85323000-9, 92500000-6, 92600000-7, 98133000-4 i 98133110-8.

Les organitzacions a què es refereix l'apartat 1 han de complir totes i cadascuna de les condicions següents:

a) Que el seu objectiu sigui la realització d'una missió de servei públic vinculada a la prestació dels serveis que recull l'apartat primer.

b) Que els beneficis es reinverteixin amb la finalitat d'assolir l'objectiu de l'organització; o, en cas que es distribueixin o redistribueixin beneficis, la distribució o la redistribució s'ha de fer d'acord amb criteris de participació.

c) Que les estructures de direcció o propietat de l'organització que executi el contracte es basin en la propietat dels empleats, o en principis de participació, o exigeixin la participació activa dels empleats, els usuaris o les parts interessades.

d) Que el poder adjudicador de què es tracti no hagi adjudicat a l'organització un contracte per als serveis en qüestió d'acord amb aquest article en els tres anys precedents.

La durada màxima del contracte que s'adjudiqui no ha d'excedir els tres anys.

3. En la convocatòria de licitació s'ha de fer referència a aquest article.

Article 66. *Criteris d'adjudicació del contracte.*

1. L'adjudicació dels contractes s'ha d'efectuar utilitzant una pluralitat de criteris d'adjudicació sobre la base de la millor relació qualitat-preu.

Prèvia justificació en l'expedient, els contractes es poden adjudicar d'acord amb criteris basats en un plantejament que tingui en compte la millor relació cost-eficàcia, sobre la base del preu o cost, com el càlcul del cost del cicle de vida, d'acord amb l'article 67.

2. La millor relació qualitat-preu s'ha d'avaluar d'acord amb criteris econòmics i qualitatius.

Els criteris qualitatius que estableixi l'entitat contractant per avaluar la millor relació qualitat-preu poden incloure aspectes mediambientals o socials, vinculats a l'objecte del contracte, en la forma que estableix l'apartat 6 d'aquest article, que poden ser, entre d'altres, els següents:

1r La qualitat, inclòs el valor tècnic, les característiques estètiques i funcionals, l'accessibilitat, el disseny universal o el disseny per a totes les persones usuàries, les característiques socials, mediambientals i innovadores, i la comercialització i les seves condicions.

Les característiques mediambientals es refereixen, entre d'altres, a la reducció del nivell d'emissió de gasos d'efecte d'hivernacle i d'altres contaminants atmosfèrics; a l'ús de mesures d'estalvi i eficiència energètica i a la utilització d'energia procedent de fonts renovables durant l'execució del contracte; i al manteniment o la millora dels recursos naturals als quals pugui afectar l'execució del contracte.

Les característiques socials del contracte es refereixen, entre d'altres, a les finalitats següents: al foment de la integració social de persones amb discapacitat, persones desafavorides o membres de grups vulnerables entre les persones assignades a l'execució del contracte i, en general, la inserció sociolaboral de persones amb discapacitat o en situació o risc d'exclusió social; la subcontractació amb centres especials d'ocupació o empreses d'inserció; els plans d'igualtat de gènere que s'apliquin en l'execució del contracte i, en general, la igualtat entre dones i homes; el foment de la contractació femenina; la conciliació de la vida laboral, personal i familiar; la millora de les condicions laborals i salarials; l'estabilitat en l'ocupació; la contractació de més persones per a l'execució del contracte; la formació i la protecció de la salut i la seguretat a la feina; l'aplicació de criteris ètics i de responsabilitat social a la prestació contractual; o els criteris referits al subministrament o a la utilització de productes basats en un comerç equitatiu durant l'execució del contracte.

2n L'organització, la qualificació i l'experiència del personal adscrit al contracte que aquest hagi d'executar, sempre que la qualitat del personal esmentat pugui afectar de manera significativa la seva millor execució.

3r El servei postvenda i l'assistència tècnica i les condicions de lliurament, com ara la data en què s'ha de produir, el procés de lliurament, el termini de lliurament o l'execució i els compromisos relatius a recanvis i seguretat del subministrament.

Els criteris qualitatius han d'anar acompanyats d'un criteri relacionat amb els costos, que, a elecció de l'entitat contractant, pot ser el preu o un plantejament basat en la rendibilitat, com és el cost del cycle de vida calculat de conformitat amb el que estableix l'article 67.

3. L'aplicació de més d'un criteri d'adjudicació és procedent, en tot cas, en l'adjudicació dels contractes següents:

a) Aquells amb projectes o pressupostos que no s'hagin pogut establir prèviament i hagin de presentar els candidats o licitadors.

b) Quan l'entitat contractant consideri que la definició de la prestació és susceptible de ser millorada per altres solucions tècniques o per reduccions en el seu termini d'execució.

c) Aquells per a l'execució dels quals l'entitat contractant faciliti materials o mitjans auxiliars la bona utilització dels quals exigeixi garanties especials per part dels contractistes.

d) Aquells que requereixin l'ús de tecnologia especialment avançada o l'execució dels quals sigui particularment complexa.

e) Contractes de concessió d'obres i de concessió de serveis.

f) Contractes de subministraments, llevat que els productes que s'han d'adquirir estiguin perfectament definits i no sigui possible variar els terminis de lliurament ni introduir modificacions de cap classe en el contracte, i per consegüent el preu és l'únic factor determinant de l'adjudicació.

g) Contractes de serveis, llevat que les prestacions estiguin perfectament definides tècnicament i no sigui possible variar els terminis de lliurament ni introduir modificacions de cap classe en el contracte, i per consegüent el preu és l'únic factor determinant de l'adjudicació.

En els contractes de serveis que tinguin per objecte prestacions de caràcter intel·lectual, com són els serveis d'enginyeria i arquitectura, i en els contractes de prestació de serveis socials que fomenten la integració social de persones desfavorides o membres de grups vulnerables entre les persones assignades a l'execució del contracte, promouen l'ocupació de persones amb dificultats particulars d'inserció al mercat laboral, o quan es tracti dels contractes de serveis socials, sanitaris o educatius a què es refereix l'article 65.2, o de serveis intensius en mà d'obra, el preu no pot ser l'únic factor determinant de l'adjudicació. Igualment, en el cas dels contractes de serveis de seguretat privada s'ha d'aplicar més d'un criteri d'adjudicació.

h) Contractes l'execució dels quals pugui tenir un impacte significatiu en el medi ambient, en l'adjudicació dels quals s'han de valorar condicions ambientals mesurables, com ara el menor impacte ambiental, l'estalvi i l'ús eficient de l'aigua i l'energia i dels materials, el cost ambiental del cycle de vida, els procediments i els mètodes de producció ecològics, la generació i la gestió de residus d'acord amb el principi de jerarquia, o l'ús de materials reciclats, de productes reutilitzables o reciclables o de materials ecològics.

4. Les entitats contractants han de vetllar perquè s'estableixin criteris d'adjudicació que permetin obtenir obres, subministraments i serveis de gran qualitat que responguin tan bé com es pugui a les seves necessitats; i, en especial, en els procediments de contractes de serveis que tinguin per objecte prestacions de caràcter intel·lectual, com els serveis d'enginyeria i arquitectura.

En els contractes de serveis de l'annex I, així com en els contractes que tinguin per objecte prestacions de caràcter intel·lectual, els criteris relacionats amb la qualitat han de representar, almenys, el 51 per cent de la puntuació assignable en la valoració de les ofertes.

5. Els criteris a què es refereix l'apartat 1 que han de servir de base per a l'adjudicació del contracte s'han d'establir en els plecs de condicions i han de figurar en l'anunci que serveixi de convocatòria de la licitació, per la qual cosa han de complir els requisits següents:

a) En tot cas han d'estar vinculats a l'objecte del contracte, en el sentit que expressa l'apartat següent d'aquest article.

b) S'han de formular de manera clara i objectiva, amb ple respecte als principis d'igualtat, no-discriminació, transparència i proporcionalitat, i no han de conferir a l'entitat contractant una llibertat de decisió il·limitada.

c) Han de garantir la possibilitat que les ofertes siguin avaluades en condicions de competència efectiva i han d'anar acompanyats d'especificacions que permetin comprovar de manera efectiva la informació facilitada pels licitadors amb la finalitat d'avaluar la mesura en què les ofertes compleixen els criteris d'adjudicació. En cas de dubte, s'ha de comprovar de manera efectiva l'exactitud de la informació i les proves facilitades pels licitadors.

6. Es considera que un criteri d'adjudicació està vinculat a l'objecte del contracte quan es refereixi o integri les prestacions que s'hagin d'efectuar en virtut del contracte esmentat, en qualsevol dels seus aspectes i en qualsevol etapa del seu cicle de vida, inclosos els factors que intervenen en els processos següents:

a) En el procés específic de producció, prestació o comercialització de, si s'escau, les obres, els subministraments o els serveis, amb especial referència a les formes de producció, prestació o comercialització sostenibles i justes mediambientalment i socialment;

b) o en el procés específic d'una altra etapa del seu cicle de vida, fins i tot quan els factors esmentats no formin part de la seva substància material.

7. En cas que s'estableixin les millores com a criteri d'adjudicació, aquestes han d'estar suficientment especificades. Es considera que es compleix aquesta exigència quan se'n fixin, de manera ponderada, amb concreció: els requisits, els límits, les modalitats i les característiques, així com la seva necessària vinculació amb l'objecte del contracte.

En tot cas, no se li pot assignar una valoració superior al 2,5 per cent.

S'entén per millores, a aquests efectes, les prestacions addicionals a les que figuraven definides en el projecte i en el plec de condicions, sense que puguin alterar la naturalesa de les prestacions esmentades ni de l'objecte del contracte.

Les millores proposades per l'adjudicatari han de passar a formar part del contracte i no poden ser objecte de modificació.

8. Sense perjudici del que estableix l'apartat primer, quan només s'utilitzi un criteri d'adjudicació, aquest ha d'estar relacionat amb els costos, i pot ser el preu o un criteri basat en la rendibilitat, com el cost del cicle de vida calculat d'acord amb el que indica l'article 67.

9. Quan s'utilitzi una pluralitat de criteris d'adjudicació, en la seva determinació, sempre que sigui possible, s'ha de donar preponderància als que facin referència a les característiques de l'objecte del contracte que es puguin valorar mitjançant xifres o percentatges obtinguts a través de la mera aplicació de les fórmules que estableixen els plecs.

10. Excepte quan es prengui en consideració el preu exclusivament, s'ha de precisar en el plec de condicions la ponderació relativa atribuïda a cadascun dels criteris de valoració, que es pot expressar fixant una banda de valors amb una amplitud màxima adequada.

En cas que el procediment d'adjudicació s'articuli en diverses fases, s'ha d'indicar igualment en quines s'han d'aplicar els diferents criteris, i s'ha d'establir un llindar mínim del 50 per cent de la puntuació en el conjunt dels criteris qualitius per continuar en el procés selectiu.

Quan, per raons objectives degudament justificades, no sigui possible ponderar els criteris elegits, aquests s'han d'enumerar per ordre decreixent d'importància.

11. Les entitats contractants poden establir en els plecs de condicions criteris d'adjudicació específics per al desempat en els casos en què, després de l'aplicació dels criteris d'adjudicació, es produeixi un empat entre dues o més ofertes.

Aquests criteris d'adjudicació específics per al desempat han d'estar vinculats a l'objecte del contracte i s'han de referir a:

a) Proposicions presentades per les empreses que, al venciment del termini de presentació d'ofertes, tinguin en plantilla un percentatge de treballadors amb discapacitat superior al que els imposi la normativa.

En aquest supòsit, si diverses empreses licitadores de les que hagin empatat quant a la proposició més avantatjosa acrediten tenir una relació laboral amb persones amb discapacitat en un percentatge superior al que els imposi la normativa, té preferència en l'adjudicació del contracte el licitador que disposi del percentatge més alt de treballadors fixos amb discapacitat en la seva plantilla.

b) Proposicions d'empreses d'inserció que regula la Llei 44/2007, de 13 de desembre, que compleixin els requisits que estableix la normativa esmentada per tenir aquesta consideració.

c) En l'adjudicació dels contractes relatius a prestacions de caràcter social o assistencial, les proposicions presentades per entitats sense ànim de lucre, amb personalitat jurídica, sempre que la seva finalitat o activitat tingui relació directa amb l'objecte del contracte, segons resulti dels seus respectius estatuts o regles fundacionals i figurin inscrites en el registre oficial corresponent.

d) Les ofertes d'entitats reconegudes com a organitzacions de comerç just per a l'adjudicació dels contractes que tinguin com a objecte productes en els quals hi hagi alternativa de comerç just.

e) Proposicions presentades per les empreses que, al venciment del termini de presentació d'ofertes, incloguin mesures de caràcter social i laboral que afavoreixin la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.

La documentació acreditativa dels criteris de desempat a què es refereix aquest apartat l'han d'aportar els licitadors en el moment en què es produeixi l'empat, i no amb caràcter previ.

Si aquesta previsió no és en els plecs, l'empat entre diverses ofertes després de l'aplicació dels criteris d'adjudicació del contracte es resol mitjançant l'aplicació per ordre dels criteris socials següents, referits al moment de finalitzar el termini de presentació d'ofertes:

a) Percentatge superior de treballadors amb discapacitat o en situació d'exclusió social en la plantilla de cadascuna de les empreses; en cas d'igualtat ha de prevaldre el nombre més alt de treballadors fixos amb discapacitat en plantilla, o el nombre més alt de persones treballadores en inclusió en la plantilla.

b) Percentatge inferior de contractes temporals en la plantilla de cadascuna de les empreses.

c) Percentatge superior de dones ocupades en la plantilla de cadascuna de les empreses.

d) El sorteig, en cas que l'aplicació dels criteris anteriors no hagi donat lloc a desempat.

Article 67. Càlcul del cicle de vida.

1. Als efectes del que estableix l'article 66, el càlcul del cost del cicle de vida, en el sentit que defineix l'article 2.r), inclou, segons el cas, la totalitat o una part dels costos següents en què s'hagi incorregut al llarg del cicle de vida d'un producte, un servei o una obra:

a) Els costos sufragats per l'entitat contractant o per altres usuaris, com ara:

1r Els costos relatius a l'adquisició.

2n Els costos d'utilització, com el consum d'energia i altres recursos.

3r Els costos de manteniment.

4t Els costos de final de vida, com els costos de recollida i reciclat.

b) Els costos imputats a externalitats mediambientals vinculades al producte, el servei o l'obra durant el seu cicle de vida, a condició que el seu valor monetari es pugui determinar i verificar; aquests costos poden incloure el cost de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle i d'altres emissions contaminants, així com altres costos de mitigació del canvi climàtic.

En els casos en què una norma de la Unió Europea faci obligatori un mètode comú per calcular els costos del cicle de vida, aquest s'ha d'aplicar a l'avaluació dels costos esmentats.

2. Quan les entitats de contractació avaluin els costos mitjançant un plantejament basat en el càlcul del cost del cicle de vida, han d'indicar en els plecs de condicions les dades que han de facilitar els licitadors, així com el mètode que han d'utilitzar per determinar els costos del cicle de vida sobre la base de les dades esmentades.

El mètode utilitzat per a l'avaluació dels costos imputats a externalitats mediambientals ha de complir totes les condicions següents:

- a) ha d'estar basat en criteris verificables objectivament i no discriminatoris; en particular, si no s'ha establert per a una aplicació repetida o continuada, no ha d'afavorir o perjudicar indegudament empreses determinades;
- b) ha de ser accessible per a totes les parts interessades;
- c) la informació necessària s'ha de poder facilitar amb un esforç raonable per part de les empreses, incloses les procedents d'estats signataris de l'Acord sobre contractació pública de l'Organització Mundial de Comerç o d'altres estats signataris d'algun altre acord internacional que vinculi Espanya o la Unió Europea.

3. Les entitats contractants han de calcular els costos a què es refereixen els apartats primer i segon de l'article 66 tenint en compte, preferentment, el cost del cicle de vida.

Article 68. *Admissió de variants.*

1. Quan la naturalesa dels criteris d'adjudicació del contracte ho admeti, l'entitat contractant pot prendre en consideració les variants o les alternatives que presenti un licitador, sempre que compleixin les condicions mínimes i els requisits per a la presentació que hagi establert l'entitat esmentada en el plec de condicions.

No són admissibles les variants en els plecs de condicions quan només s'utilitzi com a criteri d'adjudicació el preu més baix.

2. Les entitats contractants han d'indicar en el plec de condicions si autoritzen o no les variants i, en cas afirmatiu, les condicions mínimes que han de reunir, així com els requisits per presentar-les.

Les precisions de les variants que es puguin admetre poden fer referència a determinades funcionalitats que puguin tenir els béns, les obres o els serveis objecte del contracte, o a la satisfacció adequada de determinades necessitats.

Les variants han d'estar vinculades a l'objecte del contracte.

3. Quan el plec de condicions autoritzi la presentació de variants, l'entitat contractant ha d'escollir criteris d'adjudicació que es puguin aplicar tant a les ofertes com a les variants.

4. L'entitat contractant no pot rebutjar la presentació d'una variant per l'única raó d'haver estat elaborada de conformitat amb prescripcions tècniques definides mitjançant una referència a prescripcions tècniques europees o a prescripcions tècniques nacionals reconegudes de conformitat amb els requisits essencials que defineix el Reial decret 1630/1992, de 29 de desembre, pel qual es dicten disposicions per a la lliure circulació de productes de construcció, en aplicació de la Directiva 89/106/CEE.

5. En els procediments d'adjudicació de contractes de subministrament o de serveis, les entitats contractants que hagin autoritzat variants, segons el que estableixen els apartats 1 i 2, no en poden rebutjar una per l'únic motiu que, si fos escollida, donaria lloc a un contracte de serveis en comptes d'un contracte de subministrament, o a un contracte de subministrament en comptes d'un contracte de serveis.

Article 69. *Ofertes anormalment baixes.*

1. En els casos en què l'entitat contractant presumeixi que una oferta és inviable perquè s'ha formulat en uns termes que la fan anormalment baixa, només la pot excloure del procediment de licitació amb la tramitació prèvia del procediment que estableix aquest article.

2. L'entitat contractant ha d'identificar les ofertes que estan incurses en presumpció d'anormalitat, i els plecs de condicions, a aquests efectes, han de preveure els paràmetres objectius que han de permetre identificar els casos en què una oferta es consideri anormal.

3. Quan l'entitat contractant hagi identificat una o diverses ofertes incurses en presumpció d'anormalitat, ha de requerir al licitador o als licitadors que les hagin presentat i donar-los un termini suficient perquè justifiquin i desglossin raonadament i detalladament el baix nivell dels preus, o dels costos, o qualsevol altre paràmetre en funció del qual s'hagi definit l'anormalitat de l'oferta, mitjançant la presentació de la informació i els documents que siguin pertinents a aquests efectes.

La petició d'informació que l'entitat contractant adrexi al licitador s'ha de formular amb claredat, de manera que el licitador estigui en condicions de justificar plenament i oportunament la viabilitat de l'oferta.

Concretament, l'entitat contractant pot demanar justificació a aquests licitadors sobre les condicions de l'oferta que siguin susceptibles de determinar-ne el baix nivell del preu o dels costos i, en particular, pel que fa als valors següents:

- a) L'estalvi que permeti el procediment de fabricació, els serveis prestats o el mètode de construcció.
- b) Les solucions tècniques adoptades i les condicions excepcionalment favorables de què disposi per subministrar els productes, prestar els serveis o executar les obres.
- c) La innovació i l'originalitat de les solucions proposades per subministrar els productes, prestar els serveis o executar les obres.
- d) El respecte d'obligacions que siguin aplicables en matèria mediambiental, social o laboral, i de subcontractació; no són justificables preus per sota de mercat o que incompleixin el que estableix l'article 27.4.
- e) La possible obtenció d'una ajuda de l'Estat.

4. L'entitat contractant ha d'avaluar tota la informació i la documentació proporcionada pel licitador dins de termini i, si considera que aquesta informació no explica satisfactòriament el baix nivell dels preus o dels costos proposats pel licitador i que, per tant, l'oferta no pot ser complerta com a conseqüència de la inclusió de valors anormals, l'ha d'excloure de la classificació i ha d'acordar l'adjudicació a favor de la millor oferta, d'acord amb l'ordre en què s'hagin classificat. En general, s'han de rebutjar les ofertes incurses en presumpció d'anormalitat si estan basades en hipòtesis o pràctiques inadequades des d'una perspectiva tècnica, econòmica o jurídica.

S'entén en tot cas que la justificació no explica satisfactòriament el baix nivell dels preus o dels costos proposats pel licitador quan aquesta sigui incompleta o es fonamenti en hipòtesis o pràctiques inadequades des del punt de vista tècnic, jurídic o econòmic.

5. En tot cas, les entitats contractants han de rebutjar les ofertes si comproven que són anormalment baixes perquè vulnereu la normativa sobre subcontractació o no compleixen les obligacions aplicables en matèria mediambiental, social o laboral, inclòs l'incompliment dels convenis col·lectius sectorials vigents, en aplicació del que estableix l'article 27.4.

6. En els casos en què es comprovi que una oferta és anormalment baixa perquè el licitador ha obtingut una ajuda de l'Estat, només es pot rebutjar la proposició per aquesta única causa si el licitador no pot acreditar que aquesta ajuda s'ha concedit sense contravenir les disposicions comunitàries en matèria d'ajudes públiques. L'entitat contractant que rebutgi una oferta per aquesta raó n'ha d'informar la Comissió Europea.

7. Quan una empresa que hagi estat incursa en presumpció d'anormalitat hagi estat adjudicatària del contracte, l'entitat contractant ha d'establir mecanismes adequats per

fer-ne un seguiment detallat de l'execució, amb l'objectiu de garantir l'execució correcta del contracte sense que es produeixi una minva en la qualitat dels serveis, les obres o els subministraments contractats.

Article 70. Preferència d'ofertes comunitàries en els contractes de subministrament.

1. Aquest article és aplicable a les ofertes relacionades amb els contractes de subministraments que continguin productes originaris de països tercers amb els quals la Unió Europea no hagi subscrit, en un marc multilateral o bilateral, un acord que garanteixi un accés comparable i efectiu de les empreses de la Unió als mercats dels països tercers esmentats, sense perjudici de les obligacions de la Unió Europea o dels seus estats membres respecte dels països tercers.

2. Qualsevol oferta presentada per a l'adjudicació d'un contracte de subministrament es pot rebutjar quan la part dels productes originaris dels països tercers, determinats de conformitat amb el Reglament (CEE) núm. 952/2013 del Parlament Europeu i del Consell, de 9 d'octubre de 2013, pel qual s'aprova el Codi duaner comunitari, sigui superior al 50 per 100 del valor total dels productes que componen aquesta oferta. Als efectes d'aquest article, els suports lògics utilitzats en els equips de xarxes de telecomunicació es consideren productes.

3. Quan dues o més ofertes siguin equivalents respecte dels criteris d'adjudicació utilitzats en cada cas, s'ha de donar preferència a la que no pugui ser rebutjada en aplicació del que estableix l'apartat anterior. El preu de les ofertes es considera equivalent, als efectes d'aquest article, quan la seva diferència no excedeixi del 3 per 100.

No obstant això, no es dona preferència a l'oferta que seria elegida si s'apliqués el que s'ha establert anteriorment, quan aquesta obligui l'entitat contractant a adquirir material amb característiques tècniques diferents de les del material existent i això doni lloc a incompatibilitats o dificultats tècniques excessives, de funcionament o de manteniment, o impliqui un cost desproporcionat.

Article 71. Decisió de no adjudicar o formalitzar el contracte i desistiment del procediment d'adjudicació per part de l'entitat contractant.

1. En el cas que l'entitat contractant desisteixi del procediment d'adjudicació o decideixi no adjudicar o subscriure un contracte per al qual s'hagi efectuat la convocatòria corresponent, ho ha de notificar als candidats o als licitadors.

2. L'entitat contractant pot acordar la decisió de no adjudicar o subscriure el contracte o el desistiment del procediment abans de la formalització. En aquests casos, s'ha de compensar els candidats aptes per participar en la licitació o els licitadors per les despeses en què hagin incorregut en la forma que preveu l'anunci o el plec de condicions o, si no n'hi ha, quan sigui procedent, d'acord amb els criteris de valoració aplicats per calcular la responsabilitat patrimonial de l'Administració.

3. Només es pot adoptar la decisió de no adjudicar o subscriure el contracte per raons d'interès de l'entitat contractant que siguin sobrevingudes en el moment de l'inici del procediment de licitació, sempre que estiguin degudament justificades a l'expedient. En aquest cas, no es pot promoure una nova licitació del seu objecte mentre subsisteixin les raons al·legades per fonamentar la decisió.

4. El desistiment del procediment s'ha de fonamentar en una infracció no esmenable de les normes de preparació del contracte o de les reguladores del procediment d'adjudicació, i la concurrència de la causa s'ha de justificar en l'expedient. El desistiment no impedeix la iniciació immediata d'un nou procediment de licitació.

Article 72. Adjudicació dels contractes.

1. L'entitat contractant, a la vista de la valoració de les ofertes i en funció dels criteris d'adjudicació utilitzats, ha de comunicar motivadament l'adjudicació del contracte al licitador que hagi formulat la millor oferta, de conformitat amb el que estableix l'article 66.

Així mateix, l'entitat esmentada ha de comunicar també de forma motivada el resultat de l'adjudicació acordada a la resta d'operadors econòmics.

2. Sense perjudici del que estableix l'article 59.2, si l'entitat contractant té indicis fonamentats de conductes col·lusòries en el procediment de contractació, en el sentit que defineix l'article 1 de la Llei 15/2007, de 3 de juliol, els ha de traslladar amb caràcter previ a l'adjudicació del contracte a la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència o, si s'escau, a l'autoritat de competència autonòmica corresponent, per tal que s'hi pronunciïn a través d'un procediment sumaríssim. La remissió dels indicis esmentats té efectes suspensius en el procediment de contractació. El procediment a què es refereix aquest paràgraf s'ha de regular per reglament.

3. Les comunicacions a què es refereix l'apartat primer s'han d'efectuar per mitjans electrònics, de conformitat amb el que estableix l'article 61, s'han de fer dins el termini adequat i de la forma escaient i han de contenir la informació necessària que permeti als interessats en el procediment d'adjudicació interposar una reclamació en matèria de contractació suficientment fonamentada contra la decisió d'adjudicació; en tot cas, hi ha de figurar la informació següent:

a) En relació amb els candidats descartats, l'exposició resumida de les raons per les quals s'hagi desestimat la seva candidatura.

b) Respecte dels licitadors exclosos del procediment d'adjudicació, els motius pels quals no se n'hagi admès l'oferta, inclosos, en els casos que preveu l'article 45, apartats 6 i 7, els motius de la decisió de no-equivalència o de la decisió que les obres, els subministraments o els serveis no s'ajusten als requisits de rendiment o a les exigències funcionals; i un desglossament de les valoracions assignades als diferents licitadors, inclòs l'adjudicatari.

c) En tot cas, el nom de l'adjudicatari, les característiques i els avantatges de la proposició de l'adjudicatari que determinin que s'hagi seleccionat l'oferta d'aquest amb preferència respecte de les que hagi presentat la resta de licitadors les ofertes dels quals s'hagin admès; i, si s'escau, el desenvolupament de les negociacions o el diàleg amb els licitadors.

En la notificació s'ha d'indicar el termini en què s'ha de procedir a la formalització del contracte, de conformitat amb l'article 73.2 d'aquest Reial decret llei.

És aplicable a l'adjudicació l'excepció de confidencialitat que conté l'article 28, així com el que estableix l'article 64.4.

4. L'adjudicació s'ha de publicar en el perfil del contractant en el termini de 15 dies. En aquest cas, la publicació ha de tenir el contingut que estableix l'apartat 3 anterior.

5. En tot cas, correspon a l'entitat contractant el dret a declarar desert el procediment d'adjudicació de forma motivada, quan no s'hagi presentat cap oferta adequada o cap sol·licitud de participació adequada, en el sentit que expressa l'article 85.1.a).

Article 73. *Perfecció i formalització dels contractes.*

1. Els contractes que subscriuin les entitats contractants es perfeccionen amb la seva formalització.

Sense perjudici del que estableix l'apartat tercer d'aquest article, no es pot procedir a l'execució del contracte amb caràcter previ a la seva formalització.

2. No es pot procedir a la formalització el contracte fins que transcorri el termini de quinze dies hàbils des que es remeti la notificació a què es refereix l'article 72, apartats 1 i 3, amb l'objecte de poder garantir l'efecte suspensiu de la reclamació en matèria de contractació a què es refereix l'article 53 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

3. Els contractes basats en un acord marc i els contractes específics en el marc d'un sistema dinàmic d'adquisició es perfeccionen amb la seva adjudicació, sense necessitat d'observar el termini d'espera que preveu l'apartat anterior.

4. Quan per causes imputables a l'adjudicatari no s'hagi formalitzat el contracte dins del termini indicat, el contracte s'ha d'adjudicar al licitador següent per l'ordre en què hagin quedat classificades les ofertes.

Secció 2a. Publicitat de les licitacions

Article 74. Perfil del contractant.

1. Les entitats contractants han de difondre exclusivament a través d'Internet el seu perfil de contractant, com a element que agrupa la informació i els documents relatius a la seva activitat contractual, per tal d'assegurar-ne la transparència i l'accés públic. La forma d'accés al perfil del contractant s'ha de fer constar en els plecs de condicions i els documents equivalents, així com en els anuncis que serveixin de convocatòria de licitació o, en cas que el mitjà de convocatòria sigui un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació, en aquest anunci i en la invitació per licitar o per negociar. La difusió del perfil de contractant no obsta la utilització d'altres mitjans de publicitat addicionals en els casos en què així s'estableixi.

L'accés a la informació del perfil de contractant és lliure, i no requereix identificació prèvia. No obstant això, la identificació es pot requerir per accedir a serveis personalitzats associats al contingut del perfil de contractant com ara subscripcions, enviament d'alertes, comunicacions electròniques i enviament d'ofertes, entre d'altres. Tota la informació que contenen els perfils de contractant s'ha de publicar en formats oberts i reutilitzables, i ha de continuar accessible al públic durant un període de temps no inferior a cinc anys, sense perjudici que es permeti l'accés a expedients anteriors davant de sol·licituds d'informació.

2. El perfil de contractant pot incloure qualssevol dades i documents referents a l'activitat contractual de les entitats contractants. En qualsevol cas, ha de contenir tant la informació de tipus general que es pot utilitzar per relacionar-se amb l'entitat contractant com els punts de contacte, números de telèfon i de fax, adreça postal i adreça electrònica, informacions, anuncis i documents generals, com ara, si s'escau, les normes internes de contractació i els models de documents, així com la informació particular relativa als contractes que subscrigui.

3. En el cas de la informació relativa als contractes, s'ha de publicar almenys la informació següent:

a) La justificació del procediment utilitzat per a la seva adjudicació, de conformitat amb el que estableix l'article 81.2, el plec de condicions que hagi de regir el contracte o els documents equivalents, si s'escau, i el document d'aprovació de l'expedient, també si s'escau. Així mateix, en les licitacions d'entitats contractants que siguin poders adjudicadors, la memòria justificativa del contracte.

b) L'objecte detallat del contracte, la seva durada, el pressupost de la licitació, o el document equivalent, i l'import d'adjudicació, inclòs l'Impost sobre el valor afegit.

c) Els anuncis periòdics indicatius, els anuncis que serveixin com a mitjà de convocatòria de les licitacions, d'adjudicació i de formalització dels contractes, els anuncis de modificació i la seva justificació, els anuncis de concursos de projectes i de resultats de concursos de projectes, amb les excepcions que estableixen les normes dels negocis sense publicitat.

d) Els mitjans a través dels quals, si s'escau, s'ha publicat el contracte i els enllaços a aquestes publicacions.

e) El nombre i la identitat dels licitadors participants en el procediment, així com, si s'escau, totes les resolucions de l'entitat contractant corresponent, i, en tot cas, la decisió d'adjudicació del contracte.

Igualment són objecte de publicació en el perfil de contractant la decisió de no adjudicar o subscriure el contracte, el desistiment del procediment d'adjudicació, la declaració de desert, així com la interposició de reclamacions en matèria de contractació i la suspensió eventual dels contractes amb motiu de la interposició de reclamacions i recursos.

4. El sistema informàtic que suporti el perfil de contractant ha de disposar d'un dispositiu que permeti acreditar fefaentment el moment d'inici de la difusió pública de la informació que s'hi inclogui.

5. La difusió a través del perfil del contractant de la informació relativa als procediments d'adjudicació de contractes ha de tenir els efectes que preveu aquest Reial decret llei.

6. Així mateix ha de ser objecte de publicació en el perfil del contractant la formalització dels encàrrecs a mitjans propis, quan s'hagi adjudicat un contracte que estigui subjecte a aquest Reial decret llei.

7. No es pot aplicar determinada informació relativa al procediment de licitació d'un contracte o d'un acord marc en els supòsits que estableix l'article 79.2, tercer paràgraf.

En tot cas, cada vegada que l'entitat contractant decideixi excloure alguna informació d'acord amb el que estableix el paràgraf anterior, ho ha de justificar a l'expedient.

Article 75. *Plataforma de Contractació del Sector Públic.*

1. Les entitats contractants que pertanyen al sector públic han d'allotjar els seus perfils de contractant de manera obligatòria a la Plataforma de Contractació del Sector Públic o als serveis d'informació similars que estableixin les comunitats autònomes, de conformitat amb el que estableix l'article 347 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

2. Les altres entitats contractants han d'allotjar el perfil en plataformes electròniques que han de disposar d'un sistema de segellat de temps que permeti acreditar fefaentment l'inici de la difusió pública de la informació que s'hi inclogui.

Article 76. *Anuncis periòdics indicatius.*

1. Les entitats contractants del sector públic han de programar l'activitat de contractació pública que han de dur a terme en un exercici pressupostari o períodes plurianuals i han de donar a conèixer el seu pla de contractació anticipadament mitjançant un anunci periòdic indicatiu que almenys reculli els contractes que han de quedar subjectes a aquest Reial decret llei.

Quan es liciti un contracte de concessió de serveis de l'annex I, les entitats contractants en tot cas han de donar a conèixer les seves intencions de contractació a través de la publicació d'un anunci periòdic indicatiu.

2. Els anuncis periòdics indicatius a què es refereix el primer paràgraf de l'apartat anterior han de contenir la informació que figura a l'annex VI, seccions A o C, segons que correspongui, i s'han de publicar, de conformitat amb el que estableix l'article 80, al «Diari Oficial de la Unió Europea» o al seu perfil de contractant, a elecció de l'entitat contractant.

Els anuncis periòdics indicatius a què es refereix el segon paràgraf de l'apartat anterior s'han de publicar al «Diari Oficial de la Unió Europea», amb la informació que figura a l'annex VI, secció D.

3. En cas que una entitat contractant publiqui l'anunci periòdic indicatiu al seu perfil de contractant, ha d'enviar a l'Oficina de Publicacions de la Unió Europea un anunci d'aquesta publicació, que ha de contenir la informació que enuncia l'annex VI, secció B.

Article 77. *Convocatòria de licitació*

Tots els procediments de licitació que preveu aquest Reial decret llei, a excepció del procediment negociat sense publicitat a què es refereix l'article 85, han de ser objecte d'una convocatòria de licitació, que es pot efectuar per algun dels mitjans següents:

a) En el cas de licitació de contractes d'obres, subministraments o serveis: mitjançant un anunci de licitació, de conformitat amb el que estableix l'article 78, sigui quin sigui el procediment pel qual s'adjudiqui el contracte; mitjançant un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació, d'acord amb el que estableixen els articles 34 i 40, quan el contracte s'adjudiqui mitjançant un procediment restringit, de licitació amb negociació, de diàleg competitiu o d'associació per a la innovació.

b) En el cas de la licitació de contractes de concessió d'alguns dels serveis de l'annex I: en tot cas, mitjançant un anunci periòdic indicatiu, en els termes que estableix l'article 76. En els altres casos de licitació de contractes de concessió, el mitjà de convocatòria és l'anunci de licitació a què es refereix l'article 78.

Article 78. *Anuncis de licitació.*

1. Els anuncis a què es refereix aquest article s'han de publicar al «Diari Oficial de la Unió Europea», de conformitat amb el que estableix l'article 80, i al perfil de contractant de l'entitat contractant.

2. Els anuncis de licitació han de contenir la informació que estableix l'annex VII a la part corresponent i, si escau, qualsevol altra informació que l'entitat contractant consideri convenient, d'acord amb el format dels formularis normalitzats.

Article 79. *Anuncis de formalització dels contractes.*

1. La formalització dels contractes, juntament amb el contracte corresponent, s'ha de publicar al perfil del contractant de l'entitat contractant i al «Diari Oficial de la Unió Europea», en un termini no superior a quinze dies després del perfeccionament del contracte.

2. L'entitat contractant ha d'enviar l'anunci de formalització a l'Oficina de Publicacions de la Unió Europea, com a molt tard deu dies després de la formalització del contracte o de l'acord marc.

Aquest anunci ha de contenir la informació que estableix la secció corresponent de l'annex VIII i s'ha de publicar de conformitat amb l'article 80.

No obstant això, es pot decidir no publicar determinada informació relativa al procediment de licitació d'un contracte o d'un acord marc quan la seva divulgació dificulti l'aplicació del Reial decret llei, sigui contrària a l'interès públic, perjudiqui els interessos comercials legítims de determinats operadors, públics o privats, o pugui perjudicar la competència lleial entre els operadors econòmics.

En tot cas, abans de decidir no publicar unes determinades dades relatives a la subscripció del contracte, les entitats contractants han de sol·licitar l'emissió d'un informe al Consell de Transparència i Bon Govern a què es refereix la Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern, en què s'aprecii si el dret d'accés a la informació pública preval o no enfront dels béns que es volen salvaguardar amb la seva no-publicació; aquest informe s'ha d'evacuar en un termini màxim de deu dies.

No obstant això, aquest informe del Consell de Transparència i Bon Govern no es requereix en cas que amb anterioritat l'entitat contractant que pertany al sector públic hagi efectuat una consulta sobre una matèria idèntica o anàloga, sense perjudici de la justificació deguda de la seva exclusió en l'expedient en els termes que estableix aquest apartat.

3. L'adjudicació dels contractes basats en un acord marc o dels contractes específics en el marc d'un sistema dinàmic d'adquisició, ja perfeccionats en virtut del que estableix l'article 73.3, l'ha de publicar trimestralment l'entitat contractant dins dels trenta dies següents al final de cada trimestre, en la forma que preveu aquest article.

4. En el cas dels contractes dels serveis de recerca i desenvolupament, la informació relativa a la naturalesa i la quantitat dels serveis es pot limitar, respectivament, a la següent:

a) La indicació «serveis d'I+D», si el contracte s'ha adjudicat mitjançant un procediment negociat sense convocatòria de licitació, de conformitat amb l'article 85.1.b).

b) Informació com a mínim tan detallada com la indicada a l'anunci utilitzat com a mitjà de convocatòria de licitació.

5. La informació facilitada de conformitat amb l'annex VIII i que s'ha assenyalat com a no destinada a la publicació només s'ha de publicar de manera simplificada, a efectes estadístics.

Article 80. *Criteris i modalitats de publicació dels anuncis.*

1. Els anuncis a què es refereixen els articles 34, 76, 78, 79 i 102 han d'incloure la informació que indiquen els annexos III, VI, VII, VIII, IX i X, respectivament, segons el format dels formularis normalitzats, inclosos els formularis normalitzats per a la correcció d'errors.

2. Els anuncis a què es refereix l'apartat anterior s'han d'enviar per mitjans electrònics a l'Oficina de Publicacions de la Unió Europea.

3. Els anuncis a què es refereix l'apartat 1 s'han de publicar en tota la seva extensió en la llengua oficial de les institucions de la Unió Europea que hagi escollit l'entitat contractant. El text publicat en aquesta llengua o llengües és l'únic autèntic. Així mateix, s'ha de publicar un resum dels punts importants de cada anunci en les altres llengües oficials de les institucions de la Unió Europea.

4. Les entitats contractants han de poder demostrar la data d'enviament dels anuncis. Amb aquesta finalitat l'Oficina de Publicacions de la Unió Europea ha de confirmar a l'entitat contractant la recepció de l'anunci i la publicació de la informació enviada, i ha d'indicar-ne la data de publicació. Aquesta confirmació constitueix la prova de la publicació.

5. Els anuncis a què es refereix l'apartat 1 d'aquest article i la informació que contenen no s'han de publicar a l'àmbit nacional abans de publicar-los al «Diari Oficial de la Unió Europea». No obstant això, es poden publicar a l'àmbit nacional si les entitats contractants no han rebut la notificació de la seva publicació al cap de quaranta-vuit hores de la confirmació per part de l'Oficina de Publicacions de la Unió Europea de la recepció de l'anunci enviat.

6. Els anuncis publicats a l'àmbit nacional no han d'incloure cap informació diferent de la que figura en els anuncis enviats a l'Oficina de Publicacions de la Unió Europea o publicats en un perfil de contractant, però han d'esmentar la data d'enviament de l'anunci a l'Oficina de Publicacions de la Unió Europea o de la seva publicació en el perfil de contractant.

Secció 3a. *Tipus de procediment*

Article 81. *Procediments d'adjudicació.*

1. L'entitat contractant pot escollir entre l'adopció d'un procediment obert, restringit, de licitació amb negociació, de diàleg competitiu i d'associació per a la innovació, sempre que s'hagi efectuat una convocatòria de licitació d'acord amb el que estableix l'article 77. També es pot utilitzar el procediment negociat sense publicitat en els casos que preveu l'article 85 d'aquest Reial decret llei.

2. L'entitat contractant ha de motivar l'elecció del procediment de licitació i deixar-ne constància documental a l'expedient de contractació.

Article 82. *Procediment obert.*

1. En els procediments oberts, qualsevol operador econòmic interessat pot presentar una oferta en resposta a un anunci de licitació.

2. El termini mínim per presentar les ofertes és de trenta-cinc dies a partir de la data de l'enviament de l'anunci de licitació.

3. L'oferta ha d'anar acompanyada de la informació per a la selecció qualitativa que sol·liciti l'entitat contractant.

4. Quan les entitats contractants hagin publicat un anunci periòdic indicatiu, el termini mínim de trenta-cinc dies per a la presentació de les ofertes que estableix l'apartat 2 anterior es pot reduir a quinze dies, sempre que es compleixin totes les condicions següents:

a) Que s'hagi inclòs a l'anunci periòdic indicatiu, a més de la informació que exigeix l'annex VI secció A, apartat I, la informació que relaciona l'apartat II d'aquest mateix annex i de la mateixa secció, en la mesura en què aquesta última informació estigui disponible en el moment en què es va publicar l'anunci periòdic indicatiu. Quan aquesta informació no s'inclouï a l'anunci, l'entitat contractant ha de deixar constància per escrit, a la documentació preparatòria de la licitació, del motiu pel qual aquesta informació no estava disponible en la data de publicació de l'anunci esmentat.

b) Que l'anunci periòdic indicatiu s'hagi enviat per a la seva publicació entre trenta-cinc dies i dotze mesos abans de la data d'enviament de l'anunci de licitació.

5. En els procediments relatius als contractes d'obres, subministraments o serveis, quan el termini de trenta-cinc dies que estableix l'apartat 2 sigui impracticable a causa d'una situació d'urgència que les entitats contractants hagin justificat degudament, aquestes poden fixar un termini que no sigui inferior a quinze dies a partir de la data d'enviament de l'anunci de licitació.

6. L'entitat contractant pot reduir en cinc dies el termini de trenta-cinc dies per a la presentació d'ofertes que estableix l'apartat 2 d'aquest article, quan accepti que les ofertes es puguin presentar per mitjans electrònics, de conformitat amb el que preveu l'article 61 d'aquest Reial decret llei.

7. Quan per valorar les proposicions s'hagin de tenir en compte criteris diferents del preu, les entitats contractants poden sol·licitar per fer-ho, abans de decidir l'adjudicació, tots els informes tècnics que considerin necessaris. Igualment, aquests informes es poden sol·licitar quan sigui necessari verificar que les ofertes compleixen les especificacions tècniques del plec.

També es poden requerir informes a les organitzacions socials d'usuaris destinataris de la prestació, a les organitzacions representatives de l'àmbit d'activitat a què correspongui l'objecte del contracte, a les organitzacions sindicals, a les organitzacions que defensin la igualtat de gènere i a altres organitzacions per a la verificació de les consideracions socials i ambientals.

Article 83. *Procediment restringit.*

1. En els procediments restringits, qualsevol empresa interessada pot presentar una sol·licitud de participació en resposta a un anunci que serveixi de convocatòria de licitació i proporcionar la informació per a la selecció qualitativa que sol·liciti l'entitat contractant.

2. Quan el procediment es refereixi a contractes d'obres, subministraments o serveis, el termini mínim per a la presentació de les sol·licituds de participació ha de ser suficient per a l'examen adequat dels plecs i de les circumstàncies i condicions rellevants per a l'execució del contracte, tot això en atenció a l'abast i la complexitat del contracte. En qualsevol cas, com a norma general, no pot ser inferior a trenta dies, comptats a partir de la data d'enviament de l'anunci que serveixi de convocatòria de licitació o de la invitació per confirmar l'interès, en cas que el mitjà de convocatòria hagi estat un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació; aquest termini no pot ser en cap cas inferior a quinze dies.

En els procediments que tinguin per objecte contractes de concessió d'obres o de concessió de serveis, el termini a què es refereix el paràgraf anterior en tot cas ha de ser de trenta dies.

3. Només poden presentar una oferta els operadors econòmics que ho sol·licitin i que l'entitat contractant, en atenció a la seva aptitud i solvència, seleccioni i convidi, després que hagi avaluat la informació facilitada per l'empresari.

Les entitats contractants poden limitar el nombre de candidats que s'han de convidar a presentar una oferta, de conformitat amb el que estableix l'article 56.2. El límit mai no pot ser inferior a cinc.

4. L'entitat contractant i els candidats que hagi seleccionat poden fixar de mutu acord el termini per a la presentació d'ofertes, sempre que tots els candidats seleccionats

disposin d'un termini idèntic. El termini ha de ser el suficient per a l'elaboració adequada de les proposicions, en funció de l'abast i la complexitat del contracte.

En absència d'un acord sobre el termini per presentar les ofertes, el termini no pot ser inferior a deu dies, comptats a partir de la data en què es va enviar la invitació per licitar, d'acord amb el que estableix l'article 63.

5. Aquest procediment és especialment adequat quan es tracta de serveis intel·lectuals d'una complexitat especial, com és el cas d'alguns serveis de consultoria, d'arquitectura o d'enginyeria.

Article 84. *Procediment de licitació amb negociació.*

1. En els procediments de licitació amb negociació, qualsevol empresa interessada pot sol·licitar participar-hi en resposta a un anunci que serveixi de convocatòria de licitació i proporcionar la informació per a la selecció qualitativa que sol·liciti l'entitat contractant.

2. En el plec de condicions s'han de determinar els aspectes econòmics i tècnics que, si s'escau, han de ser objecte de negociació amb les empreses, així com el procediment que s'ha de seguir per negociar, que ha de garantir en tot moment la màxima transparència i la publicitat de la negociació, i la no-discriminació entre els licitadors que hi participin.

3. Quan el procediment es refereixi a contractes d'obres, subministraments o serveis, el termini mínim fixat per a la presentació de les sol·licituds de participació, com a norma general, no pot ser inferior a trenta dies, comptats a partir de la data d'enviament de l'anunci que serveixi de convocatòria de licitació o de la invitació per confirmar l'interès, en cas que el mitjà de convocatòria sigui un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació; aquest termini no pot ser en cap cas inferior a quinze dies.

En els procediments que tinguin per objecte contractes de concessió d'obres o de concessió de serveis, el termini a què es refereix el paràgraf anterior en tot cas ha de ser de trenta dies.

4. Només poden participar en les negociacions els operadors econòmics que ho sol·licitin i que l'entitat contractant, en atenció a la seva aptitud i solvència, seleccioni i convidi, després d'haver avaluat la informació facilitada per l'empresari.

El procediment que se segueixi per negociar ha de garantir en tot moment la màxima transparència i la publicitat de la negociació, i la no-discriminació entre els licitadors que hi participin, sense perjudici del que estableix l'article 28, relatiu a la confidencialitat.

Les entitats contractants poden limitar el nombre de candidats que s'han de convidar a presentar una oferta, de conformitat amb el que estableix l'article 56.2. El límit mai no pot ser inferior a tres.

5. L'entitat contractant i els candidats que hagi seleccionat poden fixar de mutu acord el termini per a la presentació d'ofertes, sempre que tots els candidats disposin d'un termini idèntic.

En absència d'un acord sobre la data límit de presentació de les ofertes, el termini ha de ser, com a mínim, de deu dies, comptats a partir de la data en què va ser enviada la invitació per presentar ofertes, d'acord amb el que estableix l'article 63.

Article 85. *Procediment negociat sense publicitat.*

1. Les entitats contractants poden utilitzar el procediment negociat sense publicitat per adjudicar contractes d'obres, subministraments i serveis únicament quan es doni algun dels casos següents:

a) Quan, en resposta a un procediment amb una convocatòria de licitació prèvia, no s'hagi presentat cap oferta, o cap oferta adequada, o cap sol·licitud de participació, o cap sol·licitud de participació adequada, sempre que les condicions inicials del contracte no es modifiquin substancialment, sense que en cap cas es pugui incrementar el pressupost de licitació del contracte o el document equivalent, ni modificar el sistema de retribució.

Es considera que una oferta no és adequada quan no sigui pertinent per al contracte, perquè no pot satisfer de forma manifesta, sense canvis substancials, les necessitats i els requisits de l'entitat contractant que especifiquen els plecs de condicions.

Es considera que una sol·licitud de participació no és adequada quan l'operador econòmic de què es tracti ha de ser exclòs o pot ser exclòs en virtut dels motius que estableix aquest Reial decret llei o no compleix els criteris de selecció que estableix l'entitat contractant.

b) Quan la finalitat del contracte sigui únicament la recerca, l'experimentació, l'estudi o el desenvolupament, i no l'obtenció d'una rendibilitat o la recuperació dels costos de recerca i desenvolupament, i sempre que l'adjudicació d'aquest contracte s'entengui sense perjudici de la convocatòria d'una licitació per als contractes subsegüents que persegueixin, en particular, els mateixos fins.

c) Quan les obres, els subministraments o els serveis només es puguin proporcionar per part d'un operador econòmic concret per alguna de les raons següents:

1r Que el contracte tingui per objecte la creació o l'adquisició d'una obra d'art o d'una actuació artística única.

2n Que no hi hagi competència per raons tècniques.

3r La protecció dels drets exclusius, inclosos els drets de propietat intel·lectual o industrial.

Les excepcions que preveuen els números 2n i 3r anteriors s'apliquen únicament quan no hi hagi una alternativa o un substitut raonable i quan l'absència de competència no sigui el resultat d'una restricció artificial dels paràmetres d'adjudicació del contracte.

d) Quan una urgència imperiosa, resultant de fets imprevisibles per a l'entitat contractant i que no li són imputables, no permeti complir els terminis fixats per als procediments oberts, els procediments restringits i els procediments de licitació amb negociació.

e) En el cas dels contractes de subministrament per a lliuraments addicionals efectuats pel proveïdor inicial que constitueixin una reposició parcial de subministraments o instal·lacions, o bé una ampliació dels subministraments o les instal·lacions que hi ha, quan el canvi de proveïdor obligaria l'entitat contractant a adquirir material amb característiques tècniques diferents, de manera que donaria lloc a incompatibilitats o a dificultats tècniques d'ús i de manteniment desproporcionades.

f) Quan es tracti de noves obres o serveis que consisteixin en la repetició d'obres o serveis similars encarregats al contractista, titular d'un contracte inicial adjudicat per la mateixa entitat contractant, a condició que les obres o els serveis esmentats s'ajustin a un projecte de base i que aquest projecte hagi estat objecte d'un primer contracte adjudicat segons un procediment amb convocatòria de licitació prèvia.

En aquest projecte de base s'ha d'esmentar el nombre de possibles obres o serveis addicionals i les condicions en què s'han d'adjudicar. La possibilitat de fer ús d'aquest procediment és indicada des de l'inici de la convocatòria de licitació del primer projecte i les entitats contractants han de tenir en compte l'import total previst per a la continuació de les obres o dels serveis per calcular-ne el valor estimat.

g) Quan es tracti de subministraments cotitzats i comprats en una borsa de primeres matèries.

h) Quan es tracti de compres d'ocasió, sempre que sigui possible adquirir els subministraments aprofitant oportunitats especialment avantatjoses que es presentin en un període de temps molt breu i que tinguin un preu de compra considerablement més baix que l'habitual del mercat.

i) Quan es tracti de la compra de subministraments o serveis en condicions especialment avantatjoses a un proveïdor que cessi definitivament les seves activitats comercials, o a un administrador d'un concurs, o a través d'un acord judicial o un procediment de la mateixa naturalesa.

j) Quan el contracte de serveis en qüestió resulti d'un concurs de projectes organitzat de conformitat amb aquest Reial decret llei i, d'acord amb les normes establertes en el

concurs de projectes, s'hagi d'adjudicar al guanyador o a un dels guanyadors del concurs; en aquest últim cas, tots els guanyadors del concurs s'han de convidar a participar en les negociacions.

2. Les entitats contractants poden utilitzar el procediment negociat sense publicitat per adjudicar contractes de concessió d'obres o de concessió de serveis quan concorrin els casos que preveuen les lletres a) o c) de l'apartat anterior.

3. En el plec de condicions s'han de determinar els aspectes econòmics i tècnics que, si s'escau, han de ser objecte de negociació amb les empreses, així com el procediment que s'ha de seguir per negociar, que ha de garantir en tot moment la màxima transparència i la publicitat de la negociació, i la no-discriminació entre els licitadors que hi participin.

Article 86. *Diàleg competitiu.*

1. En els diàlegs competitius, qualsevol empresa interessada pot presentar una sol·licitud de participació en resposta a un anunci que serveixi de convocatòria de licitació i proporcionar la informació i la documentació per a la selecció qualitativa que sol·liciti l'entitat contractant.

2. Quan el procediment es refereixi a contractes d'obres, subministraments o serveis, el termini mínim fixat per a la presentació de les sol·licituds de participació, com a norma general, no pot ser inferior a trenta dies, comptats a partir de la data d'enviament de l'anunci que serveixi de convocatòria de licitació o de la invitació per confirmar l'interès, en cas que el mitjà de convocatòria hagi estat un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació; aquest termini no pot ser en cap cas inferior a quinze dies.

En els procediments que tinguin per objecte contractes de concessió d'obres o de concessió de serveis, el termini a què es refereix el paràgraf anterior en tot cas ha de ser de trenta dies.

3. Només poden participar en les negociacions els empresaris que ho sol·licitin i que l'entitat contractant, en atenció a la seva aptitud i solvència, seleccioni i convidi, després d'haver avaluat la informació facilitada per l'empresari.

Les entitats contractants poden limitar el nombre de candidats admesos per presentar una oferta que s'han de convidar a participar en el procediment, de conformitat amb l'article 56.2.

4. El contracte s'ha d'adjudicar a l'oferta que presenti la millor relació qualitat-preu, segons el que estableix l'article 66.2.

5. Les entitats contractants han d'establir i definir les seves necessitats, els requisits i els criteris d'adjudicació escollits, en la convocatòria de licitació i en un document descriptiu, i han de donar un termini indicatiu.

Als efectes d'aquest Reial decret llei totes les mencions als plecs de condicions s'entenen referides al document descriptiu quan el contracte s'adjudiqui mitjançant un procediment de diàleg competitiu.

6. Les entitats contractants han d'entaular un diàleg amb els participants seleccionats amb l'objectiu de determinar i definir els mitjans més idonis per satisfer les seves necessitats. En el transcurs d'aquest diàleg les entitats contractants poden debatre tots els aspectes de la contractació amb els participants seleccionats.

7. Durant el diàleg, les entitats contractants han de donar un tracte igual a tots els participants i no han de facilitar de manera discriminatòria informació que pugui donar avantatges a determinats participants respecte d'altres.

De conformitat amb l'article 28, les entitats contractants no han de revelar als altres participants les solucions proposades per un candidat o licitador participant en el diàleg o altres dades confidencials que els comuniqui sense l'acord d'aquest. Aquest acord no pot adoptar la forma d'una renúncia general, sinó que s'ha de referir a la comunicació intencionada d'informació específica.

8. Els diàlegs competitius es poden dur a terme en fases successives, a fi de reduir el nombre de solucions que s'han d'examinar durant la fase del diàleg, mitjançant l'aplicació

dels criteris d'adjudicació indicats en la convocatòria de licitació o en el document descriptiu. L'entitat contractant ha d'indicar en la convocatòria de licitació o en el document descriptiu si farà ús d'aquesta opció.

9. L'entitat contractant ha de prosseguir el diàleg fins que estigui en condicions de determinar la solució o les solucions que puguin respondre millor a les seves necessitats.

10. Després que hagin declarat tancat el diàleg i n'hagin informat tots els participants, les entitats contractants els han de convidar a presentar la seva oferta final, basada en la solució o les solucions presentades i especificades durant la fase de diàleg. Les ofertes finals han d'incloure tots els elements requerits i necessaris per a la realització del projecte.

11. A petició de l'entitat contractant, aquestes ofertes es poden aclarir, precisar i ajustar. No obstant això, aquests aclariments, precisions i ajustos o la informació complementària no poden suposar la modificació dels elements fonamentals de l'oferta o de les condicions de la contractació, en particular de les necessitats i dels requisits establerts a la convocatòria de licitació o al document descriptiu, quan les modificacions dels elements, les necessitats i els requisits esmentats puguin distorsionar la competència o tenir un efecte discriminatori.

12. Les entitats contractants han d'avaluar les ofertes rebudes en funció dels criteris d'adjudicació establerts a la convocatòria de licitació o al document descriptiu.

13. A petició de l'entitat contractant, es poden portar a terme negociacions amb el licitador que hagi presentat l'oferta que contingui la millor relació qualitat-preu amb la finalitat de confirmar compromisos financers o altres condicions que contingui l'oferta, per a la qual cosa s'han d'ultimar les condicions del contracte, sempre que aquesta negociació no doni lloc a modificacions materials d'aspectes fonamentals de l'oferta o de les condicions de la contractació, en particular de les necessitats i dels requisits que estableixen la convocatòria de licitació o el document descriptiu, i no comporti un risc de distorsió de la competència ni provoqui discriminació.

14. Les entitats contractants poden preveure premis o pagaments per als participants en el diàleg, sempre que no tinguin un efecte discriminatori.

Article 87. *Associació per a la innovació.*

1. En el procediment d'associació per a la innovació, qualsevol operador econòmic pot presentar una sol·licitud de participació en resposta a un anunci que serveixi de convocatòria de licitació i proporcionar la informació per a la selecció qualitativa que sol·liciti l'entitat contractant.

2. En els plecs de condicions, l'entitat contractant ha de determinar quina és la necessitat d'un producte, servei o obra innovadors que no es pot satisfer mitjançant l'adquisició de productes, serveis o obres ja disponibles en el mercat. Així mateix, ha d'indicar quins elements de la descripció constitueixen els requisits mínims que han de complir tots els participants. Les indicacions han de ser prou precises perquè els operadors econòmics puguin reconèixer la naturalesa i l'abast de la solució demandada i decidir si sol·liciten participar en el procediment.

3. L'entitat contractant pot decidir crear l'associació per a la innovació amb un o diversos empresaris que efectuïn separadament activitats de recerca i desenvolupament.

4. Quan el procediment es refereixi a contractes d'obres, subministraments o serveis, el termini mínim fixat per a la presentació de les sol·licituds de participació, com a norma general, no pot ser inferior a trenta dies, comptats a partir de la data d'enviament de l'anunci que serveixi de convocatòria de licitació o de la invitació per confirmar l'interès, en cas que el mitjà de convocatòria hagi estat un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació; aquest termini no pot ser en cap cas inferior a quinze dies.

En els procediments que tinguin per objecte contractes de concessió d'obres o de concessió de serveis, el termini a què es refereix el paràgraf anterior en tot cas ha de ser de trenta dies.

Només poden participar en el procediment els operadors econòmics convidats per l'entitat contractant després d'haver-ne avaluat la informació facilitada.

5. Les entitats contractants poden limitar el nombre de candidats admesos per presentar una oferta que s'han de convidar a participar en el procediment, de conformitat amb l'article 56.2.

Els contractes s'han d'adjudicar únicament d'acord amb el criteri de la millor relació qualitat-preu, segons el que estableix l'article 66.

6. L'associació per a la innovació té com a finalitat el desenvolupament de productes, serveis o obres innovadors i la compra ulterior dels subministraments, els serveis o les obres resultants, sempre que corresponguin als nivells de rendiment i als costos màxims acordats entre l'entitat contractant i els participants.

7. L'associació per a la innovació s'ha d'estructurar en etapes successives, seguint la seqüència de les etapes del procés de recerca i innovació, que pot incloure la fabricació dels productes, la prestació dels serveis o la realització de les obres. L'associació per a la innovació ha de fixar uns objectius intermedis que han d'assolir els socis i ha de proveir el pagament de la retribució en els terminis adequats.

A partir d'aquests objectius, l'entitat contractant pot decidir, al final de cada etapa, posar fi a l'associació per a la innovació o, en el cas d'una associació per a la innovació amb diversos socis, reduir-ne el nombre de socis, sempre que l'entitat contractant hagi indicat en els plecs de condicions que pot fer ús d'aquestes possibilitats i les condicions en què ho pot fer.

8. Llevat que es disposi una altra cosa en aquest article, les entitats contractants han de negociar amb els licitadors les ofertes inicials i totes les ofertes ulteriors que presentin, excepte l'oferta definitiva, amb la finalitat de millorar-ne el contingut.

No es negocien els requisits mínims ni els criteris d'adjudicació.

9. Durant la negociació, les entitats contractants han de vetllar perquè tots els licitadors rebin el mateix tracte. Amb aquest fi les entitats contractants no han de facilitar, de manera discriminatòria, informació que pugui donar avantatges a determinats licitadors respecte de la resta; i han d'informar per escrit tots els licitadors amb ofertes que no hagin estat eliminades de conformitat amb l'apartat 10 següent de qualsevol canvi en les prescripcions tècniques o qualsevol altra documentació de la contractació que no sigui la que estableixen els requisits mínims. Arran d'aquests canvis, les entitats contractants han de donar temps suficient als licitadors perquè puguin modificar i tornar a presentar les ofertes modificades, segons que correspongui.

De conformitat amb el que estableix l'article 28, les entitats contractants no han de revelar als altres participants les dades confidencials que els hagi comunicat un candidat o licitador participant en la negociació sense l'acord previ d'aquest. Aquest acord no pot adoptar la forma d'una renúncia general, sinó que s'ha de referir a la comunicació intencionada d'informació específica.

10. Les negociacions durant els procediments d'associació per a la innovació es poden desenvolupar en fases successives, a fi de reduir el nombre d'ofertes que calgui negociar, aplicant-hi els criteris d'adjudicació que especifiquin l'anunci que serveixi com a mitjà de convocatòria de licitació o els plecs de condicions. L'entitat contractant ha d'indicar en l'anunci que serveixi de convocatòria de licitació o en els plecs de condicions si farà ús d'aquesta opció.

11. A l'hora de seleccionar els candidats, les entitats contractants han d'aplicar, en particular, criteris relatius a la capacitat dels candidats en els àmbits de la recerca i el desenvolupament, i del desenvolupament i l'aplicació de solucions innovadores.

Només poden presentar projectes de recerca i innovació destinats a respondre a les necessitats que assenyala l'entitat contractant, i que no es poden satisfer amb les solucions que ja hi ha, els operadors econòmics als quals convidi l'entitat contractant després d'avaluar-ne la informació sol·licitada, de conformitat amb l'apartat 1, quan el mitjà de convocatòria sigui un anunci periòdic indicatiu o de licitació; o de conformitat amb l'article 40, quan el mitjà de convocatòria sigui un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació.

12. En els plecs de condicions, l'entitat contractant ha de definir les disposicions aplicables als drets de propietat intel·lectual i industrial. En el cas de les associacions per

a la innovació amb diversos socis, l'entitat contractant, de conformitat amb l'article 28, no ha de revelar als altres socis les solucions proposades o les dades confidencials que comuniqui un soci en el marc de l'associació, sense l'acord previ d'aquest. Aquest acord no pot adoptar la forma d'una renúncia general, sinó que s'ha de referir a la comunicació intencionada d'informació específica.

13. L'entitat contractant ha de vetllar perquè l'estructura de l'associació i, en particular, la durada i el valor de les diferents etapes reflecteixin el grau d'innovació de la solució proposada i la seqüència de les activitats de recerca i d'innovació necessàries per al desenvolupament d'una solució innovadora encara no disponible en el mercat. El valor estimat dels subministraments, els serveis o les obres adquirits no ha de ser desproporcionat respecte de la inversió per al seu desenvolupament.

TÍTOL V

Tècniques de racionalització de la contractació i concursos de projectes

CAPÍTOL I

Tècniques de racionalització

Secció 1a. Centrals de compres

Article 88. *Activitats de compra centralitzada i centrals de compres.*

1. Les entitats contractants poden adquirir obres, subministraments o serveis a una central de compres que ofereixi l'activitat de compra centralitzada que esmenta l'article 2.m).1r.

2. Les entitats contractants poden adquirir obres, subministraments o serveis recurrent a contractes adjudicats per una central de compres, recurrent a sistemes dinàmics d'adquisició administrats per una central de compres, o recurrent a un acord marc subscrit per una central de compres que ofereixi l'activitat de compra centralitzada que esmenta l'article 2.m).2n.

3. Quan un sistema dinàmic d'adquisició administrat per una central de compres pugui ser utilitzat per altres entitats contractants, s'ha de fer constar en la convocatòria de licitació del sistema dinàmic d'adquisició.

4. Sense perjudici del que estableix l'article 20.k), les entitats contractants han de complir les obligacions que els imposa aquest Reial decret llei en qualsevol dels supòsits que esmenten els apartats 1 i 2 anteriors.

En especial, les entitats contractants són responsables del compliment de les obligacions que els imposa aquest Reial decret llei en les parts que executin elles mateixes, com ara:

- a) l'adjudicació d'un contracte mitjançant un sistema dinàmic d'adquisició que sigui administrat per una central de compres, o
- b) la convocatòria d'una nova licitació d'acord amb un acord marc que hagi subscrit una central de compres.

5. Tots els procediments de licitació dirigits per una central de compres s'han de dur a terme utilitzant mitjans de comunicació electrònics, de conformitat amb els requisits que estableix l'article 61.

Article 89. *Contractació conjunta esporàdica.*

1. Dues o diverses entitats contractants poden acordar la realització conjunta de determinades contractacions específiques.

2. Quan un procediment de licitació es desenvolupi en la seva totalitat en nom i a compte de totes les entitats contractants interessades, aquestes tenen la responsabilitat

conjunta del compliment de les obligacions derivades d'aquest Reial decret llei. Això s'aplica també en aquells casos en què una sola entitat contractant administri el procediment de licitació per compte propi i a compte de les altres entitats contractants interessades.

3. Quan un procediment de licitació no es desenvolupi en la seva totalitat en nom i a compte de les entitats contractants interessades, aquestes només són responsables de les parts que hagin portat a terme conjuntament. Cada entitat contractant és l'única responsable del compliment de les disposicions d'aquest Reial decret llei respecte de les parts que porti a terme per si mateixa i en el seu propi nom.

Article 90. Contractació amb la intervenció d'entitats contractants de diferents estats membres de la Unió Europea.

1. Les entitats contractants nacionals poden actuar conjuntament amb entitats contractants d'altres estats membres de la Unió Europea en l'adjudicació de contractes en els termes que preveu aquest article.

2. Les entitats contractants no han d'aplicar el que estableix aquest article amb la intenció d'eludir l'aplicació del Reial decret llei.

3. Les entitats contractants poden recórrer a activitats de compra centralitzades que els ofereixin centrals de compres situades en uns altres estats membres de la Unió Europea.

4. La prestació de les activitats de compra centralitzada per part d'una central de compres situada en un altre Estat membre de la Unió Europea s'ha de dur a terme de conformitat amb les disposicions nacionals d'aquest Estat. Així mateix, aquestes últimes s'han d'aplicar al següent:

- a) L'adjudicació d'un contracte mitjançant un sistema dinàmic d'adquisició.
- b) La convocatòria d'una nova licitació en virtut d'un acord marc.

5. Diverses entitats contractants de diferents estats membres de la Unió Europea poden adjudicar conjuntament un contracte, subscriure un acord marc, administrar un sistema dinàmic d'adquisició o adjudicar contractes basats en aquests acords marc o en aquests sistemes dinàmics d'adquisició.

Amb aquesta finalitat, i excepte en el cas d'un acord internacional subscrit entre els estats membres interessats que reguli els elements necessaris, les entitats contractants participants han de subscriure un acord que determini:

- a) Les responsabilitats de les parts i les disposicions nacionals corresponents que hi són aplicables.
- b) L'organització interna del procediment de licitació; en particular, la gestió del procediment, la distribució de les obres, els subministraments o els serveis que s'adquireixin i la subscripció dels contractes.

Una entitat contractant participant ha de complir les obligacions que li imposa aquest Reial decret llei quan adquireixi obres, subministraments o serveis d'una entitat contractant que sigui responsable del procediment de licitació.

Quan, de conformitat amb la lletra a) anterior, es determinin les responsabilitats i les disposicions nacionals aplicables, les entitats contractants participants poden optar per assignar-se responsabilitats específiques entre elles i determinar les disposicions de dret nacional de qualssevol dels estats respectius que són aplicables. L'assignació de responsabilitats i les disposicions nacionals aplicables corresponents s'han d'indicar en els plecs de condicions respecte dels contractes que s'adjudiquen de manera conjunta.

6. Quan diverses entitats contractants de diferents estats membres de la Unió Europea constitueixin una entitat comú, en particular una agrupació europea de cooperació territorial, en virtut del Reglament (CE) núm. 1082/2006 del Parlament Europeu i del Consell, de 5 de juliol de 2006, sobre l'agrupació europea de cooperació territorial (AECT), o altres entitats regulades pel dret de la Unió Europea, les entitats contractants participants

han d'acordar, mitjançant una decisió de l'òrgan competent de l'entitat comú, les normes nacionals de contractació aplicables d'un dels estats següents:

- a) Les disposicions nacionals de l'Estat membre de la Unió Europea en què l'entitat comuna tingui el domicili social.
- b) Les disposicions nacionals de l'Estat membre de la Unió Europea en què l'entitat comuna porti a terme les activitats.

L'acord que esmenta el paràgraf primer es pot aplicar durant un període indeterminat, quan estigui incorporat a l'acte de constitució de l'entitat comuna, o bé es pot limitar a un període determinat, a determinats tipus de contracte o a un o diversos procediments de licitació específics.

Article 91. *Contractes i acords marc subscrits amb les centrals de compres.*

1. Es considera que les entitats contractants que contractin la realització d'obres, l'adquisició de subministraments o la prestació de serveis per mitjà d'una central de compres, en els supòsits que regula aquest Reial decret llei, han respectat les disposicions d'aquest Reial Decret llei sempre que la central de compres compleixi aquestes disposicions o, si s'escau, el que estableix la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

2. En cap cas, les entitats contractants no es consideren incloses dins de l'àmbit subjectiu obligatori del sistema estatal de contractació centralitzada a què es refereix la Llei 9/2017, de 8 de novembre, sense perjudici de la possibilitat d'adherir-s'hi.

Secció 2a. Acords marc

Article 92. *Acords marc.*

1. Les entitats contractants poden subscriure acords marc, a condició que apliquin els procediments que preveu aquest Reial decret llei.

2. Als efectes d'aquest Reial decret llei, per «acord marc» s'entén un acord subscrit entre una o diverses entitats contractants i un o diversos operadors econòmics, que té per objecte establir els termes que han de regir els contractes que s'hagin d'adjudicar en el transcurs d'un període determinat, en particular pel que fa als preus i, si s'escau, a les quantitats previstes.

3. La durada d'un acord marc no ha de superar els vuit anys, excepte en casos excepcionals degudament justificats; en particular, per l'objecte de l'acord marc.

4. Els contractes basats en un acord marc s'adjudiquen d'acord amb normes i criteris objectius, entre els quals pot figurar la convocatòria d'una nova licitació entre els operadors econòmics que siguin parts en l'acord marc subscrit. Aquestes normes i criteris s'han d'indicar en els plecs de condicions de l'acord marc, i han de garantir una igualtat de tracte dels operadors econòmics que en siguin part.

Quan es convoqui una nova licitació, les entitats contractants han de fixar un termini suficientment ampli perquè es puguin presentar ofertes per a cada contracte específic i han d'adjudicar cada contracte al licitador que hagi presentat la millor oferta en funció dels criteris d'adjudicació fixats en el plec de condicions de l'acord marc.

5. Les entitats contractants no han d'utilitzar els acords marc de manera abusiva, o de manera que la competència s'obstaculitzi, es restringeixi o es distorsioni.

Secció 3a. Sistemes dinàmics d'adquisició

Article 93. *Delimitació.*

1. Les entitats contractants poden articular sistemes dinàmics d'adquisició d'obres, serveis i subministraments d'ús corrent les característiques dels quals, generalment disponibles en el mercat, satisfacin les seves necessitats.

2. El sistema dinàmic d'adquisició és un procés totalment electrònic, amb una durada limitada i determinada en els plecs de condicions, i ha d'estar obert durant tot el període de vigència a qualsevol empresa interessada que compleixi els criteris de selecció.

3. Les entitats contractants poden articular el sistema dinàmic d'adquisició en categories definides objectivament de productes, obres o serveis.

Als efectes del paràgraf anterior, s'entén que són criteris objectius vàlids per definir les categories, entre d'altres, el volum màxim admissible de contractes que l'entitat contractant prevegi adjudicar en el marc del sistema, o la zona geogràfica específica on s'hagin d'executar aquests contractes específics.

4. Les entitats contractants no poden recórrer a aquest sistema de manera que la competència s'obstaculitzi, es restringeixi o es falsegi.

Article 94. *Regles aplicables als sistemes dinàmics d'adquisició.*

1. Per contractar en el marc d'un sistema dinàmic d'adquisició les entitats contractants han de seguir les normes del procediment restringit, amb les especialitats que estableix aquest capítol.

2. S'han d'admetre en el sistema tots els sol·licitants que compleixin els criteris de selecció, sense que es pugui limitar el nombre de candidats admissibles en el sistema.

3. Quan les entitats contractants hagin dividit el sistema en categories de productes, obres o serveis, de conformitat amb el que estableix l'article anterior, han d'especificar els criteris de selecció que s'apliquen a cada categoria.

4. Totes les comunicacions que es duguin a terme en el context d'un sistema dinàmic d'adquisició s'han de fer utilitzant únicament mitjans electrònics, de conformitat amb el que estableix l'article 61.

5. Amb caràcter previ a la licitació, en el marc d'un sistema dinàmic d'adquisició, de contractes específics, les entitats contractants han de:

a) Publicar una convocatòria de licitació en què es precisi que es tracta d'un sistema dinàmic d'adquisició i el seu període de vigència.

b) Indicar en els plecs de condicions, almenys, la naturalesa i la quantitat estimada de compres previstes, així com la informació necessària relativa al sistema dinàmic d'adquisició, en particular el seu mode de funcionament, l'equip electrònic utilitzat i les modalitats i especificacions tècniques de connexió.

c) Indicar tota divisió en categories de productes, obres o serveis i les característiques que defineixen les categories esmentades.

d) Oferir un accés lliure, directe i complet, durant tot el període de vigència del sistema, als plecs de condicions, de conformitat amb el que estableix aquest Reial decret llei.

6. La participació en el sistema és gratuïta per a les empreses, a les quals no es pot carregar cap despesa.

7. Les entitats contractants han d'informar la Comissió Europea de qualsevol canvi del període de vigència que estableix la convocatòria de licitació utilitzant els formularis normalitzats següents:

a) El formulari utilitzat inicialment per a la convocatòria de licitació, quan el període de validesa es modifiqui durant la vigència del sistema.

b) El formulari de l'anunci de formalització del contracte, quan hagi finalitzat el període de vigència del sistema.

Article 95. *Incorporació d'empreses al sistema.*

1. Durant tot el període de vigència del sistema dinàmic d'adquisició, qualsevol empresari interessat pot sol·licitar participar-hi en les condicions que exposa l'article anterior.

2. El termini mínim general per presentar les sol·licituds de participació és de trenta dies, comptats a partir de la data de l'enviament de l'anunci que serveixi de convocatòria de licitació a l'Oficina de Publicacions de la Unió Europea; aquest termini en cap cas no pot ser inferior a quinze dies. No es pot ampliar aquest termini una vegada enviada la invitació escrita als candidats per a la primera contractació específica en el marc del sistema dinàmic d'adquisició.

3. Les entitats contractants han d'avaluar aquestes sol·licituds de participació, de conformitat amb els criteris de selecció, en el termini dels deu dies hàbils següents a la seva recepció.

Aquest termini es pot prorrogar a quinze dies hàbils en casos concrets justificats, en particular si és necessari examinar documentació complementària o verificar d'una altra manera si es compleixen els criteris de selecció.

No obstant el que estableix el paràgraf anterior, mentre la invitació per licitar a la primera contractació específica en el marc del sistema dinàmic d'adquisició no s'hagi enviat, l'entitat contractant pot ampliar novament el termini d'avaluació. Durant aquest temps destinat a l'avaluació de les sol·licituds, l'entitat contractant no pot enviar cap invitació per presentar ofertes.

Les entitats contractants han d'indicar en els plecs de condicions si hi ha possibilitat de pròrroga del termini a què es refereix aquest apartat i, en cas afirmatiu, la seva durada.

4. Les entitats contractants han d'informar com més aviat millor l'empresa que va sol·licitar adherir-se al sistema dinàmic d'adquisició si ha estat admesa o no.

5. Quan els candidats hagin acreditat el compliment dels criteris de selecció mitjançant la presentació de la declaració responsable a què es refereix l'article 57 d'aquest Reial decret llei, les entitats contractants els poden exigir en qualsevol moment del període de vigència del sistema dinàmic d'adquisició que presentin una nova declaració responsable renovada i actualitzada. El candidat ha d'aportar aquesta nova declaració dins del termini de cinc dies hàbils comptats a partir de la data de l'enviament del requeriment.

Durant tot el període de vigència del sistema dinàmic d'adquisició és aplicable l'apartat 9 de l'article 57.

Article 96. *Adjudicació dels contractes específics en el marc d'un sistema dinàmic d'adquisició.*

1. Cada contracte que es pretengui adjudicar en el marc d'un sistema dinàmic d'adquisició ha de ser objecte d'una licitació.

2. Les entitats contractants han de convidar totes les empreses que hagin estat admeses prèviament en el sistema dinàmic d'adquisició a presentar una oferta en cada licitació que tingui lloc en el marc del sistema esmentat, amb subjecció al que estableix l'article 63.

Quan el sistema dinàmic d'adquisició s'hagi articulat en diverses categories de productes, obres o serveis, les entitats contractants han de convidar totes les empreses que prèviament hagin estat admeses en la categoria corresponent.

3. El termini mínim per presentar les ofertes és de deu dies, comptats a partir de la data d'enviament de la invitació escrita per presentar les ofertes.

4. Les entitats contractants han d'adjudicar el contracte específic al licitador que hagi presentat la millor oferta, d'acord amb els criteris d'adjudicació que detalla l'anunci de licitació per al sistema dinàmic d'adquisició o, en cas que el mitjà de convocatòria de la licitació sigui un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació, en la invitació per licitar. Quan sigui procedent, aquests criteris es poden formular amb més precisió en la invitació per licitar. Es consideren irregulars o inacceptables les ofertes que no s'ajustin al que preveuen els plecs; les que s'hagin presentat fora de termini; les que mostrin indicis de col·lusió o corrupció; les que hagin estat considerades anormalment baixes per l'entitat contractant; o les que tinguin un preu que superi el pressupost base de licitació o del document equivalent.

Secció 4a. Subhastes electròniques i catàlegs electrònics

Article 97. Subhastes electròniques.

1. Als efectes de l'adjudicació del contracte es pot formalitzar una subhasta electrònica, articulada com un procés electrònic repetitiu, que té lloc després d'una primera avaluació completa de les ofertes, per a la presentació de millores en els preus o de nous valors relatius a determinats elements de les ofertes que les millorin en el seu conjunt, basat en un dispositiu electrònic que permeti la seva classificació a través de mètodes d'avaluació automatitzats, i s'ha de vetllar perquè aquest dispositiu permeti un accés no discriminatori i disponible de forma general, així com el registre inalterable de totes les participacions en el procés de subhasta.

2. La subhasta electrònica es pot utilitzar en els procediments oberts, en els restringits i en els de licitació amb negociació, sempre que les especificacions del contracte que s'hagi d'adjudicar es puguin establir de manera precisa en els plecs de condicions i que les prestacions que en constitueixen l'objecte no tinguin caràcter intel·lectual, com són els serveis d'enginyeria, consultoria i arquitectura. No es pot recórrer a les subhastes electròniques de manera abusiva o de manera que s'obstaculitzi, restringeixi o falsegi la competència o que es vegi modificat l'objecte del contracte.

En les mateixes circumstàncies, es pot utilitzar la subhasta electrònica quan es convoquin a una nova licitació les parts d'un acord marc, d'acord amb el que estableix l'article 92, o es convoqui una licitació en el marc del sistema dinàmic d'adquisició que preveu l'article 93.

3. La subhasta electrònica s'ha de basar en un dels criteris següents:

a) Únicament en els preus, quan el contracte s'adjudiqui tenint en compte exclusivament al preu;

b) o bé en els preus i en els nous valors dels elements objectius de l'oferta que siguin quantificables i susceptibles d'expressar-se en xifres o en percentatges, quan el contracte s'adjudiqui basant-se en diversos criteris d'adjudicació.

4. Les entitats contractants que decideixin recórrer a una subhasta electrònica ho han d'indicar en l'anunci que serveixi de convocatòria de licitació o, quan un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació serveixi de convocatòria de la licitació, en la invitació per licitar, i han d'incloure en el plec de condicions, com a mínim, la informació següent:

a) Els elements objectius als valors dels quals es refereixi la subhasta electrònica.

b) Si s'escau, els límits dels valors que es poden presentar, tal com resultin de les especificacions relatives a l'objecte del contracte;

c) La informació que s'ha de posar a disposició dels licitadors durant la subhasta electrònica i, quan escaigui, el moment en què s'ha de facilitar.

d) La manera com s'ha de dur a terme la subhasta.

e) Les condicions en què els licitadors poden licitar i, en particular, les millores mínimes que s'exigeixen, si s'escau, per a cada licitació.

f) El dispositiu electrònic utilitzat i les modalitats i especificacions tècniques de connexió.

5. Abans de fer la subhasta electrònica, l'entitat contractant ha d'efectuar una primera avaluació completa de les ofertes de conformitat amb els criteris d'adjudicació i, a continuació, ha de convidar simultàniament, per mitjans electrònics, tots els licitadors que hagin presentat ofertes admissibles a participar en la subhasta electrònica.

Una oferta es considera admissible quan l'hagi presentat un licitador que no hagi estat exclòs i que compleixi els criteris de selecció, i l'oferta del qual sigui conforme amb les prescripcions tècniques i no sigui irregular o inacceptable, ni inadequada.

Es consideren irregulars, en particular, les ofertes que no compleixin el que estableixen els plecs de condicions, les que s'hagin rebut fora de termini o les que l'entitat contractant consideri anormalment baixes.

Es consideren inacceptables, en particular, les ofertes que no tinguin la qualificació requerida i les ofertes amb un preu que excedeixi el pressupost de l'entitat contractant, sempre que s'hagi determinat i documentat abans de l'inici del procediment de licitació.

Es considera que una oferta o una sol·licitud de participació no són adequades quan es donin les circumstàncies que estableixen els paràgrafs 2n i 3r de l'article 85.1.a).

6. La invitació ha d'incloure tota la informació pertinent per a la connexió individual al dispositiu electrònic utilitzat i ha de precisar la data i l'hora de començament de la subhasta electrònica.

Igualment s'ha d'indicar en la invitació el resultat de l'avaluació completa de l'oferta del licitador de què es tracti i la fórmula matemàtica que s'ha d'utilitzar per a la reclassificació automàtica de les ofertes que es presentin, en funció dels nous preus, revisats a la baixa, o dels nous valors, que millorin l'oferta.

Excepte en el supòsit que la millor oferta es determini sobre la base del preu exclusivament, aquesta fórmula ha d'incorporar la ponderació de tots els criteris fixats per determinar l'oferta econòmicament més avantatjosa, tal com s'hagi indicat en l'anunci utilitzat com a mitjà de convocatòria de licitació o en la invitació inicialment enviada als candidats seleccionats i en el plec de condicions, per la qual cosa les bandes de valors eventuais s'han d'expressar prèviament amb un valor determinat.

En cas que s'autoritzi la presentació de variants, s'ha de proporcionar una fórmula per a cadascuna.

7. Entre la data d'enviament de les invitacions i el començament de la subhasta electrònica han de transcórrer, almenys, dos dies hàbils.

8. La subhasta electrònica es pot desenvolupar en diverses fases successives.

Al llarg de cada fase de la subhasta, i de manera contínua i instantània, s'ha de comunicar als licitadors, com a mínim, la informació que els permeti conèixer la seva classificació respectiva en cada moment.

Adicionalment, es poden facilitar unes altres dades relatives als preus o als valors presentats per la resta de licitadors, sempre que això estigui previst en el plec de condicions, i es pot anunciar el nombre dels que estan participant en la fase de la subhasta corresponent, sense que en cap cas se'n pugui divulgar la identitat.

9. El tancament de la subhasta s'ha de fixar per referència a un o diversos dels criteris següents:

a) Mitjançant l'assenyalament d'una data i una hora concretes, que s'han d'indicar en la invitació a participar en la subhasta.

b) Tenint en compte la falta de presentació de nous preus o de nous valors que compleixin els requisits establerts en relació amb la formulació de millores mínimes.

Si s'utilitza aquesta referència, en la invitació a participar en la subhasta s'ha d'especificar el termini que ha de transcórrer a partir de la recepció de l'última licitació abans de declarar-ne el tancament.

c) Per finalització del nombre de fases establert en la invitació a participar en la subhasta. Quan el tancament de la subhasta s'hagi de produir aplicant aquest criteri, la invitació a participar-hi ha d'indicar el calendari que s'ha d'observar en cadascuna de les seves fases.

10. Una vegada conclusa la subhasta electrònica, el contracte s'ha d'adjudicar de conformitat amb el que estableix l'article 72, en funció dels seus resultats.

11. No s'adjudiquen mitjançant la subhasta electrònica els contractes l'objecte dels quals tinguin relació amb la qualitat alimentària.

Article 98. *Catàlegs electrònics.*

1. Quan sigui necessari l'ús de mitjans de comunicació electrònics, les entitats contractants poden exigir que les ofertes es presentin en forma de catàleg electrònic o que incloguin un catàleg electrònic.

Les ofertes presentades en forma de catàleg electrònic poden anar acompanyades d'altres documents que les completin.

2. Els candidats o licitadors elaboren els catàlegs electrònics per participar en un procediment de licitació de conformitat amb les especificacions tècniques i el format que estableix l'entitat contractant.

A més, els catàlegs electrònics han de complir els requisits aplicables a les eines de comunicació electròniques, així com qualsevol altre requisit que estableixi l'entitat contractant, de conformitat amb l'article 61.

3. Quan s'accepti o s'exigeixi la presentació de les ofertes en forma de catàleg electrònic, les entitats contractants:

a) Ho han de fer constar a l'anunci que serveixi de convocatòria de licitació o, en cas que el mitjà de convocatòria de licitació sigui un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació, en la invitació per licitar o per negociar.

b) Han d'indicar en els plecs de condicions tota la informació necessària, de conformitat amb l'article 61, en relació amb el format, l'equip electrònic utilitzat i les modalitats i les especificacions tècniques de connexió.

4. Quan s'hagi subscrit un acord marc amb diversos operadors econòmics després de la presentació d'ofertes en forma de catàlegs electrònics, les entitats contractants poden disposar que les noves licitacions que es convoquin per a l'adjudicació de contractes específics es basin en catàlegs actualitzats. En aquest cas, les entitats contractants han d'utilitzar un dels mètodes següents:

a) Convidar els licitadors perquè tornin a presentar els catàlegs electrònics adaptats als requisits del contracte específic.

b) Notificar als licitadors la intenció d'obtenir, a partir dels catàlegs electrònics ja presentats, la informació necessària per constituir les ofertes adaptades als requisits del contracte en qüestió, sempre que l'ús d'aquest mètode s'hagi anunciat en els plecs de condicions de l'acord marc.

5. Quan les entitats contractants convoquin noves licitacions per a contractes específics, de conformitat amb l'apartat 4, lletra b), han de notificar als licitadors la data i l'hora en què preveuen recopilar la informació necessària per constituir les ofertes adaptades als requisits del contracte específic en qüestió, i han d'oferir als licitadors la possibilitat de negar-se al fet que es faci la recopilació d'informació esmentada.

Les entitats contractants han d'establir un lapse de temps adequat entre la notificació i la recopilació efectiva de la informació.

Abans d'adjudicar el contracte, les entitats contractants han de presentar la informació recopilada al licitador interessat, a fi de donar-li l'oportunitat d'impugnar o confirmar que l'oferta constituïda no conté cap error material.

6. Les entitats contractants poden adjudicar contractes basats en un sistema dinàmic d'adquisició i exigir que les ofertes d'un contracte específic es presentin en forma de catàleg electrònic.

Així mateix, les entitats contractants poden adjudicar contractes basats en un sistema dinàmic d'adquisició, de conformitat amb el que estableix l'apartat 4, lletra b), i l'apartat 5, sempre que la sol·licitud de participació en el sistema dinàmic d'adquisició s'acompanyi d'un catàleg electrònic, de conformitat amb les especificacions tècniques i el format que estableixi l'entitat contractant. Aquest catàleg l'han de completar els candidats posteriorment, quan se'ls informi que l'entitat contractant té la intenció de constituir les ofertes mitjançant el procediment que estableix l'apartat 4, lletra b).

CAPÍTOL II

Concursos de projectes

Article 99. *Organització del concurs de projectes.*

1. Les normes relatives a l'organització d'un concurs de projectes s'han d'establir de conformitat amb els requisits d'aquest capítol i s'han de posar a disposició dels qui estiguin interessats a participar-hi.

2. En cas que s'admetin premis o pagaments, les bases del concurs han d'indicar, segons el cas, la quantitat fixa que s'ha d'abonar en concepte de premis o bé en concepte de compensació per les despeses en què hagin incorregut els participants.

3. En els concursos de projectes, la valoració de les propostes s'ha de referir a la seva qualitat, i els seus valors tècnics, funcionals, arquitectònics, culturals i mediambientals.

Article 100. *Nombre de participants.*

En fixar el nombre de candidats convidats a participar en els concursos de projectes, s'ha de tenir en compte la necessitat de garantir una vertadera competència, sense que l'accés a la participació es pugui limitar a un determinat àmbit territorial o a persones físiques amb exclusió de les jurídiques, o a la inversa. En tot cas, si el nombre de participants és reduït, la seva selecció s'ha de dur a terme mitjançant criteris objectius, clars i no-discriminatoris.

Article 101. *Àmbit d'aplicació del concurs de projectes.*

1. Les normes d'aquest capítol s'apliquen als concursos de projectes que responguin a un dels tipus següents:

a) Concursos de projectes organitzats en el marc d'un procediment d'adjudicació d'un contracte de serveis, en els quals eventualment es poden concedir premis o pagaments.

b) El contracte de serveis que resulti del concurs de projectes, a més, també pot tenir per objecte la direcció facultativa de les obres corresponents, sempre que s'indiqui així en l'anunci de licitació del concurs.

c) Concursos de projectes amb premis o pagaments als participants.

2. El que disposa aquest capítol s'aplica als concursos de projectes organitzats en el marc d'un procediment d'adjudicació de contractes de serveis que tinguin un valor estimat, exclòs l'IVA, igual o superior al llindar que estableix l'article 1.1.b) d'aquest Reial decret llei.

3. El que estableix aquest capítol s'aplica a tots els casos de concursos de projectes quan l'import total dels premis i dels pagaments als participants sigui igual o superior al llindar que estableix l'article 1.1.b) d'aquest Reial decret llei, inclòs el valor estimat, sense IVA, del contracte de serveis que es pugui adjudicar ulteriorment, d'acord amb el que estableix l'article 85.1.j), relatiu al procediment negociat sense publicitat, si l'entitat contractant no exclou l'adjudicació esmentada en l'anunci del concurs.

4. El contracte de serveis que resulti del concurs de projectes, a més, també pot tenir per objecte la direcció facultativa de les obres corresponents, sempre que s'indiqui així en l'anunci de licitació del concurs.

5. Quan l'objecte del contracte de serveis que s'hagi d'adjudicar es refereixi a la redacció de projectes arquitectònics, d'enginyeria i d'urbanisme que revesteixin una complexitat especial, i quan es contractin conjuntament amb la redacció dels projectes anteriors, els treballs complementaris i la direcció de les obres, les entitats contractants han d'aplicar les normes d'aquest capítol.

Article 102. *Publicitat del concurs de projectes.*

1. Les entitats contractants que vulguin organitzar un concurs de projectes han de convocar la licitació mitjançant un anunci de concurs de projectes que s'ha de publicar al «Diari Oficial de la Unió Europea», de conformitat amb el que estableix l'article 80. Les entitats contractants també poden publicar aquesta informació en el seu perfil de contractant.

Quan les entitats contractants vulguin adjudicar un contracte de serveis ulterior mitjançant un procediment negociat sense publicitat, ho han d'indicar així a l'anunci del concurs de projectes.

Aquesta convocatòria de licitació ha d'incloure la informació que esmenta l'annex IX, d'acord amb el formulari normalitzat.

2. Les entitats contractants que hagin organitzat un concurs de projectes han de donar a conèixer els resultats en un anunci que han de publicar al «Diari Oficial de la Unió Europea», d'acord amb el formulari normalitzat que consta a l'annex IX.

Les entitats contractants també poden publicar aquesta informació en el seu perfil de contractant.

3. Les entitats contractants poden decidir no publicar la informació relativa al resultat del concurs de projectes en cas que la seva divulgació dificulti l'aplicació del Reial decret llei, sigui contrària a l'interès públic, perjudiqui els interessos comercials legítims de determinats operadors públics o privats, o pugui perjudicar la competència lleial entre els operadors econòmics.

4. L'anunci sobre el resultat d'un concurs de projectes s'ha de transmetre a l'Oficina de Publicacions de la Unió Europea, que l'ha de publicar, de conformitat amb el que estableix l'article 80, en un termini de trenta dies després de la conclusió del concurs.

Article 103. *Comunicacions en els concursos de projectes.*

1. Les regles generals que conté l'article 61 són aplicables a totes les comunicacions relatives als concursos de projectes.

2. Les comunicacions, els intercanvis i l'emmagatzematge d'informació s'han de fer de manera que es garanteixi la protecció de la integritat i la confidencialitat de qualsevol informació que transmetin els participants en el concurs de projectes i de manera que el jurat no conegui el contingut dels plans i els projectes fins que expiri el termini previst per presentar-los.

Article 104. *Jurat del concurs de projectes.*

1. El jurat ha d'estar compost exclusivament per persones físiques sense cap vinculació amb els participants en els concursos de projectes.

2. En aquells casos en què s'exigeixi una qualificació professional específica per participar en el concurs, almenys dos terços dels membres del jurat han de tenir la mateixa qualificació o una altra d'equivalent.

3. El jurat ha d'adoptar les seves decisions o dictàmens amb total independència, sobre la base dels projectes, que se li han de presentar de manera anònima i tenint en compte únicament els criteris que indica l'anunci del concurs de projectes.

4. El jurat té autonomia de decisió o de dictamen.

5. El jurat ha de fer constar en un informe, signat pels seus membres, la classificació dels projectes, tenint en compte els mèrits de cada projecte, juntament amb les seves observacions i qualssevol aspectes que requereixin un aclariment.

6. S'ha de respectar l'anonimat dels participants en el concurs fins que el jurat emeti el seu dictamen o decisió.

7. Si és necessari, es pot convidar els participants a respondre preguntes que el jurat hagi inclòs a l'acta per aclarir qualsevol aspecte dels projectes.

8. S'ha de redactar una acta completa del diàleg entre els membres del jurat i els participants.

TÍTOL VI

Execució i extinció dels contractes

CAPÍTOL I

De l'execució del contracte

Article 105. Condicions d'execució del contracte de caràcter social, ètic, mediambiental o d'un altre ordre.

1. Les entitats contractants han d'establir alguna condició especial relativa a l'execució del contracte, sempre que estiguin relacionades amb l'objecte del contracte, en el sentit que estableix l'article 66.6, siguin compatibles amb el dret de la Unió Europea i s'indiquin en l'anunci utilitzat com a mitjà de convocatòria de licitació o en el plec de condicions.

En tot cas, és obligatori establir en el plec condicions de tipus mediambiental o de tipus social, i també s'hi poden incloure condicions referides a consideracions econòmiques relacionades amb la innovació.

2. Les condicions que regulin l'execució d'un contracte es poden referir, en especial, a consideracions econòmiques relacionades amb la innovació, de tipus mediambiental o de tipus social.

En particular, es poden establir, entre d'altres, consideracions de tipus mediambiental que persegueixin: la reducció de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle, a fi de contribuir a complir l'objectiu que estableix l'article 88 de la Llei 2/2011, de 4 de març, d'economia sostenible; la prevenció i la reducció de la contaminació atmosfèrica, segons estableix l'article 23 de la Llei 34/2007, de 15 de novembre, de qualitat de l'aire i protecció de l'atmosfera; el manteniment o la millora dels valors mediambientals que es puguin veure afectats per l'execució del contracte; una gestió més sostenible de l'aigua; el foment de l'ús de les energies renovables; la promoció del reciclatge de productes i l'ús d'envasos reutilitzables; o l'impuls del lliurament de productes a granel i la producció ecològica.

Les consideracions de tipus social o relatives a l'ocupació es poden introduir, entre d'altres, amb alguna de les finalitats següents: fer efectius els drets reconeguts en la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat; contractar un nombre de persones amb discapacitat superior al que exigeix la legislació nacional; promoure l'ocupació de persones amb dificultats especials d'inserció en el mercat laboral, en particular de les persones amb discapacitat o en situació o risc d'exclusió social a través d'empreses d'inserció; eliminar les desigualtats entre l'home i la dona en el mercat esmentat, afavorint l'aplicació de mesures que fomentin la igualtat entre dones i homes a la feina; afavorir una participació més alta de la dona en el mercat laboral i la conciliació del treball i la vida familiar; combatre l'atur, en particular el juvenil, el que afecta les dones i el de llarga durada; afavorir la formació en el lloc de treball; garantir la seguretat i la protecció de la salut al lloc de treball i el compliment dels convenis col·lectius sectorials i territorials aplicables; mesures per prevenir la sinistralitat laboral; altres finalitats que s'estableixin amb referència a l'estratègia coordinada per a l'ocupació, definida a l'article 145 del Tractat de funcionament de la Unió Europea; o garantir el respecte als drets laborals bàsics al llarg de la cadena de producció mitjançant l'exigència del compliment de les convencions fonamentals de l'Organització Internacional del Treball, incloses aquelles consideracions que cerquin afavorir els petits productors de països en desenvolupament, amb els quals es mantenen relacions comercials que els són favorables com ara el pagament d'un preu mínim i una prima als productors o una transparència i traçabilitat més grans de tota la cadena comercial.

3. El plec o el contracte poden establir penalitats, per al cas d'incompliment d'aquestes condicions especials d'execució, o atribuir-los el caràcter d'obligacions contractuals essencials.

4. Totes les condicions especials d'execució que formin part del contracte són exigides igualment a tots els subcontractistes que participin de la seva execució.

Article 106. Obligacions relatives a les disposicions en matèria fiscal, de protecció del medi ambient, de l'ocupació, de condicions de treball i de contractació d'un percentatge específic de persones amb discapacitat.

1. L'entitat contractant pot assenyalar en el plec de condicions l'organisme o els organismes dels quals els candidats o els licitadors poden obtenir la informació pertinent sobre les obligacions fiscals i de protecció del medi ambient, i les disposicions en matèria de protecció de l'ocupació, igualtat de gènere, condicions de treball, prevenció de riscos laborals, inserció sociolaboral de les persones amb discapacitat i obligació de contractar un nombre o percentatge específic de persones amb discapacitat que estiguin vigents a l'Estat, a la comunitat autònoma i a la localitat en què s'hagin de dur a terme les prestacions i que són aplicables a les obres efectuades o als serveis prestats durant l'execució del contracte.

2. L'entitat contractant que faciliti la informació a què es refereix l'apartat 1 ha de sol·licitar als licitadors o als candidats a una licitació que indiquin que en l'elaboració de la seva oferta han tingut en compte les obligacions derivades de les disposicions vigents en matèria de fiscalitat, protecció del medi ambient, protecció de l'ocupació, igualtat de gènere, condicions de treball, prevenció de riscos laborals i inserció sociolaboral de les persones amb discapacitat, i l'obligació de contractar un nombre o un percentatge específic de persones amb discapacitat, i protecció del medi ambient.

3. El que estableix l'apartat 1 no obsta per aplicar el que estableix l'article 69 sobre verificació de les ofertes que incloguin valors anormals o desproporcionats.

4. Independentment del que estableix aquest article, les entitats contractants han de complir les obligacions que estableix l'article 27.4.

Article 107. Subcontractació.

1. El contractista pot concertar amb tercers la realització parcial de la prestació amb subjecció al que disposin els plecs, llevat que, de conformitat amb el que estableix la lletra d) de l'apartat 2 d'aquest article, la prestació o una part d'aquesta l'hagi d'executar directament el primer.

En cap cas la prohibició de subcontractació pot suposar que es produeixi una restricció efectiva de la competència.

2. La subscripció dels subcontractes està sotmesa al compliment dels requisits següents:

a) Si així ho preveuen els plecs de condicions, els licitadors han d'indicar a l'oferta la part del contracte que tinguin previst subcontractar, i assenyalar-ne l'import, i el nom o el perfil empresarial, definit per referència als criteris de selecció qualitativa dels subcontractistes als quals se n'hagi d'encarregar la realització.

b) En tot cas, el contractista ha de comunicar per escrit a l'entitat contractant, després de l'adjudicació del contracte i, com a molt tard, quan n'iniciï l'execució, la intenció de subscriure els subcontractes, i ha d'assenyalar la part de la prestació que es vol subcontractar i la identitat, les dades de contacte i el representant o els representants legals del subcontractista, ha de justificar suficientment l'aptitud d'aquest per executar-la per referència als elements tècnics i humans de què disposa i a la seva experiència, i ha d'acreditar que el subcontractista no està incurs en cap de les prohibicions de contractar que estableix la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

El contractista principal ha de notificar per escrit a l'entitat contractant qualsevol modificació que pateixi aquesta informació durant l'execució del contracte principal, i tota la informació necessària sobre els nous subcontractistes.

L'acreditació de l'aptitud del subcontractista es pot efectuar immediatament després de la subscripció del subcontracte si aquesta és necessària per atendre una situació d'emergència o que exigeixi l'adopció de mesures urgents i així es justifica suficientment.

c) Si els plecs de condicions han imposat als licitadors l'obligació de comunicar les circumstàncies que assenyalen la lletra a) d'aquest apartat, els subcontractes que no s'ajustin al que indica l'oferta, perquè se subscriuen amb empresaris diferents dels que s'hi indiquen nominativament o perquè es refereixen a parts de la prestació diferents a les que s'hi assenyalen, no es poden subscriure fins que transcorrin vint dies des que s'hagi cursat la notificació i s'hagin aportat les justificacions a què es refereix la lletra b) d'aquest apartat, sempre que l'entitat contractant no hi hagi notificat dins d'aquest termini la seva oposició. Aquest règim és aplicable igualment si els subcontractistes han estat identificats en l'oferta mitjançant la descripció del seu perfil professional. Sota la responsabilitat del contractista, els subcontractes es poden concloure sense necessitat de deixar transcórrer el termini de vint dies si la seva subscripció és necessària per atendre una situació d'emergència o que exigeixi l'adopció de mesures urgents i així es justifica suficientment.

d) De conformitat amb el que estableix l'article 56.3, segon paràgraf, en els contractes d'obres, els contractes de serveis o en els serveis o treballs de col·locació o instal·lació en el context d'un contracte de subministrament, les entitats contractants poden establir en els plecs que determinades tasques crítiques no puguin ser objecte de subcontractació i que les hagi d'executar directament el contractista principal. La determinació de les tasques crítiques ha de ser objecte de justificació en la documentació preparatòria de la contractació.

3. La infracció de les condicions que estableix l'apartat anterior per dur a terme la subcontractació, així com la falta d'acreditació de l'aptitud del subcontractista o de les circumstàncies determinants de la situació d'emergència o de les que fan urgent la subcontractació, pot donar lloc, quan així s'hagi previst en els plecs de condicions, a alguna de les conseqüències següents:

- a) La imposició al contractista d'una penalitat de fins a un 50 per 100 de l'import del subcontracte.
- b) La resolució del contracte.

4. Els subcontractistes queden obligats només davant el contractista principal, que assumeix, per tant, la responsabilitat total de l'execució del contracte davant l'entitat contractant, d'acord estrictament amb els plecs de condicions i els termes del contracte, inclòs el compliment de les obligacions en matèria mediambiental, social o laboral a què es refereix l'article 27.4.

El coneixement que tingui l'entitat contractant dels subcontractes subscrits en virtut de les comunicacions a què es refereixen les lletres b) i c) de l'apartat 2 d'aquest article no alteren la responsabilitat exclusiva del contractista principal.

5. En cap cas el contractista pot concertar l'execució parcial del contracte amb persones inhabilitades per contractar d'acord amb l'ordenament jurídic o amb persones incurses en prohibició de contractar d'acord amb la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

6. El contractista ha d'informar els representants dels treballadors de la subcontractació, d'acord amb la legislació laboral.

7. Els subcontractes tenen en tot cas naturalesa privada.

8. Sense perjudici del que estableix la disposició addicional setena, quan l'entitat contractant sigui una entitat que pertany al sector públic els subcontractistes no tenen acció directa davant de la primera per les obligacions que hagi contractat amb ells el contractista com a conseqüència de l'execució del contracte principal i dels subcontractes.

Article 108. Pagaments a subcontractistes i subministradors i comprovació d'aquests pagaments.

1. El contractista està obligat a abonar als subcontractistes o subministradors el preu pactat en els terminis i les condicions que s'indiquen a continuació.

2. Els terminis fixats no poden ser més desfavorables que els que preveu la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials. En els contractes que adjudiquin les entitats contractants que són poders adjudicadors a què es refereix l'article 5.2.b), els terminis es computen des de la data en què té lloc l'acceptació o la verificació dels béns o els serveis per part del contractista principal, sempre que el subcontractista o el subministrador hagin lliurat la factura en els terminis establerts legalment. En aquests casos, l'acceptació s'ha d'efectuar en un termini màxim de trenta dies des del lliurament dels béns o la prestació del servei. Dins del mateix termini s'han de formular, si s'escau, els motius de disconformitat amb aquesta. En cas que no s'efectuï en el termini esmentat, s'entén que s'han acceptat els béns o s'ha verificat de conformitat la prestació dels serveis.

3. El contractista ha d'abonar les factures en el termini fixat, de conformitat amb el que preveu l'apartat 2. En cas de demora en el pagament, el subcontractista o el subministrador té dret a cobrar els interessos de demora i la indemnització pels costos de cobrament en els termes que preveu la Llei 3/2004, de 29 de desembre.

4. Sense perjudici del que estableix l'article 69 bis del Reglament de l'impost sobre el valor afegit, aprovat pel Reial decret 1624/1992, de 29 de desembre, sobre la remissió electrònica dels registres de facturació, els subcontractistes que estiguin en els supòsits que estableix l'apartat 1 de l'article 4 de la Llei 25/2013, de 27 de desembre, d'impuls de la factura electrònica i creació del registre comptable de factures del sector públic, han d'utilitzar en la seva relació amb el contractista principal la factura electrònica, quan l'import d'aquesta superi els 5.000 euros, que han de presentar al contractista principal a través del Registre a què es refereix l'apartat 3 de la disposició addicional trenta-dosena de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, a partir de la data que preveu la disposició esmentada.

En supòsits diferents dels anteriors, és facultatiu per als subcontractistes la utilització de la factura electrònica i la seva presentació en el Registre referit a l'apartat 3r de la disposició addicional trenta-dosena de la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

La quantia de 5.000 euros es pot modificar mitjançant una ordre del ministre d'Hisenda.

5. Els subcontractistes no poden renunciar vàlidament, abans o després de la seva adquisició, als drets que tinguin reconeguts per aquest article, sense que sigui aplicable sobre això l'article 1.110 del Codi civil.

6. Les entitats contractants poden comprovar el compliment estricte dels pagaments que els contractistes principals han de fer als subcontractistes o als subministradors que participin en l'execució del contracte. A aquest efecte, els contractistes adjudicataris han de remetre a l'ens públic contractant, quan aquest ho sol·liciti, la informació i els justificants que s'indiquen en el paràgraf següent. Aquestes obligacions, que en tot cas s'han d'incloure a l'anunci que serveixi com a mitjà de convocatòria de la licitació i als plec corresponents, o als contractes, es consideren condicions especials d'execució, l'incompliment de les quals comporta la imposició de penalitats en els termes que indica l'article 105.3, i d'elles respon la garantia que, si s'escau, s'hagi constituït.

El requeriment d'informació i els justificants a què es refereix el paràgraf anterior poden comprendre:

- a) Una llista detallada dels subcontractistes que participen en l'execució del contracte.
- b) Les condicions de subcontractació o subministrament que hagi acordat el contractista principal amb els subcontractistes o els subministradors i que tinguin una relació directa amb el termini de pagament.
- c) El justificant o els justificants de compliment dels pagaments als subcontractistes i als subministradors, una vegada acabada la prestació dins dels terminis de pagament que estableixen legalment aquest article i la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials, en allò que li sigui aplicable.

7. Les actuacions de comprovació i d'imposició de penalitats per l'incompliment que preveu l'apartat 6 són obligatòries per a les entitats contractants que pertanyen al sector públic, en els contractes d'obres i en els contractes de serveis amb un valor estimat que

superi els 5 milions d'euros i en què l'import de la subcontractació sigui igual o superior al 30% del preu del contracte, en relació amb els pagaments a subcontractistes que hagin assumit contractualment amb el contractista principal el compromís d'efectuar determinades parts o unitats d'obra.

Mitjançant una ordre del ministre d'Hisenda, a proposta de l'Oficina Independent de Regulació i Supervisió de la Contractació a què es refereix l'article 126.3 i amb l'informe previ de la Comissió Delegada del Govern per a Afers Econòmics, es pot ampliar l'àmbit dels contractes en què aquestes actuacions de comprovació i imposició de penalitats que preveu l'apartat 6 siguin obligatòries.

CAPÍTOL II

De la modificació dels contractes

Article 109. *Supòsits de modificació.*

1. Els contractes que subscriuen les entitats contractants només es poden modificar durant la seva vigència quan es doni algun dels supòsits següents:

- a) Quan s'hagi previst així en els plecs de condicions, en els termes i les condicions que estableix l'article 110.
- b) Excepcionalment, quan sigui necessari fer una modificació que no estigui prevista en el plec de condicions, sempre que es compleixin les condicions que estableix l'article 111.

En qualsevol altre supòsit, si és necessari que un contracte en vigor s'executi de manera diferent de la pactada, aquest contracte s'ha de resoldre i se n'ha de subscriure un altre sota les condicions pertinents, si s'escau amb convocatòria prèvia i substanciació d'una nova licitació pública de conformitat amb el que estableix aquest Reial decret llei.

2. Totes les mencions als contractes que conté aquest capítol s'entenen també fetes als acords marc.

Article 110. *Modificacions previstes en el plec de condicions.*

1. Els contractes de les entitats contractants es poden modificar durant la seva vigència fins a un màxim del vint per cent del preu inicial quan en els plecs de condicions s'hagi advertit expressament d'aquesta possibilitat, en la forma i amb el contingut següents:

- a) La clàusula de modificació ha d'estar formulada de manera clara, precisa i inequívoca.
- b) Així mateix, pel que fa al contingut, la clàusula de modificació ha de precisar amb el detall suficient: el seu abast, els límits i la naturalesa; les condicions en què se'n pot fer ús per referència a circumstàncies la concurrència de les quals es pugui verificar de manera objectiva; i el procediment que s'hagi de seguir per fer la modificació. Així mateix, la clàusula de modificació ha d'establir que la modificació no pot suposar l'establiment de nous preus unitaris no previstos en el contracte.

La formulació i el contingut de la clàusula de modificació ha de ser tal que en tot cas permeti als candidats i als licitadors comprendre'n l'abast exacte i interpretar-la de la mateixa manera i que, d'altra banda, permeti a l'entitat contractant comprovar efectivament que els primers compleixen les condicions d'aptitud exigides i valorar correctament les ofertes que presentin.

2. En cap cas les entitats contractants no poden preveure en el plec de condicions modificacions que puguin alterar la naturalesa global del contracte inicial. En tot cas, s'entén que aquesta naturalesa s'altera si se substitueixen les obres, els subministraments o els serveis que s'han d'adquirir per uns altres de diferents o es modifica de manera fonamental el tipus de contracte. No s'entén que s'altera la naturalesa global del contracte quan se substitueixi alguna unitat d'obra, subministrament o servei puntual.

Article 111. *Modificacions no previstes en el plec de condicions.*

1. Les modificacions que no preveu el plec de condicions o que, tot i haver-les previst, no s'ajustin al que estableix l'article anterior, només es poden efectuar quan la modificació en qüestió compleixi els requisits següents:

a) Que tingui la seva justificació en algun dels supòsits que enumera l'apartat 2 d'aquest article.

b) Que es limiti a introduir les variacions estrictament indispensables per respondre a la causa objectiva que la faci necessària.

2. Els supòsits que eventualment podrien justificar una modificació no prevista, sempre que aquesta compleixi tots els requisits que recull l'apartat 1 d'aquest article, són els següents:

a) Quan esdevingui necessari afegir obres, subministraments o serveis addicionals als inicialment contractats, sempre que es donin els dos requisits següents:

1r Que el canvi de contractista no sigui possible per raons de tipus econòmic o tècnic, per exemple que obligui l'entitat contractant a adquirir obres, serveis o subministraments amb característiques tècniques diferents dels contractats inicialment, quan aquestes diferències donin lloc a incompatibilitats o a dificultats tècniques d'ús o de manteniment que siguin desproporcionades; i, així mateix, que el canvi de contractista generi inconvenients significatius o un augment substancial de costos per a l'entitat contractant.

En cap cas no es considera un inconvenient significatiu la necessitat de formalitzar una nova licitació per permetre el canvi de contractista.

2n Que la modificació del contracte impliqui una alteració en la seva quantia que no excedeixi, aïlladament o conjuntament amb altres modificacions acordades de conformitat amb aquest article, el 50 per cent del seu preu inicial, IVA exclòs.

b) Quan la necessitat de modificar un contracte vigent derivi de circumstàncies sobrevingudes i que fossin imprevisibles en el moment en què va tenir lloc la licitació del contracte, sempre que es compleixin les tres condicions següents:

1r Que la necessitat de la modificació derivi de circumstàncies que un gestor diligent no hauria pogut preveure.

2n Que la modificació no alteri la naturalesa global del contracte.

3r Que la modificació del contracte impliqui una alteració en la seva quantia que no excedeixi, aïlladament o conjuntament amb altres modificacions acordades de conformitat amb aquest article, el 50 per cent del seu preu inicial, IVA exclòs.

c) Quan un nou contractista substitueixi el que l'entitat contractant ha elegit en un principi com a adjudicatari, com a conseqüència d'alguna de les circumstàncies següents:

1r Perquè se li ha atorgat aquest dret sobre la base d'una disposició general, un dret d'opció o una clàusula de revisió inequívoca establerta en els plecs de condicions, de conformitat amb el que estableix l'article 110.

2n Quan un nou contractista substitueixi l'adjudicatari inicial com a conseqüència de la successió total o parcial del contractista inicial, arran d'una reestructuració empresarial, en particular per absorció, fusió, adquisició o insolvència, per part d'un altre operador econòmic que compleixi els criteris de selecció qualitativa que s'han establert inicialment, sempre que això no impliqui altres modificacions substancials del contracte ni tingui per objecte eludir l'aplicació d'aquest Reial decret llei.

d) Quan les modificacions no siguin substancials. En aquest cas, se n'ha de justificar especialment la necessitat, i s'han d'indicar les raons per les quals aquestes prestacions no es van incloure en el contracte inicial.

Una modificació d'un contracte es considera substancial quan tingui com a resultat un contracte de naturalesa materialment diferent del subscrit en un principi. En qualsevol cas, una modificació es considera substancial quan es compleixi una o diverses de les condicions següents:

1r Que la modificació introdueixi condicions que, si haguessin figurat en el procediment de licitació inicial, haurien permès la selecció de candidats diferents dels seleccionats inicialment o l'acceptació d'una oferta diferent de l'acceptada inicialment o haurien atret més participants en el procediment de licitació.

En tot cas, es considera que es dona el supòsit que preveu el paràgraf anterior quan l'obra o el servei resultants del projecte original o del plec, respectivament, més la modificació que s'hi vulgui fer, requereixin una classificació del contractista diferent de la que, si s'escau, es va exigir en el procediment de licitació original.

2n Que la modificació alteri l'equilibri econòmic del contracte en benefici del contractista d'una manera que no estava prevista en el contracte inicial.

En tot cas, es considera que es dona el supòsit que preveu el paràgraf anterior quan, com a conseqüència de la modificació que es pretengui efectuar, s'introduïrien unitats d'obra noves amb un import que representaria més del 50 per cent del pressupost inicial del contracte.

3r Que la modificació amplii de manera important l'àmbit del contracte. En tot cas, es considera que es dona el supòsit que preveu el paràgraf anterior quan:

i. El valor de la modificació suposi una alteració en la quantia del contracte que excedeixi, aïlladament o conjuntament, del 15 per cent del seu preu inicial, IVA exclòs, si es tracta d'un contracte d'obres, o d'un 10 per cent, IVA exclòs, quan es refereixi als altres contractes, o bé que superi el límit que en funció del tipus de contracte sigui aplicable entre els que assenyala l'article 1.

ii. Les obres, els serveis o els subministraments objecte de modificació estiguin dins de l'àmbit d'un altre contracte, actual o futur, sempre que s'hagi iniciat la tramitació de l'expedient de contractació.

Article 112. *Procediment i publicitat de les modificacions.*

1. Les modificacions contractuals s'han d'acordar de la manera que hagin especificat els plecs de condicions.

En tot cas, les modificacions que no preveuen els plecs de condicions a què es refereix l'article 111, quan afectin els contractes de les entitats contractants que mereixin la consideració de poder adjudicador i quan la seva quantia, de manera aïllada o conjunta, sigui superior a un 20 per cent del preu inicial del contracte, IVA exclòs, requereixen l'autorització prèvia del departament ministerial al qual estigui adscrita l'entitat contractant o en correspongui la tutela, amb el dictamen preceptiu previ del Consell d'Estat.

2. Les entitats contractants que hagin modificat un contracte que estigui subjecte a aquest Reial decret llei, en els casos que preveuen les lletres a) i b) de l'apartat 2 de l'article 111, han de publicar al «Diari Oficial de la Unió Europea» l'anunci de modificació corresponent que contingui la informació que estableix la secció de l'annex X corresponent.

Així mateix, les entitats contractants que hagin modificat un contracte durant la seva vigència han de publicar en tot cas un anunci de modificació en el perfil de contractant de l'entitat contractant, en el termini de 5 dies des de l'aprovació d'aquesta modificació, que s'ha d'acompanyar de les al·legacions del contractista i de tots els informes que, si s'escau, s'hagin sol·licitat amb caràcter previ a la seva aprovació, inclosos els que hagi aportat l'adjudicatari o que hagi els emès la mateixa entitat contractant.

CAPÍTOL III

De la resolució dels contractes

Article 113. *Resolució dels contractes.*

Les entitats contractants poden resoldre un contracte d'obra, subministrament, serveis, concessió d'obres i concessió de serveis durant el seu període de vigència quan hi hagin de portar a terme una modificació que no estigui prevista, de conformitat amb l'article 110, i no hi concorrin les circumstàncies que estableix l'article 111.

TÍTOL VII

Invalidesa, reclamacions i solució extrajudicial de conflictes

CAPÍTOL I

Règim d'invalidesa

Article 114. *Supòsits d'invalidesa.*

Els contractes subscrits per les entitats contractants que regula aquest Reial decret llei són invàlids:

- a) Quan hi concorri alguna de les causes que els invaliden de conformitat amb les disposicions del dret civil.
- b) Quan ho sigui algun dels seus actes preparatoris o del procediment d'adjudicació, perquè hi concorre alguna de les causes a què es refereixen els articles 115 i 116.
- c) En els casos en què la invalidesa derivi de la il·legalitat de les seves clàusules.

Article 115. *Causas de nul·litat derivades del dret administratiu.*

1. Els actes preparatoris i els del procediment d'adjudicació dels contractes que regula aquest Reial decret llei són nuls quan hi concorri alguna de les causes que enumera l'article 47 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

2. Són igualment nuls els contractes subscrits per les entitats contractants en els quals es doni alguna de les causes següents:

a) La falta de capacitat d'obrar o de solvència econòmica, financera, tècnica o professional; o la falta d'habilitació empresarial o professional quan sigui exigible per a la realització de l'activitat o la prestació que constitueixi l'objecte del contracte; o el fet que estigui incurs en alguna de les prohibicions per contractar que estableix l'article 71 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

b) La falta de publicació de l'anunci que serveixi de convocatòria de licitació en el perfil de contractant, en el «Diari Oficial de la Unió Europea» o en el mitjà de publicitat en què sigui preceptiu, de conformitat amb el que estableix aquest Reial decret llei.

c) La inobservança per part de l'entitat contractant del termini de quinze dies hàbils que preveu l'article 73.2 per formalitzar el contracte, sempre que concorrin els dos requisits següents:

1r Que per aquesta causa s'hagi privat el licitador de la possibilitat d'interposar reclamació en matèria de contractació contra algun dels actes del procediment d'adjudicació.

2n Que, a més, concorri alguna infracció dels preceptes que regulen el procediment d'adjudicació dels contractes que li hagi impedit obtenir-la.

d) Haver portat a efecte la formalització del contracte, en els casos en què s'hagi interposat la reclamació en matèria de contractació, sense respectar la suspensió automàtica de l'acte recorregut en els casos en què sigui procedent, o la mesura cautelar de suspensió acordada per l'òrgan competent per conèixer de la reclamació que s'hagi interposat.

e) L'incompliment de les normes establertes per a l'adjudicació dels contractes derivats d'un acord marc formalitzat amb diversos empresaris o dels contractes específics basats en un sistema dinàmic d'adquisició en el qual estiguin admesos diversos empresaris, sempre que aquest incompliment hagi determinat l'adjudicació del contracte de què es tracti a un altre licitador.

f) L'incompliment greu de normes de dret de la Unió Europea en matèria de contractació pública que comporti que el contracte no s'hauria hagut d'adjudicar al contractista, declarat pel TJUE en un procediment d'acord amb l'article 258 del Tractat de funcionament de la Unió Europea.

Article 116. *Causas d'anul·labilitat derivades del dret administratiu.*

Són causes d'anul·labilitat derivades del dret administratiu les altres infraccions de l'ordenament jurídic i, en especial, les de les regles que conté aquest Reial decret llei, de conformitat amb el que estableix l'article 48 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, que afectin els actes preparatoris o el procediment d'adjudicació dels contractes.

En tot cas, són causes d'anul·labilitat les següents:

a) L'incompliment de les circumstàncies i els requisits per a la modificació dels contractes que exigeixen els articles 110 i 111.

b) Els encàrrecs que acordin les entitats contractants que siguin poders adjudicadors per a l'execució directa de prestacions a través de mitjans propis, quan no observin algun dels requisits que estableix la Llei 9/2017, de 8 de novembre, relatiu a la condició de mitjà propi.

c) Els contractes que s'hagin subscrit sense subjecció a aquest Reial decret llei amb empreses associades i amb empreses conjuntes, quan no s'observi algun dels requisits que estableix l'article 24.

Article 117. *Efectes de la declaració de nul·litat.*

1. La declaració de nul·litat dels actes preparatoris del contracte o de l'adjudicació, quan sigui ferma, comporta en tot cas la del mateix contracte, que entra en fase de liquidació, i les parts s'han de restituir recíprocament les coses que hagin rebut en virtut del contracte i, si això no és possible, n'han de tornar el valor. La part que resulti culpable ha d'indemnitzar la contrària pels danys i perjudicis que hagi patit.

2. La nul·litat dels actes que no siguin preparatoris només afecta aquests i les seves conseqüències.

3. Si la declaració administrativa de nul·litat d'un contracte produeix un greu trastorn al servei públic, el mateix acord pot disposar la continuació dels efectes d'aquell i sota les seves mateixes clàusules, fins que s'adoptin les mesures urgents per evitar el perjudici.

Article 118. *Causas d'invalidesa del dret civil.*

La invalidesa dels contractes per causes reconegudes en el dret civil, quan siguin aplicables als contractes a què es refereix l'article 114, se subjecta als requisits i els terminis d'exercici de les accions que estableix l'ordenament civil.

CAPÍTOL II

Reclamacions en els procediments d'adjudicació dels contractes

Article 119. *Objecte de les reclamacions.*

1. Són susceptibles de reclamació en matèria de contractació els actes i les decisions que enumera l'apartat 2 d'aquest mateix article, quan es refereixin a algun dels contractes subjectes a aquest Reial decret llei o als acords marc i els sistemes dinàmics d'adquisició que tinguin per objecte la formalització d'algun d'aquests contractes, així com als contractes basats, que vulguin concertar les entitats contractants.

2. Poden ser objecte de la reclamació en matèria de contractació els actes i els documents següents:

a) Els anuncis que serveixin com a mitjà de convocatòria de licitació, els plecs de condicions i els documents contractuals que estableixin les condicions que hagin de regir la contractació.

b) Els actes de tràmit adoptats en el procediment de licitació, sempre que decideixin directament o indirectament sobre l'adjudicació, determinin la impossibilitat de continuar el procediment o produeixin una indefensió o un perjudici irreparable a drets o interessos legítims. En tot cas, es considera que concorren les circumstàncies anteriors en els actes en què l'entitat contractant acordi l'admissió o la inadmissió de candidats o licitadors, o l'admissió o l'exclusió d'ofertes, incloses les ofertes que siguin excloses perquè són anormalment baixes com a conseqüència de l'aplicació de l'article 69.

c) Els acords d'adjudicació que adoptin les entitats contractants.

d) Les modificacions basades en l'incompliment del que estableixen els articles 110 i 111 d'aquest Reial decret llei, perquè s'entén que la modificació havia de ser objecte d'una adjudicació nova.

e) La formalització dels encàrrecs a mitjans propis personificats i els contractes subscrits amb empreses associades i conjuntes, en els casos en què aquests no compleixin els requisits legals.

3. Els defectes de tramitació que afectin actes diferents dels que preveu l'apartat 2 els poden posar de manifest els interessats a l'òrgan al qual correspongui la instrucció de l'expedient o a l'entitat contractant, als efectes de la seva correcció d'acord amb el dret, i sense perjudici que els interessats puguin al·legar les irregularitats que els afectin en recórrer l'acte d'adjudicació.

4. Contra les actuacions que esmenta l'apartat 2 d'aquest article com a susceptibles de ser impugnades mitjançant la reclamació en matèria de contractació, no és procedent la interposició de recursos administratius ordinaris.

5. La interposició de la reclamació en matèria de contractació té caràcter potestatiu i és gratuïta per als recurrents.

Article 120. *Òrgan competent per a la resolució de la reclamació.*

1. Els òrgans de recursos contractuals que regula la Llei 9/2017, de 8 de novembre, són els competents en els seus àmbits respectius i en relació amb les entitats que enumera l'article 5.1 d'aquest Reial decret llei, així com amb les que hi estiguin adscrites o vinculades, o amb les que hagin atorgat un dret especial o exclusiu, per exercir les competències següents respecte dels contractes els procediments d'adjudicació dels quals regula aquest Reial decret llei:

a) Resoldre les reclamacions que es plantegin per infracció de les normes que conté aquest Reial decret llei.

b) Acordar les mesures cautelars de caràcter provisional necessàries per assegurar l'eficàcia de la resolució que al seu moment es dicti.

c) Fixar les indemnitzacions que siguin procedents, amb la reclamació prèvia corresponent de danys i perjudicis, per infracció, així mateix, de les disposicions que conté aquest Reial decret llei.

2. Si l'entitat contractant és una associació de les que preveu l'article 5.1 i hi ha diverses administracions públiques de referència per la diferent adscripció o vinculació dels seus membres, o una sola entitat contractant està en el mateix supòsit, perquè opera en diversos sectors dels que inclouen els articles 8 a 14, la reclamació es pot presentar davant qualsevol dels òrgans de recursos contractuals competents que esmenta la Llei 9/2017, de 8 de novembre, que està obligat a resoldre.

3. Als efectes de l'apartat 1, quan l'entitat contractant tingui relació amb més d'una administració pública, per raó de la seva adscripció o vinculació formal i del títol administratiu que explota, la reclamació s'ha de presentar davant l'òrgan independent que tingui atribuïda la competència per resoldre les reclamacions en l'àmbit de l'Administració que hagi atorgat el títol administratiu.

Article 121. Règim jurídic de la reclamació.

1. Són aplicables a les reclamacions que s'interposin davant els òrgans que esmenta l'article anterior contra algun dels actes a què es refereix l'article 119 les disposicions de la Llei 9/2017, de 8 de novembre que regulen el recurs especial en matèria de contractació, inclòs l'article 49, relatiu a l'adopció de mesures cautelars, amb les especialitats següents:

a) Les referències als òrgans de contractació s'han de considerar fetes a les entitats contractants.

b) Quan la reclamació s'interposi contra el contingut dels plecs de condicions i altres documents contractuals, el còmput del termini s'inicia a partir de l'endemà del dia en què s'hagi publicat en el perfil de contractant l'anunci que serveixi com a mitjà de convocatòria de la licitació, o a partir de la data d'enviament de la invitació per confirmar l'interès, en cas que el mitjà de convocatòria hagi estat un anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació, sempre que s'hi hagi indicat la manera com els interessats poden accedir als plecs de condicions i als altres documents contractuals. Quan no es faci aquesta indicació, el termini comença a comptar a partir de l'endemà del dia en què s'hagin lliurat a l'interessat o aquest hagi pogut accedir al seu contingut a través del perfil de contractant. El termini per interposar la reclamació té una durada igual a la del termini concedit per presentar les proposicions.

En el cas del procediment negociat sense publicitat, el còmput del termini comença des de l'endemà de la remissió de la invitació als candidats seleccionats.

En els supòsits en què, de conformitat amb el que estableix l'article 43.2, els plecs de condicions no es puguin posar a disposició per mitjans electrònics, el termini es computa a partir de l'endemà del dia en què s'hagin lliurat al recurrent.

Amb caràcter general no s'admet la reclamació contra els plecs de condicions i els documents contractuals que hagin de regir una contractació si el recurrent, amb caràcter previ a la seva interposició, ha presentat una oferta o una sol·licitud de participació en la licitació corresponent, sense perjudici del que es preveu per als supòsits de nul·litat de ple dret.

c) Quan la reclamació s'interposi en relació amb alguna modificació basada en l'incompliment del que estableixen els articles 110 i 111 d'aquest Reial decret llei, perquè s'entén que la modificació hauria hagut de ser objecte d'una adjudicació nova, des de l'endemà del dia en què s'hagi publicat en el perfil de contractant.

d) Quan la reclamació es fonamenti en alguna de les causes de nul·litat que preveu l'article 115.2, lletres b), c), d) i e), el termini d'interposició és el següent:

1r Trenta dies a comptar de la publicació de la formalització del contracte en la forma que preveu aquest Reial decret llei, incloses les raons justificatives per les quals no s'ha publicat en forma legal la convocatòria de la licitació o des de la notificació, als candidats o licitadors afectats, dels motius del rebuig de la seva candidatura o de la seva proposició

i de les característiques de la proposició de l'adjudicatari que van ser determinants de l'adjudicació a favor seu.

2n En qualsevol cas, abans que transcorrin sis mesos a comptar de l'endemà de la formalització del contracte.

e) No és vàlida la interposició de la reclamació davant el registre o qualsevol altra dependència de l'entitat contractant.

2. Als efectes de la interposició de la reclamació que regulen aquests articles, els actes a què es refereix l'article 119 s'assimilen als actes administratius.

Article 122. *Efectes de la resolució de la reclamació en matèria de contractació.*

1. Contra la resolució dictada en aquest procediment només es pot interposar un recurs contenciós administratiu de conformitat amb el que estableixen l'article 10.1, lletres k) i l) i l'article 11.1.f), de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

2. Sense perjudici del que disposa l'apartat anterior, la resolució és directament executiva.

3. No és procedent la revisió d'ofici de la resolució ni de cap dels actes dictats pels òrgans competents per resoldre la reclamació. Tampoc no estan subjectes a fiscalització pels òrgans de control intern de les administracions a què cadascun estigui adscrit.

Els òrgans competents per resoldre la reclamació poden rectificar en qualsevol moment, d'ofici o a instància dels interessats, els errors materials, de fet o aritmètics que hi hagi en els seus actes, inclosa la resolució de la reclamació.

CAPÍTOL III

Solució extrajudicial de conflictes

Article 123. *Arbitratge.*

1. Les entitats contractants poden remetre a un arbitratge en dret, de conformitat amb les disposicions de la Llei 60/2003, de 23 de desembre, d'arbitratge, la solució de les diferències que puguin sorgir sobre els efectes, el compliment i l'extinció dels contractes que subscriuin, independentment de la seva la quantia.

2. Els plecs de condicions han de determinar la composició de l'òrgan col·legiat al qual es remeti la resolució de la controvèrsia, i s'ha de garantir que almenys un dels membres sigui proposat pel contractista.

3. Quan el plec no assenyali la composició de l'òrgan arbitral i no hi hagi un acord sobre aquesta composició entre l'entitat contractant i el contractista, la competència per resoldre l'arbitratge correspon a l'òrgan competent per a la resolució de la reclamació en matèria de contractació a què es refereix l'article 119.

TÍTOL VIII

Organització administrativa i obligacions de governança

Article 124. *Informació sobre els contractes.*

1. Les entitats contractants han de conservar la informació adequada sobre cada contracte o acord marc que regula aquest Reial decret llei, i cada vegada que apliquin un sistema dinàmic d'adquisició. Aquesta informació ha de ser suficient perquè puguin justificar posteriorment en un informe escrit les decisions adoptades en relació amb:

a) La classificació i la selecció dels operadors econòmics i l'adjudicació dels contractes.

- b) La utilització de procediments negociats sense publicitat, en virtut del que estableix aquest Reial decret llei.
- c) La no-aplicació d'aquest Reial decret llei, en virtut de les exclusions que s'hi preveuen.
- d) Si s'escau, les raons per les quals s'han utilitzat uns altres mitjans de comunicació diferents dels electrònics.
- e) Si s'escau, les mesures adoptades en aplicació del que estableix l'article 62.

En la mesura en què l'anunci que serveixi de convocatòria de licitació, i elaborat d'acord amb el que estableix aquest Reial decret llei, contingui la informació requerida en aquest apartat, les entitats contractants poden fer-hi referència.

2. Les entitats contractants han de documentar el desenvolupament de tots els procediments de contractació, ja sigui per mitjans electrònics o no. A aquest efecte, s'han d'assegurar que conserven prou documentació per justificar les decisions adoptades en totes les etapes del procediment de contractació, com ara: la documentació relativa a les comunicacions amb els operadors econòmics i les deliberacions internes; l'informe a què es refereix l'article 41.3; la delimitació de l'objecte del contracte, segons el que estableix l'article 42; el motiu que justifica l'elecció del procediment de contractació; la preparació dels plecs de condicions; si s'escau, el diàleg o la negociació; la selecció i l'adjudicació del contracte o, si s'escau, la causa que motiva la decisió de no adjudicar o subscriure el contracte o de desistiment del procediment d'adjudicació per part de l'entitat contractant. La documentació s'ha de conservar, almenys, tres anys a partir de la data d'adjudicació del contracte.

3. L'informe escrit a què es refereix l'apartat 1, o els seus elements principals, s'han de transmetre a la Comissió Europea, al Registre Públic de Contractes i a la Junta Consultiva de Contractació Pública de l'Estat, quan aquests així ho sol·licitin.

Article 125. *Registres de contractes.*

1. Les entitats contractants han de comunicar al Registre de contractes del sector públic a què es refereix l'article 346 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, per a la seva inscripció, les dades bàsiques dels contractes que hagin adjudicat amb subjecció a aquest Reial decret llei, entre les quals ha de figurar la identitat de l'adjudicatari i l'import d'adjudicació, juntament amb el desglossament corresponent de l'IVA.

Igualment han de comunicar-ne, si s'escau, les modificacions, les pròrrogues, les variacions de terminis o de preu, l'import final i l'extinció. El contingut de les comunicacions esmentades, així com el termini per efectuar-les, s'han d'establir per reglament.

2. Les comunicacions de dades de contractes al Registre de contractes del sector públic s'han d'efectuar per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, en la forma que determini el ministre Hisenda.

3. En els casos de les administracions públiques que disposin de registres de contractes anàlegs en el seu àmbit de competències, la comunicació de dades a què es refereix l'apartat 1 es pot substituir per comunicacions entre els registres de contractes respectius. El Ministeri d'Hisenda ha de determinar per reglament les especificacions i els requisits per a la sincronització de dades entre el Registre de contractes del sector públic i els altres registres de contractes.

Article 126. *Governança.*

1. La Junta Consultiva de Contractació Pública de l'Estat a què es refereix l'article 328 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre com a òrgan específic de regulació i consulta en matèria de contractació pública del sector públic estatal exerceix totes les funcions que té atribuïdes per l'article 328.3 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, respecte de la contractació que es faci amb subjecció a aquest Reial decret llei per part de les entitats contractants que pertanyen al sector públic estatal o per part d'empreses amb drets especials o exclusius concedits per l'Administració General de l'Estat.

Així mateix, la Junta Consultiva de Contractació Pública de l'Estat és l'òrgan competent per elaborar i remetre a la Comissió Europea cada tres anys un informe referit a totes les entitats contractants que, respecte de la licitació pública i l'execució dels contractes d'obres, subministraments, serveis, concessió d'obres i concessió de serveis que estiguin subjectes a aquest Reial decret llei, compregui, entre d'altres, si escau, les qüestions següents:

a) La informació que conté l'informe de supervisió a què es refereix l'apartat 7 de l'article 332 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre que remeti l'Oficina Independent de Regulació i Supervisió de la Contractació a què es refereix l'apartat 3 d'aquest article.

b) Informació sobre el nivell de participació de les PIME en la contractació subjecta a aquest Reial decret llei.

c) Informació sobre quins són els òrgans encarregats de donar compliment a les obligacions assumides en virtut del dret de la Unió Europea en matèria de la contractació subjecta a aquest Reial decret llei.

d) Informació sobre les iniciatives adoptades per proporcionar orientació o ajuda gratuïta en l'aplicació de la normativa de la Unió Europea en matèria de contractació subjecta a aquest Reial decret llei o per donar resposta a les dificultats que plantegi la seva aplicació, així com per planificar i portar a terme procediments de contractació.

L'informe a què es refereix el paràgraf anterior també ha de comprendre, respecte dels contractes que hauria de regular aquest Reial decret llei si el seu valor estimat no supera el llindar que estableix l'article 1, un informe estadístic que faci una estimació del valor agregat total d'aquests contractes durant el període de què es tracta. Aquesta estimació es pot basar, en particular, en les dades disponibles en virtut dels requisits de publicació, o bé en estimacions fetes a partir de mostres.

Els informes s'han de remetre a la Comissió Europea durant els quinze dies que segueixen a la seva adopció. La Junta Consultiva ha de fer públic el contingut dels informes nacionals en el termini d'un mes a comptar des de la seva remissió a la Comissió Europea, i els ha de publicar en els portals de transparència corresponents i en la Plataforma de Contractació del Sector Públic.

A tots els efectes, es designa la Junta Consultiva de Contractació Pública de l'Estat com a punt de referència per cooperar amb la Comissió Europea pel que fa a l'aplicació de la legislació relativa a la contractació subjecta a aquest Reial decret llei. Així mateix, s'ha d'encarregar de prestar assistència recíproca i de cooperar amb la resta d'estats membres de la Unió Europea, amb la finalitat de garantir l'intercanvi d'informació sobre les qüestions que estableix la normativa comunitària, i assegurar-ne la confidencialitat.

2. Sense perjudici del que estableix el tercer paràgraf de l'apartat anterior, el Comitè de cooperació en matèria de contractació pública, creat per l'article 329 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, exerceix totes les funcions que té atribuïdes respecte de les entitats contractants quan contractin amb subjecció a aquest Reial decret llei, i és aplicable l'obligació d'aportar informació per part de les comunitats autònomes i les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla que estableix l'article 331 de la llei esmentada.

3. L'Oficina Independent de Regulació i Supervisió de la Contractació, que regula l'article 332 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, així com l'Oficina Nacional d'Avaluació, integrada en la primera i que regula l'article 333 de la mateixa Llei, exerceixen totes les seves funcions respecte de les entitats contractants, quan aquestes contractin amb subjecció a aquest Reial decret llei. Això sense perjudici del que estableixen els articles 332.12 i 333.3, quart paràgraf, de la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

4. L'Estratègia nacional de contractació pública a què es refereix l'article 334 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, també s'ha de referir a la contractació que duen a terme les entitats contractants amb subjecció a aquest Reial decret llei.

LLIBRE SEGON

Mesures per a l'adaptació del dret espanyol a la normativa de la Unió Europea en matèria d'assegurances privades i plans i fons de pensions

TÍTOL I

Transposició de la Directiva (UE) 2016/97 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de gener de 2016, sobre la distribució d'assegurances

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Article 127. *Objecte.*

El títol I té per objecte establir les normes sobre l'accés a l'activitat de distribució d'assegurances i reassegurances per part de les persones físiques i jurídiques, les condicions en què se n'ha de dur a terme l'exercici, i el règim d'ordenació, supervisió i sanció que sigui aplicable, amb la finalitat principal de garantir la protecció dels drets dels prenedors, els assegurats i els beneficiaris per contracte d'assegurança, així com promoure la llibertat en la contractació de productes de naturalesa asseguradora.

Article 128. *Definicions.*

Als efectes del títol I s'entén per:

1. «Mediador d'assegurances»: qualsevol persona física o jurídica, diferent d'una entitat asseguradora o reasseguradora i dels seus empleats, i diferent així mateix d'un mediador d'assegurances complementàries, que, a canvi d'una remuneració, emprengui o dugui a terme una activitat de distribució d'assegurances.

2. «Mediador d'assegurances complementàries»: qualsevol persona física o jurídica, diferent d'una entitat de crèdit o d'una empresa d'inversió segons les defineixen els apartats 1 i 2 de l'article 4.1 del Reglament (UE) núm. 575/2013 del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de juny de 2013, sobre els requisits prudencials de les entitats de crèdit i les empreses d'inversió i pel qual es modifica el Reglament (UE) núm. 648/2012, que, a canvi d'una remuneració, emprengui o dugui a terme una activitat de distribució d'assegurances amb caràcter complementari, sempre que concorrin totes les condicions següents:

a) L'activitat professional principal de la persona física o jurídica esmentada sigui diferent de la de distribució d'assegurances;

b) la persona física o jurídica només distribueixi determinats productes d'assegurança que siguin complementaris d'un bé o servei;

c) els productes d'assegurança en qüestió no ofereixin cobertura de l'assegurança de vida o de responsabilitat civil, excepte quan aquesta cobertura sigui complementària del bé o servei subministrat pel mediador en la seva activitat professional principal.

3. «Mediador de reassegurances»: qualsevol persona física o jurídica, diferent d'una entitat reasseguradora i dels seus empleats, que, a canvi d'una remuneració, emprengui o dugui a terme una activitat de distribució de reassegurances.

4. «Entitat asseguradora»: qualsevol entitat d'acord amb la definició de l'article 6.1 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores.

5. «Entitat reasseguradora»: qualsevol entitat d'acord amb la definició de l'article 6.4 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol.

6. «Distribuïdor d'assegurances»: qualsevol mediador d'assegurances, mediador d'assegurances complementàries, o entitat asseguradora.

7. «Distribuïdor de reassegurances»: qualsevol mediador de reassegurances o entitat reasseguradora.

8. «Remuneració»: totes les comissions, honoraris o qualsevol altre pagament, inclòs qualsevol possible avantatge econòmic o qualsevol altre benefici o incentiu, de caràcter financer o no, oferts o atorgats en relació amb activitats de distribució d'assegurances o de reassegurances.

9. «Estat membre d'origen»:

a) Quan el mediador sigui una persona física, l'Estat membre en què tingui la residència.

b) Quan el mediador sigui una persona jurídica, l'Estat membre en què tingui el domicili social o, si de conformitat amb el seu dret nacional no té domicili social, l'Estat membre en què tingui l'administració central.

10. «Estat membre d'acollida»: Estat membre en què un mediador d'assegurances o reassegurances mantingui una presència o un establiment permanent o subministri serveis, i que no sigui el seu Estat membre d'origen.

11. «Sucursal»: qualsevol establiment permanent d'un mediador d'assegurances o reassegurances que estigui situat al territori d'un Estat membre diferent de l'Estat membre d'origen.

12. «Vincles estrets»: aquells als quals es refereix l'article 9.6 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol.

13. «Participació significativa»: aquella a la qual es refereix l'article 9.5 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol.

14. «Centre principal d'activitat»: lloc en què es gestiona l'activitat principal.

15. «Assessorament»: recomanació personalitzada feta a un client, a petició d'aquest o a iniciativa del distribuïdor d'assegurances, respecte d'un o més contractes d'assegurança.

16. «Grans riscos»: aquells als quals es refereix l'article 11 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol.

17. «Producte d'inversió basat en assegurances»: producte d'assegurança que ofereix un valor de venciment o de rescat exposat totalment o parcialment, i directament o indirectament, a les fluctuacions del mercat, i que no inclou:

a) Els productes d'assegurança diferents de l'assegurança de vida segons el que disposa l'annex de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, rams d'assegurança diferent de l'assegurança de vida i riscos accessoris.

b) Contractes d'assegurança de vida en què les prestacions previstes en el contracte siguin pagadores únicament en cas de mort o de situacions d'invalidesa provocades per accident, malaltia o discapacitat.

c) Productes de pensió que tinguin reconeguda com a finalitat primària proveir a l'inversor uns ingressos en la jubilació i que donin dret a l'inversor a determinades prestacions.

d) Els règims de pensions professionals reconeguts oficialment que entrin en l'àmbit d'aplicació del text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2002, de 29 de novembre, o de la Llei 20/2015, de 14 de juliol.

e) Productes de pensió personals en relació amb els quals s'exigeixi una contribució financera de l'ocupador i en què ni l'ocupador ni l'empleat tinguin cap possibilitat de triar el producte de pensió ni el seu proveïdor.

18. «Suport durador»: qualsevol instrument que:

a) Permeti a un client emmagatzemar la informació dirigida a ell personalment, de manera que hi pugui accedir posteriorment mitjançant la consulta, durant un període de temps adequat per a les finalitats a les quals la informació estigui destinada, i que

b) permeti la reproducció sense canvis de la informació emmagatzemada.

19. «Honorabilitat comercial i professional»: qualitat aplicable a les persones que hagin observat una trajectòria personal de respecte a les lleis mercantils o altres que regulin l'activitat econòmica i la vida dels negocis, així com a les bones pràctiques comercials, financeres i d'assegurances. Aquesta condició és atribuïble a les persones que no tinguin antecedents penals per haver comès infraccions penals relatives a l'exercici d'activitats financeres, i que no hagin estat sancionades en l'àmbit administratiu en matèria asseguradora, bancària, de mercat de valors, hisenda pública, Seguretat Social, defensa de la competència, moviment de capitals, transaccions econòmiques amb l'exterior, blanqueig de capitals i finançament del terrorisme i protecció de consumidors i usuaris per la comissió d'infraccions tipificades com a molt greus o greus.

Es consideren circumstàncies que no permeten complir el requisit d'honorabilitat la inhabilitació per a l'exercici de càrrecs públics o d'administració i direcció d'entitats financeres, així com la declarada de conformitat amb la Llei 22/2003, de 9 de juliol, concursal, mentre no hagi conclòs el període d'inhabilitació fixat, o l'estat de fallida o concurs no rehabilitat en el cas de procediments concursals anteriors a l'entrada en vigor del Reial decret llei.

20. «Càrrecs d'administració»: els administradors o membres dels òrgans col·legiats d'administració dels distribuïdors d'assegurances.

21. «Òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució»: l'integrat per les persones que exerceixin, al si del distribuïdor d'assegurances, persona jurídica, les més altes funcions de direcció executiva de l'activitat de distribució d'assegurances sota la dependència directa o indirecta del seu òrgan d'administració, de comissions executives o de consellers delegats d'aquell.

22. «Normes sobre distribució d'assegurances i de reassegurances»: les que comprenen aquest Reial decret llei i les disposicions que el despleguin i, en general, les que figurin a lleis i disposicions administratives de caràcter general que continguin preceptes referits específicament a la distribució d'assegurances i de reassegurances i d'observança obligada per als qui exerceixin o pretenguin exercir l'activitat esmentada.

23. «Clients professionals»: aquells als quals es refereix l'article 205 del text refós de la Llei del mercat de valors, aprovat pel Reial decret legislatiu 4/2015, de 23 d'octubre.

24. «Venda vinculada»: qualsevol oferta o venda d'un paquet constituït per un contracte d'assegurança i altres productes o serveis financers diferenciats quan el contracte d'assegurança no s'ofereixi al client per separat.

25. «Venda combinada»: qualsevol oferta o venda d'un paquet constituït per un contracte d'assegurança i altres productes o serveis financers diferenciats, quan el contracte d'assegurança s'ofereixi també al client per separat.

Article 129. Àmbit objectiu d'aplicació.

1. S'entén per distribució d'assegurances qualsevol activitat d'assessorament, proposta o realització d'un treball previ a la subscripció d'un contracte d'assegurança, de subscripció d'aquests contractes, o d'assistència en la gestió i l'execució d'aquests contractes, inclosa l'assistència en casos de sinistre. També s'entenen incloses l'aportació d'informació relativa a un o diversos contractes d'assegurança d'acord amb els criteris triats pels clients a través d'un lloc web o altres mitjans, i l'elaboració d'una classificació de productes d'assegurança, inclosos els preus i les comparacions de productes, o un descompte sobre el preu de l'assegurança, quan el client pugui subscriure el contracte d'assegurança directament o indirectament utilitzant un lloc web o altres mitjans.

2. S'entén per distribució de reassegurances qualsevol activitat d'assessorament, proposta o realització d'un treball previ a la subscripció de contractes de reassegurança, de subscripció d'aquests contractes, o d'assistència en la gestió i l'execució d'aquests contractes, en particular en cas de sinistre. També s'inclou aquesta activitat quan la dugui a terme una entitat de reassegurances sense la intervenció d'un mediador de reassegurances.

3. No es consideren activitats de distribució d'assegurances o reassegurances privades:

a) Les activitats d'informació prestades amb caràcter accessori en el context d'una altra activitat professional:

1r si el proveïdor no efectua cap acció addicional per ajudar a subscriure o a executar un contracte d'assegurança;

2n si la finalitat d'aquesta activitat no consisteix a ajudar el client en la subscripció o l'execució d'algun contracte de reassegurança.

b) La gestió de sinistres d'una entitat asseguradora o reasseguradora, a títol professional, i el peritatge i la liquidació de sinistres.

c) El mer subministrament de dades i d'informació sobre prenedors potencials als mediadors d'assegurances o reassegurances, o a les entitats asseguradores o reasseguradores, si el proveïdor no efectua cap acció addicional per ajudar a subscriure un contracte d'assegurança o de reassegurança.

d) El mer subministrament d'informació sobre productes d'assegurança o reassegurança, sobre un mediador d'assegurances o reassegurances, o sobre una entitat asseguradora o reasseguradora a prenedors potencials, si el proveïdor no efectua cap acció addicional per ajudar a subscriure un contracte d'assegurança o de reassegurança.

e) L'actuació de les entitats asseguradores com a obridores en les operacions de coassegurança.

4. El títol I del llibre segon del Reial decret llei no s'aplica a llocs web que, gestionats per autoritats públiques o associacions de consumidors, no tinguin per objecte la subscripció de contractes d'assegurances, i que es limitin a comparar els productes d'assegurances disponibles al mercat.

5. Les activitats de distribució s'han d'ajustar al que disposa el títol I del llibre segon del Reial decret llei:

a) Quan les duguin a terme distribuïdors d'assegurances i de reassegurances residents o domiciliats a Espanya.

b) Quan les duguin a terme a Espanya distribuïdors d'assegurances i de reassegurances domiciliats al territori de qualsevol dels altres estats membres de la Unió Europea.

6. El títol I no s'aplica a les activitats de distribució d'assegurances i reassegurances en relació amb riscos i compromisos localitzats fora de la Unió Europea, ni a les activitats de distribució d'assegurances o de reassegurances exercides en tercers països.

Article 130. *Àmbit subjectiu d'aplicació.*

1. Els preceptes del títol I són aplicables a:

a) Les persones físiques i jurídiques que vulguin accedir a les activitats de distribució d'assegurances o de reassegurances que defineix l'article 129, i les exerceixin.

b) Els qui sota qualsevol títol exerceixin càrrecs d'administració, siguin responsables de l'activitat de distribució o formin part dels òrgans de direcció de persones jurídiques que duguin a terme les activitats de distribució d'assegurances o de reassegurances; les entitats que subscriuguin els documents que preveuen el títol I o les seves disposicions complementàries de desplegament i les persones per a les quals s'estableixi legalment alguna prohibició o manament en relació amb el seu àmbit d'aplicació.

2. El títol I no s'aplica als mediadors d'assegurances complementàries que exerceixin activitats de distribució d'assegurances quan concorrin totes les circumstàncies següents:

a) Que l'assegurança sigui complementària del bé o del servei subministrat per algun proveïdor, quan aquesta assegurança cobreixi:

1r El risc d'avaria, pèrdua o dany del bé o la no utilització del servei subministrat pel proveïdor, o

2n els danys a l'equipatge o la pèrdua d'aquest i altres riscos relacionats amb el viatge contractat amb el proveïdor; i

b) que el prorrateig anual de l'import de la prima abonada pel producte d'assegurança no superi els 600 euros, o que l'import de la prima abonada per persona no superi els 200 euros, quan la durada del servei a què es refereix la lletra a) sigui inferior o igual a tres mesos.

3. No obstant el que disposa l'apartat 2, quan l'activitat de distribució s'exerceixi a través d'un mediador d'assegurances complementàries que estigui exempt de l'aplicació del títol I en virtut del que disposa l'apartat esmentat, l'entitat asseguradora o, si s'escau, el mediador d'assegurances a compte de qui actui ha de garantir el següent:

a) Que el client disposi, abans de la subscripció del contracte, de la informació relativa a la seva identitat i adreça, així com als procediments a què es refereix la secció 4a del capítol III, previstos per a la presentació de reclamacions i queixes per part dels clients;

b) Que s'hagin establert mecanismes adequats i proporcionats per complir el que disposen els articles 172 i 184 i per tenir en compte les exigències i les necessitats del client abans de proposar-li un contracte;

c) Que el document d'informació sobre el producte d'assegurança, a què es refereix l'article 176.4, s'hagi facilitat al client abans de la subscripció del contracte.

Article 131. *Obligació de registre.*

1. Els mediadors d'assegurances, els mediadors d'assegurances complementàries i els corredors de reassegurances s'han d'inscriure en el registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances, previst a l'article 133, per poder iniciar i dur a terme l'activitat de distribució d'assegurances o reassegurances.

Les entitats asseguradores i reasseguradores, en la seva condició de distribuïdors d'assegurances o reassegurances, no s'han d'inscriure en el registre que recull l'article 133, i n'hi ha prou amb la seva inscripció en el que regulen l'article 40 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, i la seva normativa de desplegament, sense perjudici de les obligacions de registre de les persones relacionades amb les activitats de distribució d'assegurances a què es refereix l'article 133.1.

2. Excepte en els supòsits que preveu l'article 130.2, les entitats asseguradores i reasseguradores no poden acceptar els serveis de distribució d'assegurances i de reassegurances proporcionats per mediadors d'assegurances o de reassegurances que no estiguin inscrits en un registre admissible d'acord amb la normativa d'un Estat membre de la Unió Europea

CAPÍTOL II

Òrgans de supervisió i competències

Article 132. *Distribució de competències.*

1. Les competències de l'Administració General de l'Estat en la supervisió de les activitats de distribució d'assegurances i reassegurances privats les exerceixen la persona titular del Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital, i la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions en els termes que fixa el títol I, sense perjudici de les funcions que corresponguin a les comunitats autònomes en l'àmbit de les seves competències.

2. Les comunitats autònomes que d'acord amb els seus estatuts d'autonomia hagin assumit competències en l'ordenació d'assegurances les tenen respecte dels agents

d'assegurances vinculats, els operadors de bancassegurança vinculats, els corredors d'assegurances, els corredors de reassegurances i els col·legis de mediadors d'assegurances, el domicili i l'àmbit d'operacions dels quals es limitin al territori de la comunitat autònoma. Aquestes competències s'han d'exercir d'acord amb els criteris següents:

a) En l'àmbit de les competències normatives, els correspon el desplegament legislatiu de les bases d'ordenació i supervisió de l'activitat de distribució de les assegurances i les reassegurances privades, contingudes en el títol I i en les disposicions reglamentàries bàsiques que les complementin. A més, tenen competència exclusiva en la regulació de la seva organització i funcionament.

b) En l'àmbit de les competències d'execució, els corresponen les d'ordenació i supervisió dels agents d'assegurances vinculats, els operadors de bancassegurança vinculats, els corredors d'assegurances, i els corredors de reassegurances que atorga a l'Administració General de l'Estat el títol I, i s'entenen fetes a l'òrgan autonòmic competent les referències que aquella conté al Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital i a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, excepte les que regulen la secció 5a del capítol III i el capítol IV.

3. En relació amb els agents d'assegurances exclusius i els operadors de bancassegurança exclusius, correspon a les comunitats autònomes exercir les competències sobre aquests, sempre que l'entitat asseguradora per a la qual presten els seus serveis estigui sotmesa al control i la supervisió de la comunitat autònoma en qüestió de conformitat amb el que preveu l'article 19 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol.

4. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions i els òrgans competents de les comunitats autònomes han de mantenir la cooperació necessària a l'efecte d'homogeneïtzar la informació documental i coordinar les seves activitats de supervisió.

A aquest efecte, els òrgans competents de les comunitats autònomes han de facilitar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions l'accés mitjançant mitjans electrònics a la informació relativa als seus registres administratius, que ha d'estar actualitzada, i li han de trametre, amb una periodicitat anual, la informació estadística comptable a què es refereix l'article 187. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'establir la informació o les dades mínimes que li han de transmetre necessàriament les comunitats autònomes.

5. El que disposa aquest article s'entén sense perjudici del que disposa l'article 19 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, en relació amb la distribució de competències en l'ordenació i la supervisió d'entitats asseguradores i reasseguradores.

6. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'informar la Comissió Europea del repartiment de competències establert d'acord amb el que disposa aquest article.

Article 133. Registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances.

1. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions o, si s'escau, l'òrgan competent de la comunitat autònoma ha de portar el registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances, en el qual s'han d'inscriure, amb caràcter previ a l'inici de les seves activitats, els mediadors d'assegurances, els mediadors d'assegurances complementàries i els corredors de reassegurances residents o domiciliats a Espanya subjectes al títol I.

En el cas de mediadors d'assegurances, mediadors d'assegurances complementàries i corredors de reassegurances, persones jurídiques, s'han d'inscriure, a més dels càrrecs d'administració, la persona responsable de l'activitat de distribució i, si s'escau, les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de les activitats de distribució.

En el cas d'entitats asseguradores i reasseguradores, s'han d'inscriure la persona responsable de l'activitat de distribució i, si s'escau, les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de les activitats de distribució.

També s'han d'inscriure, a efectes merament informatius, els mediadors d'assegurances i de reassurances domiciliats en altres estats membres que actuïn a Espanya en règim de dret d'establiment o en règim de lliure prestació de serveis.

2. El registre administratiu, que ha d'expressar les circumstàncies que es determinin reglamentàriament, ha de ser públic i d'accés gratuït mitjançant l'ús de mitjans electrònics. Els interessats poden accedir a les dades inscrites, tenint en compte que l'accés a dades de caràcter personal s'ha de regir pel que disposen la normativa vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal, la Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern, i altres lleis que siguin aplicables.

3. Les entitats asseguradores, els mediadors d'assegurances, els mediadors d'assegurances complementàries i els corredors de reassurances han de facilitar la documentació i la informació necessàries per permetre la gestió actualitzada del registre administratiu.

La informació s'ha de trametre a través de mitjans electrònics, d'acord amb els procediments i de la manera que determini el Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital.

4. Les comunitats autònomes que hagin assumit competències d'ordenació i supervisió de conformitat amb l'article 132.2 han de portar el corresponent registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassurances. Cada inscripció que es practiqui en aquest registre s'ha de comunicar de manera telemàtica a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.

5. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'establir un punt únic d'informació que ha de permetre un accés fàcil i ràpid que s'ha de nodrir de la informació actualitzada procedent del registre a què es refereix aquest article, així com de la procedent dels registres administratius que portin les comunitats autònomes.

6. S'ha de denegar la inscripció d'un mediador d'assegurances, un mediador d'assegurances complementàries o un corredor de reassurances si les disposicions d'un tercer país, aplicables a una o diverses persones físiques o jurídiques amb les quals el mediador té vincles estrets, impedeixen l'exercici efectiu de funcions de supervisió per part de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.

CAPÍTOL III

De les activitats dels distribuïdors d'assegurances i de reassurances residents o domiciliats a Espanya

Secció 1a. Dels distribuïdors d'assegurances

Subsecció 1a. Classificació

Article 134. *Classes de distribuïdors d'assegurances.*

1. Tenen la consideració de distribuïdors d'assegurances:

- a) Les entitats asseguradores.
- b) Els mediadors d'assegurances.
- c) Els mediadors d'assegurances complementàries.

2. Als efectes del que disposa el títol I, s'ha d'aplicar als mediadors d'assegurances complementàries no exclosos de l'àmbit d'aplicació del títol I en virtut del que disposa l'article 130.2 el règim jurídic dels mediadors d'assegurances, amb les excepcions que preveu el títol I.

3. Els mediadors d'assegurances que se serveixin de llocs web o altres tècniques de comunicació a distància per oferir o comparar productes d'assegurança han d'elaborar polítiques escrites que garanteixin la seva transparència, i han d'estar a disposició de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions per a la seva supervisió. Aquestes

polítiques escrites han d'incloure, almenys, la informació que es detalla a continuació, la qual s'ha d'incloure de manera destacada en la pàgina web del distribuïdor:

- a) Si s'escau, els criteris utilitzats per a la selecció i la comparació dels productes de les entitats asseguradores.
- b) Les entitats asseguradores sobre les quals s'ofereixen productes i la relació contractual amb el mediador.
- c) Si la relació amb les entitats asseguradores és remunerada o no i la naturalesa de la remuneració.
- d) Si el preu de l'assegurança que figura al final del procés està garantit o no.
- e) La freqüència amb la qual la informació dels distribuïdors és actualitzada.

Juntament amb la informació anterior, els mediadors han d'indicar la titularitat i la condició dels llocs web, de manera que els usuaris puguin exercir amb la màxima garantia els drets d'assistència i defensa dels seus interessos i, en especial, utilitzar les instàncies de reclamació interna.

Article 135. *Classes de mediadors d'assegurances.*

1. Els mediadors d'assegurances es classifiquen en:

- a) Agents d'assegurances.
- b) Corredors d'assegurances.

Els agents d'assegurances i els corredors d'assegurances poden ser persones físiques o jurídiques.

2. La condició d'agent d'assegurances i de corredor d'assegurances són incompatibles entre si, quant al seu exercici simultani per les mateixes persones físiques o jurídiques. Sense perjudici d'això, qualsevol mediador d'assegurances pot sol·licitar la modificació de la seva inscripció en el registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassurances previst a l'article 133, amb la finalitat d'exercir l'activitat de distribució d'assegurances mitjançant una altra forma de mediació, amb l'acreditació prèvia del compliment dels requisits que s'exigeixen per a aquesta.

3. Les denominacions «agent d'assegurances» i «corredor d'assegurances» queden reservades als mediadors d'assegurances definits al títol I.

4. Les entitats de crèdit, els establiments financers de crèdit i, si s'escau, les societats mercantils controlades o participades per les entitats de crèdit o els establiments financers de crèdit, quan exerceixin l'activitat d'agent d'assegurances a través de les xarxes de distribució de qualsevol de totes dues, han d'adoptar la denominació d'«operador de bancassegurança», que els queda reservada, i s'han d'ajustar al règim específic que regulen els articles 150 a 154.

5. Els mediadors d'assegurances que esmenta l'apartat 1 es poden servir de llocs web o altres tècniques de comunicació a distància, mitjançant els quals es proporcioni al client informació que compari preus o cobertures d'un nombre determinat de productes d'assegurances de diferents companyies.

Article 136. *Obligacions generals i prohibicions aplicables als mediadors d'assegurances.*

1. No poden exercir com a mediadors d'assegurances, ni per si mateix ni per mitjà d'una persona interposada, les persones que per una disposició general o especial tinguin prohibit l'exercici del comerç. Igualment, no es pot exercir l'activitat de distribució d'assegurances, ni per si mateix ni per mitjà d'una persona interposada, en relació amb les persones o les entitats que estiguin subjectes per vincles de dependència o subjecció especial amb el mediador, per raó de les específiques competències o facultats de direcció d'aquest últim, que puguin posar en perill concret la llibertat dels interessats en la contractació de les assegurances o en l'elecció de l'entitat asseguradora.

2. Són activitats prohibides per als mediadors d'assegurances:

a) Assumir directament o indirectament la cobertura de qualsevol classe de risc així com prendre a càrrec seu, en tot o en part, la sinistralitat objecte de l'assegurança, i és nul qualsevol pacte en contra.

b) Dur a terme l'activitat de distribució a favor d'entitats asseguradores i reasseguradores que no compleixin els requisits exigits legalment per operar a Espanya, o que actuïn transgredint els límits de l'autorització concedida.

c) Utilitzar en la denominació social, en la publicitat o la identificació de les seves operacions mercantils, expressions que estiguin reservades a les entitats asseguradores i reasseguradores que puguin induir a confusió amb aquestes, sense perjudici del que preveuen els articles 144, 153 i 158.

d) Afegir recàrrecs als rebuts de prima emesos per les entitats asseguradores, i és nul qualsevol pacte en contra.

e) Subscriure o modificar en nom del seu client un contracte d'assegurança sense el consentiment d'aquest.

f) Imposar directament o indirectament la subscripció d'un contracte d'assegurança.

3. El mediador d'assegurances es considera, en tot cas, dipositari de les quantitats rebudes dels seus clients en concepte de pagament de les primes per contracte d'assegurança, així com de les quantitats lliurades per les entitats asseguradores en concepte d'indemnitzacions o reembossament de les primes destinades als seus clients.

4. El mediador d'assegurances ha d'acreditar que els fons pertanyents als clients es transfereixen a través de comptes de clients completament separats de la resta de recursos econòmics del mediador, en què únicament es gestionin recursos econòmics d'aquells.

Article 137. *Col·laboradors externs dels mediadors d'assegurances.*

1. Els mediadors d'assegurances poden subscriure contractes mercantils amb col·laboradors externs que duguin a terme activitats de distribució a compte d'aquests mediadors. Els col·laboradors externs no tenen la condició de mediadors d'assegurances. En tot cas, l'activitat de distribució exercida a través de col·laboradors externs no menyscaba el deure de proporcionar al client la totalitat de la informació que exigeix el títol I.

2. Els col·laboradors externs han d'exercir la seva activitat sota la direcció, el règim de responsabilitat administrativa, civil professional, i el règim de capacitat financera del mediador per al qual actuïn.

3. Els col·laboradors externs s'han d'identificar com a tal i indicar també la identitat i les dades registrals del mediador a compte del qual actuïn.

4. Els mediadors d'assegurances han de portar un registre en què han d'anotar les dades personals identificatives dels seus col·laboradors externs, amb la indicació de la data d'alta i, si s'escau, de baixa, que ha de quedar sotmès al control de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.

5. Els col·laboradors externs persones físiques, així com, en el cas de persones jurídiques, la persona responsable de l'activitat de col·laboració amb la distribució d'assegurances o, si s'escau, les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de col·laboració amb la distribució d'assegurances, i totes les persones que participin directament en l'activitat de distribució d'assegurances, han de complir el requisit d'honorabilitat comercial i professional a què es refereix l'article 128.

Aquest requisit és aplicable igualment als administradors del col·laborador extern, persona jurídica.

6. Els col·laboradors externs persones físiques, així com, en el cas de persones jurídiques, la persona responsable de l'activitat de col·laboració amb la distribució d'assegurances o, si s'escau, almenys la meitat de les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de col·laboració amb la distribució d'assegurances, i totes les persones que participin directament en l'activitat de distribució d'assegurances, han de tenir uns coneixements i unes aptituds apropiats mitjançant la superació de cursos

de formació d'acord amb el que preveuen el títol I i la seva normativa de desplegament. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'establir mitjançant una resolució les línies generals i els principis bàsics que, quant al seu contingut, organització i execució, han de complir els programes de formació inicial i contínua dels col·laboradors externs.

7. Els col·laboradors externs dels mediadors d'assegurances, agents d'assegurances o corredors d'assegurances no poden col·laborar amb altres mediadors d'assegurances d'una classe diferent.

Subsecció 2a. De l'activitat de distribució d'assegurances duta a terme per les entitats asseguradores

Article 138. Distribució de productes d'assegurances per part d'empleats d'entitats asseguradores.

Els empleats que formin part de les plantilles d'entitats asseguradores poden promoure la distribució d'assegurances a favor d'aquestes, i s'entén que els contractes resultants els han subscrit les entitats asseguradores a tots els efectes.

Article 139. Requisits dels empleats d'entitats asseguradores que participen en la distribució d'assegurances.

1. Les entitats asseguradores han de garantir que els empleats que participin directament en activitats de distribució d'assegurances, la persona responsable de l'activitat de distribució o, si s'escau, les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució, compleixen el requisit d'honorabilitat comercial i professional en els termes que defineix l'article 128.

2. Les entitats asseguradores han de garantir que els empleats que participin directament en activitats de distribució, la persona responsable de l'activitat de distribució o, si s'escau, almenys la meitat de les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució, tenen uns coneixements i unes aptituds apropiats mitjançant la superació de cursos de formació, d'acord amb el que preveuen el títol I i la seva normativa de desplegament.

Així mateix, les entitats asseguradores han de facilitar a les persones a què es refereix el paràgraf anterior els mitjans necessaris per garantir una formació contínua adaptada als productes distribuïts, a la funció exercida i a l'activitat duta a terme, amb l'establiment de programes de formació en què s'han d'indicar, almenys, els requisits que han de complir les persones a les quals es destinin i els mitjans que s'han d'utilitzar per executar-los. La documentació corresponent als programes de formació ha d'estar a disposició de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.

3. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'establir mitjançant una resolució les línies generals i els principis bàsics que, quant al seu contingut, organització i execució, han de complir els cursos de formació inicial i contínua dels empleats d'entitats asseguradores, de la persona responsable de l'activitat de distribució, així com, si s'escau, de les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució. Aquests cursos els poden impartir les entitats asseguradores d'acord amb el que preveuen el títol I i la seva normativa de desplegament.

4. Per garantir el compliment dels requisits que preveu aquest article, les entitats asseguradores han d'aprovar, aplicar i revisar periòdicament les seves polítiques internes i els procediments interns adequats. Així mateix, han de determinar una funció que garanteixi una execució correcta de les polítiques i els procediments aprovats, i han de tenir a disposició de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions el nom de la persona responsable d'aquesta funció.

5. Les entitats asseguradores han de portar un registre actualitzat en què constin inscrits els empleats que participin directament en activitats de distribució d'assegurances, així com la persona responsable de l'activitat de distribució o, si s'escau, les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució.

Aquest registre ha de quedar sotmès al control de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.

6. Les dades que, d'acord amb la disposició addicional vuitena del Reial decret 1060/2015, de 20 de novembre, d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores, siguin inscriptibles en el registre administratiu que preveu l'article 133, les ha de trametre cada entitat asseguradora a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions per via telemàtica per a la seva inscripció, en el termini màxim de tres mesos des de la presentació de la sol·licitud.

Les entitats asseguradores han de conservar i mantenir actualitzada la documentació acreditativa del compliment dels requisits que estableixen els apartats 1 i 2, i han de comunicar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions els canvis en la informació facilitada de conformitat amb aquest apartat, en un termini màxim de quinze dies hàbils des de l'acord de modificació.

La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de determinar mitjançant una resolució el contingut i la forma com s'ha de trametre aquesta informació.

Subsecció 3a. De l'activitat de distribució d'assegurances duta a terme pels agents d'assegurances

Article 140. *Concepte d'agent d'assegurances.*

Són agents d'assegurances les persones físiques o jurídiques, diferents d'una entitat asseguradora o dels seus empleats, que mitjançant la subscripció d'un contracte d'agència amb una o diverses entitats asseguradores es comprometen davant d'aquestes a dur a terme l'activitat de distribució d'assegurances que defineix l'article 129.1, en els termes acordats en el contracte en qüestió.

Article 141. *Contracte d'agència d'assegurances.*

1. El contracte d'agència d'assegurances té sempre caràcter mercantil, s'ha de formalitzar per escrit i s'entén subscript en consideració a les persones contractants.

2. El contingut del contracte és el que les parts acordin lliurement i s'ha de regir supletòriament per la Llei 12/1992, de 27 de maig, sobre contracte d'agència.

3. El contracte d'agència d'assegurances ha de ser retribuït i ha d'especificar la comissió o l'altre tipus de remuneració que l'entitat asseguradora ha d'abonar a l'agent d'assegurances per la distribució de les assegurances durant la vigència del contracte i, si s'escau, una vegada extingit aquest.

4. Els agents d'assegurances no poden promoure el canvi d'entitat asseguradora en tot o en part de la cartera dels contractes d'assegurances que ells distribueixen. Tampoc poden dur a terme, sense el consentiment de l'entitat asseguradora, actes de disposició sobre la seva posició medidora en la cartera esmentada.

5. Produïda l'extinció del contracte d'agència, l'entitat asseguradora ha de comunicar aquesta circumstància als qui figurin com a prenedors d'assegurances en els contractes subscrits amb la intervenció de l'agent cessant i, si s'escau, el canvi de la posició medidora a favor d'un altre agent. L'agent d'assegurances cessant pot comunicar aquesta circumstància als qui figurin com a prenedors d'assegurances en els contractes d'assegurances subscrits a través de la seva activitat de distribució.

6. Els agents d'assegurances poden utilitzar els serveis de col·laboradors externs a què es refereix l'article 137, amb la finalitat que col·laborin amb ells en la distribució de productes d'assegurances en els termes que s'acordi amb l'entitat asseguradora en el contracte d'agència d'assegurances.

Article 142. *Requisits a l'efecte de garantir les obligacions davant de tercers.*

1. Els imports abonats pel client a l'agent d'assegurances es consideren abonats a l'entitat asseguradora, mentre que els imports abonats per l'entitat asseguradora a l'agent no es consideren abonats al client fins que aquest els rebí efectivament.

2. Això s'entén sense perjudici del que disposa l'article 136.4.

Article 143. *Responsabilitat civil professional.*

1. Sense perjudici de la responsabilitat penal o d'una altra índole en què pugui incórrer l'agent d'assegurances en l'exercici de la seva activitat de distribució d'assegurances, s'ha d'imputar a l'entitat asseguradora amb la qual hagi subscrit un contracte d'agència d'assegurances la responsabilitat civil professional derivada de la seva actuació i de la dels seus col·laboradors externs, tot això de conformitat amb el que disposin els contractes d'agència subscrits.

2. L'apartat anterior no és aplicable als operadors de bancassegurança.

Article 144. *Publicitat i documentació mercantil de distribució d'assegurances privades dels agents d'assegurances.*

1. En la publicitat i en la documentació mercantil de distribució d'assegurances dels agents d'assegurances ha de constar de manera destacada l'expressió «agent d'assegurances exclusiu», «agent d'assegurances vinculat», «agència d'assegurances exclusiva» o «agència d'assegurances vinculada», seguida de la denominació social de l'entitat asseguradora per a la qual estigui duent a terme l'operació de distribució de què es tracti, en virtut del contracte d'agència subscrit amb aquesta, o del contracte subscrit entre entitats asseguradores de prestació de serveis per a la distribució per mitjà de la cessió de les seves xarxes, així com el número d'inscripció en el registre administratiu que preveu l'article 133 i, si s'escau, tenir concertada una assegurança de responsabilitat civil o una altra garantia financera.

2. Així mateix, en la publicitat que efectuïn amb caràcter general o a través de mitjans telemàtics han de fer esment de les entitats asseguradores amb les quals hagin subscrit un contracte d'agència d'assegurances.

Article 145. *Incompatibilitats dels agents d'assegurances.*

Els agents d'assegurances no poden exercir com a corredor d'assegurances o col·laborador extern d'aquests, tercer pèrit, pèrit d'assegurances o comissari d'avaries a designació dels prenedors d'assegurances, els assegurats i els beneficiaris dels contractes d'assegurança en què hagin intervingut com a agents d'assegurances.

Article 146. *Règim de comunicacions.*

Les comunicacions que efectuï el prenedor de l'assegurança a l'agent d'assegurances que distribueixi el contracte d'assegurança tenen els mateixos efectes que si s'haguessin efectuat directament a l'entitat asseguradora.

Article 147. *Inscripció i registre intern d'agents d'assegurances exclusius.*

1. A l'efecte de poder exercir l'activitat de distribució d'assegurances en la condició d'agent d'assegurances exclusiu, les entitats asseguradores han de comprovar el compliment dels requisits que estableix l'apartat 3 per part de les persones físiques o jurídiques que pretenguin subscriure-hi un contracte d'agència d'assegurances en exclusiva.

2. Sense perjudici del registre administratiu a què es refereix l'article 133, les entitats asseguradores han de portar un registre actualitzat en què constin inscrits els agents d'assegurances exclusius amb els quals s'hagi subscrit el contracte d'agència d'assegurances. En aquest registre s'han de recollir, almenys, les dades identificatives d'aquests, el número de registre, les dates d'alta i de baixa, i el seu caràcter exclusiu. En el cas de persones jurídiques, a més, s'han d'indicar la persona responsable de l'activitat de distribució i les persones que, si s'escau, integrin l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució definit a l'article 128.

Aquest registre ha de quedar sotmès al control de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.

3. Els agents d'assegurances exclusius s'han de sotmetre al règim general dels agents d'assegurances que regulen els articles 140 a 146, en l'exercici de l'activitat de distribució d'assegurances privades.

Com a condició indispensable perquè els agents d'assegurances exclusius estiguin inscrits en el registre administratiu que preveu l'article 133, les entitats asseguradores han de:

a) Acreditar que els agents d'assegurances persones físiques, així com, en el cas de persones jurídiques, la persona responsable de l'activitat de distribució o, si s'escau, les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució, i totes les persones que participin directament en la distribució d'assegurances, compleixen el requisit d'honorabilitat comercial i professional en els termes que defineix l'article 128.

Aquest requisit és aplicable igualment als administradors de l'agent d'assegurances, persona jurídica.

b) Acreditar que els agents d'assegurances persones físiques, així com, en el cas d'agents d'assegurances persones jurídiques, la persona responsable de l'activitat de distribució o, si s'escau, almenys la meitat de les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució i totes les persones que participin directament en la distribució d'assegurances, tenen uns coneixements i unes aptituds apropiats mitjançant la superació de cursos de formació d'acord amb el que preveuen el títol I i la seva normativa de desplegament.

Així mateix, les entitats asseguradores els han de facilitar els mitjans necessaris per garantir una formació contínua adaptada als productes distribuïts, a la funció exercida i a l'activitat duta a terme, amb l'establiment de programes de formació en què s'han d'indicar, almenys, els requisits que han de complir les persones a les quals es destinin i els mitjans que s'han d'utilitzar per executar-los. La documentació corresponent als programes de formació ha d'estar a disposició de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.

La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'establir mitjançant una resolució les línies generals i els principis bàsics que, quant al seu contingut, organització i execució, han de complir els cursos de formació inicial i contínua dels agents d'assegurances i les persones a què es refereix el primer paràgraf d'aquest apartat, que poden impartir les entitats asseguradores i els agents d'assegurances exclusius d'acord amb el que preveuen el títol I i la seva normativa de desplegament.

c) Haver obtingut amb caràcter previ a la sol·licitud d'inscripció:

1r Informació sobre la identitat dels accionistes o els socis de l'agent persona jurídica, ja siguin al seu torn persones físiques o jurídiques, que tinguin en l'agent d'assegurances una participació directa o indirecta del 10 per cent o superior dels drets de vot o del capital.

2n Informació sobre la identitat de les persones que tinguin vincles estrets amb l'agent d'assegurances.

3r Informació que les participacions o els vincles estrets esmentats no impedeixin a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions l'exercici efectiu de les seves funcions de supervisió.

d) Acreditar que els agents d'assegurances no incorren en les causes d'incompatibilitat que preveu el títol I.

Per garantir el compliment dels requisits que preveuen les lletres a) i b), les entitats asseguradores han d'aprovar, aplicar i revisar periòdicament les seves polítiques internes i els procediments interns adequats. Així mateix, han de disposar d'una funció que garanteixi una execució correcta de les polítiques i els procediments aprovats, i han de tenir a disposició de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions el nom de la persona responsable d'aquesta funció.

4. Els actes que, d'acord amb la disposició addicional vuitena del Reial decret 1060/2015, de 20 de novembre, d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores, estiguin subjectes a inscripció en el registre administratiu que preveu l'article 133, els ha de trametre cada entitat asseguradora a la Direcció General

d'Assegurances i Fons de Pensions per via electrònica per a la seva inscripció, en el termini màxim de dos mesos des de la presentació de la sol·licitud.

Les entitats asseguradores han de conservar i mantenir actualitzada la documentació acreditativa del compliment dels requisits que estableix l'apartat 3, i han de comunicar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions els canvis en la informació facilitada de conformitat amb l'apartat esmentat, en un termini màxim de quinze dies hàbils des de l'acord de modificació.

La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de determinar mitjançant una resolució el contingut i la forma com s'ha de trametre aquesta informació.

La inscripció ha d'especificar l'entitat asseguradora per a la qual l'agent d'assegurances exclusiu duu a terme l'activitat de distribució d'assegurances.

5. L'entitat asseguradora amb la qual l'agent d'assegurances exclusiu hagi subscrit el contracte d'agència d'assegurances li pot autoritzar únicament la subscripció d'un altre contracte d'agència d'assegurances diferent amb una altra entitat asseguradora per operar en determinats rams d'assegurances, riscos o contractes en què no operi l'entitat autoritzant.

L'entitat asseguradora autoritzant ha d'informar per escrit l'entitat amb la qual l'agent d'assegurances pretengui subscriure un altre contracte d'agència dels termes en què s'atorga l'autorització, i ho ha d'anotar en el registre administratiu a què es refereix l'article 133.

L'autorització l'ha de concedir per escrit en el contracte d'agència d'assegurances, o com a modificació posterior al contracte, qui exerceixi la representació legal en la seva condició d'administrador de l'entitat autoritzant, amb la indicació expressa de la durada de l'autorització, de l'entitat asseguradora a què es refereix i dels rams o contractes d'assegurança o classe d'operacions que comprèn.

No és aplicable aquest règim quan sigui aplicable el que disposa l'article 148 en relació amb els acords de cessió de xarxes.

6. L'entitat asseguradora amb la qual l'agent d'assegurances exclusiu, en cas que sigui autoritzat, subscriu un altre contracte d'agència ha de trametre de manera electrònica per a la seva inscripció, en el termini màxim de tres mesos des de la presentació de la sol·licitud, les dades corresponents al contracte, amb la verificació prèvia del compliment dels requisits que exigeix aquest article.

Article 148. *Acords de cessió de xarxes d'agents d'assegurances exclusius.*

1. Sense perjudici dels contractes d'agència subscrits d'acord amb el títol I, les entitats asseguradores poden subscriure contractes consistents en la prestació de serveis per a la distribució, sota la seva responsabilitat civil i administrativa, de les seves pòlisses d'assegurança, per mitjà de les xarxes dels agents d'assegurances exclusius d'altres entitats asseguradores. Les entitats asseguradores que utilitzin les xarxes d'agents exclusius d'altres entitats asseguradores han de garantir que aquestes tenen els coneixements necessaris per a l'exercici de la seva activitat en funció de les assegurances que distribueixin.

Les entitats asseguradores han de presentar, de manera electrònica, a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions els contractes a què es refereix el paràgraf anterior per a la seva inscripció a efectes merament informatius en el registre administratiu que preveu l'article 133, amb la indicació, almenys, de les entitats asseguradores afectades, la composició de la xarxa cedida, l'àmbit, la durada, els rams o contractes d'assegurança o classe d'operacions que comprèn, les obligacions de les parts, els moviments econòmics i financers de les operacions i els esments que s'han d'incloure en els documents contractuals i publicitaris.

2. No s'entén que hi ha cessió de xarxes entre les entitats asseguradores que formin part d'un grup, respecte dels contractes d'agència que subscriuin qualsevol d'aquestes en nom de totes o de part de les entitats que formen part del grup, quan així s'hagi acordat.

En el contracte d'agència s'han de fer constar les entitats asseguradores que formen part del grup. Així mateix, s'ha d'incloure la denominació del grup en tota la documentació

mercantil i la publicitat de distribució d'assegurances que duguin a terme els agents d'assegurances.

Article 149. Inscripció i requisits dels agents d'assegurances vinculats.

1. Quan un agent d'assegurances pretengui exercir com a agent d'assegurances vinculat mitjançant la subscripció de contractes d'agència d'assegurances amb diverses entitats asseguradores, ha d'obtenir la inscripció prèvia en el registre administratiu a què es refereix l'article 133, de conformitat amb el que disposa l'apartat 3.

2. Els agents d'assegurances vinculats s'han de sotmetre al règim general dels agents d'assegurances que regulen els articles 140 a 146, en l'exercici de l'activitat de distribució d'assegurances privades.

En cas que, a partir d'un moment determinat, l'agent d'assegurances exclusiu vulgui passar a operar com a agent d'assegurances vinculat, necessita el consentiment de l'entitat asseguradora amb la qual hagi subscrit el contracte d'agència d'assegurances en exclusiva, per subscriure altres contractes d'agència amb altres entitats asseguradores.

En la resta dels casos, n'hi ha prou que es faci constar en els contractes d'agència que se subscriuen el caràcter d'agent vinculat.

3. Per sol·licitar i obtenir la inscripció com a agent d'assegurances vinculat en el registre administratiu a què es refereix l'article 133, és necessari complir i mantenir en tot moment els requisits següents:

a) Aportar amb la sol·licitud d'inscripció:

1r Informació sobre la identitat dels accionistes o els socis de l'agent persona jurídica, ja siguin al seu torn persones físiques o jurídiques, que tinguin en l'agent d'assegurances una participació directa o indirecta del 10 per cent o superior dels drets de vot o del capital.

2n Informació sobre la identitat de les persones que tinguin vincles estrets amb l'agent d'assegurances.

3r Informació que les participacions o els vincles estrets esmentats no impedeixen a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions l'exercici efectiu de les seves funcions de supervisió.

b) Acreditar que els agents d'assegurances persones físiques, així com, en el cas de persones jurídiques, la persona responsable de l'activitat de distribució o, si s'escau, les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució, i totes les persones que participin directament en la distribució d'assegurances, compleixen el requisit d'honorabilitat comercial i professional en els termes que defineix l'article 128.

Aquest requisit és aplicable igualment als administradors de l'agent d'assegurances, persona jurídica.

c) Acreditar que els agents d'assegurances persones físiques, així com, en el cas d'agents d'assegurances persones jurídiques, la persona responsable de l'activitat de distribució o, si s'escau, almenys la meitat de les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució i totes les persones que participin directament en la distribució d'assegurances, tenen uns coneixements i unes aptituds apropiats mitjançant la superació de cursos de formació d'acord amb el que preveuen el títol I i la seva normativa de desplegament.

d) Presentar una memòria en què s'indiquin les entitats asseguradores per a les quals es distribueixin les assegurances i els rams d'assegurança; l'àmbit territorial d'actuació, i els mecanismes adoptats per a la solució de conflictes per queixes i reclamacions dels clients. Igualment, ha d'incloure un esment exprés al programa de formació a què es refereix la lletra e).

e) Presentar un programa de formació contínua aplicable als agents d'assegurances persones físiques, així com, en el cas d'agents d'assegurances persones jurídiques, a la persona responsable de l'activitat de distribució o, si s'escau, almenys a la meitat de les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució, i a totes les persones que participin directament en la distribució d'assegurances.

La documentació corresponent als programes de formació ha d'estar a disposició de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, que pot requerir que s'efectuïn les modificacions que siguin necessàries.

La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'establir mitjançant una resolució les línies generals i els principis bàsics que, quant al seu contingut, organització i execució, han de complir els cursos de formació inicial i contínua dels agents d'assegurances vinculats, que poden impartir ells mateixos d'acord amb el que preveuen el títol I i la seva normativa de desplegament.

f) No incórrer en les causes d'incompatibilitat que preveu el títol I.

4. La sol·licitud d'inscripció com a agent d'assegurances vinculat s'ha de dirigir a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, i s'ha d'acompanyar dels documents acreditatius del compliment dels requisits a què es refereix l'apartat 3. El termini màxim en què s'ha de notificar la resolució expressa de la sol·licitud és de tres mesos a partir de la data de presentació de la sol·licitud. La inscripció ha d'especificar les entitats asseguradores per a les quals l'agent d'assegurances vinculat pot dur a terme l'activitat de distribució d'assegurances. La sol·licitud d'inscripció s'ha de denegar quan no s'acrediti el compliment dels requisits exigits per concedir-la.

5. L'agent d'assegurances vinculat ha de notificar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, en un termini màxim de quinze dies hàbils des de l'acord de modificació, els canvis en la informació facilitada de conformitat amb l'apartat anterior i que siguin relatius als actes subjectes a inscripció en el registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassurances, d'acord amb el que disposa la disposició addicional vuitena del Reial decret 1060/2015, de 20 de novembre.

Article 150. *Concepte d'operador de bancassegurança.*

1. Tenen la consideració d'operadors de bancassegurança les entitats de crèdit, els establiments financers de crèdit i les societats mercantils controlades o participades per qualsevol d'aquests de conformitat amb el que indica l'article 160 que, mitjançant la subscripció d'un contracte d'agència d'assegurances amb una o diverses entitats asseguradores, es comprometin davant d'aquestes a dur a terme l'activitat de distribució d'assegurances com a agents d'assegurances utilitzant les seves xarxes de distribució.

Quan l'activitat de distribució d'assegurances es dugui a terme a través d'una societat mercantil controlada o participada per l'entitat de crèdit o per l'establiment financer de crèdit o un grup d'entitats de crèdit o d'establiments financers de crèdit, les relacions amb la societat mercantil s'han de regular per un contracte de prestació de serveis recíprocs consistents en la cessió de la xarxa de distribució de cada una de les entitats de crèdit o establiments financers de crèdit a l'operador de bancassegurança per a la distribució dels productes d'assegurança. En aquest contracte, les entitats de crèdit o els establiments financers de crèdit han d'assumir l'obligació de formar adequadament les persones integrants de la xarxa i que participen directament en la distribució de les assegurances.

2. Als efectes del que preveu el títol I, s'entén per xarxa de distribució de l'entitat de crèdit o de l'establiment financer de crèdit el conjunt de tota la seva estructura organitzativa, inclosos els mitjans personals i materials, les oficines operatives i els agents.

Article 151. *Normativa aplicable als operadors de bancassegurança.*

En la seva condició d'agent d'assegurances, l'operador de bancassegurança s'ha de sotmetre al que disposa el règim general dels agents d'assegurances que regulen els articles 140 a 146, i, si s'escau, als articles 147 i 148, referits als agents d'assegurances exclusius, o a l'article 149, relatiu als agents vinculats, sense perjudici del que disposen els articles següents pel que fa a formació, responsabilitat civil professional, procediment de sol·licitud d'inscripció, publicitat i documentació mercantil.

Article 152. *Requisits dels operadors de bancassegurança.*

1. Per figurar inscrit com a operador de bancassegurança en el registre administratiu que preveu l'article 133 és necessari complir i mantenir en tot moment els requisits següents:

a) Ser una entitat de crèdit o un establiment financer de crèdit. També pot ser una societat mercantil controlada o participada per les entitats de crèdit o els establiments financers de crèdit, o un grup d'entitats de crèdit o d'establiments financers de crèdit, inscrita al Registre Mercantil prèviament a la sol·licitud d'inscripció administrativa, els estatuts de la qual prevegin, dins de l'apartat corresponent a la finalitat social, la realització d'activitats de distribució d'assegurances com a operador de bancassegurança.

b) Presentar una memòria en què s'indiquin l'entitat o les entitats asseguradores per a les quals es distribueixen les assegurances i els rams d'assegurança; l'àmbit territorial d'actuació; els procediments adoptats per a la solució de conflictes per queixes i reclamacions dels clients, i la xarxa o les xarxes de les entitats de crèdit o dels establiments financers de crèdit a través de les quals l'operador de bancassegurança distribueix les assegurances. Igualment, ha d'incloure un esment exprés al programa de formació a què es refereix la lletra e).

c) Acreditar que la persona responsable de l'activitat de distribució o, si s'escau, les persones que formen part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució i totes les persones que participen directament en la distribució d'assegurances compleixen el requisit d'honorabilitat comercial i professional en els termes que disposa l'article 128.

Aquest requisit és aplicable igualment als administradors de l'operador de bancassegurança.

d) Acreditar que la persona responsable de l'activitat de distribució o, si s'escau, almenys la meitat de les persones que formen part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució i totes les persones que participen directament en la distribució d'assegurances tenen uns coneixements i unes aptituds apropiats mitjançant la superació de cursos de formació, que poden impartir les mateixes entitats de crèdit o establiments financers de crèdit d'acord amb el que preveuen el títol I i la seva normativa de desplegament.

e) Presentar un programa de formació contínua que les entitats de crèdit o els establiments financers de crèdit han d'impartir a la persona responsable de l'activitat de distribució o, si s'escau, almenys a la meitat de les persones que formen part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució, així com a les persones integrants de la seva xarxa de distribució i que participin directament en la distribució de les assegurances. A aquests efectes, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'establir mitjançant una resolució les línies generals i els principis bàsics que, quant al seu contingut, organització i execució, han de complir els programes de formació inicial i contínua relatius a totes les persones a què es refereix la lletra d).

f) Garantir les obligacions davant de tercers de conformitat amb el que disposen els articles 136.4 i 142.

g) Acreditar que totes i cada una de les entitats asseguradores amb les quals hagi de subscriure un contracte d'agència d'assegurances assumeixen la responsabilitat civil professional derivada de la seva actuació com a operador de bancassegurança, o que aquest operador disposa d'una assegurança de responsabilitat civil professional o qualsevol altra garantia financera que cobreixi en tot el territori de la Unió Europea les responsabilitats que puguin sorgir per negligència professional, d'almenys 1.250.000 euros per sinistre i, en suma, 1.850.000 euros per a tots els sinistres corresponents a un any determinat, respecte a l'activitat sobre la qual no hagi obtingut cobertura en virtut del contracte d'agència subscrit.

h) Aportar i mantenir actualitzada:

1r Informació sobre la identitat dels accionistes o els socis, ja siguin persones físiques o jurídiques, que tinguin en l'operador de bancassegurança una participació directa o indirecta del 10 per cent o superior dels drets de vot o del capital.

2n Informació sobre la identitat de les persones que tinguin vincles estrets amb l'operador de bancassegurança.

3r Informació que les participacions o els vincles estrets esmentats no impedeixin a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions l'exercici efectiu de les seves funcions de supervisió.

i) No incórrer en les causes d'incompatibilitat que preveu l'article 154.

2. L'operador de bancassegurança ha de dirigir la seva sol·licitud d'inscripció a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, i l'ha d'acompanyar dels documents acreditatius del compliment dels requisits a què es refereix l'apartat anterior. El termini màxim en què s'ha de notificar la resolució expressa de la sol·licitud és de tres mesos a partir de la data de presentació de la sol·licitud. La inscripció ha d'especificar les entitats asseguradores per a les quals l'operador de bancassegurança pot dur a terme l'activitat de distribució d'assegurances. La sol·licitud d'inscripció s'ha de denegar quan no s'acrediti el compliment dels requisits exigits per concedir-la.

3. L'operador de bancassegurança ha de notificar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, en un termini màxim de quinze dies hàbils des de l'acord de modificació, els canvis en la informació facilitada de conformitat amb l'apartat anterior, que siguin relatius als actes subjectes a inscripció en el registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances d'acord amb el que disposa la disposició addicional vuitena del Reial decret 1060/2015, de 20 de novembre.

4. Les quanties que esmenta l'apartat 1.g) han de quedar modificades per les actualitzacions que estableixi l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació.

Per facilitar el coneixement i l'aplicació d'aquestes actualitzacions, s'han de fer públiques mitjançant una resolució de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.

Article 153. *Publicitat i documentació mercantil de l'activitat de distribució d'assegurances privades dels operadors de bancassegurança.*

1. En la publicitat i en la documentació mercantil de distribució d'assegurances dels operadors de bancassegurança ha de constar de manera destacada l'expressió «operador de bancassegurança exclusiu», o, si s'escau, «operador de bancassegurança vinculat», seguida de la denominació social de l'entitat asseguradora per a la qual estigui duent a terme l'operació de distribució de què es tracti, en virtut del contracte d'agència subscrit, així com el número d'inscripció en el registre administratiu que preveu l'article 133 i, si s'escau, tenir concertada una assegurança de responsabilitat civil o una altra garantia financera, tot això d'acord amb l'article 152.

2. En la publicitat que l'operador de bancassegurança faci amb caràcter general o a través de mitjans telemàtics, ha de fer esment de les entitats asseguradores amb les quals hagi subscrit un contracte d'agència d'assegurances.

Article 154. *Incompatibilitats dels operadors de bancassegurança.*

1. Els operadors de bancassegurança no poden exercir com a corredor d'assegurances o col·laboradors externs d'aquests, tercer pèrit, pèrit d'assegurances o comissari d'avaries, a designació dels prenedors d'assegurances, els assegurats i els beneficiaris dels contractes d'assegurança en què hagin intervingut.

2. Les xarxes de distribució de les entitats de crèdit o dels establiments financers de crèdit que participin en la distribució de les assegurances no poden exercir simultàniament com a col·laboradors externs d'altres mediadors d'assegurances d'una classe diferent, ni es poden fragmentar a aquests efectes.

Subsecció 4a. Dels corredors d'assegurances

Article 155. *Concepte de corredor d'assegurances.*

1. Són corredors d'assegurances les persones físiques o jurídiques que duen a terme l'activitat de distribució d'assegurances, oferint assessorament independent basat en una anàlisi objectiva i personalitzada, als qui demanin la cobertura de riscos.

2. Els corredors d'assegurances han d'informar qui tracti de concertar l'assegurança sobre les condicions del contracte que segons el seu parer convé subscriure i oferir la cobertura que, d'acord amb el seu criteri professional, s'adapti millor a les necessitats d'aquell; així mateix, han de vetllar per la concurrència dels requisits que ha de tenir la pòlissa d'assegurança per a la seva eficàcia i plenitud d'efectes.

3. Igualment, estan obligats durant la vigència del contracte d'assegurança en què hagin intervingut a facilitar al prenedor, a l'assegurat i al beneficiari de l'assegurança la informació que reclamin sobre qualsevol de les clàusules de la pòlissa i, en cas de sinistre, a prestar-los la seva assistència i assessorament.

Article 156. *Relacions amb les entitats asseguradores i amb els clients.*

1. Les relacions amb les entitats asseguradores derivades de l'activitat de distribució d'assegurances per part del corredor d'assegurances es regeixen pels pactes que les parts acordin lliurement, sense que aquests pactes puguin afectar en cap cas la seva independència.

2. Les relacions entre el corredor d'assegurances i el client derivades de l'activitat de distribució d'assegurances es regeixen pels pactes que les parts acordin lliurement i, supletòriament, pels preceptes que el Codi de comerç dedica a la comissió mercantil.

3. La remuneració que percebi el corredor d'assegurances de l'entitat asseguradora per la seva activitat de distribució d'assegurances ha de revestir la forma de comissions.

El corredor i el client poden acordar per escrit que la remuneració del corredor inclogui honoraris professionals que es facturin directament al client, cas en què s'ha d'expedir una factura independent per aquests honoraris de manera separada al rebut de prima emès per l'entitat asseguradora.

4. El pagament de l'import de la prima efectuat pel prenedor de l'assegurança al corredor no s'entén efectuat a l'entitat asseguradora, llevat que, a canvi, el corredor lliuri al prenedor de l'assegurança el rebut de prima de l'entitat asseguradora.

5. En tot cas, cal el consentiment del prenedor de l'assegurança per modificar la posició mediadora en el contracte d'assegurança en vigor.

Les comunicacions efectuades quant al canvi de la posició mediadora per un corredor d'assegurances autoritzat expressament pel prenedor i en nom seu a l'entitat asseguradora tenen els mateixos efectes que si l'efectués el prenedor mateix, tret d'una indicació en contra d'aquest.

Article 157. *Requisits dels corredors d'assegurances.*

1. Per figurar inscrit com a corredor d'assegurances en el registre administratiu que preveu l'article 133 és necessari complir i mantenir en tot moment els requisits següents:

a) Els corredors d'assegurances, persones físiques, han de tenir capacitat legal per exercir el comerç, i, en el cas de les persones jurídiques, han de ser societats mercantils o cooperatives inscrites al Registre Mercantil i el registre de cooperatives corresponent, prèviament a la sol·licitud d'inscripció administrativa, els estatuts de les quals prevegin, dins de l'apartat corresponent a la finalitat social, la realització d'activitats de distribució d'assegurances com a corredor d'assegurances. Quan la societat sigui per accions, aquestes han de ser nominatives.

b) Presentar un programa d'activitats en què s'han d'indicar, almenys, els rams d'assegurança i la classe de riscos en què es projecti mediar, els principis rectors i l'àmbit territorial de la seva actuació; l'estructura de l'organització, que inclogui els sistemes de

comercialització; els mitjans personals i materials de què es disposi per al compliment del programa esmentat i els mecanismes adoptats per a la solució de conflictes per queixes i reclamacions dels clients. A més, per als tres primers exercicis socials, ha de contenir un pla en què s'indiquin de manera detallada les previsions d'ingressos i despeses, en particular les despeses generals corrents, i les previsions relatives a primes d'assegurances a distribuir, justificant-les, així com l'adequació a aquestes dels mitjans i els recursos disponibles.

c) Acreditar que els corredors d'assegurances, persones físiques, així com, en el cas de persones jurídiques, la persona responsable de l'activitat de distribució o, si s'escau, les persones que formen part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució i totes les persones que participen directament en la distribució d'assegurances, compleixen el requisit d'honorabilitat comercial i professional en els termes que disposa l'article 128.

Aquest requisit és aplicable igualment als administradors del corredor d'assegurances, persona jurídica.

d) Acreditar que els corredors d'assegurances, persones físiques, i, en el cas de persones jurídiques, la persona responsable de l'activitat de distribució o, si s'escau, almenys la meitat de les persones que formen part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució i totes les persones que participen directament en la distribució d'assegurances tenen els coneixements i les aptituds apropiats mitjançant la superació de cursos de formació d'acord amb el que preveuen el títol I i la seva normativa de desplegament.

e) Presentar un programa de formació contínua aplicable tant al corredor d'assegurances, persona física, com, en el cas de corredor d'assegurances persona jurídica, a la persona responsable de l'activitat de distribució o, si s'escau, almenys a la meitat de les persones que formen part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució. El programa també s'ha d'aplicar a totes les persones que participen directament en la distribució d'assegurances. A aquests efectes, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'establir mitjançant una resolució les línies generals i els principis bàsics que, quant al seu contingut, organització i execució, han de complir els cursos de formació inicial i contínua relatius a totes les persones a què es refereix la lletra d) d'aquest apartat, que poden impartir els corredors d'acord amb el que preveuen el títol I i la seva normativa de desplegament.

f) Disposar d'una capacitat financera que ha d'assolir en tot moment el 4 per cent del total de les primes anuals percebudes, sense que pugui ser inferior a 19.510 euros, llevat que contractualment s'hagi pactat de manera expressa amb les entitats asseguradores que els imports abonats pels clients s'han d'efectuar directament en comptes de pagament de titularitat d'aquelles, o que, si s'escau, el corredor d'assegurances ofereixi al prenedor una cobertura immediata, sempre que l'entitat asseguradora hagi autoritzat el corredor a rebre en nom i a compte d'aquesta les primes satisfetes pels prenedors, amb el lliurament del rebut de prima emès per l'entitat asseguradora, i, en un cas i l'altre, que les quantitats abonades en concepte d'indemnitzacions les han de lliurar directament les entitats asseguradores als prenedors d'assegurances, els assegurats o els beneficiaris.

La capacitat financera es pot acreditar mitjançant la contractació d'un aval emès per una entitat financera o d'una assegurança de caució, per tal de protegir els clients davant de la incapacitat dels corredors d'assegurances per transferir la prima a l'entitat asseguradora o per transferir la quantitat de la indemnització o el reembossament de la prima a l'assegurat.

Això s'entén sense perjudici del que disposa l'article 136.4.

g) Contractar una assegurança de responsabilitat civil professional o qualsevol altra garantia financera que cobreixi en tot el territori de la Unió Europea les responsabilitats que puguin sorgir per negligència professional, amb una quantia, almenys, de 1.300.380 euros per sinistre i, en suma, 1.924.560 euros per a tots els sinistres corresponents a un any determinat.

En cas que el corredor d'assegurances exerceixi la seva activitat en determinats productes sota la direcció d'un altre corredor que assumeixi la responsabilitat total dels actes d'aquell, n'ha d'informar prèviament per escrit el client.

h) Aportar i mantenir actualitzada:

1r Informació sobre la identitat dels accionistes o els socis, ja siguin persones físiques o jurídiques, que tinguin en el corredor d'assegurances una participació directa o indirecta del 10 per cent o superior dels drets de vot o del capital.

2n Informació sobre la identitat de les persones que tinguin vincles estrets amb el corredor d'assegurances.

3r Informació que les participacions o els vincles estrets esmentats no impedeixen a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions l'exercici efectiu de les seves funcions de supervisió.

i) No incórrer en les causes d'incompatibilitat que preveu l'article 159.

2. El corredor d'assegurances ha de dirigir la sol·licitud d'inscripció a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, que ha d'acompanyar dels documents acreditatius del compliment dels requisits a què es refereix l'apartat anterior. El termini màxim en què s'ha de notificar la resolució expressa de la sol·licitud és de tres mesos a partir de la data de presentació de la sol·licitud d'inscripció. La sol·licitud d'inscripció s'ha de denegar quan no s'acrediti el compliment dels requisits exigits per concedir-la.

3. El corredor d'assegurances ha de notificar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, en un termini màxim de quinze dies hàbils des de l'acord de modificació, els canvis en la informació facilitada de conformitat amb l'apartat anterior, que siguin relatius als actes subjectes a inscripció en el registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances d'acord amb el que disposa la disposició addicional vuitena del Reial decret 1060/2015, de 20 de novembre.

4. Les quanties que esmenta l'apartat 1.f) i g) han de quedar modificades per les actualitzacions que estableixi l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació.

A aquest efecte, per facilitar-ne el coneixement i l'aplicació, mitjançant una resolució de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions s'han de fer públiques aquestes actualitzacions.

Article 158. Publicitat i documentació mercantil de l'activitat de distribució d'assegurances privades dels corredors d'assegurances.

1. En la publicitat i en la documentació mercantil de distribució d'assegurances privades dels corredors d'assegurances han de constar de manera destacada les expressions «corredor d'assegurances» o «corredoria d'assegurances». Igualment, han d'indicar la circumstància d'estar inscrit en el registre administratiu que preveu l'article 133 i tenir concertada una assegurança de responsabilitat civil o una altra garantia financera i, si s'escau, disposar de la capacitat financera exigida, tot això d'acord amb l'article 157.

2. Quan en el capital social d'un corredor d'assegurances, persona jurídica, tinguin una participació significativa entitats asseguradores o reasseguradores o agents d'assegurances, persones físiques o jurídiques, o quan el corredor d'assegurances estigui present, per si mateix o a través de representants, en l'òrgan d'administració d'una entitat asseguradora o reasseguradora o tingui una participació significativa en el capital social d'una entitat asseguradora o reasseguradora, ha de fer constar de manera destacada aquesta vinculació en tota la publicitat i en tota la documentació mercantil de distribució d'assegurances privades.

Són aplicables a aquests supòsits les disposicions que conté l'article 160.

Article 159. Incompatibilitats dels corredors d'assegurances.

1. Es consideren incompatibles per exercir l'activitat com a corredor d'assegurances les persones físiques següents:

- a) Els agents d'assegurances.
- b) Els col·laboradors externs dels agents d'assegurances o operadors de bancassegurança.
- c) Els pèrits d'assegurances, els comissaris d'avaries i els liquidadors d'avaries, llevat que aquestes activitats s'exerceixin en exclusiva per a l'assessorament de prenedors de l'assegurança, assegurats o beneficiaris per un contracte d'assegurança.

2. En cas que l'activitat de corredor d'assegurances la dugui a terme una persona jurídica, aquella no es pot simultaniejar amb les activitats següents:

- a) Asseguradora o reasseguradora.
- b) Agència de subscripció.
- c) Agent d'assegurances o operador de bancassegurança.
- d) Col·laborador extern d'agent d'assegurances o operador de bancassegurança.
- e) Aquelles altres per a l'exercici de les quals s'exigeixi un objecte social exclusiu.
- f) De peritatge d'assegurances, comissariat d'avaries o liquidació d'avaries, llevat que aquestes activitats s'exerceixin en exclusiva per a l'assessorament de prenedors de l'assegurança, assegurats o beneficiaris per un contracte d'assegurança.

Subsecció 5a. Vincles estrets i participacions significatives en operadors de bancassegurança i corredors d'assegurances

Article 160. *Vincles estrets i règim de participacions significatives.*

1. El corredor d'assegurances, persona jurídica, i l'operador de bancassegurança han d'informar la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions de qualsevol relació que pretenguin establir amb persones físiques o jurídiques que pugui implicar l'existència de vincles estrets tal com els defineix l'article 128.12, així com de qualsevol transmissió d'accions o participacions projectada que representi una participació significativa d'acord amb l'article 128.13.

2. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions disposa d'un termini de tres mesos, a partir de la presentació de la informació, per oposar-se a l'adquisició de la participació significativa o de cada un dels seus increments que igualin o superin els límits del 20 per cent, el 30 per cent o el 50 per cent, i també quan en virtut de l'adquisició es pugui arribar a controlar el corredor d'assegurances, persona jurídica, o l'operador de bancassegurança. L'oposició s'ha de fonamentar en el fet que qui la pretengui adquirir no compleix els requisits d'honorabilitat comercial i professional en els termes que defineix l'article 128 o que incorre en alguna de les prohibicions del títol I. Si la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions no es pronuncia en el termini de tres mesos, es pot procedir a l'adquisició o l'increment de la participació. En cas que expressi la seva conformitat a l'adquisició o l'increment de la participació significativa, pot fixar un termini màxim diferent al comunicat per efectuar l'adquisició.

3. El que disposa aquest article s'entén sense perjudici de l'aplicació de les normes sobre ofertes públiques d'adquisició i informació sobre participacions significatives contingudes en el text refós de la Llei del mercat de valors, aprovat pel Reial decret legislatiu 4/2015, de 23 d'octubre, i en les seves normes de desplegament, sense perjudici de l'aplicació de les normes sobre control de concentracions econòmiques contingudes a la Llei 15/2007, de 3 de juliol, de defensa de la competència.

Secció 2a. *Dels distribuïdors de reassegurances*

Article 161. *Distribució de productes de reassegurances per part dels empleats de les entitats reasseguradores.*

Són aplicables a les entitats reasseguradores els requisits que conté la subsecció 2a de la secció 1a del capítol III, i s'entenen fetes a les entitats reasseguradores les referències que la subsecció esmentada fa a les entitats asseguradores.

Article 162. *Concepte de corredors de reassurances.*

1. Són corredors de reassurances les persones físiques o jurídiques que, a canvi d'una remuneració, duguin a terme l'activitat de distribució de reassurances definida a l'article 129.

2. Per exercir l'activitat de corredor de reassurances és necessari estar inscrit en el registre administratiu que preveu l'article 133.

Per figurar inscrit en aquest registre administratiu és necessari complir i mantenir en tot moment el compliment dels requisits que exigeixen les lletres a), c), d), e), g) i h) de l'article 157.1, i s'entenen fetes als corredors de reassurances les referències que el precepte esmentat fa als corredors d'assegurances.

3. La sol·licitud d'inscripció com a corredor de reassurances s'ha de dirigir a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions i s'ha d'acompanyar dels documents acreditatius del compliment dels requisits a què es refereix l'apartat anterior. El termini màxim en què s'ha de notificar la resolució expressa de la sol·licitud és de tres mesos a partir de la data de presentació de la sol·licitud d'inscripció. La sol·licitud d'inscripció s'ha de denegar quan no s'acrediti el compliment dels requisits exigits per concedir-la.

4. La inscripció només habilita per exercir com a corredor de reassurances. Si el corredor de reassurances pretén exercir simultàniament l'activitat de distribució d'assegurances, també ha de figurar inscrit com a mediador d'assegurances.

5. El corredor de reassurances ha de notificar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, en un termini màxim de quinze dies hàbils des de l'acord de modificació, els canvis en la informació facilitada de conformitat amb l'apartat 3 i que siguin relatius als actes subjectes a inscripció en el registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassurances d'acord amb el que disposa la disposició addicional vuitena del Reial decret 1060/2015, de 20 de novembre.

6. És aplicable als corredors de reassurances el que preveu l'article 136.2.

7. No són aplicables als mediadors de reassurances les disposicions que estableixen la secció 4a i la secció 6a del capítol III del títol I.

Article 163. *Relacions amb les entitats reassuradores i amb els clients.*

1. Les relacions entre els corredors de reassurances i les entitats reassuradores es regeixen pels pactes que les parts acordin lliurement, que tenen caràcter mercantil, i s'apliquen supletòriament els preceptes que el Codi de comerç dedica a la comissió mercantil.

2. El contracte ha de ser retribuït i ha d'especificar les comissions sobre les primes o altres drets econòmics que corresponguin al corredor de reassurances durant la vigència del contracte i, si s'escau, una vegada extingit aquest.

Article 164. *Obligacions davant de tercers.*

Els corredors de reassurances han de destacar en tota la publicitat i la documentació mercantil de distribució de reassurances la seva condició de corredor de reassurances, així com les circumstàncies d'estar inscrit al registre administratiu que preveu l'article 133 i de tenir concertada una assegurança de responsabilitat civil, o una altra garantia financera, d'acord amb l'article 162.2.

Secció 3a. Dels cursos de formació dels distribuïdors d'assegurances i de reassurances

Article 165. *Requisits i organització dels cursos de formació.*

1. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'establir mitjançant una resolució les línies generals i els principis bàsics que han de complir els cursos de formació en matèries financeres i d'assegurances privades, quant al seu contingut, organització i execució, que s'han de programar en funció de la qualificació professional i

dels coneixements previs acreditats pels assistents, tot això de conformitat amb el que preveu l'annex XII.

Els cursos de formació contínua han de considerar la classe de distribuïdor, els productes distribuïts, la funció exercida i l'activitat duta a terme, i s'han de fer sobre la base, almenys, de 15 hores de formació a l'any.

2. Reglamentàriament s'han de desplegar els requisits necessaris per poder organitzar els cursos de formació, inclosa, si s'escau, i per als cursos de formació que es determinin, la necessitat d'autorització prèvia de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions. Els organitzadors han d'emetre les certificacions que acreditin la superació dels cursos.

3. L'autorització concedida als centres de formació per part de qualsevol autoritat competent té eficàcia nacional. El titular de l'autorització ha de comunicar a l'autoritat competent de la seva comunitat autònoma o a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, segons correspongui, l'obertura de nous centres de formació.

4. Els cursos de formació s'han de configurar atenent el que disposa l'annex XII.

Secció 4a. Dels mecanismes de resolució de conflictes

Article 166. Obligació d'atendre i resoldre les queixes i les reclamacions.

1. Les entitats asseguradores, els corredors d'assegurances, les sucursals a Espanya de mediadors d'assegurances, així com els mediadors d'altres estats membres que actuïn a Espanya en règim de lliure prestació de serveis, estan obligats a atendre i resoldre les queixes i les reclamacions que formulin els subjectes legitimats de conformitat amb el que estableixen el títol I i la normativa sobre protecció del client de serveis financers.

2. Els departaments i els serveis d'atenció al client de les entitats asseguradores han d'atendre i resoldre les queixes i les reclamacions que es presentin en relació amb l'actuació dels seus empleats i agents d'assegurances i operadors de bancassegurança, en els termes que estableixi la normativa sobre protecció del client de serveis financers.

3. Els corredors d'assegurances i els mediadors d'assegurances d'altres estats membres que operin a Espanya a través d'una sucursal han de tenir un departament o servei d'atenció al client per atendre i resoldre les queixes i reclamacions, llevat que encarreguin l'atenció i la resolució de la totalitat de les queixes i les reclamacions que rebin a un defensor del client, en els termes que estableix l'article 167.

A aquest efecte, poden contractar externament l'execució de les funcions del departament o el servei d'atenció al client amb una altra persona o entitat aliena a l'estructura de la seva organització, sempre que compleixi els requisits que exigeix la normativa sobre protecció del client de serveis financers.

4. El departament o servei d'atenció al client pot ser comú a altres societats del mateix grup econòmic.

Article 167. Defensor del client.

1. Les entitats asseguradores i els corredors d'assegurances poden designar, o bé individualment o bé agrupats per rams d'assegurança, proximitat geogràfica, volum de negoci o qualsevol altre criteri, un defensor del client, que ha de ser una entitat o un expert independent de prestigi reconegut, a qui correspon atendre i resoldre els tipus de queixes i reclamacions que se sotmetin a la seva decisió en el marc del que disposi el seu reglament de funcionament, així com promoure el compliment de la normativa sobre transparència i protecció del client i de les bones pràctiques i usos financers, tot això de conformitat amb el que disposa la normativa sobre protecció del client de serveis financers.

2. La decisió del defensor del client favorable a la reclamació vincula l'entitat asseguradora o el corredor d'assegurances. Aquesta vinculació no és obstacle a la plenitud de la tutela judicial, al recurs a altres mecanismes de resolució de conflictes ni a la protecció administrativa.

3. La designació del defensor del client es pot efectuar conjuntament amb altres entitats, de manera que aquell atengui i resolgui les reclamacions dels clients de totes aquestes, d'acord amb el que disposi el seu reglament de funcionament.

Article 168. Protecció administrativa del client dels serveis financers.

1. El client pot presentar queixes i reclamacions, relacionades amb els seus interessos i drets reconeguts legalment, davant l'òrgan administratiu competent i de conformitat amb el procediment que estableixen la normativa sobre protecció del client dels serveis financers i, si s'escau, la normativa en matèria de consum.

2. Sense perjudici del que disposa per a les entitats asseguradores la normativa sobre protecció del client dels serveis financers, atès que es tracta de queixes i reclamacions referents a l'actuació de mediadors d'assegurances residents o domiciliats a Espanya i de sucursals a Espanya de mediadors d'assegurances residents en altres estats membres, és imprescindible acreditar haver formulat la queixa o la reclamació prèviament davant el departament o el servei d'atenció al client de l'entitat o, si s'escau, davant el defensor del client.

3. Fins a l'entrada en vigor de la llei que preveu la disposició addicional primera de la Llei 7/2017, de 2 de novembre, per la qual s'incorpora a l'ordenament jurídic espanyol la Directiva 2013/11/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 21 de maig de 2013, relativa a la resolució alternativa de litigis en matèria de consum, el servei de reclamacions de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions que regula l'article 30 de la Llei 44/2002, de 22 de novembre, de mesures de reforma del sistema financer, ha d'atendre les queixes i les reclamacions que presentin els prenedors, els assegurats i els beneficiaris per un contracte d'assegurança.

El servei de reclamacions de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'ajustar la seva actuació als principis de proporcionalitat, adequació, imparcialitat, efectivitat i independència organitzativa i funcional.

Secció 5a. De l'activitat dels mediadors d'assegurances i de reassegurances residents o domiciliats a Espanya en règim de lliure prestació de serveis i en règim de dret d'establiment en altres estats membres de la Unió Europea

Article 169. Exercici de l'activitat en règim de lliure prestació de serveis.

1. Qualsevol mediador d'assegurances o de reassegurances resident o domiciliat a Espanya que es proposi exercir una activitat en règim de lliure prestació de serveis al territori d'un altre Estat membre ha de facilitar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions la informació següent:

- a) Nom, adreça i número de registre.
- b) Estat al territori del qual tingui previst operar.
- c) Classe de mediador i, quan sigui procedent, identificació de les entitats asseguradores o reasseguradores a les quals representi.
- d) Rams d'assegurances en què tingui previst dur a terme l'activitat de distribució.

2. En el termini d'un mes, a partir de la data de recepció de la informació a què es refereix l'apartat 1, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de comunicar aquesta informació a l'autoritat competent de l'Estat membre d'acollida, llevat que es negui a fer la comunicació perquè té raons per dubtar de l'estructura organitzativa o de la situació financera del mediador. En cas de negativa a transmetre la informació a l'Estat membre d'acollida, n'ha d'informar de manera motivada per escrit el mediador d'assegurances o reassegurances, en el mateix termini.

3. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'informar per escrit el mediador d'assegurances o de reassegurances que l'autoritat competent de l'Estat membre d'acollida ha rebut la informació i que el mediador pot començar a exercir la seva activitat en l'Estat membre en qüestió.

Quan sigui procedent, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'informar al mateix temps el mediador que la informació relativa a les disposicions nacionals adoptades per motius d'interès general aplicables en l'Estat membre d'acollida estan disponibles en el lloc web de l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació i en el punt de contacte únic establert per l'Estat membre d'acollida, així com que el mediador ha de complir les disposicions esmentades a fi d'iniciar les seves operacions a l'Estat membre d'acollida.

4. Si es produeix cap canvi en qualsevol de les dades comunicades en aplicació de l'apartat 1, el mediador d'assegurances o de reassurances n'ha d'informar la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions com a mínim un mes abans que el canvi sigui efectiu. L'autoritat competent de l'Estat membre d'acollida també ha de ser informada d'aquest canvi per la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, en el termini màxim d'un mes des de la recepció de la informació.

Article 170. *Exercici de l'activitat en règim de dret d'establiment.*

1. Qualsevol mediador d'assegurances o de reassurances resident o domiciliat a Espanya que es proposi exercir una activitat en règim de dret d'establiment mitjançant una sucursal o a través d'una presència permanent al territori d'un altre Estat membre ha de facilitar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions la informació següent:

- a) Nom, adreça i número de registre.
- b) Estat al territori del qual tingui previst operar, així com l'adreça de la sucursal a l'Estat en qüestió en què es pot obtenir documentació.
- c) Classe de mediador i, quan sigui procedent, identificació de les entitats asseguradores o reassurances a les quals representi.
- d) Rams d'assegurances en què tingui previst dur a terme l'activitat de distribució.
- e) Identificació de qualsevol persona responsable de la gestió de la sucursal o l'establiment permanent.

2. En el termini d'un mes, a partir de la data de recepció de la informació a què es refereix l'apartat 1, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de comunicar aquesta informació a l'autoritat competent de l'Estat membre d'acollida, llevat que es negui a fer la comunicació perquè té raons per dubtar de l'estructura organitzativa o de la situació financera del mediador. En cas de negativa a transmetre la informació a l'Estat membre d'acollida n'ha d'informar de manera motivada per escrit el mediador d'assegurances o reassurances, en el mateix termini.

3. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'informar per escrit el mediador d'assegurances o de reassurances que l'autoritat competent de l'Estat membre d'acollida ha rebut la informació.

4. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de comunicar les disposicions adoptades per motius d'interès general per l'Estat membre d'acollida al mediador i l'ha d'informar que pot iniciar la seva activitat a l'Estat membre d'acollida sempre que compleixi aquestes disposicions.

Si la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions no rep en el termini d'un mes de l'autoritat competent de l'Estat membre d'acollida informació sobre les disposicions nacionals adoptades per motius d'interès general aplicables en l'Estat membre en qüestió, ha d'informar el mediador que pot iniciar la seva activitat a l'Estat membre d'acollida.

5. Si es produeix cap canvi en qualsevol de les dades comunicades en aplicació de l'apartat 1, el mediador d'assegurances o de reassurances n'ha d'informar la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions com a mínim un mes abans que el canvi sigui efectiu. L'autoritat competent de l'Estat membre d'acollida també ha de ser informada d'aquest canvi per la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, en el termini màxim d'un mes des de la recepció de la informació.

6. Als efectes del que disposa aquest article, s'assimila a una sucursal qualsevol presència permanent d'un mediador al territori d'un altre Estat membre de la Unió Europea que sigui equivalent a una sucursal.

Article 171. *Remissió general.*

En el que no prevegi aquesta secció, els mediadors d'assegurances i de reassurances residents o domiciliats a Espanya que exerceixin l'activitat en règim de lliure prestació de serveis o en règim de dret d'establiment s'han d'ajustar a les disposicions del capítol III.

Secció 6a. Obligacions d'informació i normes de conducta

Subsecció 1a. Obligacions generals d'informació

Article 172. *Principi general.*

1. Els distribuïdors d'assegurances han d'actuar sempre amb honestedat, equitat i professionalitat en benefici dels interessos dels seus clients.

2. Tota la informació relativa a l'àmbit del títol I, incloses les comunicacions publicitàries dirigides pels distribuïdors d'assegurances als clients o possibles clients, ha de ser precisa, clara i no enganyosa. Les comunicacions publicitàries han de ser identificables clarament com a tals.

3. Els distribuïdors d'assegurances no poden ser remunerats, ni poden avaluar el rendiment dels seus empleats, d'una manera que entri en conflicte amb la seva obligació d'actuar en el millor interès dels seus clients. En particular, un distribuïdor d'assegurances no ha d'establir cap sistema de remuneració, d'objectius de vendes o de cap altra índole que pugui constituir un incentiu perquè aquest o els seus empleats recomanin un producte d'assegurança determinat a un client si el distribuïdor d'assegurances pot oferir un producte diferent que s'ajusti millor a les necessitats del client.

Article 173. *Informació general prèvia que ha de proporcionar el mediador d'assegurances.*

1. Abans de la subscripció d'un contracte d'assegurança, el mediador d'assegurances ha de proporcionar al client, amb una antelació suficient, la informació següent:

- a) La seva identitat i adreça, així com la seva condició de mediador d'assegurances.
- b) Si ofereix assessorament en relació amb els productes d'assegurança comercialitzats.
- c) Els procediments previstos a la secció 4a del capítol III, que permetin als clients i a altres parts interessades presentar queixes sobre els mediadors d'assegurances i sobre els procediments de resolució extrajudicial de conflictes.
- d) El tractament de les seves dades de caràcter personal, de conformitat amb el que estableix l'article 5.1 de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals.
- e) El registre en què estigui inscrit i els mitjans per comprovar la inscripció.
- f) Si actua en representació del client o actua en nom i a compte de l'entitat asseguradora.
- g) Si té una participació directa o indirecta del 10 per cent o superior dels drets de vot o del capital en una entitat asseguradora determinada.
- h) Si una entitat asseguradora determinada o una empresa matriu d'aquesta entitat té una participació directa o indirecta del 10 per cent o superior dels drets de vot o del capital del mediador d'assegurances.

- i) Pel que fa al contracte ofert o sobre el qual s'ha assessorat, si:
- 1r Facilita assessorament basant-se en una anàlisi objectiva i personalitzada;
 - 2n està obligat contractualment a dur a terme activitats de distribució d'assegurances exclusivament amb una, o, si s'escau, està autoritzat amb diverses entitats asseguradores, cas en què ha d'informar dels noms de les entitats asseguradores, o bé;
 - 3r no està obligat contractualment a dur a terme activitats de distribució d'assegurances exclusivament amb una o diverses entitats asseguradores i no facilita assessorament basant-se en una anàlisi objectiva i personalitzada, cas en què ha d'informar dels noms de les entitats asseguradores amb les quals pugui dur a terme, o de fet dugui a terme, activitats de distribució d'assegurances del producte d'assegurança ofert;
 - 4t addicionalment, en el cas dels operadors de bancassegurança, han de comunicar als seus clients que l'assessorament prestat es facilita amb la finalitat de contractar una assegurança i no cap altre producte que pugui comercialitzar l'entitat de crèdit o l'establiment financer de crèdit.
- j) La naturalesa de la remuneració rebuda en relació amb el contracte d'assegurança.
- k) Si, en relació amb el contracte d'assegurança, treballen:
- 1r A canvi d'un honorari, això és, la remuneració l'abona directament el client;
 - 2n a canvi d'una comissió d'algun tipus, això és, la remuneració està inclosa a la prima d'assegurança;
 - 3r a canvi de qualsevol altre tipus de remuneració, inclòs qualsevol possible avantatge econòmic ofert o atorgat en relació amb el contracte d'assegurança, o
 - 4t sobre la base d'una combinació de qualsevol dels tipus de remuneració que especifiquen els apartats 1r, 2n i 3r.
2. Quan el client acordi per escrit amb el mediador d'assegurances l'abonament d'honoraris, aquest ha d'informar el client de l'import de l'honorari o, quan això no sigui possible, el mètode per calcular-lo.
3. Si després de la subscripció del contracte el client efectua, en virtut del contracte d'assegurança, algun pagament diferent de les primes periòdiques i els pagaments previstos, també se li ha de facilitar la informació a què es refereix aquest article en relació amb cada un d'aquests pagaments.
4. El deure d'informació previ que regulen els apartats anteriors també és exigible en ocasió de la modificació o la pròrroga del contracte d'assegurança si s'han produït alteracions en la informació subministrada inicialment.

Article 174. *Informació general prèvia que ha de proporcionar l'entitat asseguradora.*

1. Abans de la subscripció d'un contracte d'assegurança, l'entitat asseguradora ha de proporcionar al client, amb una antelació suficient, la informació següent:
- a) La seva identitat i adreça, així com la seva condició d'entitat asseguradora.
 - b) Si ofereix assessorament en relació amb els productes d'assegurança comercialitzats.
 - c) Els procediments previstos a la secció 4a del capítol III que permetin als clients i a altres parts interessades presentar queixes sobre les entitats asseguradores, i sobre els procediments de resolució extrajudicial de conflictes.
 - d) La naturalesa de la remuneració percebuda pels seus empleats en relació amb el contracte d'assegurança.
2. Si després de la subscripció del contracte el client efectua algun pagament en virtut del contracte d'assegurança diferent de les primes periòdiques i els pagaments previstos, també se li ha de facilitar la informació a què es refereix aquest article en relació amb cada un d'aquests pagaments.

3. El deure d'informació previ que regulen els apartats anteriors també és exigible en ocasió de la modificació o la pròrroga del contracte d'assegurança si s'han produït alteracions en la informació subministrada inicialment.

Article 175. Informació i assessorament previs que han de proporcionar els distribuïdors d'assegurances sobre el contracte d'assegurança.

1. Abans de la subscripció d'un contracte d'assegurança, el distribuïdor d'assegurances ha de determinar, basant-se en informacions obtingudes del client, les exigències i les necessitats del client i li ha de facilitar informació objectiva sobre el producte d'assegurança d'una forma comprensible, de manera que el client pugui prendre una decisió fundada.

Qualsevol contracte que es proposi ha de respectar les exigències i les necessitats del client en matèria d'assegurances.

2. Si es facilita assessorament abans de la subscripció d'un contracte determinat, el distribuïdor d'assegurances ha de facilitar al client una recomanació personalitzada en què expliqui per què un producte concret satisfà millor les exigències i les necessitats del client.

Quan un mediador d'assegurances informi el seu client que facilita assessorament basat en una anàlisi objectiva i personalitzada, ha de prestar aquest assessorament sobre la base de l'anàlisi d'un nombre suficient de contractes d'assegurança oferts al mercat, de manera que pugui formular una recomanació personalitzada, atenint-se a criteris professionals, respecte al contracte d'assegurança que seria adequat a les necessitats del client.

3. Les precisions a què es refereixen els apartats 1 i 2 s'han de modular en funció de la complexitat del producte d'assegurança proposat i del tipus de client.

4. Sense perjudici del que disposen els articles 122, 123, 124, 125 i 126 del Reial decret 1060/2015, de 20 de novembre, abans de la subscripció del contracte, tant si s'ofereix assessorament com si no i independentment del fet que el producte d'assegurança formi part d'un paquet d'acord amb l'article 184, el distribuïdor d'assegurances ha de subministrar al client la informació pertinent sobre el producte d'assegurança d'una forma comprensible, de manera que el client pugui prendre una decisió fundada, i atenent la complexitat del producte d'assegurança i el tipus de client.

5. Els mediadors d'assegurances d'altres estats de la Unió Europea que exerceixin a Espanya en règim de dret d'establiment o en règim de lliure prestació de serveis han d'informar els seus clients en els mateixos termes que preveuen els apartats anteriors, sobre si duen a terme un assessorament basat en una anàlisi objectiva i personalitzada o si estan obligats contractualment o no a dur a terme activitats de distribució d'assegurances exclusivament amb una o diverses entitats asseguradores.

Article 176. Deure general d'informació prèvia sobre el contracte d'assegurança diferent de l'assegurança de vida: document d'informació prèvia.

1. En relació amb la distribució de productes d'assegurança diferents de l'assegurança de vida, segons la classificació de l'annex I de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, s'ha de facilitar la informació a què es refereix l'article 175.4 mitjançant un document d'informació prèvia sobre productes d'assegurança, en paper o en un altre suport durador, per a la distribució de productes d'assegurança diferents de l'assegurança de vida. A aquests productes els és aplicable el Reglament d'execució (UE) 2017/1469 de la Comissió, d'11 d'agost de 2017, pel qual s'estableix un format de presentació normalitzat per al document d'informació sobre productes d'assegurança.

2. L'entitat asseguradora o, si s'escau, el mediador d'assegurances quan sigui aquest el qui dissenyi el producte d'assegurança ha d'elaborar el document d'informació prèvia sobre el producte d'assegurança a què es refereix l'apartat 1.

3. El document d'informació prèvia sobre el producte d'assegurança ha de complir els requisits següents:

- a) Ha de ser un document breu i independent.
- b) Ha de tenir una presentació i una estructura clares que en permetin la lectura fàcil, i ha d'utilitzar caràcters d'una mida llegible.
- c) En cas que l'original s'hagi elaborat en color, no ha de perdre claredat si s'imprimeix o es fotocopia en blanc i negre.
- d) S'ha de redactar en les llengües oficials, o en una de les llengües oficials, utilitzades en la part de l'Estat membre en què es distribueixi el producte d'assegurança, o en una altra llengua si així ho acorden el client i el distribuïdor.
- e) Ha de ser necessari i no enganyós.
- f) Ha d'incloure el títol «document d'informació sobre el producte d'assegurança» a la part superior de la primera pàgina.
- g) Ha d'incloure una declaració que la informació precontractual i contractual completa relativa al producte es facilita en altres documents.

4. El document d'informació sobre el producte d'assegurança ha de contenir la informació següent:

- a) Informació sobre el tipus d'assegurança.
- b) Un resum de les cobertures de l'assegurança, inclosos els riscos principals assegurats, la suma assegurada i, quan sigui procedent, l'àmbit geogràfic d'aplicació, així com un resum dels riscos exclosos.
- c) Les condicions de pagament de les primes, i la durada dels pagaments.
- d) Les principals exclusions, sobre les quals no és possible presentar sol·licituds d'indemnització.
- e) Les obligacions al començament del contracte.
- f) Les obligacions durant la vigència del contracte.
- g) Les obligacions en cas de sol·licitud d'indemnització.
- h) La durada del contracte, incloses les dates de començament i d'expiració.
- i) Les modalitats de rescissió del contracte.

5. En relació amb les assegurances a les quals és aplicable el que disposa aquest article, no és necessari subministrar la informació que estableixen els articles 122, 125 i 126 del Reial decret 1060/2015, de 20 de novembre, en la mesura en què aquesta s'entengui degudament subministrada d'acord amb el document d'informació sobre el producte d'assegurança.

Article 177. Exempció de l'obligació d'informació prèvia.

No és obligatori facilitar la informació que preveuen els articles 173, 174, 175 i 176 quan el distribuïdor d'assegurances exerceixi activitats de distribució en relació amb les assegurances de grans riscos.

Subsecció 2a. Requisits addicionals en relació amb la distribució de productes d'inversió basats en assegurances

Article 178. Àmbit d'aplicació dels requisits addicionals.

Aquesta subsecció estableix requisits addicionals d'informació als aplicables a la distribució d'assegurances de conformitat amb els articles 172, 173, 174, 175 i 176, quan la distribució d'assegurances es refereixi a la comercialització de productes d'inversió basats en assegurances duta a terme per:

- a) Un mediador d'assegurances.
- b) Una entitat asseguradora.

Article 179. *Prevenició de conflictes d'interessos.*

1. Sense perjudici del que disposa l'article 172, els mediadors d'assegurances i les entitats asseguradores que distribueixin productes d'inversió basats en assegurances han d'adoptar totes les mesures oportunes per detectar els possibles conflictes d'interessos que sorgeixin entre ells mateixos, inclosos els seus òrgans de direcció i empleats o qualsevol persona lligada a ells directament o indirectament per vincles de control, i els seus clients, o entre un client i un altre, en l'exercici d'activitats de distribució d'assegurances.

2. Els mediadors d'assegurances i les entitats asseguradores han d'adoptar mesures organitzatives eficaces destinades a impedir que les situacions de conflictes d'interessos detectades d'acord amb el que disposa l'apartat anterior perjudiquin els interessos dels seus clients. Aquestes mesures han de ser proporcionals a les activitats dutes a terme, els productes d'assegurança comercialitzats i la classe de distribuïdor.

3. En cas que les mesures adoptades de conformitat amb l'apartat anterior pel mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora per gestionar les situacions de conflictes d'interessos detectades no siguin suficients per garantir, amb un grau raonable de seguretat, que s'evitin els riscos de perjudici als interessos dels clients, el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora han d'informar clarament el client de la naturalesa general o de l'origen dels conflictes d'interessos, amb el temps suficient abans de subscriure un contracte d'assegurança.

4. La informació a què fa referència l'apartat 3 s'ha de facilitar:

- a) En un suport durador, i;
- b) amb un detall suficient, tenint en compte la naturalesa del client, per permetre-li prendre una decisió fundada respecte a les activitats de distribució d'assegurances en el context de les quals sorgeixi el conflicte d'interessos.

Article 180. *Informació prèvia que s'ha de facilitar als clients.*

1. Sense perjudici de la informació general que han de proporcionar els mediadors d'assegurances i les entitats asseguradores de conformitat amb el que disposen els articles 173 i 174, s'ha de facilitar als clients, amb el temps suficient abans de subscriure un contracte, informació adequada sobre els productes d'inversió basats en assegurances objecte de distribució, així com sobre els costos i les despeses associades. Aquesta informació ha d'incloure, com a mínim, el següent:

- a) Quan s'ofereixi assessorament, el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora han d'indicar si lliuraran al client avaluacions periòdiques de la idoneïtat del producte d'inversió basat en assegurances recomanat a aquest client, a què fa referència l'article 181;
- b) orientacions i advertències sobre els riscos connexos als productes d'inversió basats en assegurances o a determinades estratègies d'inversió proposades;
- c) informació sobre tots els costos i despeses associades, inclosos el cost d'assessorament, quan sigui procedent, el cost del producte d'inversió basat en assegurances recomanat o comercialitzat al client i la manera com aquest el pot pagar, així com qualssevol pagaments relacionats amb tercers.

La informació sobre tots els costos i despeses, inclosos els relacionats amb la distribució del producte d'inversió basat en assegurances, que no siguin causats per l'existència d'un risc de mercat subjacent, ha d'estar agregada de manera que el client pugui comprendre el cost total així com l'efecte acumulatiu sobre el rendiment de la inversió, i s'ha de subministrar, a sol·licitud del client, un desglossament dels costos i les despeses per conceptes. Quan sigui procedent, aquesta informació s'ha de facilitar al client de manera periòdica, i almenys una vegada l'any, durant el cicle de vida de la inversió.

La informació a què es refereix aquest apartat s'ha de proporcionar d'una forma comprensible, de manera que els clients puguin entendre raonablement la naturalesa i els riscos del producte d'inversió basat en assegurances ofert i, per tant, puguin adoptar decisions d'inversió fundades.

2. Quan s'informi el client que l'assessorament en els productes d'inversió basats en assegurances en què el prenedor assumeixi el risc de la inversió s'ofereix de manera independent basat en una anàlisi objectiva i personalitzada, els mediadors d'assegurances no han d'acceptar ni retenir honoraris, comissions o altres beneficis monetaris o no monetaris abonats o proporcionats per un tercer o per una persona que actuï a compte d'un tercer en relació amb la distribució d'aquest tipus de productes. S'han de comunicar amb claredat i s'han d'excloure del que disposa aquest apartat els beneficis no monetaris menors que no perjudiquin la qualitat del servei corresponent al client i l'escala i la naturalesa dels quals siguin tals que no es pugui considerar que afecten el compliment per part del mediador d'assegurances d'actuar amb honestedat, imparcialitat i professionalitat, en el millor interès dels seus clients.

3. Sense perjudici del que disposa l'article 173.1.j), k) i 3, només es considera que les entitats asseguradores o els mediadors d'assegurances compleixen les obligacions d'actuar sempre amb honestedat, equitat i professionalitat en benefici dels interessos dels seus clients, o les referides a la prevenció de conflictes d'interessos de l'article 179, en els casos en què abonin o cobrin honoraris o comissions, o proporcionin o rebin qualsevol benefici no monetari en relació amb la distribució de productes d'inversió basats en assegurances o un servei auxiliar a qualsevol o de qualsevol, excepte el client o la persona que actuï en nom d'aquest, quan el pagament o benefici no perjudiqui:

- a) La qualitat del servei corresponent al client, i;
- b) el compliment de l'obligació del mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora d'actuar amb honestedat, imparcialitat i professionalitat, en el millor interès dels seus clients.

4. En el cas de distribució a clients professionals de productes d'inversió basats en assegurances, no és obligatori facilitar la informació que preveu aquest article.

5. La persona titular del Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital pot establir, en relació amb els productes d'inversió basats en assegurances en què el prenedor assumeixi el risc de la inversió, requisits addicionals d'informació al client abans de subscriure el contracte i una vegada subscrit aquest, en particular sobre el deure de revelar al client, de manera completa, exacta i comprensible, l'existència, la naturalesa i la quantia dels pagaments o beneficis a què es refereix l'apartat 3 o, quan aquesta quantia no es pugui determinar, el mètode per calcular-la.

Article 181. *Anàlisi d'idoneïtat i adequació i informació als clients.*

1. Sense perjudici del que disposa l'article 175.1, referit a l'obligació de determinar les exigències i les necessitats del client amb caràcter previ a la subscripció d'un contracte d'assegurança, quan el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora duguin a terme activitats de distribució d'assegurances en què ofereixin assessorament sobre un producte d'inversió basat en assegurances, també han d'obtenir en tot cas la informació següent sobre el client o client potencial:

- a) Coneixements i experiència en l'àmbit de la inversió propi de la classe de producte.
- b) Situació financera, inclosa la seva capacitat per suportar pèrdues.
- c) Objectius d'inversió, inclosa la seva tolerància al risc.

Aquesta informació s'ha d'obtenir amb la finalitat que el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora recomanin al client els productes d'inversió basats en assegurances que siguin idonis per a ell i que, en particular, s'ajustin millor al seu nivell de tolerància al risc i a la seva capacitat per suportar pèrdues.

Quan l'assessorament en matèria d'inversió consisteixi en la recomanació d'un conjunt de productes combinats d'acord amb l'article 184, el conjunt considerat de manera global ha de ser idoni per al client.

2. Sense perjudici del que disposa l'article 175.1, referit a l'obligació de determinar les exigències i les necessitats del client amb caràcter previ a la subscripció d'un contracte d'assegurança, quan el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora duguin a terme activitats de distribució d'assegurances en què no s'ofereixi assessorament, també han d'obtenir en tot cas informació sol·licitada al client sobre els seus coneixements i experiència en l'àmbit d'inversió propi de la classe de producte.

Aquesta informació s'ha d'obtenir amb la finalitat que el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora puguin analitzar si el producte d'assegurança és adequat per al client.

Quan la distribució consisteixi en un conjunt de productes combinats de conformitat amb l'article 184, el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora han d'examinar si el conjunt, considerat de manera global, és adequat per al client.

Quan el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora considerin, basant-se en la informació rebuda en virtut del paràgraf primer d'aquest apartat, que el producte no és adequat per al client, l'han d'advertir d'això. Aquesta advertència es pot fer en un format normalitzat.

Quan els clients o clients potencials no facilitin la informació a què es refereix el paràgraf primer d'aquest apartat o facilitin informació insuficient sobre els seus coneixements i experiència, el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora els han d'advertir que no estan en condicions de decidir si el producte previst és adequat per a ells. Aquesta advertència es pot fer en un format normalitzat.

3. Sense perjudici del que disposa l'article 175.1, referit a l'obligació de determinar les exigències i les necessitats del client amb caràcter previ a la subscripció d'un contracte d'assegurança, quan no s'ofereixi assessorament en relació amb productes d'inversió basats en assegurances, els mediadors d'assegurances o les entitats asseguradores poden dur a terme activitats de distribució d'assegurances sense necessitat d'obtenir la informació o adoptar la decisió que preveu l'apartat 2, sempre que es compleixin totes les condicions següents:

a) Les activitats es refereixen a alguns dels següents productes d'inversió basats en assegurances:

1r Contractes que només ofereixen una exposició d'inversió a instruments financers considerats no complexos en virtut del Reial decret legislatiu 4/2015, de 23 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei del mercat de valors, i que no incorporen una estructura que dificulti al client la comprensió del risc implicat, o

2n altres inversions no complexes basades en assegurances per a les finalitats d'aquest apartat.

b) L'activitat de distribució d'assegurances es porta a terme a iniciativa del client o client potencial.

c) El client ha estat informat clarament que per a la prestació de l'activitat de distribució d'assegurances no és necessari que el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora avaluïn la idoneïtat del producte d'inversió basat en assegurances o l'activitat de distribució d'assegurances prestada o oferta i que el client no gaudeix de la corresponent protecció de les normes de conducta pertinents. Aquesta advertència es pot facilitar en un format normalitzat.

d) El mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora compleix les seves obligacions en matèria de gestió i prevenció de conflictes d'interessos, previstes a l'article 179.

Quan subscriuguin contractes d'assegurança amb clients que tinguin la seva residència habitual o el seu establiment en un Estat membre que no faci ús de l'excepció que preveu aquest apartat, els mediadors d'assegurances o les entitats asseguradores, inclosos els

que operin en règim de lliure prestació de serveis o de llibertat d'establiment, han de complir les disposicions aplicables en l'Estat membre en qüestió.

4. El mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora han de crear un registre que contingui el document o els documents acordats entre el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora i el client, que recullin els drets i les obligacions de les parts i la resta de condicions d'acord amb les quals el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora presten els seus serveis al client. Els drets i els deures de les parts en el contracte es poden establir per referència a altres textos legals.

5. En el cas de distribució a clients professionals de productes d'inversió basats en assegurances, no és obligatori facilitar la informació que preveu aquest article.

Subsecció 3a. Modalitats de transmissió de la informació

Article 182. *Modalitat de transmissió d'informació general.*

1. Qualsevol informació que s'hagi de proporcionar en virtut dels articles 173, 174, 175 i 180 s'ha de comunicar als clients:

- a) En paper;
- b) de manera clara i precisa, comprensible per al client;
- c) en una llengua oficial de l'Estat membre en què se situï el risc o de l'Estat membre del compromís o en qualsevol altra llengua acordada per les parts, i
- d) de manera gratuïta.

2. Com a excepció al que disposa l'apartat 1, lletra a), la informació a què es refereixen els articles 173, 174, 175 i 180 es pot facilitar al client d'una de les maneres següents:

- a) A través d'un suport durador diferent del paper, quan concorrin les circumstàncies que estableix l'apartat 4, o
- b) a través d'un lloc web, quan concorrin les circumstàncies que estableix l'apartat 5.

3. Quan la informació a què es refereixen els articles 173, 174, 175 i 180 es faciliti a través d'un suport durador diferent del paper o a través d'un lloc web, s'ha de proporcionar al client una còpia en paper quan aquest així ho sol·liciti, i de manera gratuïta.

4. La informació a què es refereixen els articles 173, 174, 175 i 180 es pot facilitar a través d'un suport durador diferent del paper quan concorrin les circumstàncies següents:

- a) Que l'ús del suport durador sigui adequat en el context de les operacions que tinguin lloc entre el distribuïdor d'assegurances i el client, i
- b) que el client hagi pogut optar entre rebre informació en paper o en un altre suport durador, i hagi triat aquest últim suport.

5. La informació a què es refereixen els articles 173, 174, 175 i 180 es pot facilitar a través d'un lloc web quan es dirigeixi personalment al client o quan concorrin les circumstàncies següents:

- a) Que facilitar aquesta informació a través d'un lloc web sigui adequat en el context de les operacions que tinguin lloc entre el distribuïdor d'assegurances i el client.
- b) Que el client hagi acceptat que aquesta informació es faciliti a través d'un lloc web.
- c) Que s'hagi notificat al client electrònicament la adreça del lloc web i l'apartat del lloc web en què es pot consultar aquesta informació.
- d) Que es garanteixi que aquesta informació seguirà figurant al lloc web durant el temps que el client necessiti raonablement per consultar-la.

6. Als efectes del que disposen els apartats 4 i 5, facilitar la informació a través d'un suport durador diferent del paper o a través d'un lloc web es considera adequat en el context de les operacions que tinguin lloc entre el distribuïdor d'assegurances i el client, si

hi ha proves que aquest últim té accés regular a Internet. Es considera que la comunicació per part del client d'una adreça de correu electrònic als efectes d'aquestes operacions constitueix una prova vàlida.

7. En cas de venda per telèfon, la informació facilitada al client pel distribuïdor d'assegurances abans de subscriure el contracte, inclòs el document d'informació prèvia sobre el producte d'assegurança a què es refereix l'article 176, s'ha de comunicar d'acord amb les normes aplicables a la comercialització a distància de serveis financers als usuaris d'assegurances. A més, fins i tot quan el client hagi decidit rebre informació prèviament en un suport durador diferent del paper de conformitat amb l'apartat 4, el distribuïdor d'assegurances ha de facilitar al client, a més, la informació que escaigui d'acord amb els apartats 1 o 2 immediatament després de subscriure el contracte d'assegurança.

Article 183. Modalitat de transmissió d'informació en el cas de productes d'inversió basats en assegurances.

Sense perjudici del que disposa l'article 182, la transmissió d'informació en el cas de productes d'inversió basats en assegurances es regeix pel següent:

a) El mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora ha de facilitar al client, en un suport durador, els informes oportuns sobre el servei que presten. Aquests informes han d'incloure comunicacions periòdiques als clients, atenent la classe i la complexitat dels productes d'inversió basats en assegurances de què es tracti i la naturalesa del servei prestat al client, i han d'indicar, si s'escau, els costos de les operacions i els serveis duts a terme a compte del client.

b) Quan el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora proporcionin assessorament, han de facilitar al client, abans de la subscripció del contracte, una declaració sobre la idoneïtat en un suport durador en què s'especifiqui l'assessorament proporcionat i la manera com aquest s'adapta a les preferències, els objectius i altres característiques del client, i són aplicables les condicions que estableixen els apartats 1 a 4 de l'article 182.

Quan el contracte se subscriu utilitzant un mitjà de comunicació a distància que impedeixi el lliurament per endavant de la declaració d'idoneïtat, el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora poden proporcionar la declaració d'idoneïtat en un suport durador immediatament després que el client estigui vinculat pel contracte, sempre que es compleixin els dos requisits següents:

1r El client ha consentit de rebre la declaració d'idoneïtat sense demora indeguda després de la conclusió del contracte, i

2n el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora ha donat al client l'opció de demorar la subscripció del contracte a fi de rebre prèviament la declaració d'idoneïtat.

Quan el mediador d'assegurances o l'entitat asseguradora hagin informat el client que efectuaran una avaluació periòdica d'idoneïtat, l'informe periòdic ha de contenir un estat actualitzat de com el producte d'inversió basat en assegurances s'ajusta a les preferències, els objectius i altres característiques del client.

Subsecció 4a. Pràctiques de vendes combinades i vinculades

Article 184. Pràctiques de vendes combinades i vinculades.

1. Quan un contracte d'assegurança sigui el producte principal que s'ofereixi conjuntament amb serveis o productes auxiliars diferents de les assegurances com a part del mateix paquet o acord, el distribuïdor d'assegurances ha d'informar el client de si els diferents components es poden adquirir separatament, i, en aquest cas, ha d'oferir una descripció adequada dels diferents components de l'acord i ha de facilitar per separat justificants dels costos i les despeses de cada component.

En aquestes circumstàncies, i si el risc o l'abast de l'assegurança resultants del paquet o acord ofert al client són diferents dels associats als components considerats per separat, el distribuïdor d'assegurances ha de facilitar una descripció adequada dels diferents components de l'acord i de la manera com la interacció entre aquests modifica el risc o l'abast de l'assegurança.

2. Quan un contracte d'assegurança sigui auxiliar a un bé o servei que no sigui d'assegurances, com a part d'un mateix paquet o acord, el distribuïdor d'assegurances ha d'oferir al client la possibilitat d'adquirir el bé o el servei per separat. Aquest apartat no s'aplica:

- a) Quan el producte d'assegurança sigui complementari d'un servei o una activitat d'inversió en el sentit del Reial decret legislatiu 4/2015, de 23 d'octubre,
- b) quan el producte d'assegurança sigui complementari d'un contracte de préstec en el sentit de l'article 4.3) de la Llei 5/2019, de 15 de març, reguladora dels contractes de crèdit immobiliari, o
- c) quan el contracte d'assegurança sigui complementari d'un compte de pagament en el sentit del Reial decret llei 19/2017, de 24 de novembre, de comptes de pagament bàsics, trasllat de comptes de pagament i comparabilitat de comissions.

3. Aquest article no s'aplica a la distribució del contracte d'assegurança que inclogui la cobertura de diferents tipus de risc (pòlisses d'assegurances multirisc).

4. Abans de la contractació dels productes a què es refereixen els apartats 1 i 2, el distribuïdor ha d'informar l'usuari de manera expressa i comprensible:

- a) Que s'està duent a terme una pràctica de venda combinada o vinculada.
- b) De la part del cost total que correspon a cada un dels productes o serveis, en la mesura en què aquest cost estigui disponible per a l'usuari d'assegurances.
- c) Dels efectes que la no contractació individual o la cancel·lació anticipada de l'assegurança o de qualsevol dels productes vinculats produiria sobre el cost conjunt de l'assegurança i la resta dels productes o serveis vinculats.
- d) De les diferències entre l'oferta conjunta i l'oferta dels productes per separat.

5. En els supòsits que recullen els apartats 1 i 2, els distribuïdors d'assegurances han de determinar en tot cas les exigències i les necessitats del client respecte dels contractes d'assegurança que formen part del conjunt del mateix paquet o acord.

6. Quan la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions tingui constància de la realització de pràctiques que perjudiquin els usuaris d'assegurances privades pot, mitjançant una resolució, establir mesures, inclosa la prohibició, en relació amb la venda de productes d'assegurança juntament amb serveis o productes auxiliars diferents de les assegurances com a part d'un paquet o acord.

Subsecció 5a. Control de productes i requisits en matèria de governança

Article 185. *Requisits en el disseny, l'aprovació i el control de productes i en matèria de governança.*

1. Les entitats asseguradores, així com els mediadors d'assegurances que dissenyin productes d'assegurança per a la seva venda a clients, han de mantenir, gestionar i revisar un procés per a l'aprovació de cada un dels productes d'assegurança o les adaptacions significatives dels productes d'assegurança existents abans de la seva comercialització o distribució als clients.

El procés d'aprovació del producte ha de ser proporcionat i adequat a la naturalesa del producte d'assegurança.

Aquest procés ha d'especificar un mercat destinatari definit per a cada producte, ha de garantir l'avaluació de tots els riscos pertinents per al mercat en qüestió i la coherència amb aquest de l'estratègia de distribució prevista, i ha d'adoptar mesures raonables per garantir que el producte d'assegurança es distribueix al mercat destinatari definit.

L'entitat asseguradora ha d'entendre els productes d'assegurança que ofereixi o comercialitzi i n'ha d'efectuar revisions periòdiques, tenint en compte qualsevol fet que pugui afectar substancialment el risc potencial per al mercat destinatari definit, per avaluar, almenys, si el producte segueix responent a les necessitats d'aquest mercat i si l'estratègia de distribució prevista segueix sent l'adequada.

Les entitats asseguradores, així com els mediadors d'assegurances que dissenyin productes d'assegurança, han de posar a disposició dels distribuïdors tota la informació rellevant sobre aquests i sobre el seu procés d'aprovació, inclòs el mercat destinatari definit d'aquest.

Quan un distribuïdor d'assegurances ofereixi productes d'assegurança no dissenyats per ell, o assessori sobre aquests, ha de disposar dels mecanismes adequats per obtenir la informació a què al·ludeix el paràgraf anterior així com per comprendre les característiques i el mercat destinatari definit de cada producte d'assegurança.

2. Les polítiques, els processos i les mecanismes a què es refereix aquest article s'entenen sense perjudici de tots els altres requisits que preveu el títol I, inclosos els relatius a la publicació, la valoració d'idoneïtat o conveniència, la identificació i la gestió de conflictes d'interessos, i els incentius.

3. El que disposa aquest article no és aplicable a productes d'assegurança que consisteixin en assegurances de grans riscos.

Secció 7a. Competències d'ordenació i supervisió

Subsecció 1a. Competències de l'Administració General de l'Estat

Article 186. Control dels distribuïdors d'assegurances i reassegurances.

1. Excepte el que s'estableix per a les competències atribuïdes expressament a la persona titular del Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions exerceix el control que regula el títol I sobre els distribuïdors d'assegurances i de reassegurances residents o domiciliats a Espanya, incloses les activitats que duguin a terme en règim de dret d'establiment i en règim de lliure prestació de serveis.

2. A l'efecte de dur a terme un seguiment adequat del mercat, els distribuïdors d'assegurances i de reassegurances han de subministrar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions la documentació i la informació necessàries per donar compliment al que disposa l'apartat anterior, mitjançant la seva presentació periòdica de la manera que es determini reglamentàriament o mitjançant l'atenció de requeriments individualitzats que els dirigeixi la Direcció General esmentada.

3. És aplicable a la inspecció de mediadors d'assegurances i de corredors de reassegurances privats el que disposa el capítol IV del títol IV de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, en matèria de supervisió per inspecció, i s'entenen fetes als mediadors d'assegurances i els corredors de reassegurances les referències que el capítol esmentat fa a les entitats asseguradores.

4. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot donar la difusió que consideri necessària per a informació del públic quan tingui constància de distribuïdors d'assegurances que operin a Espanya sense estar habilitats legalment per fer-ho.

5. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'informar la Comissió Europea de les dificultats de caràcter general que trobin els seus distribuïdors d'assegurances o de reassegurances per establir-se o exercir activitats de distribució d'assegurances o reassegurances en un tercer país.

Article 187. Obligacions comptables i deure d'informació estadísticocomptable.

1. Els corredors d'assegurances i de reassegurances han de portar els llibres registre comptables que es determinin reglamentàriament, sense perjudici de la gestió dels llibres de comptabilitat a què els obliguin les normes mercantils o fiscals.

2. Una vegada iniciada l'activitat de distribució d'assegurances i reassegurances, els agents d'assegurances vinculats, els operadors de bancassegurança, els corredors d'assegurances i els corredors de reassegurances han de trametre a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions la informació estadísticocomptable amb el contingut i la periodicitat que es determini reglamentàriament.

3. La persona titular del Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital ha de fixar els supòsits i les condicions en què els agents d'assegurances vinculats, els operadors de bancassegurança, els corredors d'assegurances i els corredors de reassegurances a què es refereix l'apartat anterior han de presentar per mitjans electrònics davant la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions la documentació i la informació que estan obligats a subministrar de conformitat amb la seva normativa específica.

Article 188. *Deure de secret professional.*

1. Excepte les dades inscripcions en el registre administratiu a què es refereix l'article 133, les dades, els documents i les informacions que constin en poder de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions en virtut de les funcions que li encomana el títol I tenen caràcter reservat.

2. Totes les persones que exerceixin o hagin exercit una activitat de supervisió sobre l'activitat duta a terme per distribuïdors d'assegurances i de reassegurances, així com les persones a les quals s'hagin encarregat funcions respecte d'aquells, tenen l'obligació de guardar el secret professional sobre les informacions confidencials que rebin a títol professional en l'exercici d'aquesta funció.

3. És exigible el deure de secret professional en els termes que regula l'article 127 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, i s'han d'entendre fetes als mediadors d'assegurances i de reassegurances les referències que aquest precepte conté a les entitats asseguradores.

Article 189. *Deure de col·laboració amb altres autoritats supervisores.*

1. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de col·laborar amb les autoritats supervisores de la resta d'estats membres de la Unió Europea i hi ha d'intercanviar tota la informació que sigui necessària per a l'exercici de les seves funcions respectives en l'àmbit de supervisió de les operacions dels distribuïdors d'assegurances i reassegurances.

En particular, en el procés de registre, i de manera periòdica, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de compartir informació relativa a l'honorabilitat i l'aptitud dels distribuïdors d'assegurances i reassegurances.

Així mateix, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'intercanviar informació sobre els distribuïdors d'assegurances i reassegurances que hagin estat objecte d'una sanció o una altra mesura de caràcter administratiu que comporti l'exclusió del registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances.

2. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de facilitar a l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació la relació de mediadors d'assegurances i reassegurances que hagin notificat la seva intenció d'exercir l'activitat transfronterera en un altre Estat membre.

3. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'informar el Banc d'Espanya o la Comissió Nacional del Mercat de Valors, segons correspongui, quan en l'exercici de les seves competències tinguin coneixement de possibles irregularitats en la comercialització de productes o serveis financers que siguin objecte de pràctica de venda combinada o vinculada juntament amb productes d'assegurances, amb la finalitat de coordinar les actuacions de supervisió amb les autoritats esmentades.

Article 190. *Cancel·lació de la inscripció del registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances.*

1. La cancel·lació de la inscripció dels mediadors d'assegurances, els mediadors d'assegurances complementàries i els corredors de reassegurances inscrits en el registre administratiu que preveu l'article 133 l'ha d'acordar la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions quan es doni alguna de les causes següents:

- a) Quan l'entitat asseguradora hagi rescindit el contracte d'agència d'assegurances i comuniqui la baixa de l'agent d'assegurances exclusiu en el seu registre.
- b) Quan el mediador d'assegurances, el mediador d'assegurances complementàries o el corredor de reassegurances deixi de complir algun dels requisits exigits per figurar inscrit en el registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances.
- c) Quan els mediadors d'assegurances, els mediadors d'assegurances complementàries o els corredors de reassegurances incorrin en una causa de dissolució.
- d) Quan els corredors d'assegurances o de reassegurances a què es refereix el títol I no hagin iniciat la seva activitat en el termini d'un any des de la seva inscripció o la deixin d'exercir durant un període superior a un any.

A aquesta inactivitat, per falta d'iniciació o cessament en l'exercici, s'equipara la falta d'activitat efectiva, que s'entén que es produeix quan s'aprecii durant dos exercicis consecutius que el volum anual de negoci del corredor d'assegurances és inferior a 100.000 euros a l'any en primes d'assegurança distribuïdes, que es redueix a 30.000 euros quan el corredor distribueixi com a mediador d'assegurances complementàries, i, en el cas d'un corredor de reassegurances, de 500.000 euros a l'any en primes de reassegurança distribuïdes. El còmput anterior s'ha de dur a terme una vegada transcorreguts tres exercicis a comptar del següent a aquell en què s'hagi efectuat la inscripció en el registre administratiu que preveu l'article 133.

No és aplicable el que disposa aquesta lletra d) quan es justifiquin fundadament a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions les raons d'aquesta falta d'activitat, així com les mesures adoptades per superar aquesta situació.

- e) Quan s'hagi imposat com a sanció.
- f) Quan l'agent d'assegurances vinculat, l'operador de bancassegurança, el corredor d'assegurances o el corredor de reassegurances sol·licitin expressament la cancel·lació de la seva inscripció.

2. La cancel·lació de la inscripció dona lloc a l'exclusió del registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot donar publicitat a la resolució que acordi la cancel·lació de la inscripció quan apreciï que hi ha el perill que continuï l'exercici de l'activitat de distribució d'assegurances o de reassegurances.

Subsecció 2a. Responsabilitat davant de l'Administració i règim d'infraccions i sancions

Article 191. *Subjectes infractors.*

1. Són subjectes infractors i incorren en responsabilitat administrativa sancionable d'acord amb el que disposen els articles següents les persones físiques o jurídiques que infringeixin les normes sobre distribució d'assegurances i reassegurances i, en particular, les següents:

- a) Les entitats asseguradores i reasseguradores.
- b) Els mediadors d'assegurances i de reassegurances.
- c) Els mediadors d'assegurances complementàries.
- d) Els distribuïdors domiciliats en un altre Estat membre de la Unió Europea.
- e) Les persones que exerceixin càrrecs d'administració, les persones responsables de l'activitat de distribució o que, si s'escau, formin part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució en qualsevol de les entitats que descriuen les lletres anteriors.

f) Les persones que exerceixin, per si mateixes o a través d'una persona interposada, activitats de distribució d'assegurances o de reassegurances, sense complir els requisits exigits legalment o excedint les funcions que preveu el títol I, o aquelles per a les quals el títol I estableixi prohibicions.

2. Les entitats asseguradores són responsables davant de l'Administració per les infraccions que preveu el títol I comeses pels seus agents d'assegurances exclusius, inclosos els operadors de bancassegurança exclusius, sense perjudici de la responsabilitat administrativa que, si s'escau, se'ls pugui atribuir.

3. Els mediadors d'assegurances que en l'exercici de la seva activitat de distribució utilitzin els serveis dels col·laboradors externs a què es refereix l'article 137 són responsables davant de l'Administració per l'actuació d'aquests últims.

Article 192. *Infraccions.*

1. Les infraccions de normes reguladores de la distribució d'assegurances i reassegurances es classifiquen en molt greus, greus i lleus.

2. Tenen la consideració d'infraccions molt greus:

a) L'exercici de l'activitat de distribució sense estar inscrit com a distribuïdor en un registre admissible legalment a aquest efecte, d'acord amb la normativa de l'Estat membre d'origen, o excedint-se de les activitats a què l'habilita la inscripció, així com l'exercici de l'activitat per una persona interposada. S'exceptuen els supòsits que preveu l'article 130.2.

b) L'acceptació per part de les entitats asseguradores o reasseguradores dels serveis de distribució proporcionats per persones que no estiguin inscrites en un registre admissible legalment a aquest efecte d'acord amb la normativa de l'Estat membre d'origen, o excedint-se de les activitats a què l'habilita la inscripció. S'exceptuen els supòsits que preveu l'article 130.2.

c) La realització reiterada d'actes o operacions prohibides per normes sobre distribució d'assegurances i de reassegurances amb rang de llei o amb l'incompliment dels requisits que aquestes estableixin.

d) L'incompliment de l'obligació de sotmetre els seus comptes anuals a una auditoria de comptes de conformitat amb la legislació vigent en la matèria.

e) L'excusa, la negativa o la resistència a l'actuació inspectora, en els termes que estableix l'article 170 del Reial decret 1060/2015, de 20 de novembre, sempre que hi hagi un requeriment exprés i per escrit al respecte.

f) La realització d'actes fraudulents o la utilització de persones físiques o jurídiques interposades per aconseguir un resultat l'obtenció directa del qual implicaria la comissió d'almenys una infracció greu.

g) La comissió d'una infracció greu, quan durant els cinc anys anteriors a aquesta s'hagi imposat una sanció ferma pel mateix tipus d'infracció.

h) L'incompliment reiterat de les resolucions que dicti la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.

A aquest efecte, s'entén que l'incompliment té el caràcter de reiterat quan s'incompleixi una resolució i no s'atengui en el termini previst en el mateix requeriment o, si no n'hi ha, en el termini d'1 mes el requeriment que a aquest efecte formuli la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.

i) L'adquisició o l'increment d'una participació significativa en una societat de corredoria d'assegurances o un operador de bancassegurança amb l'incompliment del que disposa l'article 160.

j) La imposició directa o indirecta de la subscripció d'un contracte d'assegurança o de reassegurança, així com la informació inexacta o inadequada als prenedors d'assegurança, als assegurats, als beneficiaris de les pòlisses d'assegurança o, si s'escau, a les entitats asseguradores, sempre que pel nombre d'afectats o per la importància de la informació aquest incompliment es pugui considerar especialment rellevant.

k) Respecte de la distribució de productes d'inversió basats en assegurances, l'incompliment de qualsevol de les obligacions d'informació i normes de conducta que preveu la secció 6a del capítol III, així com les que preveu l'article 24.1 del Reglament (UE) núm. 1286/2014 del Parlament Europeu i de Consell, de 26 de novembre de 2014, sobre els documents de dades fonamentals relatives als productes d'inversió detallista vinculats i els productes d'inversió basats en assegurances.

l) L'incompliment reiterat de les obligacions d'informació i les normes de conducta que preveu la secció 6a del capítol III, quan per la importància de la informació aquest incompliment es pugui considerar especialment rellevant, respecte de productes d'assegurances diferents dels que preveu la lletra k).

m) En el cas dels corredors d'assegurances, l'incompliment reiterat de l'obligació de fer un assessorament basat en una anàlisi objectiva i personalitzada.

n) La distribució d'assegurances o de reassegurances a favor d'entitats no autoritzades legalment per operar a Espanya, o excedint-se dels termes per als quals estan autoritzades.

ñ) La utilització de denominacions pròpies dels agents d'assegurances i els operadors de bancassegurança o d'altres que puguin induir a confusió amb aquestes per part de persones físiques o jurídiques que no hagin subscrit un contracte d'agència d'assegurances, les dels corredors d'assegurances i les de corredors de reassegurances, o d'altres que puguin induir a confusió per part de persones físiques o jurídiques que no estiguin habilitades legalment per exercir aquestes activitats.

o) La utilització per part de mediadors d'assegurances o de reassegurances de denominacions i expressions que estiguin reservades a les entitats asseguradores o reasseguradores privades o que puguin induir a confusió amb aquestes, sense perjudici del que estableixen els articles 144, 153 i 158.

p) La realització reiterada de pràctiques abusives que perjudiquin el dret dels prenedors d'assegurances, dels assegurats, dels beneficiaris de pòlisses o, si s'escau, de les entitats asseguradores.

q) No tenir la comptabilitat i els llibres i registres exigits en la legislació mercantil aplicable i en les normes sobre distribució d'assegurances i de reassegurances, o la gestió d'aquests amb irregularitats essencials que impedeixin conèixer l'abast i la naturalesa de les operacions efectuades, així com no disposar de comptes de clients completament separats de la resta de recursos econòmics en els termes de l'article 136.4.

r) La falta de tramesa a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions de les dades o els documents que s'hi hagin de trametre, mitjançant la seva presentació permanent o periòdica, o mitjançant l'atenció de requeriments individualitzats, així com la seva falta de veracitat quan amb això es dificulti l'apreciació de l'abast i la naturalesa de les operacions efectuades. S'entén que hi ha falta de tramesa quan no es produeixi dins del termini que concedeixi a aquest efecte la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions quan recordi per escrit l'obligació o reiteri el requeriment individualitzat.

s) L'actuació concertada de diversos agents d'assegurances exclusius de diferents entitats asseguradores en condicions tals que el resultat conjunt de les seves activitats comporti l'exercici de fet d'una activitat de distribució com a corredor d'assegurances o agència vinculada.

t) El retard o la falta de tramesa per part del corredor d'assegurances a l'entitat asseguradora de les quantitats lliurades pel prenedor de l'assegurança en concepte de pagament de la prima quan, d'acord amb el que preveu l'article 156.4, aquesta conducta deixi l'assegurat sense cobertura de l'assegurança o li causi un perjudici.

u) L'incompliment de les mesures de control especial adoptades per la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions de conformitat amb l'article 200.

v) La falta d'autorització del client per a la subscripció d'un contracte d'assegurança.

w) La inscripció en el registre administratiu que preveu l'article 133 en virtut de declaracions falses o per qualsevol altre mitjà irregular.

x) La falta de comunicació per part del mediador d'assegurances al client o al tercer perjudicat de la identitat de les entitats asseguradores que assumeixen la seva

responsabilitat civil professional o, si s'escau, de la identitat de l'entitat asseguradora amb la qual es concerti l'assegurança de responsabilitat civil professional o de l'entitat que atorga una garantia equivalent, així com d'aquell que sigui el garant de la seva capacitat financera.

3. Tenen la consideració d'infraccions greus:

a) La realització d'actes o operacions prohibides per normes sobre distribució d'assegurances i reassegurances amb rang de llei, o amb l'incompliment dels requisits que aquestes estableixin, llevat que aquesta infracció s'hagi de qualificar de molt greu.

b) La realització reiterada d'actes o operacions prohibides per normes reglamentàries sobre distribució d'assegurances i de reassegurances o amb l'incompliment dels requisits que aquestes estableixin.

c) La realització d'actes fraudulents o la utilització de persones físiques o jurídiques interposades amb la finalitat d'aconseguir un resultat contrari a les normes d'ordenació i supervisió, sempre que aquesta conducta no estigui compresa en la lletra f) de l'apartat 2.

d) En el cas dels corredors d'assegurances, l'incompliment de l'obligació de fer un assessorament basat en una anàlisi objectiva i personalitzada, llevat que aquesta infracció s'hagi de qualificar de molt greu.

e) La comissió d'una infracció lleu, quan, durant els dos anys anteriors a aquesta, s'hagi imposat una sanció ferma no prescrita pel mateix tipus d'infracció.

f) L'incompliment de les obligacions d'informació i les normes de conducta de la secció 6a del capítol III quan no concorrin les circumstàncies a què es refereix la lletra l) de l'apartat 2, respecte de productes d'assegurances diferents dels productes d'inversió basats en assegurances.

g) La realització de pràctiques abusives que perjudiquin el dret dels prenedors de l'assegurança, dels assegurats, dels beneficiaris de les pòlisses o, si s'escau, de les entitats asseguradores o reasseguradores, llevat que aquesta infracció s'hagi de qualificar de molt greu.

h) La falta de tramesa a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions de les dades o els documents que se li hagin de trametre, ja sigui mitjançant la seva presentació permanent o periòdica o mitjançant l'atenció de requeriments individualitzats, o la seva falta de veracitat llevat que això comporti la comissió d'una infracció molt greu d'acord amb la lletra r) de l'apartat 2. Als efectes d'aquesta lletra h), s'entén que hi ha falta de tramesa quan no es produeixi dins del termini que concedeixi a aquest efecte la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions quan recordi per escrit l'obligació o reiteri el requeriment individualitzat.

i) La gestió irregular dels llibres i els registres exigits en la legislació mercantil aplicable i en les normes sobre distribució d'assegurances i de reassegurances quan no concorrin les circumstàncies especials que preveu la lletra q) de l'apartat 2.

4. Tenen la consideració d'infraccions lleus els incompliments de normes reglamentàries sobre distribució d'assegurances i reassegurances o amb l'incompliment dels requisits que aquestes estableixin, quan aquests incompliments no s'hagin de qualificar de molt greus o greus.

Article 193. *Prescripció d'infraccions.*

1. Les infraccions molt greus prescriuen als cinc anys, les greus, als quatre i les lleus, als dos anys.

2. El termini de prescripció de les infraccions es comença a comptar des del dia en què la infracció s'hagi comès. En les infraccions derivades d'una activitat continuada, la data inicial del còmput és la de la finalització de l'activitat o la de l'últim acte amb què la infracció es consuma.

3. Interromp la prescripció la iniciació del procediment sancionador amb coneixement de l'interessat, i es reinicia si l'expedient sancionador està paralitzat més de dos mesos per una causa no imputable al presumpte responsable.

4. També interromp la prescripció la iniciació, amb coneixement de l'interessat, del procediment d'inspecció en què es posi de manifest la comissió de la infracció, i es reinicia una vegada dictada la resolució que posi fi a aquest procediment.

Article 194. Sancions.

1. Per la comissió d'infraccions molt greus s'ha d'imposar en tot cas alguna de les sancions següents:

a) En el cas de mediadors d'assegurances, mediadors d'assegurances complementàries o de corredors de reassegurances, la cancel·lació de la seva inscripció en el registre administratiu que preveu l'article 133.

b) En el cas de mediadors d'assegurances, mediadors d'assegurances complementàries o de corredors de reassegurances, la suspensió per un termini màxim de 10 anys per a l'exercici de l'activitat.

c) Donar publicitat a la conducta constitutiva de la infracció molt greu, amb la indicació de qui és la persona física o jurídica responsable i quina és la naturalesa de la infracció, així com a la sanció imposada.

d) Una multa pels imports següents:

1r Si es tracta d'una persona jurídica, una multa per un import de fins a la més elevada de les quantitats següents:

i. El 3 per cent del volum de negoci anual total segons els últims comptes disponibles aprovats per l'òrgan de direcció o 1.000.000 d'euros. Si la persona jurídica és una empresa matriu o una filial de l'empresa matriu que hagi d'elaborar estats financers consolidats de conformitat amb la Llei 22/2015, de 20 de juliol, d'auditoria de comptes, sobre els estats financers anuals, els estats financers consolidats i altres informes afins de certs tipus d'empreses, el volum de negoci total aplicable és el volum de negoci total anual de conformitat amb els últims estats financers consolidats disponibles, aprovats per l'òrgan de direcció de l'empresa matriu última.

ii. El doble de l'import dels beneficis obtinguts o de les pèrdues evitades amb la infracció, en cas que es pugui determinar.

2n Si es tracta d'una persona física, una multa per un import de fins a la més elevada de les quantitats següents:

100.000 euros o el doble de l'import dels beneficis obtinguts o de les pèrdues evitades amb la infracció, en cas que es pugui determinar.

No obstant el que disposa el paràgraf anterior, en el cas d'imposició de les sancions que preveuen les lletres a), b) i d) es pot imposar simultàniament la sanció que preveu la lletra c).

2. Sense perjudici del que disposa l'apartat anterior, en el cas d'infracció de la lletra k) de l'article 192.2 es poden imposar les sancions següents:

a) Una multa pels imports següents:

1r Si es tracta d'una persona jurídica, una multa per un import de fins a la més elevada de les quantitats següents:

i. El 5 per cent del volum de negoci anual total segons els últims comptes disponibles aprovats per l'òrgan de direcció o 5.000.000 d'euros. Si la persona jurídica és una empresa matriu o una filial de l'empresa matriu que hagi d'elaborar estats financers consolidats de conformitat amb la Llei 22/2015, de 20 de juliol, el volum de negoci total aplicable és el volum de negoci total anual de conformitat amb els últims estats financers consolidats disponibles, aprovats per l'òrgan de direcció de l'empresa matriu última, o

ii. el doble de l'import dels beneficis obtinguts o de les pèrdues evitades amb la infracció, en cas que es pugui determinar.

2n Si es tracta d'una persona física, una multa per un import de fins a la més elevada de les quantitats següents:

700.000 euros, o el doble de l'import dels beneficis obtinguts o de les pèrdues evitades amb la infracció, en cas que es puguin determinar.

- b) Prohibir la comercialització del producte d'inversió basat en assegurances.
- c) Suspendre la comercialització del producte d'inversió basat en assegurances.
- d) Prohibir facilitar el document de dades fonamentals i exigir una nova versió del document.

3. Per la comissió d'infraccions greus, s'ha d'imposar alguna de les sancions següents:

- a) En el cas de mediadors d'assegurances o de reassegurances, la suspensió per un termini màxim d'un any per a l'exercici de l'activitat.
- b) Donar publicitat a la conducta constitutiva d'infracció greu i de la sanció imposada.
- c) Una multa pels imports següents:

1r Si es tracta d'una persona jurídica, una multa per un import de fins a la més elevada de les quantitats següents:

- i. L'1 per cent del volum de negoci anual total segons els últims comptes disponibles aprovats per l'òrgan de direcció o 500.000 euros. Si la persona jurídica és una empresa matriu o una filial de l'empresa matriu que hagi d'elaborar estats financers consolidats de conformitat amb la Llei 22/2015, de 20 de juliol, el volum de negoci total aplicable és el volum de negoci total anual de conformitat amb els últims estats financers consolidats disponibles, aprovats per l'òrgan de direcció de l'empresa matriu última.
- ii. El doble de l'import dels beneficis obtinguts o de les pèrdues evitades amb la infracció, en cas que es pugui determinar.

2n Si es tracta d'una persona física, una multa per un import de fins a la més elevada de les quantitats següents:

50.000 euros o el doble de l'import dels beneficis obtinguts o de les pèrdues evitades amb la infracció, en cas que es pugui determinar.

No obstant el que disposa el paràgraf anterior, en el cas d'imposició de la sanció que preveuen les lletres a) i c) es pot imposar simultàniament la sanció que preveu la lletra b).

4. Per la comissió d'infraccions lleus, s'ha d'imposar alguna de les sancions següents:

- a) Una amonestació privada.
- b) Una multa pels imports següents:

1r Si es tracta d'una persona jurídica, una multa per un import de fins a la més elevada de les quantitats següents:

- i. L'1 per cent del volum de negoci anual total segons els últims comptes disponibles aprovats per l'òrgan de direcció o 100.000 euros. Si la persona jurídica és una empresa matriu o una filial de l'empresa matriu que hagi d'elaborar estats financers consolidats de conformitat amb la Llei 22/2015, de 20 de juliol, el volum de negoci total aplicable és el volum de negoci total anual de conformitat amb els últims estats financers consolidats disponibles, aprovats per l'òrgan de direcció de l'empresa matriu última.
- ii. El doble de l'import dels beneficis obtinguts o de les pèrdues evitades amb la infracció, en cas que es pugui determinar.

2n Si es tracta d'una persona física, una multa per un import de fins a la més elevada de les quantitats següents:

10.000 euros o el doble de l'import dels beneficis obtinguts o de les pèrdues evitades amb la infracció, en cas que es pugui determinar.

5. Als efectes de les sancions previstes, s'entén per volum de negoci per a mediadors d'assegurances i reassegurances el total de remuneracions generades per l'activitat de distribució d'assegurances i reassegurances corresponent a contractes perfeccionats o prorrogats en l'últim exercici econòmic tancat abans de la comissió de la infracció. Per als mediadors d'assegurances i de reassegurances que operin en règim de dret d'establiment o de lliure prestació de serveis, aquesta xifra es refereix al volum de negoci a Espanya.

En el cas d'entitats asseguradores i reasseguradores s'entén per volum de negoci el que disposa l'article 198.c) de la Llei 20/2015, de 14 de juliol.

Article 195. Responsabilitat dels qui exerceixen càrrecs d'administració, de la persona responsable de l'activitat de distribució o dels qui formen part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució a les entitats asseguradores i reasseguradores, a les societats d'agència d'assegurances, als operadors de bancassegurança, a les societats de corredoria d'assegurances i a les societats de corredoria de reassegurances.

1. Qui exerceixi càrrecs d'administració, de fet o de dret, sigui responsable de l'activitat de distribució o formi part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució és responsable de les infraccions molt greus o greus comeses pels distribuïdors d'assegurances o reassegurances quan aquestes siguin imputables a la seva conducta dolosa o negligent.

2. Als efectes del que disposa l'apartat anterior, no es consideren responsables de les infraccions molt greus o greus comeses pels distribuïdors d'assegurances o reassegurances en els casos següents:

a) Quan els qui formin part d'òrgans col·legiats d'administració no hagin assistit per una causa justificada a les reunions corresponents o hagin votat en contra o salvat el seu vot en relació amb les decisions o els acords que hagin donat lloc a les infraccions.

b) Quan aquestes infraccions siguin imputables exclusivament a comissions executives, consellers delegats, directors generals o òrgans assimilats, o altres persones amb funcions directives en la societat.

3. Independentment de la sanció que correspongui imposar als distribuïdors d'assegurances o reassegurances per la comissió d'infraccions molt greus, s'ha d'imposar una de les sancions següents als qui, de conformitat amb el que disposa l'apartat 1, siguin responsables de les infraccions:

a) La separació del càrrec amb la inhabilitació per exercir càrrecs d'administració o direcció en qualsevol societat de distribució d'assegurances o de reassegurances, per un termini no inferior a cinc anys ni superior a deu anys.

b) La suspensió temporal en l'exercici del càrrec per un termini no inferior a un any ni superior a cinc anys.

c) Una multa, a cada un d'ells, per un import màxim de 200.000 euros.

No obstant el que disposa el paràgraf anterior, en el cas d'imposició de la sanció que preveu la lletra a) es pot aplicar simultàniament la sanció que preveu la lletra c).

4. Independentment de la sanció que correspongui imposar als distribuïdors d'assegurances o reassegurances per la comissió d'infraccions greus, s'ha d'imposar una de les sancions següents als qui, de conformitat amb el que disposa l'apartat 1, siguin responsables de les infraccions:

a) La suspensió temporal en l'exercici del càrrec per un termini no superior a un any.

b) Una multa, a cada un d'ells, per un import màxim de 100.000 euros. Aquesta sanció es pot imposar simultàniament amb la que preveu la lletra a).

c) Donar publicitat a la conducta constitutiva d'infracció i de la sanció imposada.

d) Una amonestació privada.

Article 196. *Criteris de graduació de les sancions.*

1. En la imposició de sancions s'han de tenir en compte els factors d'agreujament o atenuació que es puguin donar.
2. Es consideren agreujants o atenuants, segons els casos, les circumstàncies següents:
 - a) La gravetat i la durada de la infracció;
 - b) el grau de responsabilitat del subjecte infractor;
 - c) la solidesa financera del subjecte infractor, reflectida o bé en els ingressos anuals de la persona física responsable o bé en el volum de negoci total de la persona jurídica responsable;
 - d) la importància dels beneficis obtinguts o les pèrdues evitades pel subjecte infractor, en la mesura en què es puguin determinar;
 - e) les pèrdues per a clients i tercers causades per la infracció, en la mesura en què es puguin determinar;
 - f) el nivell de cooperació del subjecte infractor amb l'autoritat competent;
 - g) les mesures adoptades pel subjecte infractor amb la finalitat d'evitar que la infracció es repeteixi, i
 - h) si s'escau, les infraccions anteriors del subjecte infractor.

Article 197. *Prescripció de les sancions.*

1. Les sancions per infraccions molt greus prescriuen als cinc anys, les sancions per infraccions greus, als quatre i les sancions per infraccions lleus, als dos anys.
2. El termini de prescripció de les sancions es comença a comptar des de l'endemà a aquell en què esdevingui ferma la resolució per la qual s'imposa la sanció o, si s'escau, des de l'incompliment de la sanció imposada, si aquesta s'ha començat a complir.
3. Interromp la prescripció la iniciació, amb coneixement de l'interessat, de l'execució de la sanció, i es reinicia el termini si l'execució està paralitzada durant més de tres mesos per una causa no imputable a l'infractor.

Article 198. *Competències administratives.*

La competència per a la instrucció dels expedients sancionadors i per a la imposició de les sancions corresponents es regeix per les regles següents:

- a) L'inici dels procediments sancionadors correspon al director general d'Assegurances i Fons de Pensions, que ha de designar un instructor funcionari destinat a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.
- b) La imposició de sancions per infraccions greus i lleus correspon al director general d'Assegurances i Fons de Pensions.
- c) La imposició de sancions per infraccions molt greus correspon a la persona titular del Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital, a proposta de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.

Article 199. *Denúncia pública i remissió al règim sancionador de les entitats asseguradores.*

1. Els distribuïdors d'assegurances i reassegurances han de disposar de procediments adequats perquè els seus empleats puguin notificar infraccions internament a través d'un canal independent, específic i autònom, que poden ser objecte de desplegament reglamentari.
2. Aquests procediments han de garantir la confidencialitat tant de la persona que informa de les infraccions com de les persones físiques presumptament responsables de la infracció.

3. Així mateix, s'ha de garantir que els empleats que informin de les infraccions comeses en l'entitat siguin protegits davant de represàlies, discriminacions i qualsevol altre tipus de tracte injust.

4. En tot el que no prevegi expressament el títol I és aplicable el règim sancionador que per a les entitats asseguradores preveu la Llei 20/2015, de 14 de juliol, singularment quant als criteris de graduació de sancions que recull el seu article 205, a les mesures inherents a la imposició de sancions administratives que preveu el seu article 206 i a les normes complementàries per a l'exercici de la potestat sancionadora de l'article 207.

Article 200. *Mesures de control especial.*

Independentment de la sanció que, si s'escau, sigui procedent aplicar, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot adoptar sobre els mediadors d'assegurances o de reassurances alguna de les mesures de control especial d'acord amb el que disposen els articles 160 i 162 a 165 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, sempre que estiguin en alguna de les situacions que preveuen les lletres e) a h), totes dues inclusivament, de l'article 159.1 de la Llei esmentada, en el que els sigui aplicable.

Article 201. *Publicació de sancions i d'altres mesures.*

1. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de publicar en el «Butlletí Oficial de l'Estat» les resolucions sancionadores o aquelles en què s'hagi adoptat qualsevol mesura administrativa per una infracció molt greu o greu de les disposicions del títol I i que siguin fermes en la via administrativa, i s'ha d'informar sobre el tipus i la naturalesa de la infracció i la identitat de les persones responsables d'aquesta.

2. En relació amb el que preveu l'apartat anterior, quan després d'una avaluació prèvia la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions consideri que la publicació de la identitat de la persona jurídica destinatària de la sanció o de les dades personals de la persona física sancionada pugui ser desproporcionada o pugui causar un dany desproporcionat a les entitats o les persones físiques sancionades, en la mesura en què es pugui determinar el dany, o que la publicació pugui posar en perill una investigació en curs o l'estabilitat dels mercats financers, pot acordar qualsevol de les mesures següents:

a) Diferir la publicació fins al moment en què deixin d'existir els motius que justifiquin el retard;

b) publicar la sanció imposada de manera anònima, quan aquesta publicació garanteixi la protecció efectiva de les dades personals de què es tracti. En aquest cas, la publicació de les dades pertinents es pot ajornar per un període raonable de temps si es preveu que en el transcurs d'aquest període deixaran d'existir les raons que justifiquin una publicació amb protecció de l'anonimat;

c) no publicar la sanció imposada quan consideri que la publicació de conformitat amb les lletres a) i b) seria insuficient per garantir que no es posi en perill l'estabilitat dels mercats financers, o la proporcionalitat de la publicació en relació amb les infraccions comeses.

Article 202. *Transmissió de la informació sobre sancions i altres mesures a l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació.*

1. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'informar l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació de totes les sancions i altres mesures administratives imposades, però no publicades segons l'article 201, inclosos els recursos interposats en relació amb aquestes i el seu resultat.

2. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de facilitar cada any a l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació informació agregada relativa a les sancions administratives i altres mesures imposades de conformitat amb el que preveu aquesta subsecció.

3. Quan la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions divulgui públicament una sanció administrativa o una altra mesura, ha de notificar simultàniament aquest fet a l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació.

Subsecció 3a. Protecció de dades de caràcter personal

Article 203. *Condició de responsable o encarregat del tractament.*

1. Als efectes que preveuen la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, així com el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades:

a) Els agents d'assegurances i els operadors de bancassegurança tenen la condició d'encarregats del tractament de l'entitat asseguradora amb la qual hagin subscrit el contracte d'agència corresponent, en els termes que preveu el títol I.

b) Els corredors d'assegurances i els corredors de reassegurances tenen la condició de responsables del tractament respecte de les dades de les persones que acudeixin a ells.

c) Els col·laboradors externs als quals es refereix l'article 137 tenen la condició d'encarregats del tractament dels agents o els corredors d'assegurances amb els quals hagin subscrit el contracte mercantil corresponent. En aquest cas, només poden tractar les dades per a les finalitats que preveu l'article 137.1.

2. En el supòsit que preveu la lletra a) de l'apartat 1, en el contracte d'agència s'han de fer constar els aspectes que preveu l'article 28.3 del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016.

De la mateixa manera, en el supòsit que preveu l'apartat 1.c) s'han d'incloure en el contracte mercantil subscrit amb els col·laboradors externs els aspectes que preveu l'article 28.3 del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016.

3. Les entitats asseguradores no poden conservar les dades que els facilitin els mediadors d'assegurances, i que no derivin en la subscripció d'un contracte d'assegurança, i estan obligades a eliminar-los llevat que hi hagi una altra base jurídica que permeti un tractament legítim de les dades de conformitat amb el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016.

Article 204. *Altres normes de protecció de dades.*

1. En la publicitat que remetin a tercers els mediadors d'assegurances i reassegurances, a través de comunicacions electròniques, cal atènyer-se al que disposen els articles 21 i 22.1 de la Llei 34/2002, d'11 de juliol, de serveis de la societat de la informació i de comerç electrònic.

2. Els agents d'assegurances i els operadors de bancassegurança únicament poden tractar les dades dels interessats en els termes i amb l'abast que es desprengui del contracte d'agència d'assegurances i sempre en nom i a compte de l'entitat asseguradora amb la qual hagin subscrit el contracte.

Els operadors de bancassegurança no poden tractar les dades relacionades amb la seva activitat mediadora per a finalitats pròpies del seu objecte social sense tenir el consentiment inequívoc i específic dels afectats.

3. Els corredors d'assegurances poden tractar les dades de les persones que es dirigeixin a ells emparant-se en algun dels supòsits de l'article 6.1 del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016.

4. Resolt el contracte d'assegurança en la distribució del qual hagi intervingut un corredor d'assegurances o un corredor de reassegurances, aquest ha de cancel·lar les

dades, llevat que l'interessat li n'hagi autoritzat el tractament per a altres finalitats i, en particular, per a la subscripció d'un nou contracte.

En tot cas, el corredor d'assegurances i el corredor de reassegurances no poden facilitar les dades de l'interessat a una altra entitat diferent d'aquella amb la qual l'interessat hagi subscrit el contracte resolt si no hi ha el seu consentiment inequívoc per fer-ho.

5. El tractament de les dades que els distribuïdors d'assegurances portin a terme per valorar l'honorabilitat comercial i professional en el marc del que disposa el títol I s'ha de limitar a la finalitat exclusiva de subministrament de la informació a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, i queda limitat expressament el nombre de persones que dins de l'organització pugui tenir accés a aquestes dades.

Secció 8a. Dels col·legis de mediadors d'assegurances i del seu consell general

Article 205. Col·legis de mediadors d'assegurances.

1. Els col·legis de mediadors d'assegurances són corporacions de dret públic, amb personalitat jurídica i plena capacitat d'obrar per al compliment de les seves finalitats, als quals s'incorporen els mediadors d'assegurances que ho vulguin voluntàriament, sempre que figurin inscrits en el registre administratiu que preveu l'article 133.

2. En cap cas és un requisit per exercir com a mediador d'assegurances l'adhesió a qualsevol dels col·legis de mediadors d'assegurances, sigui quin sigui l'àmbit territorial en què es pretengui exercir la professió.

3. Els col·legis de mediadors d'assegurances i, si s'escau, els consells autonòmics de col·legis es relacionen mitjançant el Consell General de Col·legis de Mediadors d'Assegurances amb l'Administració General de l'Estat, a través de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.

CAPÍTOL IV

Distribuïdors d'assegurances i de reassegurances residents o domiciliats en altres estats membres de la Unió Europea

Secció 1a. De l'activitat a Espanya dels mediadors d'assegurances i de reassegurances residents o domiciliats en altres estats membres de la Unió Europea

Article 206. Normes generals.

Als mediadors d'assegurances o de reassegurances que figurin inscrits en el registre d'un Estat membre de la Unió Europea diferent d'Espanya, quan aquest registre sigui admissible legalment d'acord amb la normativa de l'Estat membre d'origen esmentat, els són aplicables les disposicions següents:

a) Poden iniciar la seva activitat a Espanya en règim de dret d'establiment o en règim de lliure prestació de serveis quan les autoritats competents de l'Estat membre d'origen els hagin informat en aquest sentit.

L'autoritat competent de l'Estat membre d'origen ha de comunicar al mediador les normes d'interès general que han de complir en territori espanyol, a les quals es refereix l'article 211.

b) Han de presentar en castellà la documentació i la resta d'informació que la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions té dret a exigir-los o que aquells li hagin de trametre.

c) Poden fer publicitat dels seus serveis a Espanya en els mateixos termes que els mediadors d'assegurances o de reassegurances residents o domiciliats a Espanya.

d) S'han d'inscriure a efectes merament informatius, així com els titulars dels seus departaments o serveis d'atenció al client i, si s'escau, del defensor del client, en el registre

administratiu a què es refereix l'article 133, separadament per als qui exerceixin la seva activitat a Espanya en règim de dret d'establiment o en règim de lliure prestació de serveis.

Article 207. Repartiment de competències entre estats membres.

1. Si la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions té constància que el principal centre d'activitat del mediador d'assegurances o de reassurances que actua a Espanya en règim de dret d'establiment se situa en territori espanyol, pot acordar amb l'autoritat competent de l'Estat membre d'origen actuar com si la mateixa Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions fos l'autoritat competent de l'Estat membre d'origen pel que fa a les disposicions relatives a les matèries següents:

- a) Els requisits necessaris per poder exercir com a distribuïdor d'assegurances.
- b) Les obligacions d'informació i les normes de conducta.
- c) Els requisits addicionals d'informació en relació amb els productes d'inversió basats en assegurances.
- d) Les sancions i altres mesures.

En cas que hi hagi aquest acord, l'autoritat competent de l'Estat membre d'origen ho ha de notificar al mediador d'assegurances o reassurances i a l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació.

2. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions assumeix la responsabilitat de garantir que els serveis dins del seu territori siguin conformes a les normes d'interès general a què fa referència l'article 211, així com a les mesures adoptades en compliment d'aquests.

Així mateix, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions té dret a examinar les decisions adoptades pel mediador d'assegurances o reassurances, així com a exigir els canvis que siguin estrictament necessaris per poder fer complir el que disposen les normes d'interès general que preveu l'article 211 en relació amb els serveis prestats o les activitats dutes a terme pel mediador dins del seu territori.

Article 208. Observança de les disposicions legals.

1. Sense perjudici del que disposa l'article 209 en relació amb les normes dictades per motius d'interès general, si la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions comprova que un mediador d'assegurances o de reassurances no respecta les disposicions dictades en virtut del títol I, l'ha de requerir perquè acomodi la seva actuació a l'ordenament jurídic. Si no hi ha la pertinent adequació per part del mediador, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions n'ha d'informar l'autoritat supervisora de l'Estat membre d'origen, per tal que adopti les mesures oportunes perquè el mediador d'assegurances o de reassurances posi fi a la situació irregular i les notifiqui a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions. Així mateix, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot facilitar i sol·licitar a l'autoritat supervisora de l'Estat membre d'origen la informació que consideri convenient.

2. Si, malgrat les mesures adoptades per l'autoritat supervisora de l'Estat membre d'origen, o a causa del fet que aquestes mesures no siguin adequades, o en absència d'aquestes mesures, el mediador d'assegurances o de reassurances persisteix en la infracció de l'ordenament jurídic, i actua de manera clarament perjudicial a gran escala per als interessos dels usuaris d'assegurances o per al bon funcionament del mercat d'assegurances i reassurances, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot adoptar, després d'informar-ne les autoritats competents de l'Estat membre d'origen, les mesures de control especial que siguin aplicables amb la finalitat de prevenir noves irregularitats i, si és absolutament necessari, impedir que segueixin duent a terme activitats de distribució en el territori nacional.

Això s'entén sense perjudici de la facultat de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions de remetre l'afer a l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació i sol·licitar-ne l'assistència de conformitat amb l'article 19 del Reglament (UE)

núm. 1094/2010 del Parlament Europeu i del Consell, de 24 de novembre de 2010, pel qual es crea una autoritat europea de supervisió (Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació), es modifica la Decisió núm. 716/2009/CE i es deroga la Decisió 2009/79/CE de la Comissió.

3. L'apartat anterior no afecta la facultat de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions d'adoptar les mesures oportunes per prevenir o sancionar les irregularitats comeses en territori nacional en cas que sigui necessària una acció immediata a fi de protegir els drets dels usuaris de serveis financers, inclosa la possibilitat d'impedir que els mediadors d'assegurances, de reassegurances i d'assegurances complementàries efectuïn noves operacions.

4. Qualsevol mesura que adopti la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions en virtut d'aquest article s'ha de comunicar al mediador interessat en un document degudament justificat i s'ha de notificar a l'autoritat competent de l'Estat membre d'origen, a l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació i a la Comissió Europea, sense cap demora injustificada.

Article 209. Observança de les disposicions legals adoptades per motius d'interès general.

1. Els mediadors d'assegurances o de reassegurances que operin en territori espanyol en règim de dret d'establiment o de lliure prestació de serveis han de respectar les disposicions a què es refereix l'article 211.

2. En cas que s'infringeixin preceptes sobre disposicions d'interès general, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot adoptar les mesures oportunes i no discriminatòries adequades, sense necessitat d'informar prèviament les autoritats competents de l'Estat membre d'origen, inclosa la possibilitat d'impedir que el mediador efectuï noves operacions en territori espanyol, a fi de prevenir o sancionar les irregularitats comeses.

3. Així mateix, i amb la finalitat d'impedir que un mediador d'assegurances establert en un altre Estat membre porti a terme activitats dins del territori espanyol en règim de lliure prestació de serveis o en règim de dret d'establiment, si aquestes activitats es duen a terme, totalment o principalment, en territori espanyol amb l'única finalitat d'evitar les disposicions legals que serien aplicables si el mediador d'assegurances en qüestió tingués la seva residència o domicili social a Espanya i, a més, si la seva activitat posa en perill seriosament el bon funcionament del mercat assegurador espanyol pel que fa a la protecció dels usuaris d'assegurances, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, després d'informar l'autoritat competent de l'Estat membre d'origen, pot adoptar respecte a aquest mediador d'assegurances totes les mesures adequades necessàries per protegir els drets dels usuaris d'assegurances en el territori espanyol.

La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot remetre l'afer a l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació i sol·licitar-ne l'assistència de conformitat amb l'article 19 del Reglament (UE) núm. 1094/2010 del Parlament Europeu i del Consell, de 24 de novembre de 2010.

Article 210. Mesures d'intervenció.

1. Quan l'autoritat supervisora d'un mediador d'assegurances, un mediador d'assegurances complementàries o un corredor de reassegurances resident o domiciliat en un Estat membre diferent d'Espanya, que hi operi en règim de dret d'establiment o en règim de lliure prestació de serveis, acordi la cancel·lació de la seva inscripció en el registre admissible legalment d'acord amb la normativa de l'Estat membre d'origen en qüestió, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de prendre nota de la cancel·lació en el registre administratiu que preveu l'article 133.

La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot acordar la publicitat que consideri necessària d'aquesta cancel·lació.

2. Els mediadors d'assegurances o de reassegurances residents o domiciliats en un altre Estat membre que operin a Espanya en règim de dret d'establiment o en règim de lliure prestació de serveis estan subjectes a la potestat sancionadora del Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital en els termes que estableixen els articles 191 i següents, en el que sigui aplicable i amb les precisions següents:

a) La sanció de cancel·lació de la inscripció s'entén substituïda per la prohibició de portar a terme noves operacions en el territori espanyol.

b) La iniciació del procediment s'ha de comunicar a les autoritats supervidores de l'Estat membre d'origen perquè, sense perjudici de les sancions que siguin procedents d'acord amb el títol I, adoptin les mesures que considerin apropiades perquè, si s'escau, el mediador posi fi a la seva actuació infractora o n'eviti la reiteració en el futur. Finalitzat el procediment, el Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital ha de notificar la decisió adoptada a les autoritats esmentades.

c) Es consideren càrrecs d'administració o direcció de les sucursals l'apoderat general i les altres persones que dirigeixin la sucursal.

Secció 2a. Normes d'interès general aplicables als distribuïdors d'assegurances i de reassegurances residents o domiciliats en altres estats membres de la Unió Europea

Article 211. Normes d'interès general.

1. Els distribuïdors d'assegurances i reassegurances residents o domiciliats en altres estats membres de la Unió Europea que exerceixin a Espanya activitats de distribució han de respectar les disposicions dictades per raons d'interès general i les de supervisió que, si s'escau, siguin aplicables.

2. Es consideren en tot cas com a normes d'interès general en territori espanyol les disposicions relatives a les obligacions d'informació i les normes de conducta, i les relatives als requisits addicionals d'informació en relació amb els productes d'inversió basats en assegurances, a què es refereix la secció 6a del capítol III.

3. Les normes d'interès general s'han de publicar degudament en el lloc web de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.

TÍTOL II

Transposició parcial de la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, relativa a les activitats i la supervisió dels fons de pensions d'ocupació

Article 212. Modificació del text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2002, de 29 de novembre.

El text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2002, de 29 de novembre, queda modificat de la manera següent:

U. S'introdueix un nou article 10 bis amb la redacció següent:

«Article 10 bis. Informació que s'ha de facilitar als partícips potencials, als partícips i als beneficiaris.

1. Els partícips potencials, els partícips i els beneficiaris dels plans de pensions han de disposar d'informació adequada i transparent sobre els plans i fons de pensions que els permeti fonamentar les seves decisions sobre la seva jubilació i conèixer el contingut i l'evolució dels seus drets en el pla.

2. La informació que s'ha de facilitar als partícips potencials, als partícips i als beneficiaris ha de complir els principis següents:

- a) Actualització periòdica.
- b) Claredat en la redacció, amb un llenguatge succint i comprensible, evitant argots i l'ús de termes tècnics quan es puguin utilitzar en lloc seu paraules d'ús quotidià.
- c) No ha de ser enganyosa i s'ha de garantir la coherència en el vocabulari i el contingut.
- d) Ha de tenir una presentació que en permeti la lectura fàcil.
- e) Ha d'estar disponible, almenys, en castellà.
- f) S'ha de facilitar de manera gratuïta.

3. Reglamentàriament s'han de regular els termes, el contingut i els mitjans de subministrament de la informació, tant en ocasió de la incorporació al pla com amb caràcter periòdic i en cas de mobilització de drets a un altre pla i de mobilització del pla a un altre fons de pensions, així com l'accés a les especificacions del pla, a les normes de funcionament, la política d'inversió i els comptes anuals del fons de pensions i qualsevol informació complementària que s'hagi de facilitar amb caràcter general o a sol·licitud del partícip o el beneficiari.

En tot cas s'ha de proporcionar als partícips potencials, als partícips i als beneficiaris dels plans de pensions la informació relativa al tractament de les seves dades que preveu la normativa sobre protecció de dades personals.»

Dos. Se suprimeix l'apartat 7 de l'article 14 i s'afegeixen dues lletres, j) i k), a l'apartat 2 de l'article 14 amb la redacció següent:

«j) Establir el seu sistema de govern i el sistema de control intern, que facilitin la gestió de l'activitat i, en especial, el compliment de les obligacions en matèria de gestió de riscos, auditoria interna i, si s'escau, actuarial de conformitat amb la mida, la naturalesa, l'escala i la complexitat de les activitats del fons de pensions.

k) Ser escoltada, amb caràcter preceptiu, en els processos d'externalització de funcions o activitats per part de la gestora recollides a l'article 30 sexies.»

Tres. S'afegeixen dos nous apartats 8 i 9 a l'article 16 amb la redacció següent:

«8. La comissió de control del fons de pensions, amb la participació de l'entitat gestora, ha d'elaborar per escrit una declaració comprensiva dels principis de la seva política d'inversió, que s'ha de revisar almenys cada tres anys i en tot cas immediatament després que es produeixin canvis significatius en la política d'inversió. A aquesta declaració se li ha de donar una publicitat suficient.

Aquesta declaració ha d'esmentar qüestions com els mètodes de mesurament del risc d'inversió i els processos de gestió del control de riscos utilitzats, així com l'assignació d'actius respecte a la naturalesa i la durada dels seus compromisos en concepte de pensions.

Així mateix, en el cas dels fons de pensions d'ocupació, s'ha d'indicar si es tenen en consideració, en les decisions d'inversió, els criteris d'inversió socialment responsable (ètics, socials, mediambientals i de bon govern) que afecten els diferents actius que integren el fons de pensions.

De la mateixa manera, la comissió de control del fons de pensions d'ocupació, o si s'escau l'entitat gestora, ha de deixar constància en l'informe de gestió anual del fons de pensions d'ocupació de la política exercida en relació amb els criteris d'inversió socialment responsable assenyalats anteriorment, així com del procediment seguit per a la seva implantació, gestió i seguiment.

9. La comissió de control del fons de pensions, amb la participació de l'entitat gestora, ha d'elaborar per escrit una declaració d'estratègia d'inversió a llarg termini. A aquesta declaració se li ha de donar una publicitat suficient.

El contingut mínim s'ha de determinar reglamentàriament, i ha d'incloure informació relativa a com els elements principals de la seva estratègia d'inversió en societats les accions de les quals estiguin admeses a negociació en un mercat

regulat que estigui situat o operi en un Estat membre són coherents amb el perfil i la durada dels seus passius, en particular els seus passius a llarg termini, i a la manera com contribueixen al rendiment a mitjà i llarg termini dels seus actius.»

Quatre. La lletra g) de l'apartat 1 i l'apartat 4 de l'article 20 queden redactats de la manera següent:

«g) Als socis els és aplicable el que disposa l'article 36 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores. La idoneïtat dels qui tinguin, directament o indirectament, una participació significativa en l'entitat gestora s'ha d'avaluar de la manera que s'estableixi reglamentàriament. La persona titular del Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital pot regular el contingut de la informació i la documentació acreditativa que s'ha de remetre a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions per a l'avaluació.»

«4. S'han de determinar per reglament les condicions en les quals les entitats gestores de fons de pensions poden contractar la gestió de les inversions dels fons de pensions que administren amb terceres entitats autoritzades d'acord amb les directives següents:

a) Directiva 2009/65/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de juliol de 2009, per la qual es coordinen les disposicions legals, reglamentàries i administratives sobre determinats organismes d'inversió col·lectiva en valors mobiliaris.

b) Directiva 2009/138/CE, de 25 de novembre de 2009, sobre l'assegurança de vida, l'accés a l'activitat d'assegurança i de reassegurança i el seu exercici (Solvència II).

c) Directiva 2011/61/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 8 de juny de 2011, relativa als gestors de fons d'inversió alternatius i per la qual es modifiquen les directives 2003/41/CE i 2009/65/CE i els reglaments (CE) núm. 1060/2009 i (UE) núm. 1095/2010.

d) Directiva 2013/36/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de juny de 2013, relativa a l'accés a l'activitat de les entitats de crèdit i a la supervisió prudencial de les entitats de crèdit i les empreses d'inversió, per la qual es modifica la Directiva 2002/87/CE i es deroguen les directives 2006/48/CE i 2006/49/CE.

e) Directiva 2014/65/UE, de 15 de maig de 2014, relativa als mercats d'instruments financers i per la qual es modifiquen la Directiva 2002/92/CE i la Directiva 2011/61/UE.

Així mateix, es pot contractar la gestió de les inversions dels fons de pensions amb altres entitats gestores de fons de pensions autoritzades d'acord amb aquesta Llei o amb altres entitats gestores de fons de pensions previstes a l'apartat 1 de l'article 2 de la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, relativa a les activitats i la supervisió dels fons de pensions d'ocupació.»

Cinc. El títol del capítol VII queda redactat de la manera següent:

«CAPÍTOL VII

Ordenació i supervisió»

Sis. Es modifica l'article 24, que queda redactat de la manera següent:

«Article 24. *Ordenació i supervisió administrativa.*

1. En els termes fixats en aquesta Llei i les seves normes de desplegament, correspon a la persona titular del Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital

i a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions l'exercici de les competències d'ordenació i supervisió de l'activitat dels plans i fons de pensions. En l'exercici de les seves competències han de vetllar pel compliment correcte de les disposicions legals i reglamentàries per part de les entitats gestores i dipositàries de fons de pensions, les persones que exerceixin la direcció efectiva i les funcions claus previstes en aquesta Llei, les entitats o persones en què hagin delegat o externalitzat funcions, els comercialitzadors de plans de pensions individuals, els promotors dels plans de pensions, les comissions de control, els actuaris, els representants dels fons de pensions autoritzats o registrats en altres estats membres i qualssevol persones o entitats per a les quals s'estableixi alguna funció, prohibició o manament en aquesta Llei i en les seves normes de desplegament i complementàries.

La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions forma part, en la seva condició d'autoritat supervisora espanyola en matèria de fons de pensions, de l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació (AEAPJ), de conformitat amb el que disposa el Reglament núm. 1094/2010, de 24 de novembre, del Parlament Europeu i del Consell, pel qual es crea una autoritat europea de supervisió.

És aplicable en matèria de plans i fons de pensions el que estableix l'article 17 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol.

2. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions exerceix les seves funcions de supervisió sobre les entitats gestores i els plans i fons de pensions, així com sobre la resta d'entitats i subjectes que preveu el primer paràgraf de l'apartat 1.

La supervisió consisteix en la verificació contínua de l'exercici correcte de l'activitat, de la situació financera, de les conductes de mercat i del compliment de la normativa de plans i fons de pensions.

Els plans i fons de pensions i les seves entitats gestores estan subjectes a una supervisió prudencial que ha d'incloure, quan sigui procedent, entre d'altres, els àmbits següents:

- a) Les condicions de funcionament.
- b) Les provisions tècniques.
- c) El finançament de les provisions tècniques.
- d) L'exigència de fons propis.
- e) El marge de solvència disponible.
- f) El marge de solvència obligatori.
- g) Les normes d'inversió.
- h) La gestió de les inversions.
- i) El sistema de govern, i
- j) La informació que s'ha de proporcionar als participants i els beneficiaris.

La supervisió prudencial s'ha de basar en un plantejament prospectiu i orientat al risc.

Les facultats de supervisió s'han d'exercir de manera oportuna i proporcionada tenint en compte la mida, la naturalesa, l'escala i la complexitat de les activitats dels fons de pensions i ha de comprendre una combinació adequada d'inspeccions in situ i activitats dutes a terme en un altre lloc.

En matèria de supervisió en l'àmbit de l'activitat de les entitats gestores, dels plans i fons de pensions i altres subjectes i entitats previstos al primer paràgraf de l'apartat 1, és aplicable el que disposen sobre la supervisió de les entitats asseguradores els capítols I, II i III del títol IV de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, amb les particularitats previstes en aquesta Llei i la seva normativa de desplegament.

3. És aplicable a la inspecció d'entitats gestores i de plans i fons de pensions el que disposa sobre la inspecció d'entitats asseguradores el capítol IV del títol IV de la Llei 20/2015, de 14 de juliol.

Si no hi ha una menció expressa en contra en les especificacions dels plans de pensions o en les normes de funcionament dels fons de pensions, totes les actuacions derivades de la inspecció dels plans i fons de pensions, excepte les que es refereixin a les persones físiques, s'entenen notificades quan la comunicació s'efectuï davant l'entitat gestora corresponent.

Així mateix, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot ordenar la inspecció de les entitats dipositàries de fons de pensions per comprovar el compliment correcte de la normativa relativa als plans i fons de pensions. En aquest cas s'ha d'informar de l'ordre d'inspecció l'ens o òrgan administratiu al qual, si s'escau, correspongui el control i la supervisió de l'entitat, i se li pot sol·licitar la seva actuació o assistència en els supòsits que sigui necessari, i és aplicable igualment el que disposa sobre la inspecció d'entitats asseguradores el capítol IV del títol IV de la Llei 20/2015, de 14 de juliol.

4. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot ordenar la inspecció de les funcions transferides a un tercer, així com les de comercialització de plans de pensions, per comprovar si es desenvolupen de conformitat amb la normativa de plans i fons de pensions. En aquest cas s'ha d'informar de l'ordre d'inspecció l'ens o òrgan administratiu al qual, si s'escau, correspongui el control i supervisió del prestador del servei, i se li pot sol·licitar la seva actuació o assistència en els supòsits en què sigui necessari, i és aplicable el que disposa sobre la inspecció d'entitats asseguradores el capítol IV del títol IV de la Llei 20/2015, de 14 de juliol.

5. En cas d'activitat transfronterera dels fons de pensions d'ocupació s'ha de fer constar en el registre administratiu de fons de pensions els estats membres en què desenvolupin la dita activitat i la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de comunicar aquesta informació a l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació.

Així mateix, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de notificar a l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació les decisions de prohibir les activitats de fons de pensions d'ocupació adoptades d'acord amb el que preveu aquesta Llei i que en tot cas s'han de motivar de manera detallada i s'han de notificar al fons de què es tracti. A aquest efecte, ha de notificar a l'Autoritat esmentada la revocació de l'autorització administrativa dels fons de pensions d'ocupació, llevat que sigui motivada per les causes que preveu l'article 31.2, paràgrafs a) i c). Igualment ha de notificar a l'Autoritat els requeriments de cessament d'activitat de fons de pensions d'ocupació no autoritzats, així com les mesures administratives de control especial consistents en la prohibició d'admetre nous plans en els fons o nous participis o aportacions, i en la prohibició d'activitat transfronterera.»

Set. S'introdueix un nou article 24 bis al capítol VII amb la redacció següent:

«Article 24 bis. *Transparència de l'actuació supervisora.*

1. De conformitat amb el que estableix l'article 111 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'exercir la supervisió de manera transparent, independent i responsable, garantint degudament la protecció de la informació confidencial.

2. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, per tal de vetllar per la transparència en la supervisió, ha de divulgar la informació següent:

a) El text de les disposicions legals, reglamentàries i administratives, i les orientacions generals en l'àmbit dels plans i fons de pensions.

b) La decisió sobre l'exercici de les opcions previstes a la normativa de la Unió Europea.

c) Informació sobre el procés de revisió supervisora previst a l'article 24 ter.

d) Les dades estadístiques agregades sobre els aspectes fonamentals de l'aplicació de les normes prudencials.

e) Els objectius de la supervisió i les principals funcions i actuacions supervisores.

f) Les normes relatives a les sancions administratives i altres mesures aplicables a les infraccions.

g) Les guies tècniques que elabori, dirigides a les entitats sotmeses a supervisió, de conformitat amb el que preveu l'article 111. 2 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol.

3. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de comunicar a l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació (AEAPJ) les disposicions de caràcter prudencial que no contingui la legislació social i laboral aplicable als plans de pensions d'ocupació, a què es refereix l'article 38.

La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'actualitzar la informació esmentada com a mínim cada dos anys.»

Vuit. S'introdueix un nou article 24 ter al capítol VII amb la redacció següent:

«Article 24 ter. *Facultats generals de supervisió.*

1. En l'exercici de les seves funcions de supervisió de plans i fons de pensions, així com respecte de les activitats externalitzades, en els termes establerts en aquesta Llei i en les altres normes reguladores dels plans i fons de pensions, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions té les facultats següents:

a) Revisar les estratègies, els processos i els procediments d'informació establerts pels fons de pensions a fi de complir les disposicions legals, reglamentàries i administratives. Aquesta revisió ha de tenir en compte les circumstàncies en què operin els fons de pensions i, si s'escau, les parts que exerceixen les funcions clau o qualsevol altra activitat externalitzada. La revisió ha de comprendre els elements següents:

1r Una avaluació dels requisits qualitius en relació amb el sistema de govern.

2n Una avaluació dels riscos que afronta el fons de pensions.

3r Una valoració de la capacitat del fons de pensions d'avaluar i gestionar aquests riscos.

b) Avaluar l'adequació dels mètodes i les pràctiques dels fons de pensions, incloses proves de resistència, que li permeti detectar el deteriorament de les condicions financeres d'un fons de pensions i controlar la manera com es corregeix aquest deteriorament.

c) Requerir tota la informació que sigui necessària als efectes de supervisió, estadístics i comptables.

d) Accedir a qualsevol document i rebre'n una còpia.

e) Requerir tota la informació que sigui necessària per comprovar el compliment correcte de les disposicions legals i reglamentàries de les entitats gestores i dipositàries de fons de pensions, de les persones que exerceixin la direcció efectiva i les funcions claus previstes en aquesta Llei, de les entitats o persones en què hagin delegat o externalitzat funcions, dels comercialitzadors de plans de pensions individuals, dels promotors dels plans de pensions, de les comissions de control, dels actuaris, així com dels representants dels fons de pensions autoritzats o registrats en altres estats membres i de qualssevol persones o entitats per a les quals s'estableixi alguna funció, prohibició o manament en aquesta Llei i en les seves normes de desplegament i complementàries.

A aquest efecte, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot requerir la tramesa d'informació en el termini que fixi raonablement i, si és necessari, citar una persona i prendre-li declaració per obtenir informació.

Els requeriments d'informació i les citacions han d'estar motivats i ser proporcionats a la finalitat perseguida. S'hi ha d'exposar de manera detallada i concreta el contingut de la informació que es vulgui sol·licitar, i s'ha d'especificar de manera justificada la funció per a l'exercici de la qual és necessària la informació i l'ús que se'n pretén fer.

f) Efectuar les inspeccions i les comprovacions necessàries.

g) Requerir els registres telefònics i de trànsit de dades de què disposin les persones o les entitats a què es refereix el paràgraf e) anterior. Els requeriments que es facin a aquest efecte s'han d'ajustar al que estableix el paràgraf e) esmentat.

h) Requerir tota la informació que sigui necessària als efectes de supervisió, estadístics i comptables.

i) Exigir a les entitats gestores l'aportació d'informes d'experts independents, del responsable de la funció d'auditoria interna o de qualsevol altre informe que, d'acord amb aquesta Llei i la seva normativa de desplegament, s'hagi de fer.

j) Adoptar les mesures preventives i correctores que siguin necessàries a fi de garantir que les entitats gestores de fons de pensions s'atinguin a les normes reguladores de la seva activitat que han de complir.

k) Totes les altres funcions que siguin necessàries per a l'exercici de la supervisió prudencial en l'àmbit dels plans i fons de pensions.

2. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot exigir l'esmena de les carències o les deficiències detectades en el curs de la supervisió.

3. Les actuacions de supervisió les han de dur a terme els funcionaris pertanyents al cos superior d'inspectors d'assegurances de l'Estat amb la col·laboració de funcionaris pertanyents als cossos tècnics de l'Administració General de l'Estat, així com de funcionaris experts informàtics.

4. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'establir la freqüència i l'abast mínim de les revisions previstes a l'apartat 1.a) atenent la mida, la naturalesa, l'escala i la complexitat de les activitats dels fons de pensions de què es tracti.

5. En defecte de normes especials de procediment, és aplicable la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.»

Nou. S'introdueix un nou article 24 quater al capítol VII amb la redacció següent:

«Article 24 quater. *Secret professional i intercanvi d'informació.*

1. Les dades, els documents i la informació que tingui en poder seu el Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital en l'exercici de les seves funcions en matèria de plans i fons de pensions, excepte els continguts propis dels registres administratius de caràcter públic, tenen caràcter reservat.

La informació confidencial rebuda a què es refereix el paràgraf anterior només es pot utilitzar en l'exercici de les funcions d'ordenació, supervisió i intervenció que estableix aquesta Llei, així com per publicar indicadors clau de rendiment i comissions de gestió i dipòsit per a cada un dels plans de pensions que puguin ajudar els partícips i els beneficiaris a l'hora d'adoptar decisions financeres en relació amb la seva pensió.

2. Totes les persones que exerceixin o hagin exercit una activitat d'ordenació i supervisió o intervenció en matèria de plans i fons de pensions, així com aquelles a les quals el Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital els hagi encarregat funcions respecte de plans i fons de pensions o entitats i persones a què es refereix l'article 24.1, estan sotmeses al deure de secret professional en els mateixos termes

i amb les mateixes responsabilitats i excepcions establertes al capítol V del títol IV de la Llei 20/2015, de 14 de juliol.

3. No obstant el que disposen els apartats anteriors, les informacions confidencials es poden subministrar de conformitat amb el que estableix l'article 128 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, així com a les autoritats i les institucions següents, per a l'exercici de les seves funcions respectives:

- a) Bancs centrals i altres organismes amb una funció similar, com a autoritats monetàries.
- b) Altres autoritats públiques encarregades de la supervisió dels sistemes de pagament, quan escaigui.
- c) La Junta Europea de Risc Sistèmic, l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació (AEAPJ), l'Autoritat Bancària Europea i l'Autoritat Europea de Mercats i Valors.

Aquesta informació està subjecta al deure de secret professional que preveu l'apartat 2.

4. Les informacions confidencials relatives a la supervisió prudencial dels fons de pensions es poden subministrar a comissions parlamentàries d'investigació o a qualsevol altre organisme o institució pública la llei reguladora dels quals els permeti obtenir informació i altres organismes encarregats de dur a terme investigacions, sempre que concorrin totes les condicions següents:

- a) Que aquests organismes tinguin competència, en virtut de la legislació nacional, per investigar o analitzar les accions de les autoritats responsables de la supervisió dels fons de pensions d'ocupació o de la legislació en matèria de supervisió.
- b) Que la informació sigui estrictament necessària per a l'exercici de la competència que esmenta la lletra a).
- c) Que les persones que tinguin accés a la informació estiguin subjectes a requisits de secret professional equivalents com a mínim als que estableix l'apartat 2.
- d) Que si la informació té el seu origen en un altre Estat membre, aquesta informació no es reveli sense el consentiment exprés de les autoritats competents del país d'origen i únicament amb la finalitat que aquestes autoritats hagin autoritzat.

5. Així mateix, amb la finalitat de reforçar l'estabilitat i la integritat del sistema financer, es pot intercanviar informació amb les autoritats o els òrgans encarregats de detectar les infraccions del dret de societats aplicable a les empreses promotores i d'investigar aquestes infraccions, inclòs el cas en què es recorri, per la seva competència específica, a persones designades amb aquesta finalitat i que no pertanyin a la funció pública.

En els intercanvis d'informació recollits al paràgraf anterior, han de concórrer les condicions següents:

- a) Que la informació es destini a la detecció, la investigació i l'anàlisi de les accions de les autoritats responsables de la supervisió dels fons de pensions o de la legislació en matèria de supervisió.
- b) Que la informació rebuda estigui subjecta a l'obligació de secret professional que estableix l'apartat 1.
- c) Que si la informació té el seu origen en un altre Estat membre, aquesta informació no es reveli sense el consentiment exprés de l'autoritat competent de la qual procedeix i, si s'escau, exclusivament amb la finalitat que aquesta autoritat hagi autoritzat.

6. El deure de secret professional a què es refereixen els apartats 2 i 5 s'entén sense perjudici del que imposi la normativa vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal.»

Deu. El títol del capítol VIII queda redactat de la manera següent:

«CAPÍTOL VIII

Sistema de govern»

Onze. L'article 27 queda redactat de la manera següent:

«Article 27. *Requisits generals.*

1. Les entitats gestores de fons de pensions i, si s'escau, les comissions de control han de disposar d'un sistema eficaç de govern que garanteixi una gestió adequada i prudent de les activitats de l'entitat i dels fons gestionats.

Aquest sistema ha de comprendre polítiques escrites de govern corporatiu que han d'incloure, entre d'altres, una estructura organitzativa apropiada i transparent, amb una distribució clara i una separació de funcions adequada, i un sistema eficaç per garantir la transmissió de la informació, així com polítiques i pràctiques de remuneració adequades a les característiques de les entitats, i ha d'estar subjecte a una revisió periòdica.

El sistema de govern ha d'incloure la consideració dels factors ambientals, socials i de govern en les decisions d'inversió dels fons de pensions, d'acord amb el que preveu la declaració dels principis de la política d'inversió.

2. El sistema de govern ha de guardar proporció amb la mida, la naturalesa, l'escala i la complexitat de les activitats de l'entitat i dels fons de pensions gestionats.

3. Amb caràcter general, les entitats gestores de fons de pensions han d'establir i aplicar polítiques escrites en relació amb la gestió de riscos i l'auditoria interna i, si s'escau, amb les activitats actuàries que dugui a terme l'entitat i les activitats externalitzades. Aquestes polítiques escrites han d'estar subjectes a l'aprovació prèvia de l'òrgan d'administració, s'han de revisar almenys cada tres anys i s'han d'adaptar en funció de qualsevol modificació significativa del sistema o l'àmbit corresponent.

4. Les entitats gestores de fons de pensions han d'establir i documentar un sistema eficaç de control intern. Aquest sistema ha de constar de procediments administratius i comptables, d'un marc de control intern, i de mecanismes adequats d'informació a tots els nivells de l'entitat i dels fons de pensions gestionats, i ha d'incloure una verificació del compliment.

La verificació del compliment ha de comprendre l'assessorament a l'òrgan d'administració sobre el compliment de les disposicions legals, reglamentàries i administratives que afectin l'entitat i els fons de pensions gestionats, així com sobre el compliment de la seva normativa interna. Així mateix, ha de comportar l'avaluació de l'impacte de qualsevol modificació de l'entorn legal en les operacions de l'entitat i dels fons de pensions gestionats i la determinació i l'avaluació del risc de compliment.

5. Les entitats gestores de fons de pensions han d'adoptar mesures raonables per garantir la continuïtat i la regularitat en l'execució de les seves activitats, inclosa l'elaboració de plans d'emergència. Amb aquesta finalitat, han d'utilitzar sistemes, recursos i procediments adequats i proporcionats.

6. Les entitats gestores de fons de pensions i, si s'escau, les comissions de control han de disposar almenys de tres persones que les dirigeixin de manera efectiva. Les entitats han de tenir un consell d'administració, format per no menys de tres membres, que és responsable últim del sistema de govern.»

Dotze. L'article 28 queda redactat de la manera següent:

«Article 28. *Aptitud i honorabilitat.*

1. Les persones que dirigeixin de manera efectiva les entitats gestores dels fons de pensions, les que exerceixin funcions clau previstes en aquesta Llei i, si

s'escau, les persones o entitats a les quals s'hagi externalitzat alguna de les funcions clau han de complir els requisits següents en l'exercici de la seva comesa:

a) Requisit d'aptitud:

1r En el cas de les persones que dirigeixin de manera efectiva l'entitat, les seves qualificacions, les seves competències i la seva experiència han de ser idònies col·lectivament per poder garantir una gestió adequada i prudent dels fons de pensions.

2n En el cas de les persones que exerceixin funcions clau, les seves qualificacions professionals, els seus coneixements i la seva experiència han de ser idònies per exercir correctament les seves funcions clau.

b) Requisit d'honorabilitat: han de ser persones íntegres i de bona reputació.

2. Als efectes del que estableixen aquesta Llei i les seves disposicions de desplegament, s'entén que exerceixen la direcció efectiva d'una entitat gestora de fons de pensions els qui tinguin càrrecs d'administració o direcció, i es consideren com a tals:

a) Els membres dels òrgans col·legiats d'administració. Poden exercir càrrecs d'administració les persones jurídiques, si bé, en aquest cas, han de designar en representació seva una persona física que compleixi igualment els requisits esmentats anteriorment.

b) Els directors generals i assimilats, entenent com a tals totes les persones que exerceixen en l'entitat l'alta direcció sota la dependència directa del seu òrgan d'administració, de comissions executives o de consellers delegats d'aquell.

3. Les entitats gestores de fons de pensions han de comunicar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions el nomenament, el cessament i la substitució de les persones que exerceixen la direcció efectiva de l'entitat, sota qualsevol títol, i els qui dins de l'entitat gestora exerceixen les funcions clau, juntament amb tota la informació necessària per avaluar si les persones que, si s'escau, s'hagin nomenat compleixen les exigències d'aptitud i honorabilitat. No obstant això, la comunicació del titular de la funció actuarial l'ha d'efectuar la comissió de control.

Si durant l'exercici de la seva activitat concorren en alguna de les persones a què es refereix aquest article circumstàncies que suposin l'incompliment dels requisits d'aptitud i honorabilitat, se l'ha de substituir i s'ha de comunicar el fet a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions amb la indicació del motiu.

Les comunicacions que preveu aquest apartat s'han d'efectuar en un termini màxim de quinze dies hàbils a comptar del moment del nomenament, el cessament o la substitució.

4. Reglamentàriament s'han de determinar els supòsits en què s'entén que es compleixen els requisits d'aptitud i honorabilitat dels qui tenen la direcció efectiva o exerceixen funcions clau, així com els requisits de la informació que s'ha de trametre a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions a l'efecte d'avaluar-ne el compliment. La persona titular del Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital pot regular el contingut de la informació i la documentació acreditativa que s'ha de trametre per a l'avaluació.

La informació que s'ha de trametre a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'incloure un certificat d'antecedents penals expedit per l'autoritat competent amb una antelació no superior a tres mesos. Si es tracta de persones no residents a Espanya, en cas que al país respectiu no existeixi un document equivalent, ha d'incloure una declaració responsable feta davant d'una autoritat judicial o administrativa competent o davant d'un notari públic en què afirmen no haver estat condemnats a l'estranger per delictes de falsedat, violació de secrets,

per blanqueig de capitals, finançament del terrorisme, contra l'ordre socioeconòmic, contra la hisenda pública, contra la Seguretat Social, per malversació de cabals públics i qualssevol delictes contra el patrimoni.

5. En el cas d'entitats asseguradores que actuïn com a gestores de fons de pensions, els és aplicable el que disposa l'article 38 de la Llei 20/2015, de 14 de juliol.»

Tretze. L'article 29 queda redactat de la manera següent:

«Article 29. *Política de remuneració.*

1. Les entitats gestores de fons de pensions han d'establir i aplicar una política de remuneració adequada respecte de totes les persones que les dirigeixin de manera efectiva, de les que exerceixin funcions clau dins de l'entitat gestora i d'altres categories de personal les activitats professionals de les quals incideixin de manera significativa en el perfil de risc dels plans i fons de pensions gestionats. Aquesta política de remuneració ha de ser conforme a la seva organització interna i la mida, la naturalesa, l'escala i la complexitat de les seves activitats.

2. Llevat que les disposicions que preveu el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE, disposin una altra cosa, les entitats gestores de fons de pensions han de fer pública regularment informació pertinent relativa a la política de remuneració.

3. A l'hora d'establir i aplicar les polítiques de remuneració a què es refereix l'apartat 1, s'han de respectar els principis següents:

a) La política de remuneració s'ha d'establir, aplicar i mantenir en consonància amb les activitats, el perfil de risc, els objectius i els interessos, l'estabilitat financera i el rendiment a llarg termini dels plans i fons de pensions gestionats en el seu conjunt, i ha de donar suport a una gestió sòlida, prudent i efectiva d'aquests.

b) La política de remuneració ha d'estar en consonància amb els interessos a llarg termini dels partícips i els beneficiaris dels plans de pensions gestionats.

c) La política de remuneració ha d'incloure mesures destinades a evitar conflictes d'interessos.

d) La política de remuneració ha de ser conforme a una gestió adequada i eficaç dels riscos i no ha d'encoratjar una assumpció de riscos que no estigui en consonància amb els perfils de risc i la normativa dels plans i fons de pensions.

e) La política de remuneració s'ha d'aplicar a l'entitat gestora i als prestadors de serveis externalitzats, llevat que aquests últims estiguin coberts per les directives 2009/65/CE, 2009/138/CE, 2011/61/UE, 2013/36/UE i 2014/65/UE.

f) L'entitat gestora ha de determinar els principis generals de la política de remuneració, que s'ha de revisar i actualitzar, com a mínim, cada tres anys, i ha de ser responsable de la seva aplicació.

g) El govern en matèria de remuneració i la seva supervisió s'ha d'efectuar de manera clara, transparent i eficaç.

4. Les comissions de control de plans de pensions d'ocupació han d'establir i aplicar una política de remuneració adequada respecte dels qui prestin els serveis actuuarials i, si s'escau, la funció clau actuarial, i d'altres proveïdors de serveis externs les activitats dels quals puguin incidir de manera significativa en el perfil de risc dels plans i fons de pensions.»

Catorze. L'article 30 queda redactat de la manera següent:

«Article 30. *Funcions clau.*

1. Les entitats gestores de fons de pensions i, si s'escau, les comissions de control han de disposar de les funcions clau següents: una funció de gestió de riscos

i una funció d'auditoria interna i, si s'escau, una funció actuarial, en aquest últim cas quan l'entitat gestora presti serveis actuuarials respecte dels plans de pensions. Aquestes entitats han de permetre que els titulars de funcions clau exerceixin eficaçment la seva comesa de manera objectiva, justa i independent. Les comissions de control poden delegar expressament en les entitats gestores les funcions que decideixin.

2. Una sola persona o unitat organitzativa pot exercir diverses funcions clau en l'entitat gestora, a excepció de la funció d'auditoria interna, que ha de ser independent d'altres funcions clau.

3. La persona o la unitat organitzativa única que exerceixi una funció clau que afecti un pla de pensions del sistema d'ocupació pot ser la mateixa que exerceixi una funció clau similar en l'empresa o empreses promotores. En aquest cas, la comissió de control del pla ha d'adoptar les mesures oportunes per evitar o gestionar possibles conflictes d'interessos entre el promotor i els partícips i els beneficiaris que es puguin derivar de l'exercici de la funció en qüestió.

4. Els titulars d'una funció clau han d'informar de qualsevol conclusió o recomanació important en l'àmbit de la seva responsabilitat l'òrgan d'administració o de direcció de l'entitat gestora i, si s'escau, les comissions de control dels plans i fons de pensions, que han de determinar les mesures que s'han de prendre.

5. Els titulars d'una funció clau han d'informar la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions si la direcció efectiva o les comissions de control dels plans i fons de pensions no prenen mesures correctores adequades i oportunes en els casos següents:

a) Quan la persona o la unitat organitzativa que exerceixi la funció clau hagi detectat un risc substancial que l'entitat gestora o els plans o els fons de pensions no compleixin un requisit legal que pugui tenir repercussions importants en els interessos dels partícips i els beneficiaris, i n'hagi informat la direcció efectiva o les comissions de control, o

b) quan la persona o la unitat organitzativa que exerceixi la funció clau hagi observat un incompliment greu de les disposicions legals, reglamentàries o administratives aplicables a l'entitat gestora o als plans i fons de pensions i les seves activitats en el context de la seva funció clau i n'hagi informat la direcció efectiva o la comissió de control corresponent.»

Quinze. S'introdueix un nou article 30 bis al capítol VIII amb la redacció següent:

«Article 30 bis. *Funció de gestió de riscos.*

1. Les entitats gestores de fons de pensions, d'una manera proporcionada amb la seva mida i la seva organització interna i amb la mida, la naturalesa, l'escala i la complexitat de les seves activitats i dels fons de pensions gestionats, han de disposar d'una funció eficaç de gestió de riscos. Aquesta funció s'ha d'estructurar de manera que faciliti el funcionament d'un sistema de gestió de riscos, per a la qual cosa l'entitat ha d'adoptar les estratègies, els processos i els procediments d'informació necessaris per detectar, mesurar, vigilar, gestionar i notificar regularment a l'òrgan d'administració i a les comissions de control els riscos als quals, tant individualment com agregadament, estiguin o puguin estar exposats els plans i fons de pensions gestionats, així com les seves interdependències.

Aquest sistema de gestió de riscos ha de ser eficaç i ha d'estar degudament integrat en l'estructura organitzativa i en el procés de presa de decisions.

2. El sistema de gestió de riscos ha de cobrir, de manera proporcionada amb la mida i l'organització interna de l'entitat i amb la mida, la naturalesa, l'escala i la complexitat de les seves activitats, els riscos que puguin sorgir en els plans i fons de pensions o en les empreses a les quals s'hagin externalitzat les tasques o les activitats de l'entitat almenys en els àmbits següents, quan escaigui:

- a) La subscripció i la constitució de reserves.
- b) La gestió d'actius i passius.
- c) La inversió, en particular, en instruments derivats, titulitzacions i compromisos similars.
- d) La gestió del risc de liquiditat i de concentració.
- e) La gestió del risc operacional.
- f) L'assegurança i altres tècniques de reducció del risc.
- g) Els riscos ambientals, socials i de govern relacionats amb la cartera d'inversions i la seva gestió, en els termes establerts en la seva declaració dels principis de la política d'inversió.

3. Quan, de conformitat amb les condicions del pla de pensions, els partícips i els beneficiaris assumeixin riscos, el sistema de gestió de riscos també ha de tenir en compte aquests riscos des de la perspectiva dels partícips i els beneficiaris.

4. En cas que la funció actuarial no s'hagi encomanat a l'entitat gestora, el responsable d'aquesta funció ha de proporcionar a l'entitat tota la informació actuarial necessària per a l'aplicació eficaç del sistema de gestió de risc dels fons de pensions d'ocupació gestionats.»

Setze. S'introdueix un nou article 30 ter al capítol VIII amb la redacció següent:

«Article 30 ter. *Funció d'auditoria interna.*

1. Les entitats gestores de fons de pensions i, si s'escau, les comissions de control, d'una manera proporcionada amb la seva mida i la seva organització interna i amb la mida, la naturalesa, l'escala i la complexitat de les seves activitats, han de disposar d'una funció eficaç d'auditoria interna. La funció d'auditoria interna ha de disposar d'una avaluació de l'adequació i l'eficàcia del sistema de control intern i d'altres elements del sistema de govern, incloses, quan sigui procedent, les activitats externalitzades.

2. La funció d'auditoria interna ha de ser objectiva i independent de les funcions operatives i d'altres funcions clau i s'ha d'exercir d'acord amb el que estableix la normativa de plans i fons de pensions.

3. Les conclusions i les recomanacions derivades de l'auditoria interna s'han de notificar a l'òrgan d'administració, el qual ha de determinar quines accions s'han d'adoptar respecte de cada una d'aquelles i ha de garantir que les accions es portin a terme.

4. Anualment l'entitat gestora ha d'elaborar un informe sobre l'efectivitat dels seus procediments de control intern, en què ha d'incidir en les deficiències significatives detectades, les seves implicacions i ha de proposar, si s'escau, les mesures que es considerin adequades per esmenar-les. Aquest informe l'ha d'aprovar el consell d'administració de l'entitat gestora i s'ha de trametre a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions juntament amb els comptes anuals en el termini que estableix l'article 19.1.

Tant les conclusions i les recomanacions de l'auditoria interna com l'informe sobre l'efectivitat dels procediments de control intern s'han de trametre també a les comissions de control dels fons de pensions gestionats.»

Disset. S'introdueix un nou article 30 quater al capítol VIII amb la redacció següent:

«Article 30 quater. *Funció actuarial relativa als plans de pensions d'ocupació i serveis actuariais.*

1. Quan un pla de pensions d'ocupació de prestació definida o mixt cobreixi els riscos biomètrics o garanteixi ja sigui el resultat de la inversió ja sigui un nivell determinat de les prestacions i no estigui totalment assegurat per tercers, s'ha d'establir una funció actuarial eficaç, a fi de:

- a) Si s'escau, coordinar i supervisar el càlcul de les provisions tècniques.
- b) Avaluar la idoneïtat dels mètodes i els models subjacents utilitzats per calcular les provisions tècniques i les hipòtesis utilitzades a aquest efecte.
- c) Avaluar la suficiència i la qualitat de les dades utilitzades en el càlcul de les provisions tècniques.
- d) Comparar les hipòtesis en què es basa el càlcul de les provisions tècniques amb l'experiència.
- e) Informar la comissió de control del pla i, si s'escau, l'òrgan d'administració o de direcció de l'entitat gestora sobre la fiabilitat i l'adequació del càlcul de les provisions tècniques.
- f) Pronunciar-se sobre la política general de subscripció en cas que el pla de pensions disposi d'una política d'aquest tipus.
- g) Pronunciar-se sobre la idoneïtat de la cobertura de l'assegurança en cas que el pla de pensions disposi d'un règim d'aquest tipus, i
- h) Contribuir a l'aplicació efectiva del sistema de gestió de riscos.

S'entenen per riscos biomètrics els riscos que recauen sobre les persones relacionats amb la mort, la invalidesa i la supervivència.

2. Els serveis actuuarials corresponents a plans de pensions els han de dur a terme persones que tinguin coneixements suficients de matemàtica actuarial i financera, conformes a la naturalesa, el volum i la complexitat dels riscos inherents al desenvolupament del pla de pensions i que puguin acreditar l'experiència oportuna en relació amb les normes professionals i d'una altra índole aplicables. La prestació d'aquests serveis la poden fer en nom propi o a compte d'una entitat proveïdora d'aquests serveis en la qual exerceixin la seva activitat en virtut d'una relació laboral o mercantil.

Els actuaris d'assegurances poden exercir, en tot cas, els serveis actuuarials corresponents a plans de pensions.

3. Les comissions de control dels plans han de triar els prestadors de serveis actuuarials per al desenvolupament ordinari del pla de pensions, que ha d'incloure, si s'escau, la funció actuarial que preveu l'apartat 1.

A l'efecte del que preveu el paràgraf anterior la comissió de control del pla pot designar persones que actuïn en nom propi o que exerceixin la seva activitat en una entitat proveïdora de serveis actuuarials. L'entitat gestora o la dipositària o promotora del fons o la promotora o asseguradora del pla o alguna entitat del grup de qualsevol d'aquestes poden ser proveïdores dels serveis actuuarials del pla, així com persones que, tot i tenir una relació laboral o mercantil amb aquestes entitats, actuïn per al pla en nom propi. Si s'escau, la comissió de control ha d'arbitrar les mesures oportunes per evitar o gestionar conflictes d'interessos entre el promotor i els partícips i els beneficiaris.

El que disposa aquest apartat és aplicable sense perjudici del que preveu l'article 9.5.»

Divuit. S'introdueix un nou article 30 quinquies al capítol VIII amb la redacció següent:

«Article 30 quinquies. *Avaluació interna de riscos en els fons de pensions d'ocupació.*

1. Les entitats gestores de fons de pensions d'ocupació i, si s'escau, les comissions de control han de portar a terme i documentar, de manera proporcionada amb l'organització interna, així com amb la mida, la naturalesa, l'escala i la complexitat de les activitats dels fons d'ocupació administrats, una avaluació interna de risc de cada fons de pensions d'ocupació.

Aquesta avaluació interna dels riscos s'ha d'efectuar de manera regular almenys cada tres anys, i en tot cas immediatament després que es produeixin canvis significatius del perfil de risc del fons o dels plans de pensions integrats en el fons

de pensions. Quan es produeixi un canvi significatiu en el perfil de risc d'un pla de pensions específic, l'avaluació dels riscos es pot limitar a aquest pla de pensions.

2. Reglamentàriament s'ha de determinar el contingut que l'avaluació interna de riscos ha d'incloure.

3. Les entitats gestores han de disposar de mètodes per detectar i avaluar els riscos als quals estiguin o puguin estar exposats a curt i a llarg termini els fons de pensions que gestionen i que puguin influir en la capacitat del fons per complir les seves obligacions. Aquests mètodes han de ser proporcionats a la mida, la naturalesa, l'escala i la complexitat dels riscos inherents a les seves activitats. Els mètodes s'han de descriure en la mateixa avaluació dels riscos.

4. L'avaluació interna dels riscos s'ha de tenir en compte en les decisions estratègiques del fons de pensions d'ocupació.

5. Les entitats gestores han de comunicar els resultats de cada avaluació interna a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions i a les comissions de control corresponents en un termini de quinze dies hàbils des que els aprovi l'òrgan d'administració.»

Dinou. S'introdueix un nou article 30 sexies al capítol VIII amb la redacció següent:

«Article 30 sexies. *Externalització.*

1. Les entitats gestores de fons de pensions i les comissions de control poden encarregar qualssevol activitats, incloses funcions clau, en la seva totalitat o en part, a prestadors de serveis que actuïn en nom de l'entitat amb les excepcions i les condicions que s'estableixin reglamentàriament.

2. L'entitat gestora i la comissió de control han de seguir responent plenament del compliment de les obligacions que per a aquesta es derivin d'aquesta Llei i les seves normes de desplegament quan externalitzin funcions clau o qualsevol altra activitat.

3. L'externalització de funcions clau o de qualsevol altra activitat no es pot fer de tal manera que pugui:

- a) Perjudicar la qualitat del sistema de govern.
- b) Augmentar indegudament el risc operacional.
- c) Menyscabar la capacitat de les autoritats competents per comprovar que es compleixen les obligacions derivades de la normativa.
- d) Soscavar el servei continu i satisfactori als partícips i els beneficiaris.

4. L'entitat gestora ha de garantir el funcionament correcte de les activitats externalitzades a través del procés de selecció d'un prestador de serveis i el seguiment permanent de les activitats d'aquest prestador de serveis. Per a això ha de designar dins de l'entitat una persona responsable de la funció o l'activitat externalitzada, que tingui l'experiència i els coneixements suficients per comprovar l'actuació dels proveïdors de serveis.

5. Per a l'externalització d'activitats, incloses les funcions clau, l'entitat gestora ha de subscriure un acord escrit amb el prestador dels serveis. Aquest acord té eficàcia jurídica i ha de definir amb claredat els drets i les obligacions de l'entitat gestora i del prestador de serveis, inclosa l'adopció de les mesures necessàries des del punt de vista de la normativa de protecció de dades personals.

En cas que el prestador del servei hagi de ser l'encarregat del tractament de dades personals, la gestora ha de triar un prestador que ofereixi garanties suficients per aplicar mesures tècniques i organitzatives apropiades a aquest efecte. L'acord que preveu el paràgraf anterior ha d'incloure el contingut de l'article 28.3 del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE.

6. Les entitats gestores de fons de pensions han de comunicar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions i a les comissions de control corresponents l'externalització de les seves activitats.

Quan l'externalització es refereixi a les funcions clau, la comunicació s'ha de fer abans de la formalització de l'acord d'externalització corresponent. En el termini d'un mes des de la recepció de la comunicació prèvia la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions es pot oposar a l'externalització mitjançant una resolució motivada quan es doni algun dels supòsits que estableix l'apartat 3. Aquesta resolució és susceptible de recurs d'alçada i contencions administratiu.

Així mateix, s'ha de notificar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions i a la comissió de control corresponent qualsevol canvi ulterior important en relació amb les activitats que s'hagin pogut externalitzar.

Reglamentàriament es poden establir els termes i les condicions de les comunicacions que preveu aquest apartat, així com el termini o la freqüència de la comunicació a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions de les activitats externalitzades que no constitueixin funcions clau.

7. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot sol·licitar a l'entitat gestora i als prestadors de serveis i, si s'escau, a les comissions de control en qualsevol moment informació sobre les funcions clau i qualsevol altra activitat que externalitzin.»

Vint. A l'apartat 1 de l'article 34 s'afegeixen un nou paràgraf d) al número 1r i un nou paràgraf h) al número 2n amb la redacció següent:

«d) Deficiències rellevants en el sistema de govern o en el sistema de control intern, que impedeixin la gestió de l'activitat i, en especial, el compliment de les obligacions en matèria de gestió de riscos, auditoria interna i si s'escau actuarial, o en l'externalització de funcions o activitats.»

«h) Deficiències rellevants en el sistema de govern o en el sistema de control intern, que impedeixin la gestió de l'activitat i, en especial, el compliment de les obligacions en matèria de gestió de riscos, auditoria interna i si s'escau actuarial, o en l'externalització de funcions o activitats.»

Vint-i-u. Es modifica el primer paràgraf de l'apartat 1, s'addicionen dos nous paràgrafs, s) i t), a l'apartat 3 i s'afegeix un nou paràgraf v) a l'apartat 4 de l'article 35 amb la redacció següent:

«1. Les entitats gestores i dipositàries, els promotors de plans de pensions, les persones o entitats a les quals s'hagin transferit funcions, els comercialitzadors de plans de pensions, els actuaris i les entitats en què aquests duguin a terme la seva activitat, els liquidadors, així com els qui exerceixin càrrecs d'administració o direcció en les entitats esmentades, les persones que exerceixin les funcions clau que preveu aquesta Llei, els membres de la comissió promotora i els membres de les comissions i subcomissions de control dels plans i fons de pensions, que infringeixin normes d'ordenació i supervisió de plans i fons de pensions, incorren en responsabilitat administrativa sancionable d'acord amb el que disposa l'article següent.»

«s) Presentar deficiències en el sistema de govern, especialment pel que fa a les funcions de gestió de riscos, funció d'auditoria interna i, si s'escau, funció actuarial, així com en l'externalització de funcions o activitats, quan aquestes deficiències disminueixin la solvència o posin en perill la viabilitat de l'entitat gestora o els plans i fons de pensions.»

«t) La falta de substitució, de conformitat amb el que preveu l'article 28, d'aquells en qui concorren circumstàncies que suposin l'incompliment dels requisits d'aptitud i honorabilitat, així com la falta de tramesa a la Direcció General

d'Assegurances i Fons de Pensions de la informació necessària per a l'avaluació de les exigències d'honorabilitat i aptitud, i la seva tramesa incompleta o la falta de veracitat en la informació tramesa.»

«v) Presentar deficiències en el sistema de govern, especialment pel que fa a les funcions de gestió de riscos, funció d'auditoria interna, i si s'escau, funció actuarial, així com en l'externalització de funcions o activitats i sempre que això no constitueixi una infracció molt greu.»

Vint-i-dos. L'article 36.6 queda redactat de la manera següent:

«6. Als efectes de l'exercici de la potestat sancionadora a què es refereixen aquest article i l'anterior, són aplicables les normes que contenen els articles 197, 201 i 205 a 213, tots dos inclusivament, de la Llei 20/2015, de 14 de juliol.

Als efectes del que preveu l'article 206 de la Llei esmentada, s'han de publicar les sancions una vegada que siguin executives, amb la indicació del tipus i la classe de la infracció i la identitat de l'infractor. No obstant això, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot acordar diferir la publicació de les sancions, no fer la publicació o publicar-les de manera anònima, si considera que la publicació de la identitat de persones jurídiques o la identitat o les dades personals de persones físiques és desproporcionada, després d'una avaluació en cada cas de la proporcionalitat de la publicació de les dades, o si aquesta última posa en perill l'estabilitat dels mercats financers o una investigació en curs.

Quan l'infractor sigui una entitat de crèdit o una entitat o persona a la qual s'hagin transferit funcions o que exerceixi com a comercialitzador de plans de pensions, o càrrecs d'administració i direcció de les anteriors, per a la imposició de la sanció és preceptiu l'informe de l'ens o òrgan administratiu al qual, si s'escau, correspongui el control i la supervisió de les entitats o persones esmentades.»

Vint-i-tres. Es modifiquen els paràgrafs a), c) i f) i s'afegeix un nou paràgraf g) a l'article 37 amb la redacció següent:

«a) Fons de pensions d'ocupació: qualsevol institució autoritzada o registrada com a tal per una autoritat competent d'un Estat membre a l'empara de la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, relativa a les activitats i la supervisió dels fons de pensions d'ocupació. En el cas d'Espanya, fons de pensions d'ocupació són els que regula el capítol IV d'aquesta Llei destinats al desenvolupament de plans de pensions d'ocupació.»

«c) Empresa promotora: qualsevol empresa o entitat, persona física o jurídica que actuï en qualitat d'ocupador o de treballador per compte propi o en combinació de tots dos i que ofereixi un pla de pensions o faci contribucions a un fons de pensions d'ocupació.»

«f) Estat membre d'acollida: l'Estat membre la legislació social i laboral del qual en l'àmbit dels plans de pensions d'ocupació sigui aplicable a la relació entre l'empresa promotora i els partícips o beneficiaris.»

«g) Activitat transfronterera: la gestió d'un pla de pensions quan la relació entre l'empresa promotora i els partícips i els beneficiaris afectats es regeixi per la legislació social i laboral pertinent en l'àmbit dels plans de pensions d'ocupació d'un Estat membre diferent de l'Estat membre d'origen.»

Vint-i-quatre. Els apartats 1, 4 i 5 de l'article 38 queden redactats de la manera següent:

«1. A l'empara del que preveu la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, i d'acord amb el que disposa aquest capítol, els fons de pensions d'ocupació autoritzats i registrats a Espanya

poden integrar plans de pensions d'ocupació subjectes a la legislació social i laboral d'altres estats membres.

Així mateix, a l'empara de l'esmentada Directiva i d'acord amb el que disposa aquest capítol, els fons de pensions d'ocupació autoritzats o registrats en altres estats membres poden integrar plans de pensions d'ocupació subjectes a la legislació social i laboral espanyola.»

«4. Són aplicables les normes sobre inversions dels fons de pensions que estableix la legislació de l'Estat membre d'origen del fons de pensions.»

«5. Els fons de pensions d'ocupació que duguin a terme activitats transfrontereres respecte dels partícips i beneficiaris estan subjectes a les obligacions en matèria d'informació imposades per les autoritats i la legislació dels estats membres d'acollida als fons de pensions autoritzats en el seu territori dictades com a transposició a la seva normativa interna del que preveu la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016.»

Vint-i-cinc. El paràgraf a) de l'apartat 2 de l'article 39 queda redactat de la manera següent:

«a) Els sistemes de pensions obligatoris de la Seguretat Social segons els reglaments (CE) núm. 883/2004 i (CE) núm. 987/2009 del Parlament Europeu i del Consell, així com els règims substitutoris dels sistemes de Seguretat Social.»

Vint-i-sis. L'article 40 queda redactat de la manera següent:

«Article 40. *Integració en un fons de pensions d'ocupació autoritzat i registrat a Espanya de plans de pensions d'ocupació subjectes a la legislació social i laboral d'altres estats membres.*

1. La integració en un fons de pensions autoritzat i registrat a Espanya d'un pla de pensions d'ocupació promogut per una o diverses empreses subjecte a la legislació social i laboral d'un altre Estat membre requereix les comunicacions prèvies següents:

a) L'entitat gestora del fons ha de comunicar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions la pretensió d'integrar el pla de pensions. Aquesta comunicació ha d'incloure, almenys, informació en què s'identifiqui l'Estat membre d'acollida, la denominació de l'empresa o les empreses promotores i el domicili de la seva administració principal, així com les característiques principals del pla de pensions.

b) En un termini màxim de tres mesos des de la recepció de la informació assenyalada a la lletra a), la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions l'ha de comunicar a l'autoritat competent de l'Estat membre d'acollida i ha d'informar d'aquesta comunicació la gestora del fons de pensions.

La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot acordar no practicar la comunicació esmentada a l'autoritat de l'Estat membre d'acollida, mitjançant una resolució motivada que determini que l'estructura administrativa, la situació financera del fons o la reputació o qualificació professional o experiència de les persones que dirigeixen l'entitat gestora no són compatibles amb l'activitat transfronterera proposada o que posi de manifest alguna de les circumstàncies previstes en aquesta Llei com a causes de revocació de les autoritzacions administratives, de dissolució o d'adopció de mesures de control especial. Aquesta resolució motivada s'ha d'emetre i s'ha de notificar a l'entitat gestora del fons de pensions dins del termini indicat de tres mesos. Aquesta resolució, que no exhaureix la via administrativa, és susceptible de recurs d'alçada i contenciós administratiu.

c) L'Estat membre d'acollida, durant el termini de sis setmanes des de la recepció de la comunicació que preveu la lletra b), ha d'informar la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions sobre:

1r Les disposicions de la seva legislació social i laboral d'acord amb les quals s'hagi de gestionar el pla de pensions.

2n Les obligacions en matèria d'informació als partícips i beneficiaris exigibles als fons de pensions autoritzats a l'Estat membre d'acollida, de conformitat amb el que preveu l'article 38.5.

La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de traslladar aquesta informació a l'entitat gestora del fons de pensions.

2. A partir del moment en què l'entitat gestora rebí la informació assenyalada a l'apartat 1.c) o bé una vegada transcorregut el termini de sis setmanes previst a l'esmentada lletra c) sense haver rebut cap comunicació de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, es pot efectuar la integració del pla de pensions en el fons mitjançant l'acord exprés d'admissió adoptat per la comissió de control del fons o, si no, per l'entitat gestora.

3. Efectuada la integració del pla de pensions en el fons, la gestora l'ha de comunicar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions dins del termini de 10 dies hàbils des de l'adopció de l'acord d'admissió, i hi ha d'adjuntar almenys:

- a) Una certificació de l'acord d'admissió.
- b) La denominació i el domicili de l'empresa o empreses promotores.
- c) Les condicions generals i, si s'escau, la base tècnica del pla, redactades o traduïdes al castellà.

En el Registre administratiu de fons de pensions s'ha de deixar constància dels plans de pensions d'ocupació subjectes a la legislació social i laboral d'altres estats membres i adscrits als fons de pensions inscrits.

4. Quan les relacions laborals d'una empresa promotora o conjunt d'empreses promotores se subjectin a diferents legislacions nacionals en la mesura que tinguin treballadors en diferents estats membres susceptibles d'incorporar-se al fons de pensions, als efectes previstos en aquest article s'han d'identificar tants plans de pensions com estats membres d'acollida. No obstant això, es pot considerar un únic pla comprensiu de diferents subplans, corresponents als diferents estats membres d'acollida, si les autoritats competents d'aquests no formulen cap objecció al respecte.

No obstant això, es poden identificar diferents plans de pensions per a col·lectius de treballadors d'una empresa, subjectes a la legislació social i laboral d'un mateix Estat membre, adscrits a un fons de pensions o a diferents fons de pensions.

En tot cas, els treballadors les relacions laborals dels quals se subjectin a la legislació espanyola han de figurar incorporats a un pla de pensions d'ocupació dels regulats en els capítols I a III.

5. La persona titular del Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital, amb l'audiència prèvia de la Junta Consultiva d'Assegurances i Fons de Pensions, pot dictar normes més detallades relatives als procediments registrals i de comunicacions regulats en aquest article.»

Vint-i-set. El títol i els apartats 3, 4, 5 i 6 de l'article 41 queden redactats de la manera següent:

«Article 41. *Desenvolupament de plans de pensions d'ocupació subjectes a la legislació social i laboral d'altres estats membres adscrits a fons de pensions autoritzats i registrats a Espanya.*»

«3. Els plans de pensions d'ocupació subjectes a la legislació social i laboral d'altres estats membres adscrits a fons espanyols no requereixen constituir la comissió de control del pla que regula l'article 7, sense perjudici, si s'escau, dels òrgans o les instàncies de representació o participació d'empreses i treballadors, establerts en virtut de pacte o d'acord amb els usos o la legislació de l'Estat membre

d'acollida, per a la supervisió del funcionament del pla i les relacions amb l'entitat gestora i, a través d'aquesta, amb l'autoritat competent espanyola.

4. Les obligacions de l'entitat gestora en matèria d'informació als partícips i beneficiaris dels plans de pensions a què es refereix aquesta secció són les imposades per les autoritats i la legislació de l'Estat membre d'acollida als fons de pensions d'ocupació autoritzats al seu territori, dictades com a transposició a la seva normativa interna del que preveu el títol IV de la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016.

La informació esmentada ha d'estar disponible en una llengua oficial de l'Estat membre d'acollida.

5. El pla de pensions ha de mantenir un compte de posició en el fons de pensions d'ocupació.

Són aplicables les normes i els límits sobre inversions i comissions de gestió i dipòsit que contenen aquesta Llei i les seves normes de desplegament aplicables als fons de pensions autoritzats i registrats a Espanya.

Els actius del fons de pensions no responen dels deutes dels promotors dels plans.

6. El compte de posició del pla de pensions es pot mobilitzar a un altre fons de pensions d'ocupació autoritzat en qualsevol Estat membre, i a aquest efecte és aplicable el procediment de transferències transfrontereres que regula l'article 50.»

Vint-i-vuit. El títol, l'apartat 1 i els números 3a i 8a de l'apartat 2 de l'article 43 queden redactats de la manera següent:

«Article 43. *Instrumentació dels compromisos per pensions subjectes a la legislació espanyola a través de fons de pensions d'ocupació autoritzats en altres estats membres.*

1. Per al compliment del que preveu la disposició addicional primera d'aquesta Llei, els compromisos per pensions assumits per les empreses amb el seu personal subjectes a aquesta disposició es poden instrumentar a través de plans de pensions del sistema d'ocupació dels regulats als capítols I a III, adscrits a fons de pensions d'ocupació domiciliats a Espanya o a fons de pensions d'ocupació domiciliats en altres estats membres autoritzats per a l'activitat transfronterera d'acord amb la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, i de conformitat amb el que preveu aquesta secció.

Per a la instrumentació de compromisos per pensions derivats de relació laboral subjecta a la legislació espanyola, l'adscripció a fons de pensions d'ocupació autoritzats en altres estats membres requereix la promoció i formalització d'un pla de pensions d'ocupació dels regulats als capítols I a III, tenint en compte el que preveu aquesta secció.»

«3a L'article 5.1, sobre principis bàsics dels plans de pensions: no discriminació, capitalització individual, irrevocabilitat de les aportacions del promotor, atribució de drets consolidats als partícips i drets econòmics als beneficiaris i integració obligatòria en un fons de pensions de les contribucions als plans integrats, considerant, en aquest cas, un fons de pensions d'ocupació autoritzat en un altre Estat membre autoritzat per operar a Espanya d'acord amb la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, i el que preveu aquesta secció.»

«8a L'article 8, sobre contingències susceptibles de cobertura i forma de les prestacions; quantificació, mobilitat i supòsits excepcionals de liquiditat i disposició anticipada dels drets consolidats, així com les disposicions addicionals quarta, sisena i setena, i l'apartat 1 de la disposició transitòria setena.»

Vint-i-nou. El títol i els apartats 2 i 5 de l'article 44 queden redactats de la manera següent:

«Article 44. *Integració dels plans de pensions d'ocupació subjectes a la legislació social i laboral espanyola en fons de pensions d'ocupació autoritzats en altres estats membres.*»

«2. Amb caràcter previ a la integració del pla de pensions en el fons de pensions autoritzat en un altre Estat membre, s'ha de formalitzar el procediment de comunicacions que preveu aquest apartat entre el fons de pensions i les autoritats de l'Estat membre d'origen del fons i d'Espanya com a Estat d'acollida.

A fi d'iniciar el procediment, el fons de pensions ha de notificar a la seva autoritat nacional competent la pretensió d'integrar el pla. La notificació ha de comprendre informació en la qual, com a mínim, s'identifiqui Espanya com a Estat membre d'acollida, l'empresa o empreses promotores i el domicili de l'administració principal d'aquestes i les característiques principals del pla. La informació també ha d'incloure la identificació del representant del fons de pensions en el territori espanyol a què es refereix l'article 46.

Una vegada que l'autoritat competent de l'Estat membre d'origen del fons traslladi la informació referida al paràgraf anterior a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions de conformitat amb el que disposa l'article 11.3 de la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, en el termini de sis setmanes des de la recepció de la informació, ha d'informar l'autoritat competent del fons de pensions sobre:

a) Les disposicions de la legislació social i laboral espanyola d'acord amb les quals s'hagi de desenvolupar el pla de pensions, a què es refereix l'article 43.2.

b) Les normes en matèria d'informació als participants i beneficiaris dels plans de pensions d'ocupació exigibles als fons de pensions autoritzats i registrats a Espanya per aquesta Llei i les seves normes de desplegament, de conformitat amb el que preveu l'article 38.5.

El pla de pensions es pot integrar en el fons de pensions una vegada que l'autoritat competent de l'Estat d'origen del fons de pensions traslladi a aquest l'anterior informació emesa per la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, o bé transcorregut el termini abans esmentat de sis setmanes sense que el fons de pensions hagi rebut cap comunicació.»

«5. Un pla de pensions d'ocupació subjecte a la legislació espanyola, adscrit a un fons de pensions autoritzat a Espanya, es pot mobilitzar a un fons de pensions d'ocupació autoritzat en un altre Estat membre traspasant-li el compte de posició, i a aquest efecte és aplicable el procediment de transferències transfrontereres que regula l'article 50.»

Trenta. El títol i els apartats 4, 5 i 6 de l'article 45 queden redactats de la manera següent:

«Article 45. *Desenvolupament dels plans de pensions d'ocupació subjectes a la legislació social i laboral espanyola adscrits a fons de pensions d'ocupació autoritzats en altres estats membres.*»

«4. Són aplicables les normes sobre inversions dels fons de pensions establertes en la legislació de l'Estat membre d'origen del fons de pensions.

5. En matèria de drets i obligacions d'informació als participants i beneficiaris dels plans de pensions subjectes a la legislació espanyola, adscrits a fons de pensions autoritzats en altres estats membres, és aplicable el règim que estableixen aquesta

Llei i el seu desplegament reglamentari sobre drets i obligacions d'informació en els plans de pensions d'ocupació.

Aquesta informació ha d'estar disponible, almenys, en castellà.

La comissió de control del pla ha de vetllar perquè els administradors o gestors del fons de pensions compleixin adequadament el règim d'informació.

6. Un pla de pensions d'ocupació subjecte a la legislació espanyola, adscrit a un fons de pensions d'ocupació autoritzat en un altre Estat membre, es pot mobilitzar a un altre fons de pensions d'ocupació autoritzat en qualsevol Estat membre i a aquest efecte és aplicable el procediment de transferències transfrontereres que regulen l'article 12 de la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, i la secció 4a d'aquest capítol.»

Trenta-u. El títol i l'apartat 2 de l'article 47 queden redactats de la manera següent:

«Article 47. *Supervisió del compliment de la legislació social i laboral espanyola en matèria de plans de pensions d'ocupació adscrits a fons de pensions autoritzats en altres estats membres.*»

«2. El Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital ha d'informar les autoritats dels estats membres d'origen sobre qualsevol canvi significatiu en les disposicions de la legislació social i laboral espanyola pertinents als plans de pensions, en la mesura que afecti la gestió de plans de pensions adscrits a fons de pensions autoritzats en altres estats membres, així com dels canvis en les normes en matèria d'obligacions d'informació a partícips i beneficiaris.»

Trenta-dos. Al capítol X s'addiciona una secció 4a nova amb la denominació següent:

«*Secció 4a Transferències transfrontereres*»

Trenta-tres. S'introdueix un nou article 49, a la secció 4a del capítol X, amb la redacció següent.

«Article 49. *Aspectes generals de les transferències transfrontereres de plans de pensions d'ocupació entre fons de pensions d'ocupació dels estats membres.*

1. Un fons de pensions d'ocupació autoritzat o registrat en un Estat membre pot transferir la totalitat o una part de les obligacions, les provisions tècniques i altres obligacions i drets d'un pla de pensions d'ocupació adscrit a aquest, així com els actius que li corresponguin o el seu equivalent en efectiu, a un fons de pensions d'ocupació receptor autoritzat o registrat en un altre Estat membre.

La transferència transfronterera parcial d'un pla de pensions d'ocupació subjecte a la legislació social i laboral espanyola es pot efectuar en aplicació dels criteris establerts reglamentàriament per a l'adscripció d'un pla de pensions d'ocupació a diversos fons de pensions, en els plans de promoció conjunta en ocasió de la separació d'entitats promotores o quan es produeixi una escissió del pla en dos plans o més a conseqüència d'operacions societàries.

2. Els costos de la transferència no han de ser a càrrec de la resta dels partícips i beneficiaris del fons de pensions d'ocupació transferidor ni dels partícips i els beneficiaris titulars del fons de pensions d'ocupació receptor.

3. La transferència està subjecta a l'aprovació prèvia d'una majoria dels partícips i una majoria dels beneficiaris afectats o, si escau, d'una majoria dels seus representants i, a més, quan sigui procedent, requereix l'aprovació de l'empresa promotora, de conformitat amb el que preveu la legislació nacional aplicable.

El fons de pensions d'ocupació transferidor ha de posar la informació sobre les condicions de la transferència a disposició dels partícips i els beneficiaris interessats i, si escau, dels seus representants, amb temps suficient abans que es presenti la sol·licitud d'autorització de la transferència per l'autoritat competent de l'Estat

membre d'origen del fons receptor prevista als articles 50 i 51. Aquesta informació ha d'incloure la relativa a la cessió de dades personals dels partícips i els beneficiaris afectats i al nou responsable del seu tractament.

4. Quan es tracti d'un pla de pensions d'ocupació subjecte a la legislació social i laboral espanyola l'aprovació prèvia s'ha d'atorgar mitjançant l'acord de la comissió de control del pla de pensions amb la majoria estipulada en les especificacions d'aquest per als canvis de gestora o dipositària i de mobilització del pla a un altre fons, i ha d'incloure, almenys, el vot favorable de la meitat dels representants dels partícips. A aquest efecte, els membres de la comissió de control del pla de pensions que representin conjuntament partícips i beneficiaris es computen com a representants de partícips.

5. En cas de desacord sobre el procediment o el contingut d'una acció o inacció de l'autoritat competent de l'Estat membre d'origen del fons de pensions d'ocupació transferidor o receptor, inclosa la decisió d'autoritzar o denegar una transferència transfronterera, l'Autoritat Europea d'Assegurances i Pensions de Jubilació (AEAPJ) pot emprendre una mediació no vinculant de conformitat amb l'article 31, segon paràgraf, lletra c), del Reglament (UE) núm. 1094/2010, a sol·licitud d'una de les autoritats competents o per iniciativa pròpia.»

Trenta-quatre. S'introdueix un nou article 50, a la secció 4a del capítol X, amb la redacció següent:

«Article 50. *Transferència transfronterera des d'un fons de pensions d'ocupació autoritzat i registrat a Espanya a un altre fons de pensions d'ocupació autoritzat o registrat en un altre Estat membre.*

1. La transferència transfronterera d'un pla de pensions d'ocupació des d'un fons de pensions d'ocupació transferidor autoritzat i registrat a Espanya l'ha d'autoritzar prèviament l'autoritat competent de l'Estat membre d'origen del fons de pensions d'ocupació receptor, després d'haver obtingut abans l'autorització de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions. La sol·licitud d'autorització de transferència l'ha de presentar el fons de pensions receptor davant l'autoritat competent del seu Estat membre d'origen.

2. La sol·licitud d'autorització de la transferència a què es refereix l'apartat 1 ha de contenir la informació següent:

a) L'acord escrit entre els fons de pensions d'ocupació transferidor i receptor que exposi les condicions de la transferència, el qual requereix l'aprovació prèvia de la comissió de control del fons de pensions transferidor i l'han de subscriure en nom seu les entitats gestora i dipositària d'aquest.

b) Una descripció de les característiques principals del pla de pensions afectat.

c) Una descripció de les obligacions o les provisions tècniques que s'hagin de transferir, i altres obligacions i drets, així com els actius corresponents o el seu equivalent en efectiu.

d) La identificació dels fons de pensions transferidor i receptor, amb la indicació de la seva denominació i el domicili de les seves administracions principals i, si s'escau, de les entitats que n'exerceixin l'administració, així com el nom de l'Estat membre en què cada fons de pensions d'ocupació estigui registrat o autoritzat.

e) La identificació de l'entitat promotora del pla, amb la indicació de la seva denominació i el domicili de la seva administració principal.

f) L'acreditació de l'aprovació prèvia a què es refereix l'article 49.3.

g) Quan sigui procedent, el nom de l'Estat membre la legislació social i laboral del qual sigui aplicable al pla de pensions en qüestió.

3. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha d'examinar únicament si:

a) En cas de transferència parcial de les obligacions del pla de pensions, les provisions tècniques i altres obligacions i drets, així com els actius corresponents o

el seu equivalent en efectiu, els interessos a llarg termini dels participants i els beneficiaris de la part restant del pla estan protegits adequadament.

b) Els drets individuals dels participants i els beneficiaris són almenys els mateixos després de la transferència.

c) Els actius corresponents al pla de pensions que s'han de transferir són suficients i adequats per cobrir les obligacions, les provisions tècniques i altres obligacions i drets que s'hagin de transferir, de conformitat amb la normativa aplicable a Espanya.

4. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, en el termini de vuit setmanes a partir de la data en què rebí la sol·licitud transmesa per l'autoritat competent de l'Estat membre d'origen del fons de pensions d'ocupació receptor, ha de comunicar a aquesta autoritat els resultats de l'avaluació que esmenta l'apartat 3 i l'atorgament o la denegació consegüent de la seva autorització a la transferència sol·licitada.

5. Quan la transferència doni lloc a una activitat transfronterera, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions també ha d'informar l'autoritat competent de l'Estat membre d'origen del fons de pensions d'ocupació receptor sobre les disposicions de la legislació social i laboral pertinent en l'àmbit dels plans de pensions d'ocupació d'acord amb les quals s'ha de gestionar el pla de pensions i sobre els requisits d'informació o si s'escau de l'Estat membre d'acollida que s'han d'aplicar a l'activitat transfronterera. Aquesta informació s'ha de comunicar en un nou termini de quatre setmanes.

6. Una vegada efectuada la transferència, l'entitat gestora del fons de pensions transferidor ho ha de notificar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions dins del termini d'un mes des que es faci efectiva.

7. Quan es tracti de la transferència d'un pla de pensions subjecte a la legislació social i laboral espanyola entre fons de pensions d'ocupació autoritzats o registrats en un altre o altres estats membres, una vegada efectuada la transferència, la comissió de control del pla de pensions i el representant a Espanya del fons de pensions d'ocupació receptor ho han de notificar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions en el termini d'un mes des que es faci efectiva.»

Trenta-cinc. S'introdueix un nou article 51, a la secció 4a del capítol X, amb la redacció següent:

«Article 51. Transferència transfronterera des d'un fons de pensions d'ocupació autoritzat o registrat en un altre Estat membre a un altre fons de pensions d'ocupació autoritzat i registrat a Espanya.

1. La transferència transfronterera d'un pla de pensions d'ocupació des d'un fons de pensions d'ocupació transferidor autoritzat o registrat en un altre Estat membre a un altre fons de pensions d'ocupació receptor autoritzat i registrat a Espanya l'ha d'autoritzar prèviament la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, després d'haver obtingut abans l'autorització de l'autoritat competent de l'Estat membre d'origen del fons de pensions d'ocupació transferidor.

A aquest efecte, la sol·licitud d'autorització de transferència l'ha de presentar el fons de pensions d'ocupació receptor davant la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, la qual ha de concedir o denegar l'autorització i ha de comunicar la seva decisió al fons de pensions d'ocupació receptor en un termini de tres mesos a partir de la recepció de la sol·licitud.

2. La sol·licitud d'autorització de la transferència a què es refereix l'apartat 1 ha de contenir la informació següent:

a) L'acord escrit entre els fons de pensions d'ocupació transferidor i receptor que exposi les condicions de la transferència, el qual requereix l'aprovació prèvia de

la comissió de control del fons de pensions receptor i l'han de subscriure en nom seu les entitats gestora i dipositària d'aquest.

b) Una descripció de les característiques principals del pla de pensions afectat.

c) Una descripció de les obligacions o les provisions tècniques que s'hagin de transferir, i altres obligacions i drets, així com els actius corresponents o el seu equivalent en efectiu.

d) La identificació dels fons de pensions transferidor i receptor, amb la indicació de la seva denominació i el domicili de les seves administracions principals i, si s'escau, de les entitats que n'exerceixin l'administració, així com el nom de l'Estat membre en què cada fons de pensions d'ocupació està registrat o autoritzat.

e) La identificació de l'entitat promotora del pla, amb la indicació de la seva denominació i el domicili de la seva administració principal.

f) L'acreditació de l'aprovació prèvia a què es refereix l'article 49.3.

g) Quan sigui procedent, el nom de l'Estat membre la legislació social i laboral del qual sigui aplicable al pla de pensions en qüestió.

3. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de transmetre la sol·licitud que preveuen els apartats 1 i 2 a l'autoritat competent de l'Estat membre del fons de pensions d'ocupació transferidor sense demora a partir de la data de la seva recepció.

4. La Direcció General d'Assegurances i Fons de pensions ha d'examinar únicament que:

a) El fons de pensions d'ocupació receptor ha facilitat tota la informació que preveu l'apartat 2.

b) L'estructura administrativa, la situació financera del fons de pensions d'ocupació receptor i l'honorabilitat o l'experiència o les qualificacions professionals de les persones que gestionen el fons de pensions d'ocupació receptor són compatibles amb la transferència proposada.

c) Els interessos a llarg termini dels partícips i els beneficiaris del fons de pensions d'ocupació receptor i la part del pla transferida estan protegits adequadament durant i després de la transferència.

d) Les provisions tècniques del fons de pensions d'ocupació receptor s'han finançat en la seva totalitat en el moment de la transferència, quan la transferència doni lloc a una activitat transfronterera.

e) Els actius que s'hagin de transferir són suficients i adequats per cobrir les obligacions, les provisions tècniques i altres obligacions i drets que s'hagin de transferir, de conformitat amb la normativa aplicable a Espanya.

5. Una vegada rebuda per la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions la comunicació de l'autoritat de l'Estat membre d'origen del fons de pensions transferidor a la qual es refereix l'article 12.9 de la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, la Direcció General esmentada ha de resoldre sobre la sol·licitud d'autorització de la transferència i ha de notificar la seva decisió al fons receptor en el termini de tres mesos que indica l'apartat 1.

6. En cas que denegui l'autorització, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de motivar la denegació en el termini de tres mesos que esmenta l'apartat 1. La resolució denegatòria de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, que no exhaurix la via administrativa, és susceptible de recurs d'alçada i contencions administratiu.

7. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, en el termini de dues setmanes des de la data de la resolució adoptada, ha d'informar sobre aquesta l'autoritat competent de l'Estat membre d'origen del fons de pensions d'ocupació transferidor.

8. Quan la transferència doni lloc a una activitat transfronterera i l'autoritat competent de l'Estat membre d'origen del fons transferidor hagi informat la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, segons el que disposa l'article 12.11 de la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, sobre les disposicions de la legislació social i laboral pertinent en l'àmbit dels plans de pensions d'ocupació i sobre els requisits d'informació de l'Estat membre d'acollida que s'han d'aplicar a l'activitat transfronterera, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions ha de comunicar al fons de pensions d'ocupació receptor la informació esmentada en el termini d'una setmana a partir de la data de la seva recepció.

9. A partir del moment en què es rebí la decisió de concedir l'autorització a què es refereix l'apartat 1, o bé, si no s'ha rebut informació sobre la decisió de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, en la data de venciment del termini a què es refereix l'apartat 8, el fons de pensions d'ocupació receptor pot començar a gestionar el pla de pensions.

Una vegada efectuada la transferència, l'entitat gestora del fons de pensions receptor ho ha de notificar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions dins del termini d'un mes des que es faci efectiva.»

Trenta-sis. La disposició addicional segona queda redactada de la manera següent:

«Disposició addicional segona. *Termini de resolució de les sol·licituds d'autorització administrativa i inscripció.*

Les sol·licituds d'autoritzacions administratives i d'inscripció que regula aquesta Llei, excepte una disposició específica al respecte, s'han de resoldre dins del termini de tres mesos des de la data de presentació de la sol·licitud, transcorregut el qual sense que s'hagi notificat la resolució els interessats poden entendre estimada la sol·licitud.»

Trenta-set. S'introdueix una nova disposició addicional novena amb la redacció següent:

«Disposició addicional novena. *Tractament de dades de caràcter personal.*

Els tractaments de dades de caràcter personal de les persones físiques s'han de fer amb una subjecció estricta al que disposen el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i el Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de les seves dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades, i la resta de la normativa sobre protecció de dades personals.»

Trenta-vuit. La disposició final quarta queda redactada de la manera següent:

«Disposició final quarta. *Títols competencials.*

Les disposicions que conté aquesta Llei tenen la consideració d'ordenació bàsica de la banca i les assegurances i de bases de la planificació general de l'activitat econòmica, d'acord amb l'article 149.1.11a i 13a de la Constitució, llevat de les matèries que s'enumeren a continuació:

a) Són competència exclusiva de l'Estat d'acord amb l'article 149.1.6a de la Constitució, per constituir legislació mercantil, les matèries regulades a:

- 1r Els capítols I i II, llevat de l'article 7.
- 2n Els apartats 3 a 10 de l'article 8, llevat del paràgraf tercer de l'apartat 8.
- 3r L'article 43.
- 4t Els apartats 2 i 7 de l'article 45.

5è La disposició addicional primera, llevat de l'apartat 6, i les disposicions addicionals tercera, quarta, sisena, setena i vuitena.

6è Les disposicions transitòries primera i quarta, així com la disposició transitòria cinquena, llevat dels paràgrafs tercer i quart de l'apartat 5 i els apartats 7 i 8.

7è L'apartat 1 de la disposició transitòria setena, la disposició transitòria novena, llevat de l'apartat 4, i la disposició transitòria desena.

b) Són competència exclusiva de l'Estat d'acord amb l'article 149.1.14a de la Constitució, perquè constitueixen legislació de la hisenda general, les matèries regulades a:

1r El paràgraf tercer de l'apartat 8 de l'article 8.

2n Els paràgrafs tercer i quart de l'apartat 5, i els apartats 7 i 8 de la disposició transitòria cinquena.

3r La disposició transitòria sisena.

4t Les disposicions finals primera i segona.»

TÍTOL III

Modificació de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores

Article 213. *Modificació de la Llei 20/2015, de 14 de juliol, d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores.*

Es modifica la Llei 20/2015, de 14 de juliol, d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores, en els termes següents:

U. L'article 64 queda redactat de la manera següent:

«Article 64. *Activitat a Espanya de les entitats reasseguradores de tercers països des del país d'origen.*

Les entitats reasseguradores de tercers països poden exercir la seva activitat a Espanya des del país en què tinguin el seu domicili social.»

Dos. S'introdueix un nou article 79 bis amb la redacció següent:

«Article 79 bis. *Política d'implicació.*

Les entitats asseguradores autoritzades per operar en el ram de vida i les entitats reasseguradores que cobreixin obligacions d'assegurances de vida han de desenvolupar i posar en coneixement del públic una política d'implicació en què es descriu com s'implica l'entitat com a accionista en la seva estratègia d'inversió en societats les accions de les quals estiguin admeses a negociació en un mercat regulat que estigui situat o operi en un Estat membre, en la forma i amb el contingut que es determini reglamentàriament.»

Tres. S'introdueix un nou article 79 ter amb la redacció següent:

«Article 79 ter. *Estratègia d'inversió.*

Les entitats asseguradores autoritzades per operar en el ram de vida i les entitats reasseguradores que cobreixin obligacions d'assegurances de vida han de posar en coneixement del públic, en la forma i amb el contingut que es determini reglamentàriament, informació relativa a com els elements principals de la seva estratègia d'inversió en societats les accions de les quals estiguin admeses a negociació en un mercat regulat que estigui situat o operi en un Estat membre són

coherents amb el perfil i la durada dels seus passius, en particular els seus passius a llarg termini, i a la manera com contribueixen al rendiment a mitjà i llarg termini dels seus actius.»

Quatre. Es modifiquen els apartats 3 i 5 de l'article 206, que queden redactats de la manera següent:

«3. La imposició de les sancions, llevat de la consistent en amonestació privada, una vegada que siguin executives, s'ha de fer constar en el registre administratiu d'entitats asseguradores i reasseguradores i en el dels alts càrrecs d'entitats asseguradores i reasseguradores, amb la indicació del tipus i la classe de la infracció i la identitat de l'infractor. Així mateix, una vegada siguin executives, han de ser objecte de comunicació a la immediata junta o assemblea general que se celebri amb posterioritat.

Les sancions de separació del càrrec i suspensió, una vegada siguin executives, s'han de fer constar, a més, en el Registre Mercantil i, si s'escau, en el Registre de cooperatives.»

«5. La cancel·lació dels antecedents per sancions en el registre administratiu es pot efectuar d'ofici o a instància dels interessats, sempre que hagi transcorregut, sense haver estat sancionat de nou, el termini d'un any per a les sancions per infraccions lleus, tres anys per a les sancions per infraccions greus i cinc anys per a les sancions per infraccions molt greus. Aquest termini compta des de l'endemà del dia en què hagi quedat complerta la sanció. Això és aplicable, si s'escau, a les sancions inscrites en el Registre Mercantil i en el Registre de cooperatives.»

LLIBRE TERCER

Mesures per a l'adaptació del dret espanyol a determinada normativa europea en matèria fiscal

TÍTOL I

Transposició de la Directiva (UE) 2018/1910 del Consell, de 4 de desembre de 2018, per la qual es modifica la Directiva 2006/112/CE pel que fa a l'harmonització i la simplificació de determinades normes del règim de l'impost sobre el valor afegit en la imposició dels intercanvis entre els estats membres, i la Directiva (UE) 2019/475 del Consell, de 18 de febrer de 2019, per la qual es modifiquen les directives 2006/112/CE i 2008/118/CE pel que fa a la inclusió del municipi italià de Campione d'Itàlia i les aigües italianes del llac de Lugano en el territori duaner de la Unió i en l'àmbit d'aplicació territorial de la Directiva 2008/118/CE

CAPÍTOL I

Modificació de la Llei 37/1992, de 28 de desembre, de l'impost sobre el valor afegit

Article 214. *Modificació de la Llei 37/1992, de 28 de desembre, de l'impost sobre el valor afegit.*

S'introdueixen les modificacions següents a la Llei 37/1992, de 28 de desembre, de l'impost sobre el valor afegit:

U. Es modifiquen les lletres a) i b) del número 1r de l'apartat dos de l'article 3, que queden redactades de la manera següent:

«a) A la República Federal d'Alemanya, l'illa de Helgoland i el territori de Büsingen; al Regne d'Espanya, Ceuta i Melilla, i a la República Italiana, Livigno, pel que fa a territoris no compresos a la Unió Duana.

b) Al Regne d'Espanya, Canàries; a la República Francesa, els territoris francesos a què es refereixen l'article 349 i l'article 355, apartat 1, del Tractat de funcionament de la Unió Europea; a la República Hel·lènica, el mont Athos; al Regne Unit, les illes del Canal; a la República Italiana, Campione d'Italia i les aigües nacionals del llac de Lugano, i a la República de Finlàndia, les illes Aland, pel que fa a territoris exclosos de l'harmonització dels impostos sobre el volum de negocis.»

Dos. Es modifica el paràgraf primer del número 3r de l'article 9, que queda redactat de la manera següent:

«3r La transferència per un subjecte passiu d'un bé corporal de la seva empresa amb destinació a un altre Estat membre, per afectar-lo a les necessitats d'aquella en aquest últim. No tenen aquesta consideració les transferències efectuades en el marc d'un acord de vendes de béns en consignació en els termes que preveu l'article 9 bis d'aquesta Llei.»

Tres. S'afegeix un nou article 9 bis, que queda redactat de la manera següent:

«Article 9 bis. *Acord de vendes de béns en consignació.*

U. Als efectes del que disposa aquesta Llei, s'entén per un acord de vendes de béns en consignació aquell en què es compleixin els requisits següents:

a) Que els béns els expedeixi o els transporti a un altre Estat membre el venedor, o un tercer en nom seu i pel seu compte, amb la finalitat que aquests béns els adquireixi en un moment posterior a la seva arribada un altre empresari o professional habilitat, de conformitat amb un acord previ entre les dues parts.

b) Que el venedor que expedeixi o transporti els béns no tingui la seu de la seva activitat econòmica o un establiment permanent a l'Estat membre d'arribada de l'expedició o el transport d'aquells.

c) Que l'empresari o professional que ha d'adquirir els béns estigui identificat als efectes de l'impost sobre el valor afegit a l'Estat membre d'arribada de l'expedició o el transport, i que aquest número d'identificació fiscal, així com el seu nom i cognoms, la raó o la denominació social completa, els conegui el venedor en el moment de l'inici de l'expedició o el transport.

d) Que el venedor hagi inclòs l'enviament dels béns esmentats tant en el llibre registre que es determini reglamentàriament com en la declaració recapitulativa a què es refereix l'article 164, apartat u, número 5è, d'aquesta Llei, en la forma que es determini reglamentàriament.

Dos. Quan, en el termini dels dotze mesos següents a l'arribada dels béns a l'Estat membre de destinació en el marc d'un acord de vendes de béns en consignació, l'empresari o el professional esmentat a la lletra c) de l'apartat anterior, o a la lletra a') del segon paràgraf de l'apartat següent, adquireixi el poder de disposició dels béns, s'entén que en el territori d'aplicació de l'impost es fa, segons els casos:

a) Un lliurament de béns dels que preveu l'article 68, apartat dos, número 1r, lletra A), primer paràgraf, d'aquesta Llei, per part del venedor, al qual li és aplicable l'exempció que preveu l'article 25 d'aquesta Llei, o

b) una adquisició intracomunitària de béns de les que preveu l'article 15, apartat u, lletra b), d'aquesta Llei, per part de l'empresari o el professional que els adquireix.

Tres. S'entén que s'ha produït una transferència de béns a què es refereix l'article 9.3r d'aquesta Llei quan, en el marc d'un acord de vendes de béns en consignació, dins del termini dels dotze mesos que preveu l'apartat anterior,

s'incompleixin qualsevol de les condicions que estableix l'apartat u anterior, en particular:

- a) Quan els béns no els hagi adquirit l'empresari o el professional al qual anaven destinats inicialment.
- b) Quan els béns s'expedeixin o es transportin a una destinació diferent de l'Estat membre al qual estaven destinats inicialment segons l'acord de vendes de béns en consignació.
- c) En el supòsit de destrucció, pèrdua o robatori dels béns.

No obstant això, s'entenen complerts els requisits de l'apartat u anterior quan dins del termini esmentat:

- a') Els béns els adquireixi un empresari o un professional que substitueixi el que esmenta la lletra c) de l'apartat u anterior, amb el compliment dels requisits que preveu la lletra esmentada.
- b') No s'hagi transmès el poder de disposició dels béns i aquests es retornin a l'Estat membre des del qual es van expedir o es van transportar.
- c') Les circumstàncies que preveuen les lletres a') i b') les hagi inclòs el venedor en el llibre registre que es determini reglamentàriament.

Quatre. S'entén que s'ha produït una transferència de béns a què es refereix l'article 9.3r d'aquesta Llei, en el marc d'un acord de vendes de béns en consignació i amb el compliment de les condicions que preveu l'apartat u anterior, l'endemà de l'expiració del termini de 12 mesos des de l'arribada dels béns a l'Estat membre de destinació sense que l'empresari o el professional esmentat a la lletra c) de l'apartat u o a la lletra a') del segon paràgraf de l'apartat tres de l'article 9 bis hagi adquirit el poder de disposició dels béns.

Cinc. Els empresaris o els professionals que subscriuguin un acord de vendes de béns en consignació i els qui substitueixin aquell a qui estaven destinats inicialment els béns han de portar un llibre registre d'aquestes operacions en les condicions que s'estableixin reglamentàriament.»

Quatre. Es modifica l'apartat u de l'article 15, que queda redactat de la manera següent:

«U. S'entén per adquisició intracomunitària de béns:

- a) L'obtenció del poder de disposició sobre béns mobles corporals expedits o transportats al territori d'aplicació de l'impost, amb destinació a l'adquirent, des d'un altre Estat membre, pel transmissor, el mateix adquirent o un tercer en nom i a compte de qualsevol dels anteriors.
- b) L'obtenció del poder de disposició sobre béns mobles corporals en el marc d'un acord de vendes de béns en consignació en els termes que preveu l'article 9 bis, apartat dos, d'aquesta Llei.»

Cinc. Es modifica l'apartat u i s'afegeix un apartat quatre a l'article 25, que queden redactats de la manera següent:

«U. Els lliuraments de béns definits a l'article 8 d'aquesta Llei, expedits o transportats, pel venedor, per l'adquirent o per un tercer en nom i per compte de qualsevol dels anteriors, al territori d'un altre Estat membre, sempre que l'adquirent sigui un empresari o professional o una persona jurídica que no actuï com a tal, que disposi d'un número d'identificació als efectes de l'impost sobre el valor afegit assignat per un Estat membre diferent del Regne d'Espanya, que hagi comunicat aquest número d'identificació fiscal al venedor.

L'aplicació d'aquesta exempció queda condicionada al fet que el venedor hagi inclòs les operacions esmentades en la declaració recapitulativa d'operacions

intracomunitàries que preveu l'article 164, apartat u, número 5è, d'aquesta Llei, en les condicions que s'estableixin reglamentàriament.

L'exempció descrita en aquest apartat no s'aplica als lliuraments de béns efectuats per a les persones les adquisicions intracomunitàries de béns de les quals no estiguin subjectes a l'impost en l'Estat membre de destinació en virtut dels criteris que conté l'article 14, apartats u i dos, d'aquesta Llei.

Aquesta exempció tampoc s'aplica als lliuraments de béns acollits al règim especial de béns usats, objectes d'art, antiguitats i objectes de col·lecció, regulat en el capítol IV del títol IX d'aquesta Llei.»

«Quatre. Els lliuraments de béns efectuats en el marc d'un acord de vendes de béns en consignació en les condicions que preveu l'article 9 bis, apartat dos, d'aquesta Llei.»

Sis. Es modifica el número 1r de l'apartat dos de l'article 68, que queda redactat de la manera següent:

«1r A) Els lliuraments de béns mobles corporals que han de ser objecte d'expedició o transport per a la seva posada a disposició de l'adquirent, quan l'expedició o el transport s'iniciïn en aquest territori, sense perjudici del que disposa l'apartat quatre d'aquest article.

No obstant el que disposa el paràgraf anterior, si el lloc d'iniciació de l'expedició o del transport dels béns que han de ser objecte d'importació està situat en un país tercer, els lliuraments d'aquests efectuats per l'importador i, si s'escau, per successius adquirents s'entenen realitzats en el territori d'aplicació de l'impost.

B) Als efectes del que disposa el primer paràgraf de la lletra A) anterior, si es tracta de béns objecte de lliuraments successius, enviats o transportats amb destinació a un altre Estat membre directament des del primer proveïdor a l'adquirent final de la cadena, l'expedició o el transport s'entén vinculat únicament al lliurament de béns efectuat a favor de l'intermediari.

No obstant això, l'expedició o el transport s'entén vinculat únicament al lliurament efectuat per l'intermediari quan hagi comunicat al seu proveïdor un número d'identificació fiscal als efectes de l'impost sobre el valor afegit subministrat pel Regne d'Espanya.

Als efectes dels dos paràgrafs anteriors, s'entén per intermediari un empresari o professional diferent del primer proveïdor, que expedeixi o transporti els béns directament, o per un tercer en nom seu i pel seu compte.»

Set. Es modifica el número 8è de l'apartat u de l'article 75, que queda redactat de la manera següent:

«8è En els lliuraments de béns compresos a l'article 25 d'aquesta Llei, diferents dels assenyalats al número anterior, la meritació de l'impost s'ha de produir el dia 15 del mes següent a aquell:

a) En què s'iniciï l'expedició o el transport dels béns amb destinació a l'adquirent.

b) En què els béns es posin a disposició de l'adquirent, en els lliuraments de béns efectuats en les condicions que assenjala l'article 9 bis, apartat dos, d'aquesta Llei.

Als efectes de les lletres a) i b) anteriors, si abans de la data esmentada s'ha expedit una factura per les operacions esmentades, la meritació de l'impost té lloc en la data d'expedició d'aquesta.

c) En el moment en què es produeixi l'incompliment de les condicions a què es refereix l'apartat tres de l'article 9 bis d'aquesta Llei.

d) L'endemà de l'expiració del termini de 12 mesos a què es refereix l'apartat quatre de l'article 9 bis d'aquesta Llei.»

Vuit. Es modifica la lletra c') del número 2n de l'apartat u de l'article 84, que queda redactada de la manera següent:

«c') Quan es tracti de lliuraments de béns que estiguin exempts de l'impost per aplicació del que preveuen els articles 21, números 1r i 2n, o 25 d'aquesta Llei, així com de lliuraments de béns esmentats en aquest últim article que estiguin subjectes i no exempts de l'impost.»

Nou. Es modifica el número 5è de l'apartat u de l'article 164, que queda redactat de la manera següent:

«5è Presentar periòdicament, o a requeriment de l'Administració, informació relativa a les seves operacions econòmiques amb terceres persones i, en particular, una declaració recapitulativa d'operacions intracomunitàries.»

CAPÍTOL II

Modificació de la Llei 38/1992, de 28 de desembre, d'impostos especials

Article 215. *Modificació de la Llei 38/1992, de 28 de desembre, d'impostos especials.*

Es modifiquen els apartats 7 i 30 de l'article 4 de la Llei 38/1992, de 28 de desembre, d'impostos especials, que queden redactats de la manera següent:

«7. "Comunitat" i "territori de la Comunitat": els territoris dels estats membres, tal com estan definits per a cada Estat membre a l'article 299 del Tractat constitutiu de la Comunitat Europea, a excepció dels territoris nacionals següents:

- A la República Federal d'Alemanya: l'illa de Helgoland i el territori de Büsingén.
- A la República Francesa: els departaments francesos d'ultramar.
- A la República Italiana: Livigno.
- A la República de Finlàndia: les illes Aland.
- Al Regne Unit: les illes del Canal.
- Al Regne d'Espanya: les illes Canàries, Ceuta i Melilla.»

«30. "Territori tercer":

a) Els territoris compresos en el territori duaner de la Comunitat que s'esmenten a continuació:

- Les illes Canàries.
- Els departaments francesos d'ultramar.
- Les illes Aland.
- Les illes del Canal.

b) Els territoris als quals es refereix l'article 299, apartat 4, del Tractat.

c) Els territoris següents no compresos en el territori duaner de la Comunitat:

- L'illa de Helgoland.
- El territori de Büsingén.
- Ceuta.
- Melilla.
- Livigno.»

CAPÍTOL III

Modificació del Reglament de l'impost sobre el valor afegit, aprovat pel Reial decret 1624/1992, de 29 de desembre

Article 216. *Modificació del Reglament de l'impost sobre el valor afegit, aprovat pel Reial decret 1624/1992, de 29 de desembre.*

S'introdueixen les modificacions següents en el Reglament de l'impost sobre el valor afegit, aprovat pel Reial decret 1624/1992, de 29 de desembre:

U. Es modifiquen els apartats 2 i 3 i el número 1r de l'apartat 4 de l'article 13, que queden redactats de la manera següent:

«2. L'expedició o el transport dels béns a l'Estat membre de destinació s'ha de justificar per qualsevol mitjà de prova admès en dret i, en particular, mitjançant els elements de prova establerts en cada cas, per l'article 45 bis del Reglament d'execució (UE) núm. 282/2011 del Consell, de 15 de març de 2011, pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació de la Directiva 2006/112/CE, relativa al sistema comú de l'impost sobre el valor afegit, segons l'hagi efectuat el venedor, el comprador o a compte de qualsevol d'ells.

3. La condició de l'adquirent s'ha d'acreditar mitjançant el número d'identificació als efectes de l'impost sobre el valor afegit que subministri al venedor.»

«1r L'expedició o el transport dels béns a l'Estat membre de destinació en els mateixos termes de l'apartat 2 anterior.»

Dos. S'afegeix un número 3r a l'apartat 1 i es modifiquen els apartats 2 i 3 de l'article 66, que queden redactats de la manera següent:

«3r L'enviament o la recepció dels béns compresos en un acord de vendes de béns en consignació a què es refereix l'article 9 bis de la Llei de l'impost.»

«2. En el llibre registre esmentat han de constar les dades següents:

A) En relació amb les operacions que esmenten els números 1r i 2n de l'apartat anterior:

1r L'operació i la data d'aquesta.

2n La descripció dels béns objecte de l'operació amb referència, si s'escau, a la seva factura d'adquisició o títol de possessió.

3r Altres factures o documentació relatives a les operacions de què es tracti.

4t La identificació del destinatari o el remitent, amb la indicació del seu número d'identificació als efectes de l'impost sobre el valor afegit, la seva raó social i el seu domicili.

5è L'Estat membre d'origen o destinació dels béns.

6è El termini que, si s'escau, s'hagi fixat per a la realització de les operacions esmentades.

B) En relació amb les operacions que esmenta el número 3r de l'apartat anterior:

a) El venedor ha de fer constar les dades següents:

1r L'Estat membre a partir del qual els béns s'han expedit o transportat i la data d'expedició o transport dels béns.

2n El número d'identificació als efectes de l'impost sobre el valor afegit de l'empresari o el professional al qual van destinats els béns, assignat per l'Estat membre al qual s'expedeixen o es transporten els béns.

3r L'Estat membre al qual s'expedeixen o es transporten els béns, el número d'identificació als efectes de l'impost sobre el valor afegit del dipositari dels béns quan aquest és diferent de l'empresari o el professional que esmenta el número 2n anterior, l'adreça del magatzem en què s'emmagatzemen els béns després de la seva arribada i la data d'arribada dels béns al magatzem.

4t El valor, la descripció i la quantitat dels béns que han arribat al magatzem.

5è El número d'identificació als efectes de l'impost sobre el valor afegit de l'empresari o el professional a què es refereix l'apartat tres, segon paràgraf, lletra a'), de l'article 9 bis de la Llei de l'impost, que substitueix l'empresari o el professional al qual anaven destinats inicialment els béns.

6è La descripció, la base imposable determinada de conformitat amb els articles 78 i 79 de la Llei de l'impost, la quantitat i el preu unitari dels béns lliurats en les condicions que assenyalava el primer guí de l'apartat dos de l'article 9 bis de la Llei de l'impost, la data d'aquest lliurament i el número d'identificació als efectes de l'impost sobre el valor afegit de l'empresari o el professional adquirent.

7è La descripció, la base imposable determinada de conformitat amb els articles 78 i 79 de la Llei de l'impost, la quantitat i el preu unitari dels béns transferits en les condicions que assenyalava el primer paràgraf de l'apartat tres de l'article 9 bis de la Llei de l'impost, la data en què van tenir lloc les condicions que van motivar la transferència de béns i el motiu pel qual s'ha produït.

8è La descripció, la quantitat i el valor dels béns tornats en les condicions que assenyalava l'apartat tres, segon paràgraf, lletra b'), de l'article 9 bis de la Llei de l'impost, així com la data de la devolució.

b) L'empresari o el professional a qui van destinats els béns i els qui substitueixin aquell han de fer constar les dades següents:

1r El número d'identificació als efectes de l'impost sobre el valor afegit del venedor que transmeti els béns en el marc d'un acord de vendes de béns en consignació.

2n La descripció i la quantitat dels béns enviats per ser posats a la seva disposició.

3r La data d'arribada al magatzem dels béns enviats per ser posats a la seva disposició.

4t La descripció, la base imposable determinada de conformitat amb els articles 78 i 79 de la Llei de l'impost, la quantitat i el preu unitari dels béns adquirits i la data en què s'efectua l'adquisició intracomunitària de béns que preveu el segon guí de l'apartat dos de l'article 9 bis de la Llei de l'impost.

5è La descripció i la quantitat dels béns que retira del magatzem el venedor i que deixen d'estar a la seva disposició, així com la data en què aquells es retiren.

6è La descripció i la quantitat dels béns destruïts o desapareguts del magatzem i la data en què es produeix o es descobreix la destrucció, la pèrdua o el robatori dels béns.

No obstant això, aquest empresari o professional només ha d'anotar les dades que esmenten els números 1r, 2n i 4t anteriors quan els béns s'expedeixen o es transportin per al seu dipòsit a un empresari o un professional diferent d'ell mateix.

3. En el cas de les persones i les entitats a què es refereix l'article 62.6 d'aquest Reglament, la gestió d'aquest llibre registre s'ha d'efectuar a través de la seu electrònica de l'Agència Estatal d'Administració Tributària, mitjançant el subministrament electrònic de la informació del detall de cada una de les operacions que s'hi han d'anotar.

La persona titular del Ministeri d'Hisenda ha de determinar la identificació d'aquests registres mitjançant una ordre ministerial.»

Tres. Es modifica l'article 79, que queda redactat de la manera següent:

«Article 79. *Obligació de presentar la declaració recapitulativa.*

1. Estan obligats a presentar la declaració recapitulativa els empresaris i professionals, fins i tot quan tinguin l'esmentada condició d'acord amb el que disposa l'apartat quatre de l'article 5 de la Llei de l'impost, que realitzin qualsevol de les operacions següents:

1r Els lliuraments de béns destinats a un altre Estat membre que n'estiguin exempts en virtut del que disposen els apartats u, dos, tres i quatre de l'article 25 de la Llei de l'impost.

S'inclouen entre aquestes operacions les transferències de béns compreses al número 3r de l'article 9 de la Llei de l'impost i, en particular, els lliuraments ulteriors de béns la importació dels quals n'hagués estat exempta d'acord amb el que disposa el número 12è de l'article 27 de la Llei de l'impost.

Queden excloses dels lliuraments de béns a què es refereix aquest número les següents:

a) Les que tinguin per objecte mitjans de transport nous realitzades a títol ocasional per les persones compreses a la lletra e) de l'apartat u de l'article 5 de la Llei de l'impost.

b) Les realitzades per subjectes passius de l'impost per a destinataris que no tinguin atribuït un número d'identificació a efectes de l'esmentat tribut en qualsevol altre Estat membre de la Comunitat.

2n Les adquisicions intracomunitàries de béns subjectes a l'impost realitzades per persones o entitats identificades a efectes d'aquest en el territori d'aplicació de l'impost.

S'inclouen entre aquestes operacions les transferències de béns des d'un altre Estat membre a què es refereix el número 2n de l'article 16 de la Llei de l'impost i, en particular, les adquisicions intracomunitàries de béns que hagin estat prèviament importats en un altre Estat membre on la importació hagi estat exempta de l'impost en condicions anàlogues a les que estableix l'apartat 12è de l'article 27 de la Llei de l'impost.

3r Les prestacions intracomunitàries de serveis.

Als efectes d'aquest Reglament, es consideren prestacions intracomunitàries de serveis les prestacions de serveis en les quals concorrin els requisits següents:

a) Que, de conformitat amb les regles de localització que els són aplicables, no s'entenguin prestades en el territori d'aplicació de l'impost.

b) Que estiguin subjectes i no exemptes en un altre Estat membre.

c) Que el seu destinatari sigui un empresari o professional actuant com a tal i radiqui en l'esmentat Estat membre la seu de la seva activitat econòmica, o hi tingui un establiment permanent o, si no, el lloc del seu domicili o residència habitual, o que el destinatari sigui una persona jurídica que no actuï com a empresari o professional però tingui assignat un número d'identificació a efectes de l'impost subministrat per aquest Estat membre.

d) Que el subjecte passiu sigui el destinatari esmentat.

4t Les adquisicions intracomunitàries de serveis.

Als efectes d'aquest Reglament, es consideren adquisicions intracomunitàries de serveis les prestacions de serveis subjectes i no exemptes en el territori d'aplicació de l'impost que siguin prestades per un empresari o professional amb una seu d'activitat econòmica o establiment permanent des d'on les presti, o, si no,

el lloc del seu domicili o residència habitual, que es trobi a la Comunitat però fora del territori d'aplicació de l'impost.

5è Els lliuraments subsegüents a les adquisicions intracomunitàries de béns a què es refereix l'apartat tres de l'article 26 de la Llei de l'impost, realitzats en un altre Estat membre utilitzant un número d'identificació als efectes d'impost sobre el valor afegit assignat per l'Administració tributària espanyola.

2. També està obligat a presentar la declaració recapitulativa el venedor que expedeix o transporti béns a un altre Estat membre en el marc d'un acord de vendes de béns en consignació a què es refereix l'article 9 bis de la Llei de l'impost.»

Quatre. S'afegeix un número 4t a l'apartat 1 i es modifiquen els apartats 2 i 3 de l'article 80, que queden redactats de la manera següent:

«4t En el cas d'enviaments de béns en el marc d'un acord de vendes de béns en consignació a què es refereix l'article 9 bis de la Llei de l'impost, el venedor ha de consignar:

a) El número d'identificació als efectes de l'impost sobre el valor afegit de l'empresari o el professional al qual van destinats els béns assignat per l'Estat membre al qual s'expedeixen o es transporten els béns.

b) El número d'identificació als efectes de l'impost sobre el valor afegit de l'empresari o el professional a què es refereix l'apartat tres, segon paràgraf, lletra a'), de l'article 9 bis de la Llei de l'impost que substitueix l'empresari o el professional al qual anaven destinats inicialment els béns en el marc d'un acord de vendes de béns en consignació.

c) L'import inicial estimat del valor dels béns expedits o transportats a un altre Estat membre en el marc d'un acord de vendes de béns en consignació.»

«2. Les dades contingudes en la declaració recapitulativa s'han de rectificar quan s'hagi incorregut en errors o s'hagin produït alteracions derivades de les circumstàncies a què es refereix l'article 80 de la Llei de l'impost.

En el cas que preveu el número 4t de l'apartat anterior, el venedor ha de comunicar qualsevol modificació de la informació presentada.

3. Les operacions s'han de consignar en la declaració recapitulativa corresponent al període de declaració en el qual s'hagin meritat.

En el supòsit del número 4t de l'apartat 1 anterior la informació esmentada s'ha de consignar en la declaració recapitulativa corresponent:

– Al període de declaració relatiu a la data de l'expedició o el transport dels béns, en el supòsit que preveu la lletra a);

– al període de declaració en què s'hagin anotat en el llibre registre a què es refereix l'article 66.B), lletra a), d'aquest Reglament les dades identificatives de l'empresari o el professional que substitueix l'empresari o el professional al qual anaven destinats inicialment els béns en el marc d'un acord de vendes de béns en consignació, en el supòsit que preveu la lletra b).

En els casos a què es refereix el primer paràgraf de l'apartat 2 anterior, la rectificació s'ha d'anotar en la declaració recapitulativa del període de declaració en el qual hagi estat notificada al destinatari dels béns o serveis.»

Cinc. Se suprimeixen els apartats 4 i 5 de l'article 81.

TÍTOL II

Transposició de la Directiva (UE) 2017/1852 del Consell, de 10 d'octubre de 2017, relativa als mecanismes de resolució de litigis fiscals a la Unió Europea, per harmonitzar així el marc de resolució de procediments amistosos i reforçar la seguretat jurídica

CAPÍTOL I

Modificació del text refós de la Llei de l'impost sobre la renda de no residents, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2004, de 5 de març

Article 217. *Modificació del text refós de la Llei de l'impost sobre la renda de no residents, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2004, de 5 de març.*

Es modifica la disposició addicional primera del text refós de la Llei de l'impost sobre la renda de no residents, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2004, de 5 de març, que queda redactada de la manera següent:

«Disposició addicional primera. *Procediments amistosos.*

1. Els conflictes que puguin sorgir amb administracions d'altres estats en l'aplicació dels convenis i tractats internacionals s'han de resoldre d'acord amb els procediments amistosos previstos en els mateixos convenis o tractats sense perjudici del dret a interposar els recursos o les reclamacions que hi puguin resultar procedents.

2. El que estableix aquesta disposició addicional és aplicable igualment als mecanismes de resolució dels litigis amb altres estats membres de la Unió Europea que es deriven dels convenis i els tractats internacionals pels quals es disposa l'eliminació de la doble imposició de la renda i, si s'escau, del patrimoni a què es refereix la Directiva (UE) 2017/1852 del Consell, de 10 d'octubre de 2017, relativa als mecanismes de resolució de litigis fiscals a la Unió Europea.

3. L'aplicació de l'acord assolit entre les dues administracions en l'àmbit d'un procediment amistós s'ha de fer una vegada l'acord esdevingui ferm.

A aquest efecte, es considera que l'acord esdevé ferm en la data de recepció de l'última notificació de les autoritats competents per comunicar a les autoritats competents de la resta dels estats afectats l'acceptació per part de les persones interessades del seu contingut i la seva renúncia al dret a recórrer respecte dels elements de l'obligació tributària que hagin estat objecte del procediment amistós, si s'escau. En el supòsit que els recursos ja s'hagin iniciat, l'acord esdevé ferm únicament una vegada la persona afectada aporti proves a les autoritats competents dels estats membres afectats del fet que s'han pres mesures per posar fi als procediments esmentats respecte dels elements de l'obligació tributària que hagin estat objecte del procediment amistós.

4. A aquests efectes, per reglament s'ha d'establir el procediment per a la resolució d'aquests procediments amistosos, així com per a l'aplicació de l'acord resultant.

5. No es pot interposar cap recurs contra aquests acords, sense perjudici dels recursos previstos contra l'acte o actes administratius que es dictin en aplicació dels acords esmentats.

6. 1r En els procediments amistosos, l'ingrés del deute queda suspès automàticament a instàncies de l'interessat quan es garanteixi el seu import i els recàrrecs que puguin ser procedents en el moment de la sol·licitud de la suspensió, en els termes que s'estableixin per reglament.

No es pot suspendre l'ingrés del deute, d'acord amb el que preveu el paràgraf anterior, mentre se'n pugui sol·licitar la suspensió en la via administrativa o jurisdiccional.

2n Les garanties admissibles per obtenir la suspensió automàtica a què es refereix el número anterior són exclusivament les següents:

- a) Dipòsit de diners o valors públics.
- b) Aval o fiança de caràcter solidari d'una entitat de crèdit o societat de garantia recíproca o certificat d'assegurança de caució.

3r Si els procediments amistosos no es refereixen a la totalitat del deute, la suspensió prevista en aquest apartat es limita a l'import afectat pels procediments amistosos.

7. En el cas que, de conformitat amb el que disposa l'apartat 1, se simultaniegi un procediment amistós previst en els convenis o els tractats internacionals amb un procediment de revisió dels regulats al títol V de Llei 58/2003, de 17 de desembre, general tributària, se suspèn el procediment de revisió, exclusivament respecte dels elements de l'obligació tributària que siguin objecte del procediment amistós, fins a la finalització d'aquest últim.

8. En els casos en què l'existència de sancions exclou l'accés a la fase arbitral del procediment amistós, el que estableix l'apartat 7 no és aplicable quan s'hagi recorregut en la via administrativa contra la imposició de sancions. En aquest cas, s'impedeix l'accés a la comissió arbitral del procediment amistós fins que es dicti una resolució ferma en la via administrativa o judicial en relació amb la sanció.

9. En els procediments tramitats a l'empara del Conveni 90/436/CEE, la interposició de qualsevol recurs o reclamació en la via administrativa o en la via contenciosa administrativa contra les sancions imposades a què es refereix l'apartat 10 suspèn la tramitació del procediment amistós des de la interposició del primer recurs que escaigui fins que es dicti una resolució ferma en la via administrativa o judicial en relació amb la sanció.

No s'admet l'inici o és causa de finalització del procediment amistós que preveu el paràgraf anterior si les empreses de què es tracta han estat objecte d'una sanció, en els termes que estableix l'apartat 10 d'aquesta disposició, amb caràcter ferm.

10. Als efectes del que preveuen els apartats 8 i 9, tenen la consideració de sancions:

- a) les penes per delictes contra la hisenda pública als quals es refereixen els articles 305 i 305 bis del Codi penal;
- b) les sancions per les infraccions a les quals es refereixen els articles 191, 192 i 193 de la Llei 58/2003, de 17 de desembre, general tributària, sempre que es doni algun criteri de qualificació als quals es refereix l'article 184 de la Llei esmentada;
- c) les sancions per les infraccions establertes a l'article 18.13.2n de la Llei 27/2014, de 27 de novembre, de l'impost sobre societats, sempre que es doni algun criteri de qualificació als quals es refereix l'article 184 de la Llei 58/2003, de 17 de desembre, general tributària. A aquests efectes, les referències en l'article 184 esmentat a les declaracions s'han d'entendre fetes a la documentació de preus de transferència.

No obstant el que estableix la lletra c), no té la consideració de sanció als efectes del que preveuen els apartats 8 i 9 la sanció per infracció derivada de la presentació de documentació incompleta quan no dificultin greument la quantificació o la determinació del valor de mercat.

11. Els procediments a què es refereix aquesta disposició es regeixen per la seva normativa específica i supletòriament, en tot el que els sigui aplicable, per la normativa tributària.

12. El Tribunal Económico-administratiu Central és competent per a l'exercici de les funcions relatives a la constitució i el funcionament de la comissió consultiva que es determinin reglamentàriament.

13. Els membres de la comissió consultiva o de la comissió de resolució alternativa constituïda en el marc d'un procediment amistós estan obligats al sigil més estricte i complet respecte de les dades tributàries que coneguin en la seva condició de tals de conformitat amb el que disposa l'article 95 de la Llei 58/2003, de 17 de desembre, general tributària. La infracció d'aquest deure pot donar lloc a les responsabilitats legals que es puguin derivar de conformitat amb la normativa espanyola.

El que disposa el paràgraf anterior s'entén sense perjudici de l'aplicació, si s'escau, de la normativa interna dels altres estats afectats en l'àmbit propi de la seva jurisdicció.»

CAPÍTOL II

Modificació de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa

Article 218. *Modificació de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.*

Es modifica l'apartat 2 de la disposició addicional novena de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, que queda redactat de la manera següent:

«2. Quan l'acte relatiu a la liquidació d'un deute duaner objecte de recurs hagi estat sotmès a una decisió de les institucions de la Unió Europea que s'hagi de pronunciar sobre la no contracció a posteriori, la devolució o la condonació del deute esmentat, s'ha de suspendre el curs de les actuacions des que aquesta circumstància es posi en coneixement de l'òrgan jurisdiccional i fins que sigui ferma la resolució adoptada per les institucions esmentades.

També és procedent la suspensió del curs de les actuacions, exclusivament respecte dels elements de l'obligació tributària que siguin objecte del procediment amistós, des que s'iniciï el procediment amistós en matèria d'imposició directa a què es refereix la disposició addicional primera del text refós de la Llei de l'impost sobre la renda de no residents, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2004, de 5 de març, fins que finalitzi el procediment amistós esmentat.

En els procediments tramitats a l'empara del Conveni 90/436/CEE i en els casos en què l'existència de sancions exclouï l'accés a la fase arbitral del procediment amistós, el que estableix el paràgraf anterior no és aplicable quan s'hagi interposat qualsevol recurs en la via contenciosa administrativa contra les sancions.»

Disposició addicional primera. *Clàusula de tracte no menys favorable.*

Les entitats contractants pertanyents al sector públic han de concedir en els procediments d'adjudicació dels contractes d'obra, de subministrament o de serveis, als operadors econòmics procedents d'estats que tinguin acords internacionals que vinculin la Unió Europea o l'Estat, un tracte no menys favorable que el concedit a les obres, els subministraments, els serveis i els operadors econòmics de la Unió Europea.

Disposició addicional segona. *Impost sobre el valor afegit.*

En les quantitats que estableix aquest Reial decret llei, del llibre primer, no es considera inclòs l'import corresponent a l'impost sobre el valor afegit, ni l'impost general indirecte canari, ni l'impost sobre la producció, els serveis i la importació en funció dels territoris en què siguin aplicables.

Disposició addicional tercera. *Responsabilitat del personal al servei de les entitats contractants que pertanyen al sector públic.*

La infracció o l'aplicació indeguda dels preceptes que conté el llibre primer del Reial decret llei per part del personal al servei de les entitats contractants pertanyents al sector públic que estiguin incloses en l'àmbit d'aplicació del text refós de la Llei de l'Estatut bàsic de l'empleat públic, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre, dona lloc a una responsabilitat disciplinària, que s'ha d'exigir de conformitat amb la normativa específica en la matèria.

Disposició addicional quarta. *Accessibilitat.*

En l'àmbit de la contractació subjecta a aquest Reial decret llei, la determinació dels mitjans de comunicació admissibles, el disseny dels elements instrumentals i el desenvolupament del procediment s'han de dur a terme tenint en compte criteris d'accessibilitat universal i de disseny per a tots, tal com defineix aquests termes el Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social.

Disposició addicional cinquena. *Règim jurídic aplicable als contractes exclosos de l'àmbit d'aquest Reial decret llei que subscriuïn les entitats del sector públic.*

Els contractes que tot i estar exclosos de l'àmbit d'aplicació d'aquest Reial decret llei tinguin per objecte les activitats que indiquen els articles 8 a 14 els han d'adjudicar les entitats pertanyents al sector públic amb subjecció al règim jurídic que en cada cas resulti de l'aplicació de la disposició addicional vuitena de la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

Disposició addicional sisena. *Actualització de les xifres que fixa la Unió Europea.*

Les xifres que, d'ara endavant, fixi la Comissió Europea substitueixen les que recull el text d'aquest Reial decret llei. El Ministeri d'Hisenda ha d'adoptar les mesures pertinents per assegurar-ne la publicitat.

Disposició addicional setena. *Pagaments directes als subcontractistes.*

1. Sense perjudici del que preveu l'article 108 i sempre que es compleixin les condicions que estableix l'article 107, l'entitat contractant pot preveure als plecs de condicions que s'efectuïn pagaments directes als subcontractistes.

2. El subcontractista que tingui la conformitat per percebre pagaments directes pot cedir els seus drets de cobrament.

3. Els pagaments efectuats a favor del subcontractista s'entenen fets a compte del contractista principal, i mantenen en relació amb l'entitat contractant la mateixa naturalesa d'abonaments a compte que la de les certificacions d'obra.

4. En cap cas és imputable a l'entitat contractant el retard en el pagament derivat de la falta de conformitat del contractista principal a la factura presentada pel subcontractista.

5. S'autoritza la persona titular del Ministeri d'Hisenda perquè desplegui, en l'àmbit del sector públic estatal, les previsions que contenen els apartats anteriors relatives a les característiques de la documentació que s'ha d'aportar, el règim de notificacions, i el de certificacions, operativa comptable i facturació.

Disposició addicional vuitena. *Tramesa dels contractes i de la informació al Comitè Tècnic de Comptes Nacionals.*

Les entitats contractants pertanyents al sector públic estan subjectes a les obligacions de tramesa de contractes i d'informació que estableixen les disposicions addicionals quaranta-cinquena i quaranta-sisena de la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

Disposició addicional novena. *Principis aplicables als contractes de concessió de serveis de l'annex I i als contractes de serveis de caràcter social, sanitari o educatiu de l'annex I.*

Sense perjudici de l'aplicació de les disposicions d'aquest Reial decret llei i, entre d'altres, de les relatives a l'establiment de les prescripcions tècniques, de les condicions mínimes de solvència, dels criteris d'adjudicació i de les condicions especials d'execució, en els procediments de licitació de contractes de concessió dels serveis que figuren a l'annex I i de contractes de caràcter social, sanitari o educatiu també de l'annex I, les entitats contractants han de vetllar en totes les seves fases per la necessitat de garantir la qualitat, la continuïtat, l'accessibilitat, l'assequibilitat, la disponibilitat i l'exhaustivitat dels serveis; les necessitats específiques de les diferents categories d'usuaris, inclosos els grups desafavorits i vulnerables; la implicació dels usuaris dels serveis, i la innovació en la prestació del servei.

Així mateix, quan estableixi els criteris d'adjudicació dels contractes a què es refereix aquesta disposició addicional, l'entitat contractant els pot referir a aspectes com ara: l'experiència del personal adscrit al contracte en la prestació de serveis dirigits a sectors especialment desafavorits o en la prestació de serveis d'una naturalesa similar en els termes que estableix l'article 66; la reinversió dels beneficis obtinguts en la millora dels serveis que presta; l'establiment de mecanismes de participació dels usuaris i d'informació i orientació d'aquests.

Disposició addicional desena. *Autoritzacions de l'article 324 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, per la qual es transposen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer de 2014.*

El règim d'autoritzacions que estableix l'article 324 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, és aplicable als contractes que subscriuguin amb subjecció a aquest Reial decret llei els òrgans de contractació de les entitats del sector públic estatal que tinguin la consideració de poders adjudicadors, en els termes que aquest estableix.

Disposició addicional onzena. *Taxa per la inscripció en el registre administratiu dels distribuïdors d'assegurances i reassurances.*

1. Constitueix el fet imposable de la taxa:

a) La inscripció en el registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassurances dels mediadors d'assegurances o de reassurances, i dels mediadors d'assegurances complementàries.

b) La inscripció dels administradors, de la persona responsable de l'activitat de distribució i de les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de les activitats de distribució d'assegurances o de reassurances de les persones jurídiques inscrites com a mediadors d'assegurances, mediadors d'assegurances complementàries o corredors de reassurances que, d'acord amb el títol I del llibre segon del Reial decret llei i les seves disposicions reglamentàries de desplegament, s'hagin d'inscriure.

c) La inscripció de la persona responsable de l'activitat de distribució i de les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució d'assegurances o de reassurances en les entitats asseguradores i reassuradores.

d) La inscripció dels actes relacionats amb els anteriors, sempre que s'hagin d'inscriure d'acord amb el que exigeixen les normes sobre distribució d'assegurances i de reassurances privades.

e) L'expedició de certificats relativa a la informació inclosa al registre administratiu a què es refereix l'article 133 del títol I del llibre segon.

2. La taxa no és exigible en els supòsits d'inscripcions relatives a la cancel·lació de la inscripció.

3. És subjecte passiu de la taxa la persona física o jurídica a favor de la qual es practiqui la inscripció en el registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances i la persona física o jurídica que sol·licita un certificat del registre.

4. La quantia de la taxa és:

a) Per la inscripció d'un agent d'assegurances exclusiu, persona física, una quota fixa de 13,52 euros.

b) Per la inscripció d'un agent d'assegurances vinculat, d'un corredor d'assegurances o de reassegurances, persones físiques, una quota fixa de 71,80 euros.

c) Per la inscripció d'una societat d'agència d'assegurances, d'un operador de bancassegurança o d'una societat de corredoria d'assegurances o de reassegurances, una quota fixa de 168,58 euros.

d) Una quota fixa de 13,52 euros per la inscripció de cada administrador, persona responsable de l'activitat de distribució o persona que formi part de l'òrgan de direcció responsable de les activitats de distribució d'assegurances o de reassegurances en les societats d'agència d'assegurances o dels operadors de bancassegurança, de corredoria d'assegurances o de corredoria de reassegurances.

e) Una quota fixa de 13,52 euros per la inscripció de la persona responsable de l'activitat de distribució o per cada persona que formi part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució d'assegurances o de reassegurances en les entitats asseguradores i reasseguradores.

f) Per la inscripció de qualsevol altre acte inscriptible o per la modificació dels inscrits, una quota fixa de 13,52 euros per cadascun d'aquests.

g) Per l'expedició de certificats relatius a la informació inclosa al registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances, una quota fixa de 13,52 euros.

5. La taxa es merita quan es presenta la sol·licitud, que no s'ha de tramitar sense que s'hagi efectuat el pagament corresponent.

6. L'import de la taxa es pot recaptar mitjançant l'autoliquidació, en la forma i els terminis que determini el Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital.

7. La taxa corresponent a la inscripció dels agents d'assegurances exclusius, i dels seus càrrecs d'administració i de la persona responsable de l'activitat de distribució o de les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució d'assegurances, l'ha d'autoliquidar l'entitat asseguradora en el registre d'agents de la qual constin inscrits, en qualitat de substitut del contribuent.

8. L'administració, la liquidació i la recaptació en el període voluntari de la taxa correspon a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions. La recaptació en el període executiu correspon a l'Agència Estatal d'Administració Tributària, d'acord amb la legislació vigent.

9. Els imports de la taxa es poden actualitzar a través de la llei de pressupostos generals de l'Estat.

Disposició addicional dotzena. Requisits i principis bàsics dels programes de formació dels distribuïdors d'assegurances i reassegurances i altres persones que participen en l'activitat de distribució.

1. La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot establir mitjançant una resolució les línies generals i els principis bàsics que han de complir els cursos de formació en matèries financeres i d'assegurances privades exigits al títol I del llibre segon del Reial decret llei.

2. Als efectes del que disposa l'article 165 del títol I del llibre segon, a més del que preveu l'apartat anterior, les persones que participin en els cursos de formació en matèries financeres i d'assegurances privades han d'acreditar, en el moment de començar-lo, el requisit mínim de formació que s'estableixi en virtut de la normativa de desplegament en matèria de formació.

Sense perjudici del que preveu el títol I del llibre segon d'aquest Reial decret llei, el contingut i la durada dels cursos de formació s'han de modular en funció de la qualificació professional i dels coneixements previs adquirits mitjançant la superació de programes de formació o de l'experiència professional en assegurances i reassurances privades acreditats en el moment de començar-lo.

La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions pot requerir que s'efectuïn les modificacions que siguin necessàries per adequar els cursos esmentats al deure de formació que preveu el títol I del llibre segon d'aquest Reial decret llei.

3. Els cursos de formació i les proves d'aptitud en matèries financeres i d'assegurances privades previstos en la legislació anterior derogada la impartició i l'organització dels quals ja s'hagin iniciat en la data d'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei han de continuar fins que es duguin a terme els exàmens d'acord amb el que preveu aquella normativa.

El diploma de mediador d'assegurances titulat regulat a la legislació de mediació d'assegurances derogada té els efectes d'haver superat el curs de formació en matèries financeres i d'assegurances privades que preveu l'article 165 del títol I del llibre segon.

4. Els certificats expedits pel responsable de la direcció del curs i, en el cas de proves d'aptitud en matèries financeres i d'assegurances privades, pel Consell General dels Col·legis de Mediadors d'Assegurances, per acreditar-ne la superació, emesos de conformitat amb la normativa derogada, tenen els efectes d'haver superat els cursos de formació d'acord amb el que preveuen el títol I del llibre segon d'aquest Reial decret llei i la seva normativa de desplegament.

Disposició addicional tretzena. *Conservació de la documentació precontractual.*

1. Les persones que duguin a terme les activitats que regula el títol I del llibre segon del Reial decret llei estan obligades a conservar els documents en què es plasmí la informació precontractual lliurada al client en compliment de les obligacions que estableixen el títol I del llibre segon d'aquest Reial decret llei i la seva normativa de desplegament, amb l'objecte d'acreditar el compliment de les obligacions, durant un termini mínim de sis anys des del moment de la finalització dels efectes del contracte. La mateixa obligació té respecte de la informació precontractual relativa a productes d'assegurances o serveis que siguin objecte de pràctica de venda combinada o vinculada.

2. En el cas d'una subrogació o cessió en la titularitat de la cartera d'assegurances, el distribuïdor original ha de seguir conservant la documentació precontractual durant el termini que assenyala el paràgraf anterior i n'ha de traslladar una còpia a l'adquirent en el cas que aquest la hi requereixi i a costa d'aquest. Tots dos estan obligats a facilitar la documentació esmentada a l'usuari d'assegurances privades, si aquest la reclama durant el període que fixa l'apartat anterior.

Disposició addicional catorzena. *Reassignació de recursos.*

Les obligacions derivades del compliment del llibre segon d'aquest Reial decret llei s'han d'atendre mitjançant la reassignació dels recursos ordinaris del Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital sense que calguin dotacions addicionals.

Disposició addicional quinzena. *Adaptació a les normes del sistema de govern dels fons de pensions que introdueix el títol II del llibre segon d'aquest Reial decret llei.*

1. En el termini de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei les entitats gestores de fons de pensions han d'adaptar la seva estructura organitzativa al que preveu el capítol VIII del text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, i han d'establir les polítiques escrites que preveu l'article 27 del text refós esmentat relatives al govern corporatiu, la remuneració, la gestió de riscos, l'auditoria interna i, si s'escau, la relativa a les activitats actuàries que dugui a terme l'entitat i la relativa a activitats externalitzades, així com documentar el sistema de control intern.

2. Igualment, en el termini de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei, les entitats gestores i, si s'escau, les comissions de control dels plans de pensions han de designar els titulars de les funcions clau previstos a l'article 30 del text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, i han de comunicar la designació a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.

Si s'escau, les comissions de control dels plans de pensions d'ocupació, en el termini esmentat de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei, han d'establir la política de remuneració que preveu l'article 29 del text refós esmentat, així com designar i comunicar a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions els titulars de la funció actuarial.

3. Reglamentàriament s'ha de determinar el termini perquè les entitats gestores duguin a terme la primera avaluació interna de riscos periòdica dels fons de pensions d'ocupació prevista a l'article 30 quinquies del text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2002, de 29 de novembre.

Disposició addicional setzena. Règim de contractació de Ports de l'Estat i de les autoritats portuàries.

El règim jurídic dels contractes que en les activitats subjectes al llibre primer d'aquest Reial decret llei subscriuguin Ports de l'Estat i les autoritats portuàries és el que estableix el llibre primer esmentat per als poders adjudicadors que no tenen la consideració d'Administració pública.

Disposició addicional dissetena. Normes específiques de contractació de serveis d'arquitectura, enginyeria, consultoria i urbanisme.

Es reconeix la naturalesa de prestacions de caràcter intel·lectual als serveis d'arquitectura, enginyeria, consultoria i urbanisme, amb els efectes que es deriven de les previsions que conté aquest Reial decret llei.

Disposició transitòria primera. Expedients iniciats i contractes adjudicats abans de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei.

1. Els expedients de contractació iniciats abans de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei es regeixen per la normativa anterior. A aquest efecte s'entén que els expedients de contractació s'han iniciat si s'ha publicat la corresponent convocatòria del procediment d'adjudicació del contracte. En el cas de procediments negociats sense publicitat, per determinar el moment d'iniciació s'ha de tenir en compte la data d'aprovació dels plecs de condicions.

2. Els contractes adjudicats abans de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei es regeixen, quant als seus efectes, compliment i extinció, inclosa la seva modificació, durada i règim de pròrrogues, per la normativa anterior.

3. Els procediments de reclamació iniciats a l'empara de l'article 101 de la Llei 31/2007, de 30 d'octubre, sobre procediments de contractació en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals, s'han de seguir tramitant fins a la seva resolució d'acord amb aquest.

En els expedients de contractació iniciats abans de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei es pot interposar la reclamació que preveu l'article 119 contra actes susceptibles de ser objecte de recurs en aquesta via, sempre que s'hagin dictat després de la seva entrada en vigor.

4. Aquest Reial decret llei és aplicable als encàrrecs que s'efectuïn després de la seva entrada en vigor. S'ha d'entendre que un encàrrec s'ha efectuat quan hagi estat objecte de la formalització documental corresponent.

5. Els contractes basats en acords marc o en sistemes dinàmics d'adquisició es regeixen per la normativa aplicable a aquests.

Disposició transitòria segona. *Règim d'adaptació de les entitats asseguradores i reasseguradores.*

1. En relació amb les persones que en la data d'entrada en vigor del Reial decret llei siguin responsables de l'activitat de distribució o formin part de l'òrgan de direcció responsable de les activitats de distribució de les entitats asseguradores i reasseguradores o un òrgan equivalent, o siguin empleats que participin directament en activitats de distribució d'assegurances o reassegurances, s'entenen complerts els requisits en matèria de formació inicial exigits en el títol I del llibre segon d'aquest Reial decret llei. Això és aplicable únicament en relació amb les persones que s'hagin d'inscriure de conformitat amb el que disposa l'apartat següent.

2. Les entitats asseguradores i reasseguradores disposen d'un termini de tres mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei per:

a) Sol·licitar la inscripció de la persona responsable de l'activitat de distribució i de les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de les activitats de distribució d'assegurances o reassegurances en el registre administratiu.

b) Donar compliment al que disposa l'article 139.5 del títol I del llibre segon en relació amb la gestió d'un registre actualitzat en què constin inscrits els empleats que participin directament en activitats de distribució d'assegurances, així com la persona responsable de l'activitat de distribució o les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució.

c) Donar compliment al que disposen els articles 139.4 i 147.3 del títol I del llibre segon en relació amb l'obligació en matèria de polítiques i procediments interns adequats.

Disposició transitòria tercera. *Règim d'adaptació dels mediadors d'assegurances.*

1. Els mediadors d'assegurances i de reassegurances que estiguin registrats a la data d'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei en el registre administratiu especial de mediadors d'assegurances, corredors de reassegurances i dels seus alts càrrecs previst a l'article 52 de la Llei 26/2006, de 17 de juliol, de mediació d'assegurances i reassegurances privades, no s'han de registrar novament en virtut del que disposa aquest Reial decret llei.

2. Els agents d'assegurances exclusius, persones físiques i jurídiques, inscrits en el registre administratiu especial de mediadors d'assegurances, corredors de reassegurances i dels seus alts càrrecs previst a l'article 52 de la Llei 26/2006, de 17 de juliol, continuen inscrits en el registre administratiu que preveu l'article 133 del títol I del llibre segon, registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances, com a agents d'assegurances exclusius de les entitats asseguradores amb les quals figuren amb un contracte d'agència d'assegurances el dia de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei, i s'han d'ajustar en tot cas al règim de supervisió administrativa que estableixen els articles 147 i 148.

3. Els agents d'assegurances vinculats, persones físiques i jurídiques, inscrits en el registre administratiu especial de mediadors d'assegurances, corredors de reassegurances i dels seus alts càrrecs previst a l'article 52 de la Llei 26/2006, de 17 de juliol, continuen inscrits en el registre administratiu que preveu l'article 133 del títol I del llibre segon, registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances, com a agents d'assegurances vinculats de les entitats asseguradores amb les quals figuren amb un contracte d'agència d'assegurances el dia de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei, sota el mateix règim de responsabilitat civil professional que preveu la Llei 26/2006, de 17 de juliol, i s'han d'ajustar en tot cas al règim de supervisió administrativa que estableix l'article 149.

4. Els operadors de bancassegurança exclusius o vinculats inscrits en el registre administratiu especial de mediadors d'assegurances, corredors de reassegurances i dels seus alts càrrecs, previst a l'article 52 de la Llei 26/2006, de 17 de juliol, continuen inscrits com a operadors de bancassegurança exclusius, o si s'escau, vinculats, de les entitats asseguradores amb les quals tenien concertat un contracte d'agència d'assegurances el

dia de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei, sota el mateix règim de responsabilitat civil professional que preveu per a aquelles la Llei 26/2006, de 17 de juliol, i s'han d'ajustar, en tot cas, al règim de supervisió administrativa que estableixen els articles 150 a 154.

5. Els alts càrrecs dels mediadors d'assegurances i reassegurances, persones jurídiques, que estiguin registrats a la data d'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei en el registre administratiu especial de mediadors d'assegurances, corredors de reassegurances i dels seus alts càrrecs previst a l'article 52 de la Llei 26/2006, de 17 de juliol, no s'han de registrar novament en virtut del que disposa aquest Reial decret llei.

6. Els mediadors d'assegurances s'han d'adaptar al que disposa l'article 136.4 del títol I del llibre segon en el termini màxim de tres mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei.

7. En el cas dels corredors d'assegurances i reassegurances inscrits a la data d'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei en el registre administratiu especial de mediadors d'assegurances, corredors de reassegurances i dels seus alts càrrecs previst a l'article 52 de la Llei 26/2006, de 17 de juliol, el còmput a què es refereix la lletra d) de l'article 190.1 del títol I s'ha d'efectuar a partir de l'exercici següent a l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei.

Disposició transitòria quarta. Contractes d'assegurances preexistents.

El títol I del llibre segon del Reial decret llei no és aplicable als contractes d'assegurança subscrits abans de la seva entrada en vigor, excepte els contractes que, subscrits abans de l'entrada en vigor d'aquest, hagin estat objecte d'una novació extintiva, des del moment en què aquesta es produeixi.

Disposició transitòria cinquena. Contractes de mediació i distribució vigents a l'entrada en vigor.

Els contractes de mediació i distribució d'assegurances subscrits abans de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei segueixen en vigor en tots els seus termes, antiguitat i condicions, sense perjudici de les adaptacions necessàries que corresponguin a les noves obligacions d'informació i normes de conducta que siguin aplicables.

Disposició transitòria sisena. Comunicacions de participacions significatives en les entitats gestores de fons de pensions i de nomenaments de les persones que n'exerceixen la direcció efectiva i les funcions clau.

Mentre no entrin en vigor les normes de desplegament reglamentari que preveuen els articles 20.1.g) i 28.4 del text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, en la redacció que en fa el títol II del llibre segon d'aquest Reial decret llei, als efectes de l'avaluació i les comunicacions a la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions que preveuen els articles esmentats i l'article 28.3 d'aquell text refós, són aplicables els annexos I i II de l'Ordre EHA/407/2008, de 7 de febrer, per la qual es desplega la normativa de plans i fons de pensions en matèria financera i actuarial, del règim d'inversions i de procediments registrals.

Disposició transitòria setena. Gestió del llibre registre de determinades operacions intracomunitàries a través de la seu electrònica de l'Agència Estatal d'Administració Tributària.

L'obligació de la gestió del llibre registre de determinades operacions intracomunitàries a través de la seu electrònica de l'Agència Estatal d'Administració Tributària mitjançant el subministrament electrònic de la informació, exclusivament en relació amb les operacions a què es refereix el número 3r de l'apartat 1 de l'article 66 del Reglament de l'impost sobre el valor afegit, aprovat pel Reial decret 1624/1992, de 29 de desembre, és aplicable a partir de l'1 de gener de 2021.

Disposició transitòria vuitena. *Règim transitori en matèria de procediments amistosos.*

1. Els procediments amistosos iniciats abans de la data d'entrada en vigor de la nova redacció que fa aquest Reial decret llei de la disposició addicional primera del text refós de la Llei de l'impost sobre la renda de no residents, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2004, de 5 de març, es regeixen per la normativa anterior a aquesta data fins que concloguin llevat del que disposen els apartats següents.

2. El que disposa la nova redacció que fa aquest Reial decret llei dels apartats 7 i 8 de la disposició addicional primera del text refós de la Llei de l'impost sobre la renda de no residents, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2004, de 5 de març, és aplicable als procediments amistosos iniciats a partir del 12 d'octubre de 2015.

3. El que disposa la nova redacció que fa aquest Reial decret llei del segon paràgraf de l'apartat 3 de la disposició addicional primera del text refós de la Llei de l'impost sobre la renda de no residents, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2004, de 5 de març, és aplicable als procediments pendents de finalització en la data d'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei.

4. El que disposa la nova redacció que fa aquest Reial decret llei del tercer paràgraf de l'apartat 2 de la disposició addicional novena de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, és aplicable als procediments amistosos iniciats a partir del 12 d'octubre de 2015.

Disposició derogatòria única. *Derogació normativa.*

1. Queden derogades la Llei 31/2007, de 3 d'octubre, sobre procediments de contractació en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals, per la qual s'incorporen a l'ordenament jurídic espanyol les directives 2004/17/CE, 92/13/CEE i 2007/66/CE, i totes les disposicions del mateix rang o inferior en tot el que s'oposin al que estableix aquest Reial decret llei.

2. Queda derogada la Llei 26/2006, de 17 de juliol, de mediació d'assegurances i reassegurances.

3. Igualment queden derogades totes les disposicions del mateix rang o inferior que s'oposin al que disposa aquest Reial decret llei.

4. No obstant això, el Reial decret 764/2010, d'11 de juny, pel qual es desplega la Llei 26/2006, de 17 de juliol, de mediació d'assegurances i reassegurances privades en matèria d'informació estadísticocomptable i del negoci, i de competència professional, així com la Resolució de 18 de febrer de 2011, de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, per la qual s'estableixen els requisits i els principis bàsics dels programes de formació per als mediadors d'assegurances, els corredors de reassegurances i altres persones que participin directament en la mediació de les assegurances i reassegurances privades, continuen en vigor fins que s'aprovi la normativa que desplegui el Reial decret llei en matèria de formació i d'informació estadísticocomptable i del negoci.

Disposició final primera. *Modificació de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, per la qual es transposen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer de 2014.*

U. Es fa una nova redacció de l'article 118 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, que queda redactat de la manera següent:

«Article 118. *Expedient de contractació en contractes menors.*

1. Es consideren contractes menors els contractes d'un valor estimat inferior a 40.000 euros, quan es tracti de contractes d'obres, o de 15.000 euros, quan es tracti de contractes de subministrament o de serveis, sense perjudici del que disposa l'article 229 en relació amb les obres, els serveis i els subministraments centralitzats en l'àmbit estatal.

2. En els contractes menors la tramitació de l'expedient exigeix l'emissió d'un informe de l'òrgan de contractació que justifiqui de manera motivada la necessitat del contracte i que no se n'està alterant l'objecte amb la finalitat d'evitar l'aplicació dels llindars que descriu l'apartat anterior.

3. Així mateix es requereix l'aprovació de la despesa i la incorporació a aquest de la factura corresponent, que ha de reunir els requisits que estableixin les normes de desplegament d'aquesta Llei.

4. En el contracte menor d'obres s'ha d'afegir, a més, el pressupost de les obres, sense perjudici que hi hagi d'haver el projecte corresponent quan ho requereixin les disposicions vigents. També s'ha de sol·licitar l'informe de les oficines o unitats de supervisió a què es refereix l'article 235 quan el treball afecti l'estabilitat, seguretat o estanquitat de l'obra.

5. El que disposa l'apartat 2n d'aquest article no és aplicable en els contractes el pagament dels quals es verifiqui a través del sistema d'avançaments de caixa fixa o un altre de similar per efectuar pagaments menors, sempre que el valor estimat del contracte no excedeixi els 5.000 euros.

6. Els contractes menors s'han de publicar en la forma que preveu l'article 63.4.»

Dos. Es fa una nova redacció de l'article 331 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, que queda redactat de la manera següent:

«Article 331. Aportació d'informació de les comunitats autònomes i de les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla.

En el marc del principi de lleialtat institucional que regeix les relacions entre les administracions públiques que preveu amb caràcter bàsic l'article 3 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic, i amb la finalitat que la Junta Consultiva de Contractació Pública de l'Estat pugui complir amb les obligacions que estableix l'article 328 respecte a la Comissió Europea, les comunitats autònomes han de remetre en format electrònic al Comitè de Cooperació que regula l'article 329, a través dels seus òrgans competents i respecte dels seus àmbits territorials respectius, la documentació següent:

- a) Un informe comprensiu de totes les qüestions esmentades en les lletres b), c), d) i e) de l'apartat 4 de l'article 328, amb una periodicitat –almenys– de tres anys.
- b) Un informe comprensiu de les qüestions que preveu l'apartat 8 de l'article 332 amb una periodicitat –almenys– de cada tres anys.

La documentació remesa ha d'incloure informació referida als òrgans de contractació de les administracions locals, així com els de les seves entitats vinculades o dependents, que durant el període temporal de què s'informa hagin tingut allotjada la publicació dels seus perfils de contractant en el servei d'informació que a aquest efecte hagi establert la comunitat autònoma del seu àmbit territorial».

Tres. Es fa una nova redacció del segon paràgraf de l'apartat 3 de la disposició final primera de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, que queda redactat de la manera següent:

«No obstant això, no tenen caràcter bàsic els articles següents o parts d'aquests: lletra a) de l'apartat 1 de l'article 21; lletra a) de l'apartat 1 de l'article 22; article 30; lletra c) de l'apartat 6 de l'article 32; articles 45 i 46.1 a 46.3; article 69.3; article 71.1.f); article 76; article 83; article 95; article 104; article 105; paràgraf segon de l'apartat 1 de l'article 107; segon paràgraf de l'apartat 3 i apartat 5 de l'article 116; article 118.4; lletres a) i c) de l'apartat 2 de l'article 119; lletra b) de l'article 120.1; apartat 1 de l'article 121; apartats 5, 6 i 7 de l'article 122; articles 123 i 124; quart paràgraf de l'apartat 4 de l'article 149; article 153; apartat 2 de l'article 154; article 191.2; article 192.2 i 3; article 193.2 a 5; article 194; apartats 2 i 5 de l'article 212; apartat 8 de l'article 215; article 228; apartats 1, 2, 5, paràgraf segon de l'apartat 6,

i apartats 7 i 8 de l'article 229; article 230; apartats 1.e) i 4 de l'article 233; article 234; article 235; article 236; article 237; article 238.2; article 240; apartat 1 de l'article 241; apartats 4, excepte la previsió de la lletra b) del primer paràgraf i el segon paràgraf, i 5 de l'article 242; article 243; article 253; article 256; article 260; apartats 2 i 3 de l'article 263; article 266; apartat 5 de l'article 267; article 268; article 272.6; article 273.2; article 294.b); article 298; apartats 2 i 3 de l'article 300; article 302; article 303; article 304; article 305; apartats 2 i 3 de l'article 307; apartats 2 i 3 de l'article 313; apartats 3, 4, 5 i 6 de l'article 314; article 315; article 323; article 324; article 325; articles 326 i 327; article 328, excepte l'apartat 4; article 335.4; apartats 1, 2 i 7 de l'article 347; lletra a) i segon paràgraf de la lletra f) de l'apartat 1 de la disposició addicional primera; paràgraf tercer, apartat 1, de la disposició addicional quarta; disposició addicional catorzena; disposició addicional dinovena; disposició addicional vintena; disposició addicional vint-i-quatrena; disposició addicional vint-i-novena; disposició addicional trentena; disposició transitòria primera; disposició final setena, i disposició final vuitena.

Als mateixos efectes que preveu el paràgraf anterior, tenen la consideració de mínimes les exigències que per als contractes menors estableix l'article 118.1, i tenen la consideració de màxims els percentatges, quanties o terminis següents:

El percentatge del 3 per 100 de l'article 106.2.

El percentatge del 5 per 100 de l'article 107.1 i 2.

Les quanties de l'article 131.4.

Els terminis d'un mes que estableixen els apartats 2 i 4 de l'article 210.»

Disposició final segona. Modificació del Reial decret llei 13/2010, de 3 de desembre, d'actuacions en l'àmbit fiscal, laboral i liberalitzadores per fomentar la inversió i la creació d'ocupació.

Es modifica el primer paràgraf de la lletra a) de l'article 8 del Reial decret llei 13/2010, de 3 de desembre, d'actuacions en l'àmbit fiscal, laboral i liberalitzadores per fomentar la inversió i la creació d'ocupació, que queda redactada en els termes següents:

«a) la seva contractació es regeix per la Llei sobre els procediments de contractació en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals o per la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, d'acord amb el que estableixen la disposició addicional cinquena i la disposició addicional vuitena d'aquestes dues normes respectivament.»

Disposició final tercera. Modificació del text refós de la Llei de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1993, de 24 de setembre.

El text refós de la Llei de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1993, de 24 de setembre, es modifica de la manera següent:

U. S'afegeix un apartat 27 a l'article 45.I.B), amb la redacció següent:

«27. La constitució, la dissolució i les modificacions consistents en augments i disminucions dels fons de pensions regulats en el text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2002, de 29 de novembre.»

Dos. Es deroga l'epígraf 13a de l'article 45.I.C).

Disposició final quarta. *Modificació de la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'impost sobre la renda de les persones físiques i de modificació parcial de les lleis dels impostos sobre societats, sobre la renda de no residents i sobre el patrimoni.*

Es modifica l'epígraf 3a de la lletra a) de l'apartat 2 de l'article 17, de la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'impost sobre la renda de les persones físiques i de modificació parcial de les lleis dels impostos sobre societats, sobre la renda de no residents i sobre el patrimoni, que queda redactat de la manera següent:

«3a Les prestacions percebudes pels beneficiaris de plans de pensions i les percebudes dels plans de pensions que regula la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, relativa a les activitats i la supervisió de fons de pensions d'ocupació.

Així mateix, les quantitats percebudes en els supòsits que preveu l'article 8.8 del text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2002, de 29 de novembre, tenen el mateix tractament fiscal que les prestacions dels plans de pensions.»

Disposició final cinquena. *Modificació del Reial decret 1060/2015, de 20 de novembre, d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores.*

Es modifica el Reial decret 1060/2015, de 20 de novembre, en els termes següents.

La disposició addicional vuitena queda redactada de la manera següent:

«Disposició addicional vuitena. *Registre administratiu de distribuïdors d'assegurances i reassegurances.*

1. En el registre administratiu, i en relació amb els mediadors d'assegurances, els mediadors d'assegurances complementàries, excepte els qui compleixin les condicions per ser objecte d'exempció, i els corredors de reassegurances, s'han d'inscriure el nom i cognoms o la denominació social, la condició de mediador d'assegurances o d'assegurances complementàries, i si s'escau el sexe, la nacionalitat, el número de document nacional d'identitat o d'identificació fiscal o passaport o document equivalent en cas d'estrangers, el domicili de la seu professional o social, l'àmbit d'actuació, el número d'inscripció, així com les modificacions dels estatuts que pel seu objecte hagin de constar en el registre administratiu, la menció del domini o de l'adreça d'Internet, les participacions significatives, les agrupacions d'interès econòmic i les unions temporals d'empreses, la cancel·lació de la inscripció i la inhabilitació per a l'exercici de l'activitat de distribució, així com les sancions que s'hagin imposat, excepte la d'amonestació privada. També s'hi han d'inscriure els actes relatius a l'exercici de l'activitat en règim de dret d'establiment o en lliure prestació de serveis en cadascun dels estats membres de la Unió Europea.

En el cas dels agents d'assegurances, s'ha de fer constar el caràcter d'exclusiu o vinculat i, si s'escau, la seva condició d'agent d'un grup d'entitats asseguradores.

Adicionalment, en el cas dels distribuïdors d'assegurances persones jurídiques, i respecte als càrrecs d'administració, de la persona responsable de l'activitat de distribució o de les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de les activitats de distribució, s'han d'inscriure la data del nomenament, la suspensió, revocació o cessament d'aquests per qualsevol causa, la inhabilitació i les sancions que, si s'escau, se'ls hagin imposat, excepte la d'amonestació privada. S'han de consignar el nom i cognoms o la denominació social, si s'escau el sexe, el domicili, la nacionalitat, el número de document nacional d'identitat o d'identificació fiscal o passaport o document equivalent en cas d'estrangers. Quan aquests càrrecs els exerceixin persones jurídiques, s'han d'inscriure les dades corresponents als seus representants designats.

2. Sense perjudici del que disposa l'apartat anterior, s'ha d'inscriure igualment:

a) En relació amb els mediadors d'assegurances, la designació del titular del departament o servei d'atenció al client o, si s'escau, de la persona o entitat contractada externament per a l'exercici de les funcions del departament o servei d'atenció al client, i, si escau, la designació del defensor del client.

b) En relació amb els corredors d'assegurances i de reassegurances, la situació d'inactivitat.

c) En relació amb els agents d'assegurances, exclusius o vinculats, s'ha de fer esment de les entitats asseguradores amb les quals tenen subscrits contractes d'agència d'assegurances; i, en el cas d'agents d'assegurances exclusius, de les autoritzacions que obtinguin per exercir la seva activitat de mediació d'assegurances amb una altra entitat asseguradora, amb indicació dels productes d'assegurança en els quals poden mitjançar per a aquesta entitat, així com les dates d'inici i fi de l'autorització esmentada.

d) En el cas dels operadors de bancassegurança s'ha d'inscriure, a més, la xarxa o les xarxes de les entitats de crèdit o dels establiments financers de crèdit a través de les quals l'operador de bancassegurança distribueix les assegurances.

3. Quan la inscripció en el registre administratiu porti causa en acords de l'Administració, l'assentament s'ha de practicar d'ofici amb fonament en l'acte administratiu corresponent. Quan procedeixi d'actes de l'administrat s'ha de presentar un escrit signat per l'interessat o pel representant legal de la societat dins dels quinze dies següents al d'adopció dels acords, i s'hi ha d'adjuntar la documentació acreditativa fefaent o, si s'escau, l'escriptura pública en el termini d'un mes des de la seva inscripció en el Registre Mercantil.

4. Les inscripcions relatives a les sancions imposades s'han de cancel·lar d'ofici o a instància de l'interessat.

La cancel·lació d'ofici és procedent quan s'hagi dictat una resolució o una sentència ferma estimatòria del recurs interposat contra la sanció.

L'interessat té dret a sol·licitar de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions la cancel·lació de la inscripció de la sanció que li hagués estat imposada, sempre que no s'hagi incorregut en cap nova infracció, dins dels dos anys següents a la data de la fermesa de la sanció per al cas de les infraccions lleus, cinc anys per als greus i vuit anys per a les molt greus.

La iniciació d'un expedient administratiu sancionador interromp els terminis que preveu el paràgraf anterior. Si el procediment conclou amb la imposició d'una nova sanció, les anotacions pendents s'han de cancel·lar quan transcorri el termini de cancel·lació aplicable a aquesta, llevat que el que quedi per transcórrer de l'anterior sigui superior, cas en què s'ha d'atendre la data del seu venciment.

Produïda la cancel·lació, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions no pot prendre en consideració les sancions la inscripció de les quals s'hagi cancel·lat a l'efecte de valorar els requisits d'honorabilitat comercial i professional.»

Disposició final sisena. *Salvaguarda del rang de certes disposicions reglamentàries.*

Les modificacions introduïdes en normes reglamentàries per aquest Reial decret llei poden ser modificades per normes del rang reglamentari corresponent a la norma en què figuren.

Disposició final setena. *Títols competencials i caràcter de la legislació.*

1. El que preveu el llibre primer d'aquest Reial decret llei es dicta a l'empara de la competència estatal en matèria de legislació bàsica sobre contractes i concessions administratives, que estableix l'article 149.1.18a de la Constitució, i, en conseqüència, és d'aplicació general a totes les administracions públiques i organismes i entitats dependents d'aquestes. No obstant això, no tenen caràcter bàsic els articles següents: 31.4; 33.4; 61,

apartats 9.d) i 10; 65.1, paràgraf quart; 73, segon paràgraf de l'apartat 1, apartat 2 i apartat 4; 107.8; disposició addicional desena; disposició final segona; i disposició final catorzena.

El llibre primer d'aquest Reial decret llei es dicta així mateix a l'empara de la competència estatal en matèria de legislació mercantil i civil que estableix l'article 149.1.6a i 8a de la Constitució.

2. El llibre segon del Reial decret llei i les disposicions addicionals dotzena a catorzena, les disposicions transitòries segona, tercera i cinquena i la disposició final cinquena es dicten a l'empara de l'article 149.1.6a, 11a i 13a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat la competència exclusiva sobre legislació mercantil, les bases de l'ordenació de les assegurances i les bases i la coordinació de la planificació general de l'activitat econòmica, respectivament, excepte els preceptes o apartats d'aquest següents:

a) L'article 205 del títol I, que no té caràcter bàsic, excepte pel que fa a la naturalesa i la denominació dels col·legis de mediadors d'assegurances, la voluntarietat de la incorporació a aquests i l'existència del seu Consell General, que té la consideració de bases del règim jurídic de les administracions públiques a l'empara de l'article 149.1.18a de la Constitució espanyola.

b) El segon paràgraf de l'article 133.3; els articles 149.4 i 5; 152.2 i 3; 157.2 i 3; 162.3 i 5; i 165.2 del títol I, i la disposició transitòria quarta, que no tenen caràcter de legislació bàsica i només són aplicables en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat.

En els supòsits en què les comunitats autònomes exerceixin les competències en matèria de distribució d'assegurances i reassegurances privades a què es refereix l'article 132.2 del títol I, les referències que es fan als òrgans de l'Administració General de l'Estat s'entenen fetes a l'òrgan competent de la comunitat autònoma.

c) El títol II del llibre segon, la disposició addicional quinzena i la disposició transitòria sisena del Reial decret llei es dicten a l'empara de l'article 149.1.11a i 13a de la Constitució espanyola, excepte l'apartat vint-i-vuit de l'article 212 del títol II, que es dicta a l'empara de l'article 149.1.6a de la Constitució, que atribueix a l'Estat la legislació mercantil.

d) La disposició addicional onzena i les disposicions finals tercera i quarta del Reial decret llei es dicten a l'empara del que disposa l'article 149.1.14a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat la competència exclusiva sobre la hisenda general.

3. El que preveu el llibre tercer d'aquest Reial decret llei es dicta a l'empara del que disposa l'article 149.1.14a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat les competències en matèria d'hisenda general.

Disposició final vuitena. *Comunitat Foral de Navarra.*

En virtut del seu règim foral, l'aplicació a la Comunitat Foral de Navarra del que disposa aquest Reial decret llei s'ha de portar a terme sense perjudici del que disposa la Llei orgànica 13/1982, de 10 d'agost, de reintegració i millorament del règim foral de Navarra.

Disposició final novena. *Comunitat Autònoma del País Basc.*

En virtut del seu règim foral, l'aplicació a la Comunitat Autònoma del País Basc del que disposa aquest Reial decret llei s'entén sense perjudici del que disposa la Llei 12/2002, de 23 de maig, per la qual s'aprova el Concert econòmic basc de la Comunitat Autònoma del País Basc.

Disposició final desena. *Legislació supletòria.*

Respecte del que no preveu el llibre segon d'aquest Reial decret llei, s'ha d'aplicar amb caràcter supletori la Llei 20/2015, de 14 de juliol.

Disposició final onzena. *Incorporació del dret de la Unió Europea.*

1. Mitjançant aquest Reial decret llei s'incorpora a l'ordenament jurídic la Directiva 2014/25/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, relativa a la contractació per entitats que operen en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals i per la qual es deroga la Directiva 2004/17/CE, quan els subscriuguin entitats contractants; així com la Directiva 2014/23/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, relativa a l'adjudicació de contractes de concessió, quan aquests els subscriuguin entitats contractants i es refereixin a una o més de les activitats que recullen els articles 9 a 14 d'aquest Reial decret llei.

2. Mitjançant aquest Reial decret llei s'incorpora al dret espanyol la Directiva (UE) 2016/97 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de gener de 2016, sobre la distribució d'assegurances, i es transposen parcialment la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, relativa a les activitats i supervisió dels fons de pensions d'ocupació, i la Directiva (UE) 2017/828 del Parlament Europeu i del Consell, de 17 de maig de 2017, per la qual es modifica la Directiva 2007/36/CE pel que fa al foment de la implicació a llarg termini dels accionistes.

3. S'entenen fetes a la Directiva (UE) 2016/2341 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de desembre de 2016, les referències que contenen les disposicions legals i reglamentàries vigents a la derogada Directiva 2003/41/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 3 de juny de 2003, relativa a les activitats i supervisió dels fons de pensions d'ocupació.

4. Les disposicions incloses al llibre segon d'aquest Reial decret llei que fan referència als estats membres de la Unió Europea, als distribuïdors d'assegurances i reassegurances domiciliats en aquells o a l'activitat dels distribuïdors d'assegurances i reassegurances espanyols en aquells també són aplicables als estats que són part de l'Acord de l'Espai Econòmic Europeu i que no són membres de la Unió Europea, als distribuïdors d'assegurances i reassegurances domiciliats en aquells i a l'activitat dels distribuïdors d'assegurances i reassegurances espanyols en aquests estats.

5. Mitjançant aquest Reial decret llei s'incorporen al dret espanyol la Directiva (UE) 2018/1910 del Consell, de 4 de desembre de 2018, per la qual es modifica la Directiva 2006/112/CE pel que fa a l'harmonització i la simplificació de determinades normes del règim de l'impost sobre el valor afegit en la imposició dels intercanvis entre els estats membres, i la Directiva (UE) 2019/475 del Consell, de 18 de febrer de 2019, per la qual es modifiquen les directives 2006/112/CE i 2008/118/CE pel que fa a la inclusió del municipi italià de Campione d'Itàlia i les aigües italianes del llac de Lugano en el territori duaner de la Unió i en l'àmbit d'aplicació territorial de la Directiva 2008/118/CE.

6. Mitjançant aquest Reial decret llei s'incorpora al dret espanyol la Directiva (UE) 2017/1852 del Consell, de 10 d'octubre de 2017, relativa als mecanismes de resolució de litigis fiscals a la Unió Europea, per harmonitzar així el marc de resolució de procediments amistosos i reforçar la seguretat jurídica.

Disposició final dotzena. *Actualització dels terminis i altres modificacions derivades dels annexos de les directives comunitàries.*

S'autoritza el ministre d'Hisenda perquè pugui modificar, amb l'informe previ de la Junta Consultiva de Contractació Pública de l'Estat, les previsions que conté aquest Reial decret llei en matèria de terminis per adaptar-los als que estableixi la Unió Europea.

Així mateix, s'autoritza el ministre d'Hisenda perquè incorpori al Reial decret llei les modificacions oportunes derivades dels annexos de les directives comunitàries que regulen la contractació pública.

Disposició final tretzena. *Models de notificació d'adjudicació de contractes.*

S'autoritza el ministre d'Hisenda, amb l'informe previ de la Junta Consultiva de Contractació Pública de l'Estat, un cop escoltades les comunitats autònomes, perquè

estableixi els models de notificació de l'adjudicació de contractes al Registre de contractes del sector públic a què es refereix l'article 125, així com la modificació dels terminis que s'estableixen amb aquesta finalitat.

Disposició final catorzena. *Habilitació normativa.*

1. S'habilita el Govern, la persona titular del Ministeri d'Hisenda i del Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital en l'àmbit de les seves competències, perquè dicti totes les disposicions que siguin necessàries per al desplegament i l'aplicació del que estableix aquest Reial decret llei.

2. En concret, queda facultada la persona titular del Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital, a proposta del director general d'Assegurances i Fons de Pensions i amb l'audiència prèvia de la Junta Consultiva d'Assegurances i Fons de Pensions, per portar a terme les modificacions que siguin necessàries en la regulació dels llibres registre i en els models d'informació estadísticocomptable anual, amb l'objecte d'adaptar el Reial decret 764/2010, d'11 de juny, pel qual es desplega la Llei 26/2006, de 17 de juliol, de mediació d'assegurances i reassegurances privades en matèria d'informació estadísticocomptable i del negoci, i de competència professional.

Disposició final quinzena. *Compliment dels requisits mínims en matèria de competència i coneixements professionals per part dels empleats de les entitats asseguradores que participen en la distribució d'assegurances.*

L'article 139.2 del títol I del llibre segon del Reial decret llei entra en vigor quan s'aprovi la normativa que la desplegui en matèria de formació. Mentre no s'aprovi aquesta normativa de desplegament, les entitats asseguradores i reasseguradores s'han d'assegurar que els empleats que participin directament en activitats de distribució, així com la persona responsable de l'activitat de distribució o, si s'escau, almenys la meitat de les persones que formin part de l'òrgan de direcció responsable de l'activitat de distribució, compleixen els requisits mínims en matèria de competència i coneixements professionals que estableix l'annex XII d'aquest Reial decret llei.

Disposició final setzena. *Entrada en vigor.*

1. Aquest Reial decret llei entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

2. No obstant això, el llibre primer, les disposicions addicionals primera, segona, tercera, quarta, cinquena, sisena, setena, vuitena, novena, desena, setzena i dissetena, la disposició transitòria primera i l'apartat primer de la disposició derogatòria única entren en vigor als vint dies de la seva publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat», a excepció de l'article 126, que ho fa l'endemà de la publicació, i de l'article 72.2, que ho fa al mateix temps que la disposició reglamentària a què es refereix.

3. Els apartats dos, tres, quatre, cinc, sis, set, vuit i nou de l'article 214, els apartats dos, tres, quatre i cinc de l'article 216 i la disposició transitòria setena entren en vigor l'1 de març de 2020.

Madrid, 4 de febrer de 2020.

FELIPE R.

El president del Govern,
PEDRO SÁNCHEZ PÉREZ-CASTEJÓN

ANNEX I

Serveis a què es refereixen els articles 1.1.a) i 76.1

Codi CPV	Descripció
75200000-8; 75231200-6; 75231240-8; 79611000-0; 79622000-0 [Serveis de subministrament de personal domèstic] 79624000-4 [Serveis de subministrament de personal d'infermeria] i 79625000-1 [Serveis de subministrament de personal mèdic] de 85000000-9 a 85323000-9; 98133100-5, 98133000-4; 98200000-5 i; 98500000-8 [Cases particulars amb persones empleades] i 98513000-2 a 98514000-9 [Serveis de mà d'obra per a llars, serveis de personal d'agència per a llars, serveis de personal d'oficina per a llars, personal interí per a llars, serveis d'ajuda en tasques domèstiques i serveis domèstics].	Serveis socials i de salut i serveis conxos.
85321000-5 i 85322000-2, 75000000-6 [Serveis d'administració pública, defensa i serveis de seguretat social], 75121000-0, 75122000-7, 75124000-1; de 79995000-5 a 79995200-7; de 80000000-4 Serveis educatius i de formació a 80660000-8; de 92000000-1 a 92342200-2; de 92360000-2 a 92700000-8; 79950000-8 [Serveis d'organització d'exposicions, fires i congressos], 79951000-5 [Servei d'organització de seminaris], 79952000-2 [Serveis d'esdeveniments], 79952100-3 [Serveis d'organització d'esdeveniments culturals], 79953000-9 [Serveis d'organització de festivals], 79954000-6 [Serveis d'organització de festes], 79955000-3 [Serveis d'organització de desfilades de moda], 79956000-0 [Serveis d'organització de fires i exposicions].	Serveis administratius socials, educatius, sanitaris i culturals.
75300000-9.	Serveis de seguretat social d'afiliació obligatòria.
75310000-2, 75311000-9, 75312000-6, 75313000-3, 75313100-4, 75314000-0, 75320000-5, 75330000-8, 75340000-1.	Serveis de prestacions socials.
98000000-3, 98120000-0; 98132000-7; 98133110-8 i 98130000-3.	Comunitaris, socials i personals, inclosos els serveis prestats per sindicats, organitzacions polítiques, associacions juvenils i altres serveis d'organitzacions associatives.
98131000-0.	Serveis religiosos
55100000-1 a 55410000-7 55521000-8 a 55521200-0 [55521000-8 Serveis de subministrament de menjars per a llars, 55521100-9 Serveis de lliurament de menjars a domicili, 55521200-0 Serveis de lliurament de menjars] 55510000-8 [Serveis de cantina], 55511000-5 [Serveis de cantina i altres serveis de cafeteria per a clientela restringida], 55512000-2 [Serveis de gestió de cantina], 55523100-3 [Serveis de menjars per a escoles] 55520000-1 [Serveis de subministrament de menjars des de l'exterior], 55522000-5 [Serveis de subministrament de menjars per a empreses de transport], 55523000-2 [Serveis de subministrament de menjars per a altres empreses i institucions], 55524000-9 [Serveis de subministrament de menjars per a escoles].	Serveis d'hostaleria i restaurant.
79100000-5 a 79140000-7 75231100-5.	Serveis jurídics, en la mesura en què no estiguin exclosos en virtut de l'article 20, lletra c).
75100000-7 a 75120000-3; 75123000-4. 75125000-8 a 75131000-3.	Altres serveis administratius i serveis governamentals.
75200000-8 a 75231000-4.	Prestació de serveis per a la comunitat.

Codi CPV	Descripció
75231210-9 a 75231230-5; 75240000-0 a 75252000-7; 794300000-7; 98113100-9.	Serveis relacionats amb les presons, serveis de seguretat pública i serveis de salvament en la mesura en què no estiguin exclosos en virtut de l'article 20.h).
79700000-1 a 79721000-4 [Serveis d'investigació i seguretat, serveis de seguretat, serveis de vigilància de sistemes d'alarma, serveis de vigilància, serveis relacionats amb el sistema de localització, serveis de recerca de profugus, serveis de patrulles, serveis d'expedició de distintius d'identificació, serveis d'investigació i serveis d'agència de detectius] 79722000-1 [Serveis de grafologia], 79723000-8 [Serveis d'anàlisi de residus].	Serveis d'investigació i seguretat.
98900000-2 [Serveis prestats per organitzacions i entitats extraterritorials] i 98910000-5 [Serveis específics d'organitzacions i entitats extraterritorials].	Serveis internacionals.
64000000-6 [Serveis de correus i telecomunicacions], 64100000-7 [Serveis postals i de correu ràpid], 64110000-0 [Serveis postals], 64111000-7 [Serveis postals relacionats amb periòdics i revistes], 64112000-4 [Serveis postals relacionats amb cartes], 64113000-1 [Serveis postals relacionats amb paquets], 64114000-8 [Serveis de finestreta de correus], 64115000-5 [Lloguer d'apartats de correus], 64116000-2 [Serveis de llista de correus], 64122000-7 [Serveis de correu intern].	Serveis de correus.
50116510-9 [Serveis de recautxutatge de pneumàtics], 71550000-8 [Serveis de ferreria].	Serveis diversos.

ANNEX II

Activitats a què es refereix l'article 2.b), relatiu al contracte d'obres

En cas de diferents interpretacions entre CPV i NACE, s'aplica la nomenclatura CPV.

NACE Rev. 2 ⁽¹⁾					Codi CPV
Secció F			Construcció		
Divisió	Grup	Classe	Descripció	Observacions	
45			Construcció.	Aquesta divisió comprèn: les construccions noves, obres de restauració i reparacions corrents.	45000000
	45.1		Preparació d'obres.		45100000
		45.11	Demolició d'immobles; moviments de terres.	Aquesta classe comprèn: – la demolició i l'enderroc d'edificis i altres estructures – la neteja de runa – els treballs de moviment de terres: excavació, ompliment i anivellament d'emplaçaments d'obres, excavació de rases, aclarida de roques, voladures, etc. – la preparació d'explotacions mineres: – obres subterrànies, aclarida de recobriment i altres activitats de preparació de mines. Aquesta classe també comprèn: – el drenatge d'emplaçaments d'obres – el drenatge de terrenys agrícoles i forestals.	45110000

NACE Rev. 2 ⁽¹⁾					
Secció F			Construcció		Codi CPV
Divisió	Grup	Classe	Descripció	Observacions	
		45.12	Perforacions i sondejos.	Aquesta classe comprèn: – les perforacions, sondejos i mostrejos amb finalitats de construcció, geofísiques, geològiques o d'altres. Aquesta classe no comprèn: – la perforació de pous de producció de petroli i gas natural (vegeu 11.20) – la perforació de pous hidràulics (vegeu 45.25) – l'excavació de pous de mines (vegeu 45.25) – la prospecció de jaciments de petroli i gas natural i els estudis geofísics, geològics o sísmics (vegeu 74.20).	45120000
	45.2		Construcció general d'immobles i obres d'enginyeria civil Enginyeria civil.		45200000
		45.21	Construcció general d'edificis i obres singulars d'enginyeria civil (ponts, túnels, etc.).	Aquesta classe comprèn: – la construcció de tot tipus d'edificis, la construcció d'obres d'enginyeria civil: – ponts (inclosos els de carreteres elevades), viaductes, túnels i passos subterranis; – xarxes d'energia, comunicació i conducció de llarga distància; – instal·lacions urbanes de canonades, xarxes d'energia i de comunicacions; – obres urbanes annexes; – el muntatge <i>in situ</i> de construccions prefabricades. Aquesta classe no comprèn: – els serveis relacionats amb l'extracció de gas i de petroli (vegeu 11.20); – el muntatge de construccions prefabricades completes a partir de peces de producció pròpia que no siguin de formigó (vegeu les divisions 20, 26 i 28); – la construcció d'equipaments d'estadis, piscines, gimnasos, pistes de tennis, camps de golf i altres instal·lacions esportives, exclosos els seus edificis (vegeu 45.23); – les instal·lacions d'edificis i obres (vegeu 45.3); – l'acabat d'edificis i obres (vegeu 45.4); – les activitats d'enginyeria, consultoria i arquitectura (vegeu 74.20); – la direcció d'obres de construcció (vegeu 74.20).	45210000 Excepte: 45213316 45220000 45231000 45232000
		45.22	Construcció de cobertes i estructures de tancament.	Aquesta classe comprèn: – la construcció de teulades, – la coberta de teulades, – la impermeabilització d'edificis i balcons.	45261000

NACE Rev. 2 ⁽¹⁾					
Secció F			Construcció		Codi CPV
Divisió	Grup	Classe	Descripció	Observacions	
		45.23	Construcció d'autopistes, carreteres, camps d'aterratge, vies fèrries i centres esportius.	Aquesta classe comprèn: – la construcció d'autopistes, carrers, carreteres i altres vies de circulació de vehicles i vianants, – la construcció de vies fèrries, – la construcció de pistes d'aterratge, – la construcció d'equipaments d'estadis, piscines, gimnasos, pistes de tennis, camps de golf i altres instal·lacions esportives, exclosos els seus edificis, – la pintura de senyals en carreteres i aparcaments. Aquesta classe no comprèn: – el moviment de terres previ (vegeu 45.11).	45212212 i DA03 45230000 Excepte: 45231000 45232000 45234115
		45.24	Obres hidràuliques.	Aquesta classe comprèn: – la construcció de: – vies navegables, instal·lacions portuàries i fluvials, ports esportius, rescloses, etc., – preses i dics, – dragatges, – obres subterrànies.	45240000
		45.25	Altres treballs de construcció especialitzats.	Aquesta classe comprèn: – les activitats de construcció que s'especialitzin en un aspecte comú a diferents tipus d'estructura i que requereixin aptituds o materials específics, – obres de fonamentació, inclòs el pilonatge, – construcció i perforació de pous hidràulics, excavació de pous de mines, – muntatge de peces d'acer que no siguin de producció pròpia, – corbament de l'acer, – col·locació de maons i pedra, – muntatge i desmantellament de bastides i plataformes de treball, inclòs el seu lloguer, – muntatge de xemeneies i forns industrials. Aquesta classe no comprèn: – el lloguer de bastides sense muntatge ni desmantellament (vegeu 71.32).	45250000 45262000
	45.3		Instal·lació d'edificis i obres.		45300000
		45.31	Instal·lació elèctrica.	Aquesta classe comprèn: – la instal·lació en edificis i altres obres de construcció de: – cables i material elèctric, – sistemes de telecomunicació, – instal·lacions de calefacció elèctrica, – antenes d'habitatges, – alarmes contra incendis, – sistemes d'alarma de protecció contra robatoris, – ascensors i escales mecàniques, – parallamps, etc.	45213316 45310000 Excepte: 45316000

NACE Rev. 2 ⁽¹⁾					Codi CPV
Secció F			Construcció		
Divisió	Grup	Classe	Descripció	Observacions	
		45.32	Treballs d'aïllament.	Aquesta classe comprèn: – la instal·lació en edificis i altres obres de construcció d'aïllament tèrmic, acústic o antivibratori. Aquesta classe no comprèn: – la impermeabilització d'edificis i balcons (vegeu 45.22).	45320000
		45.33	Lampisteria.	Aquesta classe comprèn: – la instal·lació en edificis i altres obres de construcció de: – lampisteria i sanitaris, – aparells de gas, – aparells i conduccions de calefacció, ventilació, refrigeració o aire condicionat, – la instal·lació d'extintors automàtics d'incendis. Aquesta classe no comprèn: – la instal·lació i reparació d'instal·lacions de calefacció elèctrica (vegeu 45.31).	45330000
		45.34	Altres instal·lacions d'edificis i obres.	Aquesta classe comprèn: – la instal·lació de sistemes d'il·luminació i senyalització de carreteres, ports i aeroports, – la instal·lació en edificis i altres obres de construcció d'aparells i dispositius no classificats en cap altra banda.	45234115 45316000 45340000
	45.4		Acabat d'edificis i obres.		45400000
		45.41	Arrebossada.	Aquesta classe comprèn: – l'aplicació, en edificis i altres obres de construcció, de guix i estuc interior i exterior, inclosos els materials de llista corresponents.	45410000
		45.42	Instal·lacions de fusteria.	Aquesta classe comprèn: – la instal·lació de portes, finestres i marcs, cuines equipades, escales, mobiliari de treball i similars de fusta o altres materials, que no siguin de producció pròpia, – acabats interiors, com sostres, revestiments de fusta per a parets, envans mòbils, etc. Aquesta classe no comprèn: – els revestiments de parquet i altres fustes per a terres (vegeu 45.43).	45420000
		45.43	Revestiment de terres i parets.	Aquesta classe comprèn: – la col·locació en edificis i altres obres de construcció de: – revestiments de ceràmica, formigó o pedra tallada per a parets i terres, – revestiments de parquet i altres fustes per a terres i revestiments de moqueta i linòleum per a terres, – inclosos el cautxú o els materials plàstics, – revestiments de terratzo, marbre, granit o pissarra per a parets i terres, – papers pintats.	45430000

NACE Rev. 2 ⁽¹⁾					Codi CPV
Secció F			Construcció		
Divisió	Grup	Classe	Descripció	Observacions	
		45.44	Pintura i envidrament.	Aquesta classe comprèn: – la pintura interior i exterior d'edificis, – la pintura d'obres d'enginyeria civil, – la instal·lació de vidres, miralls, etc. Aquesta classe no comprèn: – la instal·lació de finestres (vegeu 45.42).	45440000
		45.45	Altres acabats d'edificis i obres.	Aquesta classe comprèn: – la instal·lació de piscines particulars, – la neteja al vapor, amb raig de sorra o similars, de l'exterior dels edificis, – altres obres d'acabat d'edificis no esmentades en cap altra banda. Aquesta classe no comprèn: – la neteja interior d'edificis i obres (vegeu 74.70).	45212212 i DA04 45450000
	45.5		Lloguer d'equip de construcció o demolició dotat d'operari.		45500000
		45.50	Lloguer d'equip de construcció o demolició dotat d'operari.	Aquesta classe no comprèn: – el lloguer d'equip i maquinària de construcció o demolició desproveït d'operari (vegeu 71.32).	45500000

⁽¹⁾ Reglament (CEE) núm. 1893/2006 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de desembre de 2006, que estableix la classificació europea d'activitats econòmiques.

ANNEX III

Informació que ha de figurar als anuncis sobre l'existència d'un sistema de classificació

Secció A. Anuncis sobre l'existència d'un sistema de classificació, excepte en el cas que preveu la secció B

1. Nom, número d'identificació, adreça, inclòs el codi NUTS, número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant i, en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.
2. Principal activitat exercida.
3. Si és procedent, indicació de si el contracte està reservat per a tallers protegits, o si la seva execució està reservada per a programes d'ocupació protegits.
4. Objecte del sistema de classificació (descripció dels productes, serveis o obres o categories d'aquests que s'hagin de contractar a través del sistema-codis CPV). Codi NUTS de l'emplaçament principal de les obres, en el cas dels contractes d'obres, o codi NUTS del lloc principal de lliurament o d'execució, en els contractes de subministrament i de serveis.
5. Condicions que han de complir els empresaris amb vista a la seva classificació d'acord amb el sistema i mètodes de verificació d'aquestes. Quan la descripció d'aquestes condicions i dels mètodes de verificació sigui voluminosa i es basi en documents que estiguin a disposició dels empresaris interessats, és suficient un resum de les condicions i els mètodes més importants i una referència als documents esmentats.
6. Període de validesa del sistema de classificació i tràmits per a la renovació.
7. Menció que l'anunci serveix de convocatòria de licitació.

8. Adreça en què es pot obtenir informació addicional i la documentació relativa al sistema de classificació (quan l'adreça sigui diferent de les que indica el punt 1).

9. Nom i adreça de l'òrgan competent per als procediments de reclamació i, si s'escau, d'arbitratge. Informació precisa sobre el termini de presentació de reclamacions o, en cas necessari, el nom, l'adreça, els números de telèfon i de fax i l'adreça electrònica del servei del qual es pugui obtenir la informació esmentada.

10. Si es coneixen, els criteris previstos a l'article 66 que s'utilitzen per a l'adjudicació del contracte. Excepte en el supòsit en què l'oferta més avantatjosa econòmicament es determini sobre el preu exclusivament, s'han d'esmentar així mateix els criteris que determinin l'oferta més avantatjosa econòmicament, així com la seva ponderació, o, si s'escau, l'ordre d'importància d'aquests, quan no figurin al plec de condicions ni hagin d'aparèixer en la invitació a licitar o a negociar.

11. Si és procedent, indicació de si:

a) S'exigeix o s'accepta la presentació electrònica d'ofertes o sol·licituds de participació;

b) s'utilitzen comandes electròniques;

c) s'utilitza facturació electrònica;

d) s'accepta el pagament electrònic.

12. Si escau, altres informacions.

Secció B. Anuncis sobre l'existència d'un sistema de classificació en relació amb contractes de serveis de l'annex I

1. Nom, número d'identificació, adreça, inclòs el codi NUTS, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant.

2. Breu descripció del contracte de què es tracti, inclosos els codis CPV.

3. En la mesura que ja es coneguin:

a) Codi NUTS de l'emplaçament principal de les obres, en el cas de les obres, o codi NUTS del lloc principal de lliurament o d'execució, en el cas dels subministraments i els serveis;

b) calendari de lliurament o prestació de subministraments, obres o serveis i durada del contracte;

c) condicions de participació, en concret:

– Quan sigui procedent, indicació de si el contracte està restringit a tallers protegits o si es preveu que sigui executat únicament en el marc de programes d'ocupació protegida;

– quan sigui procedent, indicació de si, d'acord amb disposicions legals, reglamentàries o administratives, es reserva la prestació del servei a una professió determinada;

d) breu descripció de les característiques principals del procediment d'adjudicació que s'aplica.

4. Menció que els operadors econòmics interessats han de comunicar a l'entitat contractant el seu interès pel contracte o contractes i data límit de recepció de les manifestacions d'interès i adreça a la qual s'han d'enviar les manifestacions d'interès.

5. Període de validesa del sistema de classificació i tràmits per a la renovació.

ANNEX IV**Requisits relatius a les eines i als dispositius de recepció electrònica de les ofertes, de les sol·licituds de participació, de les sol·licituds de classificació o dels plans i projectes en els concursos.**

Les eines i els dispositius de recepció electrònica de les ofertes, de les sol·licituds de participació, de les sol·licituds de classificació i dels plans i projectes en els concursos han de garantir com a mínim, pels mitjans tècnics i els procediments adequats, que:

- a) Es puguin determinar amb precisió l'hora i la data exactes de la recepció de les ofertes, de les sol·licituds de participació, de les sol·licituds de classificació i de l'enviament dels plans i projectes;
- b) es pugui garantir raonablement que ningú tingui accés a les dades transmeses segons aquests requisits abans que finalitzin els terminis especificats;
- c) únicament les persones autoritzades poden fixar o modificar les dates d'obertura de les dades rebudes;
- d) en les diferents fases del procés de classificació, del procediment de contractació o del concurs, només les persones autoritzades puguin tenir accés a la totalitat o a part de les dades presentades;
- e) només les persones autoritzades puguin donar accés a les dades transmeses i només després de la data especificada;
- f) les dades rebudes i obertes en aplicació d'aquests requisits només siguin accessibles a les persones autoritzades a tenir-ne coneixement;
- g) en cas que s'infringeixin o s'intentin infringir les prohibicions o les condicions d'accés a què es refereixen les lletres b) a f), es pugui garantir raonablement que les infraccions o les temptatives siguin clarament detectables.

ANNEX V**Contingut de les invitacions a presentar una oferta, a participar en el diàleg o a negociar que preveu l'article 63**

La invitació a presentar una oferta, a participar en el diàleg o a negociar, que preveu l'article 63, ha d'incloure almenys:

- a) La data límit per a la presentació d'ofertes, l'adreça a la qual s'han d'enviar i la llengua o llengües en què s'han de redactar.
Tanmateix, en el cas dels contractes adjudicats a través d'un diàleg competitiu o una associació per a la innovació, aquesta informació no ha de figurar en la invitació a negociar, sinó que s'ha d'indicar en la invitació a presentar una oferta.
- b) En el cas del diàleg competitiu, la data i l'adreça fixades per a l'inici de la consulta i la llengua o les llengües que s'utilitzin.
- c) Una referència a qualsevol anunci de licitació publicat.
- d) La indicació dels documents que s'hagin d'adjuntar, si és procedent.
- e) Els criteris d'adjudicació del contracte, quan no figurin a l'anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació que s'utilitzi com a mitjà de convocatòria de licitació.
- f) La ponderació relativa dels criteris d'adjudicació del contracte, o bé l'ordre d'importància d'aquests criteris, en cas que aquesta informació no figuri a l'anunci de convocatòria, l'anunci sobre l'existència d'un sistema de classificació o el plec de condicions.

ANNEX VI

Informació que ha de figurar als anuncis periòdics indicatius i als anuncis de publicació en el perfil de contractant

Secció A. Anuncis periòdics indicatius dels contractes d'obres, subministrament i serveis

I. Informació que ha de figurar en tots els casos

1. Nom, número d'identificació, adreça, inclòs el codi NUTS, número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant i, en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.
2. Principal activitat exercida.
3. Addicionalment:
 - a) Per als contractes de subministraments: naturalesa i quantitat o valor de les prestacions o dels productes que s'han de subministrar (codis CPV).
 - b) Per als contractes d'obres: naturalesa i amplitud de les prestacions, característiques generals de l'obra o dels lots relacionats amb l'obra (codis CPV).
 - c) Per als contractes de serveis: volum previst de contractació a cada una de les categories de serveis (codis CPV).
4. Data d'enviament de l'anunci o d'enviament de l'anunci relatiu a la publicació d'aquest anunci en el perfil de contractant.
5. Si escau, altres informacions.

II. Informació addicional que s'ha de facilitar si l'anunci permet una reducció dels terminis de presentació de les ofertes

6. Menció que els empresaris interessats han de comunicar a l'entitat contractant el seu interès pel contracte o contractes.
7. Adreça electrònica o d'Internet en la qual estan disponibles els plecs de condicions per a un accés lliure, directe, complet i gratuït.

Quan no es disposi d'un accés lliure, directe, complet i gratuït pels motius que preveu l'article 43.2, una indicació sobre la forma d'accés als plecs de condicions.
8. Si és procedent, indicació de si el contracte està reservat per a tallers protegits, o si la seva execució està reservada per a programes d'ocupació protegits.
9. Data límit de presentació de les sol·licituds que tinguin per objecte obtenir una invitació a presentar ofertes o a negociar.
10. Característiques i quantitat dels productes sol·licitats o característiques generals de l'obra o categoria del servei i la seva descripció, i si es preveu un o diversos acords marc. Indicació de les opcions per a licitacions complementàries i el termini estimat previst per exercir aquestes opcions, així com el nombre de pròrrogues possibles. En el cas d'una sèrie de contractes renovables, s'ha de precisar també el calendari provisional de les convocatòries de licitació posteriors. Indicació de si es tracta d'una compra, un arrendament financer, un lloguer, o una compra a terminis, o d'una combinació d'aquests.
11. Codi NUTS de l'emplaçament principal de les obres, en el cas de les obres, o codi NUTS del lloc principal de lliurament o d'execució, en el cas dels subministraments i els serveis; si el contracte està dividit en lots, aquesta informació s'ha de facilitar per a cada lot.
12. Termini de lliurament o execució o durada del contracte de serveis i, en la mesura del possible, la data d'inici.
13. Adreça a la qual les empreses interessades han d'enviar la seva manifestació d'interès per escrit.
14. Data límit de recepció de manifestacions d'interès.
15. Llengua o llengües autoritzades per a la presentació de candidatures o d'ofertes.

16. Condicions de caràcter econòmic i tècnic, i garanties financeres i tècniques exigides als proveïdors.

17. Addicionalment:

- a) Data estimada, si es coneix, de l'inici dels procediments de contractació.
- b) Tipus de procediment de contractació (procediments restringits, tant si comporten com si no un sistema dinàmic d'adquisició, o procediments negociats).

18. Si és procedent, condicions particulars a què està sotmesa l'execució del contracte.

19. Si és procedent, indicació de si:

- a) S'exigeix o s'accepta la presentació electrònica d'ofertes o sol·licituds de participació;
- b) s'utilitzen comandes electròniques;
- c) s'utilitza facturació electrònica;
- d) s'accepta el pagament electrònic.

20. Nom i adreça de l'òrgan competent per als procediments de reclamació i, si s'escau, d'arbitratge. Indicació del termini de presentació de reclamacions, o, en cas necessari, el nom, l'adreça, els números de telèfon i de fax i l'adreça electrònica del servei del qual es pugui obtenir la informació esmentada.

21. Si es coneixen, els criteris previstos a l'article 66 que s'utilitzen per a l'adjudicació del contracte. Excepte en el supòsit en què l'oferta més avantatjosa econòmicament es determini sobre el preu exclusivament, s'han d'esmentar així mateix els criteris que determinin l'oferta més avantatjosa econòmicament, així com la seva ponderació, o, si s'escau, l'ordre d'importància d'aquests, quan no figurin al plec de condicions, o a la invitació a licitar o a negociar.

Secció B. Anuncis de publicació en un perfil de contractant d'un anunci periòdic indicatiu

1. Nom, número d'identificació, adreça, inclòs el codi NUTS, número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant i, en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.

2. Principal activitat exercida.

3. Codis CPV.

4. Adreça d'Internet del perfil de contractant.

5. Data d'enviament de l'anunci relatiu a la publicació d'un anunci periòdic indicatiu en el perfil de contractant.

Secció C. Anuncis periòdics indicatius relatius a contractes de serveis de l'annex I

1. Nom, número d'identificació, adreça, inclòs el codi NUTS, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant.

2. Breu descripció del contracte de què es tracti, inclosos els codis CPV.

3. En la mesura que ja es coneguin:

a) Codi NUTS de l'emplaçament principal de les obres, en el cas de les obres, o codi NUTS del lloc principal de lliurament o d'execució, en el cas dels subministraments i els serveis;

b) Calendari de lliurament o prestació de subministraments, obres o serveis i durada del contracte;

c) Condicions de participació, en concret:

1r Quan sigui procedent, indicació de si el contracte està restringit a tallers protegits o si es preveu que sigui executat únicament en el marc de programes d'ocupació protegida.

2n Quan sigui procedent, indicació de si, d'acord amb disposicions legals, reglamentàries o administratives, es reserva la prestació del servei a una professió determinada.

d) Breu descripció de les característiques principals del procediment d'adjudicació que s'aplica.

4. Menció que els empresaris interessats han de comunicar a l'entitat contractant el seu interès pel contracte o contractes i data límit de recepció de les manifestacions d'interès i adreça a la qual s'han d'enviar les manifestacions d'interès.

Secció D. Informació que ha de figurar als anuncis periòdics indicatius dels contractes de concessió de serveis de l'annex I

1. Nom, número d'identificació, adreça (inclòs el codi NUTS), número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant i, en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.

2. Si és procedent, adreça electrònica o d'Internet on han d'estar disponibles les especificacions i els possibles documents addicionals.

3. Tipus d'entitat contractant i principal activitat exercida.

4. Codis CPV; quan la concessió estigui dividida en lots, aquesta informació s'ha de facilitar per a cada lot.

5. Codi NUTS de l'emplaçament principal de realització o prestació de les concessions de serveis.

6. Descripció dels serveis, ordre indicatiu de magnitud o valor.

7. Condicions de participació.

8. Si és procedent, termini(s) per posar-se en contacte amb l'entitat contractant, amb vista a participar.

9. Si és procedent, breu descripció de les característiques principals del procediment d'adjudicació.

10. Si escau, altres informacions.

ANNEX VII

Informació que ha de figurar als anuncis de licitació

Secció 1. Anuncis de licitació quan no sigui procedent l'aplicació de les seccions 2 o 3

A. Procediments oberts

1. Nom, número d'identificació, adreça, inclòs el codi NUTS, número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant i, en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.

2. Principal activitat exercida.

3. Si és procedent, indicació de si el contracte està reservat per a tallers protegits, o si la seva execució està reservada per a programes d'ocupació protegits.

4. Naturalesa del contracte (subministraments, obres o serveis; cal indicar, si s'escau, si es tracta d'un acord marc o d'un sistema dinàmic d'adquisició), descripció (codis CPV). S'ha d'indicar, quan correspongui, si l'oferta es refereix a una compra, un arrendament financer, un lloguer, o una compra a terminis, o a una combinació d'aquests.

5. Codi NUTS de l'emplaçament principal de les obres, en el cas dels contractes d'obres, o codi NUTS del lloc principal de lliurament o d'execució, en els contractes de subministrament i de serveis.

6. Per a subministraments i obres:

a) Característiques i quantitat dels productes sol·licitats (codis CPV). Indicació de les opcions per a contractacions complementàries i, quan sigui possible, del termini estimat

previst per exercir aquestes opcions, així com el nombre de pròrrogues possibles. En el cas d'una sèrie de contractes renovables també és necessari, si és possible, el calendari provisional de les convocatòries de licitació posteriors per als productes que s'hagin de contractar o la naturalesa i l'abast de les prestacions, i les característiques generals de l'obra (codis CPV).

b) Indicació de si els proveïdors poden licitar per part dels productes sol·licitats o per la seva totalitat.

En cas que, per als contractes d'obres, l'obra o el contracte estigui dividit en diversos lots, magnitud dels diferents lots i possibilitat de licitar per un, per diversos o per tots.

c) Per als contractes d'obres: indicacions sobre l'objectiu de l'obra o del contracte, quan en aquest últim s'inclouï també l'elaboració de projectes.

7. Per a serveis:

a) Característiques i quantitat dels productes sol·licitats. Indicació de les opcions per a contractacions complementàries i, quan sigui possible, del termini estimat previst per exercir aquestes opcions, així com el nombre de pròrrogues possibles. En el cas d'una sèrie de contractes renovables també és necessari, si és possible, el calendari provisional de les convocatòries de licitació posteriors per als serveis que s'hagin de prestar.

b) Possibilitat que, d'acord amb disposicions legals, reglamentàries i administratives, es reservi l'execució del servei a una professió determinada.

c) Referència a aquesta norma legal, reglamentària o administrativa.

d) Indicació de si les persones jurídiques han d'esmentar els noms i la qualificació professional del personal responsable de l'execució del servei.

e) Indicació de si els prestadors de serveis poden licitar per una part dels serveis.

8. Si se sap, indicació de si està autoritzada o no la presentació de variants.

9. Termini de lliurament o execució o durada del contracte de serveis i, en la mesura del possible, la data d'inici.

10. Adreça electrònica o d'Internet en la qual estan disponibles els plecs de condicions per a un accés lliure, directe, complet i gratuït.

Quan no es disposi d'un accés lliure, directe, complet i gratuït pels motius que preveu l'article 43, una indicació sobre la forma d'accés als plecs de condicions.

11. Addicionalment:

a) Data límit de presentació de les ofertes o de les ofertes indicatives quan es tracti de l'aplicació d'un sistema dinàmic d'adquisició.

b) Adreça a la qual s'han de transmetre.

c) Llengua o llengües en què s'han de redactar.

12. Així mateix:

a) Si és procedent, persones admeses a assistir a l'obertura de les pliques.

b) Data, hora i lloc d'aquesta obertura.

13. Si s'escau, dipòsits i garanties exigits.

14. Modalitats bàsiques de finançament i de pagament o referències a les disposicions pertinents.

15. Si s'escau, forma jurídica que ha d'adoptar l'agrupació d'empresaris adjudicatària del contracte.

16. Condicions mínimes de caràcter econòmic i tècnic a les quals s'ha d'ajustar l'empresari adjudicatari del contracte.

17. Termini durant el qual el licitador està obligat a mantenir la seva oferta.

18. Si és procedent, condicions particulars a què està sotmesa l'execució del contracte.

19. Criteris previstos a l'article 66 que s'utilitzen per a l'adjudicació del contracte. Excepte en el supòsit en què l'oferta més avantatjosa econòmicament es

determini sobre el preu exclusivament, s'han d'esmentar així mateix els criteris que determinin l'oferta més avantatjosa econòmicament, així com la seva ponderació, o, si s'escau, l'ordre d'importància d'aquests, quan no figurin al plec de condicions.

20. Si és procedent, data o data i referència o referències de la publicació en el «Diari Oficial de la Unió Europea» de l'anunci periòdic indicatiu o de l'anunci de la publicació d'aquest anunci en el perfil de contractant al qual es refereix el contracte.

21. Nom i adreça de l'òrgan competent per als procediments de reclamació i, si s'escau, d'arbitratge. Informació precisa sobre el termini de presentació de reclamacions, o, en cas necessari, el nom, l'adreça, els números de telèfon i de fax i l'adreça electrònica del departament del qual es pugui obtenir la informació esmentada.

22. Data d'enviament de l'anunci per part de l'entitat contractant.

23. Si escau, altres informacions.

B. Procediments restringits

1. Nom, número d'identificació, adreça, inclòs el codi NUTS, número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant i, en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.

2. Principal activitat exercida.

3. Si és procedent, indicació de si el contracte està reservat per a tallers protegits, o si la seva execució està reservada per a programes d'ocupació protegits.

4. Naturalesa del contracte (subministrament, obres o serveis; cal indicar, si s'escau, si es tracta d'un acord marc); descripció (codis CPV). S'ha d'indicar, quan correspongui, si l'oferta es refereix a una compra, un arrendament financer, un lloguer, o una compra a terminis, o a una combinació d'aquests.

5. Codi NUTS de l'emplaçament principal de les obres, en el cas dels contractes d'obres, o codi NUTS del lloc principal de lliurament o d'execució, en els contractes de subministrament i de serveis.

6. Per a subministraments i obres:

a) Característiques i quantitat dels productes sol·licitats (codis CPV). Indicació de les opcions per a contractacions complementàries i, quan sigui possible, del termini estimat previst per exercir aquestes opcions, així com el nombre de pròrrogues possibles. En el cas d'una sèrie de contractes renovables també és necessari, si és possible, el calendari provisional de les convocatòries de licitació posteriors per als productes que s'hagin de contractar o la naturalesa i l'abast de les prestacions, i les característiques generals de l'obra (codis CPV).

b) Indicació de si els proveïdors poden licitar per part dels productes sol·licitats o per la seva totalitat.

En cas que, per als contractes d'obres, l'obra o el contracte estigui dividit en diversos lots, magnitud dels diferents lots i possibilitat de licitar per un, per diversos o per tots.

c) Informació relativa a l'objectiu de l'obra o del contracte, quan en aquest últim també s'inclouï l'elaboració de projectes.

7. Per a serveis:

a) Característiques i quantitat dels productes sol·licitats. Indicació de les opcions per a contractacions complementàries i, quan sigui possible, del termini estimat previst per exercir aquestes opcions, així com el nombre de pròrrogues possibles. En el cas d'una sèrie de contractes renovables també és necessari, si és possible, el calendari provisional de les convocatòries de licitació posteriors per als serveis que s'hagin de prestar.

b) Possibilitat que, d'acord amb disposicions legals, reglamentàries i administratives, es reservi l'execució del servei a una professió determinada.

c) Referència a aquesta norma legal, reglamentària o administrativa.

d) Indicació de si les persones jurídiques han d'esmentar els noms i la qualificació professional del personal responsable de l'execució del servei.

e) Indicació de si els prestadors de serveis poden licitar per una part dels serveis.

8. Si se sap, indicació de si està autoritzada o no la presentació de variants.
9. Termini de lliurament o execució o durada del contracte i, en la mesura del possible, la data d'inici.
10. Si s'escau, forma jurídica que ha d'adoptar l'agrupació d'empresaris adjudicatària del contracte.
11. Addicionalment:
 - a) Data límit de recepció de les sol·licituds de participació.
 - b) Adreça a la qual s'han de transmetre.
 - c) Llengua o llengües en què s'han de redactar.
12. Data límit d'enviament de les invitacions a licitar.
13. Si s'escau, dipòsits i garanties exigits.
14. Modalitats bàsiques de finançament i de pagament o referències a les disposicions pertinents.
15. Informació relativa a la situació de l'empresari i condicions mínimes de caràcter econòmic i tècnic a les quals s'ha d'ajustar.
16. Criteris previstos a l'article 66 que s'utilitzen per a l'adjudicació del contracte. Excepte en el supòsit en què l'oferta més avantatjosa econòmicament es determini sobre el preu exclusivament, s'han d'esmentar així mateix els criteris que determinin l'oferta més avantatjosa econòmicament, així com la seva ponderació, o, si s'escau, l'ordre d'importància d'aquests, quan no figurin al plec de condicions ni hagin d'aparèixer en la invitació a licitar.
17. Si és procedent, condicions particulars a les quals estigui sotmesa l'execució del contracte.
18. Si és procedent, data/es i referència/es de la publicació en el «Diari Oficial de la Unió Europea» de l'anunci periòdic indicatiu o de l'anunci de la publicació d'aquest anunci en el perfil de comprador al qual es refereix el contracte.
19. Nom i adreça de l'òrgan competent per als procediments de reclamació i, si s'escau, d'arbitratge. Indicació del termini de presentació de reclamacions, o, en cas necessari, el nom, l'adreça, els números de telèfon i de fax i l'adreça electrònica del servei del qual es pugui obtenir la informació esmentada.
20. Data d'enviament de l'anunci per part de l'entitat contractant.
21. Si escau, altres informacions.

C. Procediments de licitació amb negociació

1. Nom, número d'identificació, adreça, inclòs el codi NUTS, número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant i, en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.
2. Principal activitat exercida.
3. Si és procedent, indicació de si el contracte està reservat per a tallers protegits, o si la seva execució està reservada per a programes d'ocupació protegits.
4. Naturalesa del contracte (subministrament, obres o serveis; cal indicar, si s'escau, si es tracta d'un acord marc); descripció (codis CPV). S'ha d'indicar, quan correspongui, si l'oferta es refereix a una compra, un arrendament financer, un lloguer, o una compra a terminis, o a una combinació d'aquests.
5. Codi NUTS de l'emplaçament principal de les obres, en el cas dels contractes d'obres, o codi NUTS del lloc principal de lliurament o d'execució, en els contractes de subministrament i de serveis.
6. Per a subministraments i obres:
 - a) Característiques i quantitat dels productes sol·licitats (codis CPV). Indicació de les opcions per a contractacions complementàries i, quan sigui possible, del termini estimat previst per exercir aquestes opcions, així com el nombre de pròrrogues possibles. En el cas d'una sèrie de contractes renovables també és necessari, si és possible, el calendari

provisional de les convocatòries de licitació posteriors per als productes que s'hagin de contractar o la naturalesa i l'abast de les prestacions, i les característiques generals de l'obra (codis CPV).

b) Indicació de si els proveïdors poden licitar per part dels productes sol·licitats o per la seva totalitat.

En cas que, per als contractes d'obres, l'obra o el contracte estigui dividit en diversos lots, magnitud dels diferents lots i possibilitat de licitar per un, per diversos o per tots.

c) Per als contractes d'obres: indicacions sobre l'objectiu de l'obra o del contracte, quan en aquest últim s'inclouï també l'elaboració de projectes.

7. Per a serveis:

a) Característiques i quantitat dels serveis sol·licitats. Indicació de les opcions per a contractacions complementàries i, quan sigui possible, del termini estimat previst per exercir aquestes opcions, així com el nombre de pròrrogues possibles. En el cas d'una sèrie de contractes renovables també és necessari, si és possible, el calendari provisional de les convocatòries de licitació posteriors per als serveis que s'hagin de prestar.

b) Possibilitat que, d'acord amb disposicions legals, reglamentàries i administratives, es reservi l'execució del servei a una professió determinada.

c) Referència a aquesta norma legal, reglamentària o administrativa.

d) Indicació de si les persones jurídiques han d'esmentar els noms i la qualificació professional del personal responsable de l'execució del servei.

e) Indicació de si els prestadors de serveis poden licitar per una part dels serveis.

8. Si se sap, indicació de si està autoritzada o no la presentació de variants.

9. Termini de lliurament o execució o durada del contracte i, en la mesura del possible, la data d'inici.

10. Si s'escau, forma jurídica que ha d'adoptar l'agrupació d'empresaris adjudicatària del contracte.

11.a) Data límit de recepció de les sol·licituds de participació.

b) Adreça a la qual s'han de transmetre.

c) Llengua o llengües en què s'han de redactar.

12. Si s'escau, dipòsits i garanties exigits.

13. Modalitats bàsiques de finançament i de pagament o referències a les disposicions pertinents.

14. Informació relativa a la situació de l'operador econòmic i condicions mínimes de caràcter econòmic i tècnic a les quals s'ha d'ajustar.

15. Criteris previstos a l'article 66 que s'utilitzen per a l'adjudicació del contracte. Excepte en el supòsit en què l'oferta més avantatjosa econòmicament es determini sobre el preu exclusivament, s'han d'esmentar així mateix els criteris que determinin l'oferta més avantatjosa econòmicament, així com la seva ponderació, o, si s'escau, l'ordre d'importància d'aquestes, quan no figurin al plec de condicions ni hagin d'aparèixer en la invitació a negociar.

16. Si escau, noms i adreces dels empresaris ja seleccionats per l'entitat contractant.

17. Si és procedent, condicions particulars a què està sotmesa l'execució del contracte.

18. Si és procedent, data/es i referència/es de la publicació en el «Diari Oficial de la Unió Europea» de l'anunci periòdic indicatiu o de l'anunci de la publicació d'aquest anunci en el perfil de contractant al qual es refereix el contracte.

19. Nom i adreça de l'òrgan competent per als procediments de reclamació i, si s'escau, d'arbitratge. Indicació del termini de presentació de reclamacions, o, en cas necessari, el nom, l'adreça, els números de telèfon i de fax i l'adreça electrònica del servei del qual es pugui obtenir la informació esmentada.

20. Data d'enviament de l'anunci per part de l'entitat contractant.

21. Si escau, altres informacions.

Secció 2. Anuncis de licitació sobre contractes de serveis de l'annex I

1. Nom, número d'identificació, adreça, inclòs el codi NUTS, número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant i, en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.
2. Principal activitat exercida.
3. Descripció dels serveis o categories de serveis i, quan sigui procedent, obres i subministraments connexos que s'hagin de contractar, inclosa una indicació de les quantitats o els valors de què es tracti, codis CPV.
4. Codi NUTS de l'emplaçament principal d'execució de les prestacions.
5. Si és procedent, indicació de si el contracte està reservat per a tallers protegits, o si la seva execució està reservada per a programes d'ocupació protegits.
6. Principals condicions que han de complir els empresaris amb vista a la seva participació, o, si s'escau, adreça electrònica en què se'n pot obtenir informació detallada.
7. Termini(s) per posar-se en contacte amb l'entitat contractant, amb vista a participar.
8. Si escau, altres informacions.

Secció 3. Anuncis de licitació dels contractes de concessió d'obres i de concessió de serveis.

1. Nom, número d'identificació, adreça (inclòs el codi NUTS), número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant i, en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.
2. Tipus d'entitat contractant i principal activitat exercida.
3. Si les sol·licituds s'han d'acompanyar d'ofertes, adreça electrònica i d'Internet on es poden consultar amb un accés directe, complet, gratuït i sense restriccions els documents de concessió. Quan no es disposi d'un accés directe, complet, gratuït i sense restriccions en els casos que preveu l'article 43, una indicació sobre la forma de consulta de la documentació de la contractació.
4. Descripció del contracte de concessió: naturalesa i magnitud de les obres, naturalesa i magnitud dels serveis, ordre de magnitud o valor indicatiu i, si és possible, durada del contracte. Quan estigui dividit en lots, aquesta informació s'ha de facilitar per a cada lot. Si és procedent, descripció de possibles variants.
5. Número/s de referència de la nomenclatura del CPV. Quan la concessió estigui dividida en lots, aquesta informació s'ha de facilitar per a cada lot.
6. Codi NUTS de l'emplaçament principal de les obres, en el cas de contractes de concessió d'obres, o del lloc principal de prestació, si es tracta de contractes de concessió de serveis; quan la concessió estigui dividida en lots, aquesta informació s'ha de facilitar per a cada lot.
7. Condicions de participació, incloent-hi:
 - a) si és procedent, indicació de si el contracte de concessió està restringit a tallers protegits o si la seva execució està restringida al marc de programes de protecció d'ocupació;
 - b) si és procedent, indicació de si la prestació del servei està reservada, d'acord amb disposicions legals, reglamentàries i administratives, a una professió determinada; referència de la disposició legal, reglamentària o administrativa corresponent;
 - c) llista i descripció breu dels criteris de selecció, si és procedent; nivell o nivells mínims que es poden exigir; indicació de la informació exigida (declaracions dels interessats, documentació).
8. Data límit de presentació de les sol·licituds o de recepció de les ofertes.
9. Criteris que s'han d'aplicar en l'adjudicació de la concessió, quan no apareguin en altres documents relatius a la concessió.
10. Data d'enviament de l'anunci.

11. Nom i adreça de l'òrgan competent per als procediments de reclamació i, si és procedent, d'arbitratge. Indicació precisa del termini de presentació de reclamacions o, en cas necessari, el nom, l'adreça, els números de telèfon i de fax i l'adreça electrònica del servei del qual es pugui obtenir la informació esmentada.

12. Si és procedent, condicions particulars a què està sotmesa l'execució del contracte de concessió.

13. Adreça a la qual s'han d'enviar les sol·licituds de participació o les ofertes.

14. Si és procedent, indicació de les condicions i els requisits relatius a l'ús de mitjans electrònics de comunicació.

15. Informació de si la concessió té relació amb un projecte o programa finançat per la Unió Europea.

16. Per als contractes de concessió d'obres, cal indicar si la concessió està coberta per l'ACP.

ANNEX VIII

Informació que ha de figurar als anuncis de formalització

Secció A. Anuncis de formalització de contractes d'obres, subministraments i serveis quan no sigui procedent l'aplicació de la secció B

I. Informació que s'ha de publicar en el «Diari Oficial de la Unió Europea»⁽¹⁾ quan no sigui procedent l'aplicació de l'apartat III

(1) La informació dels punts 6, 9 i 11 es considera informació no destinada a ser publicada si l'entitat contractant considera que la seva publicació pot perjudicar un interès comercial sensible.

1. Nom, número d'identificació, adreça, inclòs el codi NUTS, número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant i, en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.

2. Principal activitat exercida.

3. Naturalesa del contracte (subministraments, obres o serveis i codis CPV; cal indicar, si s'escau, si es tracta d'un acord marc).

4. Almenys, un resum de les característiques i la quantitat dels productes, les obres o els serveis subministrats.

5. Addicionalment:

a) Forma de la convocatòria de licitació.

b) Data/es i referència/es de la publicació de l'anunci en el «Diari Oficial de la Unió Europea».

c) En el cas de contractes adjudicats sense una convocatòria de licitació prèvia, indicació de la disposició pertinent de l'article 85.

6. Procediment de contractació (procediment obert, restringit o de licitació amb negociació).

7. Nombre d'ofertes rebudes, i cal especificar:

a) El nombre d'ofertes rebudes d'operadors econòmics que són pimes;

b) El nombre d'ofertes rebudes de l'estranger;

c) El nombre d'ofertes rebudes per via electrònica. En el cas de diverses adjudicacions (lots, acords marc múltiples), aquesta informació s'ha de facilitar per a cada adjudicació.

8. Data de la subscripció del contracte o contractes o de l'acord o acords marc després de la decisió d'adjudicació.

9. Preu pagat per les compres d'ocasió fetes en virtut de l'article 85.1.h).

10. Per a cada adjudicació, nom, adreça, inclòs el codi NUTS, número de telèfon i de fax, adreça electrònica i d'Internet del licitador o licitadors seleccionats, i cal especificar:

- a) si el licitador adjudicatari és una pime;
- b) si el contracte s'ha adjudicat a un consorci.

11. Indicació, si s'escau, de si el contracte s'ha subcontractat o es pot subcontractar.

12. Preu pagat o preus de l'oferta més elevada i de la més baixa que s'hagin tingut en compte en l'adjudicació del contracte.

13. Nom i adreça de l'òrgan competent per als procediments de reclamació i, si s'escau, d'arbitratge. Informació precisa sobre el termini de presentació de reclamacions, o en cas necessari el nom, l'adreça, els números de telèfon i de fax i l'adreça electrònica del servei del qual es pugui obtenir la informació esmentada.

14. Informació facultativa:

- a) percentatge del contracte que s'hagi subcontractat o es pugui subcontractar a tercers i el seu import;
- b) criteris d'adjudicació del contracte.

II. Informació no destinada a la publicació

15. Nombre de contractes adjudicats (quan s'hagi dividit el contracte entre diversos proveïdors).

16. Valor de cada contracte adjudicat.

17. País d'origen del producte o del servei (origen comunitari o no comunitari, desglossat, en aquest últim cas, per tercers països).

18. Indicació dels criteris d'adjudicació utilitzats.

19. Indicació de si s'ha adjudicat el contracte a un licitador que en virtut de l'article 68 va oferir una variant.

20. Indicació de si s'han exclòs ofertes per ser anormalment baixes, de conformitat amb l'article 69.

21. Data d'enviament de l'anunci per part de l'entitat contractant.

Secció B. Anuncis de formalització relatius a contractes de serveis de l'annex I

1. Nom, número d'identificació, adreça, inclòs el codi NUTS, número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant i, en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.

2. Principal activitat exercida.

3. Almenys, un resum de les característiques i la quantitat dels serveis prestats, i, quan sigui procedent, obres i subministraments connexos.

4. Referència de la publicació de l'anunci en el «Diari Oficial de la Unió Europea».

5. Nombre d'ofertes rebudes.

6. Nom i adreça de l'empresari o empresaris seleccionats.

7. Si escau, altres informacions.

Secció C. Anuncis de formalització de contractes de concessió d'obres i de concessió de serveis

I. Informació que ha de figurar als anuncis de formalització de contractes de concessió d'obres i de concessió de serveis diferents dels referits a l'apartat II següent

1. Nom, número d'identificació, adreça (inclòs el codi NUTS) i, si és procedent, número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant i, en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.

2. Tipus d'entitat contractant i principal activitat exercida.

3. Codis CPV.
 4. Codi NUTS de l'emplaçament principal de les obres, en el cas de contractes de concessió d'obres, o del lloc principal de prestació, si es tracta de contractes de concessió de serveis.
 5. Descripció del contracte de concessió: naturalesa i magnitud de les obres, naturalesa i magnitud dels serveis, durada del contracte. Quan estigui dividit en lots, aquesta informació s'ha de facilitar per a cada lot. Si és procedent, descripció de possibles variants.
 6. Descripció del procediment d'adjudicació utilitzat; en cas d'adjudicació sense publicació prèvia, justificació d'aquesta.
 7. Criteris previstos a l'article 66 que s'utilitzen per a l'adjudicació del contracte.
 8. Data de la decisió o decisions d'adjudicació del contracte.
 9. Nombre d'ofertes rebudes per a cada adjudicació, i cal especificar:
 - a) el nombre d'ofertes rebudes d'operadors econòmics que són petites i mitjanes empreses;
 - b) el nombre d'ofertes rebudes de l'estranger;
 - c) el nombre d'ofertes rebudes per via electrònica.
 10. Per a cada adjudicació, nom, adreça (inclòs el codi NUTS) i, si és procedent, número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet del licitador o licitadors seleccionats, i cal especificar:
 - a) si el licitador adjudicatari és una petita i mitjana empresa;
 - b) si el contracte de concessió s'ha adjudicat a un consorci.
 11. Valor i condicions econòmiques principals del contracte de concessió adjudicat, en particular:
 - a) honoraris, preus i multes si n'hi ha;
 - b) primes i pagaments si n'hi ha;
 - c) qualssevol altres detalls pertinents per al valor de la concessió de conformitat amb el que estableix l'article 4.
 12. Informació de si la concessió té relació amb un projecte o programa finançat per fons de la Unió Europea.
 13. Nom i adreça de l'òrgan responsable dels procediments de reclamació i, si és procedent, d'arbitratge. Indicació precisa del termini de presentació de les reclamacions o, en cas necessari, el nom, l'adreça, els números de telèfon i de fax i l'adreça electrònica del servei del qual es pugui obtenir la informació esmentada.
 14. Dates i referències de publicacions anteriors en el «Diari Oficial de la Unió Europea» que tinguin relació amb el contracte de concessió objecte de l'anunci.
 15. Data d'enviament de l'anunci.
 16. Mètode utilitzat per calcular el valor estimat del contracte de concessió, si no s'especifica en altres documents relatius a aquest de conformitat amb l'article 4.
 17. Si escau, altres informacions.
- II. Informació que ha de figurar als anuncis de formalització dels contractes de concessió de serveis de l'annex I
1. Nom, número d'identificació, adreça (inclòs el codi NUTS), si és procedent, número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.
 2. Tipus d'entitat contractant i principal activitat exercida.
 3. Codis CPV; quan la concessió estigui dividida en lots, aquesta informació s'ha de facilitar per a cada lot.
 4. Indicació resumida de l'objecte de la concessió.

5. Nombre d'ofertes rebudes.
6. Valor de l'oferta adjudicada, inclosos honoraris i preus.
7. Nom i adreça (inclòs el codi NUTS), número de telèfon i de fax, adreça electrònica i d'Internet del licitador o licitadors seleccionats.
8. Si escau, altres informacions.

ANNEX IX

Informació que ha de figurar als anuncis dels concursos de projectes

Secció A. Informació que ha de figurar als anuncis dels concursos de projectes

1. Nom, número d'identificació, adreça, inclòs el codi NUTS, número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant i, en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.
2. Principal activitat exercida.
3. Descripció del projecte (codis CPV).
4. Tipus de concurs: obert o restringit.
5. Quan es tracti de concursos oberts: data límit de presentació dels projectes.
6. Quan es tracti de concursos restringits:
 - a) nombre previst o nombre mínim i màxim de participants;
 - b) si s'escau, nom dels participants ja seleccionats;
 - c) criteris de selecció dels participants;
 - d) data límit de presentació de les sol·licituds de participació.
7. Si s'escau, indicació de si la participació està reservada a una professió determinada.
8. Criteris que s'apliquen per valorar els projectes.
9. Si s'escau, nom dels membres del jurat que hagin estat seleccionats.
10. Indicació de si la decisió del jurat és vinculant per al poder adjudicador.
11. Si s'escau, nombre i import dels premis.
12. Si s'escau, possibles pagaments a tots els participants.
13. Possibilitat que s'adjudiquin contractes complementaris als guanyadors de premis.
14. Nom i adreça de l'òrgan competent per als procediments de reclamació i, si s'escau, d'arbitratge. Informació precisa sobre el termini de presentació de reclamacions, o en cas necessari el nom, l'adreça, els números de telèfon i de fax i l'adreça electrònica del servei del qual es pugui obtenir la informació esmentada.
15. Data d'enviament de l'anunci.
16. Si escau, altres informacions.

Secció B. Informació que ha de figurar als anuncis sobre els resultats dels concursos de projectes

1. Nom, número d'identificació, adreça, inclòs el codi NUTS, número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant i, en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.
2. Principal activitat exercida.
3. Descripció del projecte (codis CPV).
4. Nombre total de participants.
5. Nombre de participants estrangers.
6. Guanyador(s) del concurs.
7. Si s'escau, premi(s).
8. Altra informació.
9. Referència a l'anunci de concurs.

10. Nom i adreça de l'òrgan competent per als procediments de reclamació i, si s'escau, d'arbitratge. Informació precisa sobre el termini de presentació de reclamacions, o en cas necessari el nom, l'adreça, els números de telèfon i de fax i l'adreça electrònica del servei del qual es pugui obtenir la informació esmentada.

11. Data d'enviament de l'anunci.

ANNEX X

Informació que ha de figurar als anuncis de modificació dels contractes durant la seva vigència

Secció A. Anuncis de modificació dels contractes d'obres, subministraments o serveis durant la seva vigència

1. Nom, número d'identificació, adreça, inclòs el codi NUTS, número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet de l'entitat contractant i, en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.

2. Principal activitat exercida.

3. Codis CPV.

4. Codi NUTS de l'emplaçament principal de les obres, en el cas de les obres, o codi NUTS del lloc principal de lliurament o d'execució, en el cas dels subministraments i els serveis.

5. Descripció de la contractació abans i després de la modificació: naturalesa i abast de les obres, naturalesa i quantitat o valor dels subministraments, naturalesa i abast dels serveis.

6. Quan sigui procedent, increment de preu causat per la modificació.

7. Descripció de les circumstàncies que han fet necessària la modificació.

8. Data d'adjudicació del contracte.

9. Quan sigui procedent, nom i adreça, inclòs el codi NUTS, número de telèfon i fax, adreça electrònica i d'Internet del nou empresari o nous empresaris.

10. Informació sobre si el contracte està relacionat amb un projecte o programa finançat amb fons de la Unió Europea.

11. Nom i adreça de l'òrgan competent en els procediments de reclamació i, si s'escau, d'arbitratge. Informació precisa sobre el termini de presentació de reclamacions o, en cas necessari, el nom, l'adreça, els números de telèfon i de fax i l'adreça electrònica del servei del qual es pugui obtenir la informació esmentada.

Secció B. Anuncis de modificació dels contractes de concessió d'obres i de concessió de serveis durant la seva vigència

1. Nom, número d'identificació, adreça (inclòs el codi NUTS), número de telèfon i de fax, i adreça electrònica i d'Internet del poder adjudicador o de l'entitat contractant i, en cas que sigui diferent, del servei del qual es pugui obtenir informació complementària.

2. Codis CPV.

3. Codi NUTS de l'emplaçament principal de les obres, en el cas de concessions d'obres, o codi NUTS del lloc principal de prestació, en el cas de concessions de serveis.

4. Descripció de la concessió abans i després de la modificació; naturalesa i magnitud de les obres, naturalesa i magnitud dels serveis.

5. Si és procedent, modificació del valor de la concessió, inclòs l'increment d'honoraris o preus causat per la modificació.

6. Descripció de les circumstàncies que han fet necessària la modificació.

7. Data d'adjudicació de la concessió.

8. Si és procedent, nom i adreça (inclòs el codi NUTS), número de telèfon i de fax i adreça electrònica i d'Internet del nou empresari o nous empresaris.

9. Informació de si la concessió té relació amb un projecte o programa finançat per fons de la Unió Europea.

10. Nom i adreça de l'òrgan responsable dels procediments de reclamació en matèria de contractació i, si és procedent, de mediació. Indicació precisa del termini de presentació de les reclamacions o, en cas necessari, el nom, l'adreça, els números de telèfon i de fax i l'adreça electrònica del servei del qual es pugui obtenir la informació esmentada.

11. Dates i referències de publicacions anteriors en el «Diari Oficial de la Unió Europea» que tinguin relació amb la concessió o concessions objecte de l'anunci.

12. Data d'enviament de l'anunci.

13. Si escau, altres informacions.

ANNEX XI

Llista de convenis internacionals en l'àmbit social i mediambiental a què es refereix l'article 27.4

- Conveni 87 de l'OIT sobre la llibertat sindical i la protecció del dret de sindicació.
- Conveni 98 de l'OIT sobre el dret de sindicació i de negociació col·lectiva.
- Conveni 29 de l'OIT sobre el treball forçós o obligatori.
- Conveni 105 de l'OIT sobre l'abolició del treball forçós.
- Conveni 138 de l'OIT sobre l'edat mínima.
- Conveni 111 de l'OIT sobre la discriminació (feina i ocupació).
- Conveni 100 de l'OIT sobre la igualtat de remuneració.
- Conveni 182 de l'OIT sobre les pitjors formes de treball infantil.
- Conveni de Viena per a la protecció de la capa d'ozó i el seu Protocol de Mont-real, relatiu a les substàncies que esgoten la capa d'ozó.
- Conveni per al control de l'eliminació i el transport transfronterer de residus perillosos (Conveni de Basilea).
- Conveni d'Estocolm sobre els contaminants orgànics persistents (COP).
- Conveni de Rotterdam sobre el procediment de consentiment fonamentat previ aplicable a certs plaguicides i productes químics perillosos objecte de comerç internacional (PNUMA/FAO) (Conveni PIC), Rotterdam, 10.9.1998, i els seus tres protocols regionals.
- Conveni sobre la contaminació atmosfèrica transfronterera a gran distància i els seus vuit protocols (Conveni de Ginebra).

ANNEX XII

Requisits mínims en matèria de competència i coneixements professionals [article 10, apartat 2, Directiva (UE) 2016/97 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de gener de 2016]

1. Riscos en les assegurances diferents de l'assegurança de vida classificades segons els rams 1 a 18 a l'annex I, part A, de la Directiva 2009/138/CE.

- a) Coneixement mínim necessari de les condicions de les pòlisses ofertes, inclosos els riscos accessoris en cas que els cobreixin aquestes pòlisses;
- b) coneixement mínim necessari de la legislació aplicable que regeix la distribució de productes d'assegurança, com la legislació en matèria de protecció dels consumidors, la legislació tributària pertinent i la legislació social i laboral pertinent;
- c) coneixement mínim necessari en matèria de gestió de sinistres;
- d) coneixement mínim necessari en matèria de tramitació de reclamacions;
- e) coneixement mínim necessari en matèria d'anàlisi de les necessitats del client;
- f) coneixement mínim necessari del mercat d'assegurances;
- g) coneixement mínim necessari de les normes deontològiques del sector, i
- h) competència financera mínima necessària.

2. Productes d'inversió basats en assegurances.

- a) Coneixement mínim necessari dels productes d'inversió basats en assegurances, incloses les condicions i les primes netes i, si s'escau, les prestacions garantides i no garantides;

- b) coneixement mínim necessari dels avantatges i els desavantatges de les diferents opcions d'inversió per als prenedors d'assegurances;
 - c) coneixement mínim necessari dels riscos financers assumits pels prenedors d'assegurances;
 - d) coneixement mínim necessari de les pòlisses que cobreixen els riscos en l'assegurança de vida i altres productes d'estalvi;
 - e) coneixement mínim necessari de l'organització i les prestacions garantides del sistema de pensions;
 - f) coneixement mínim necessari de la legislació aplicable que regeix la distribució de productes d'assegurança, com la legislació en matèria de protecció dels consumidors i la legislació tributària pertinent;
 - g) coneixement mínim necessari del mercat d'assegurances i del mercat de productes d'estalvi;
 - h) coneixement mínim necessari en matèria de tramitació de reclamacions;
 - i) coneixement mínim necessari en matèria d'anàlisi de les necessitats del client;
 - j) gestió de conflictes d'interessos;
 - k) coneixement mínim necessari de les normes deontològiques del sector, i
 - l) competència financera mínima necessària.
3. Riscos en les assegurances de vida classificades a l'annex II de la Directiva 2009/138/CE.
- a) Coneixement mínim necessari de les pòlisses, incloses les condicions, les prestacions garantides i, si s'escau, els riscos accessoris;
 - b) coneixement mínim necessari de l'organització i les prestacions garantides del sistema de pensions de l'Estat membre de què es tracti;
 - c) coneixement de la legislació en matèria de contractes d'assegurança, la legislació en matèria de protecció dels consumidors, la legislació en matèria de protecció de dades i la legislació contra el blanqueig de capitals aplicables i, si s'escau, la legislació tributària pertinent i la legislació social i laboral pertinent;
 - d) coneixement mínim necessari del mercat d'assegurances i d'altres mercats de serveis financers pertinents;
 - e) coneixement mínim necessari en matèria de tramitació de reclamacions;
 - f) coneixement mínim necessari en matèria d'anàlisi de les necessitats dels consumidors;
 - g) gestió de conflictes d'interessos;
 - h) coneixement mínim necessari de les normes deontològiques del sector, i
 - i) competència financera mínima necessària.